

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
(RUS DİLİ VE EDEBİYATI)

**TÜRKÇEDEN RUSÇAYA YAPILAN ÇEVİRİLERDE
DEYİMLERİN EŞDEĞERLİK SORUNLARI**

DOKTORA TEZİ

MUSTAFA YAŞAR

ANKARA – 2014

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SLAV DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
(RUS DİLİ VE EDEBİYATI)

**TÜRKÇEDEN RUSÇAYA YAPILAN ÇEVİRİLERDE
DEYİMLERİN EŞDEĞERLİK SORUNLARI**

DOKTORA TEZİ

MUSTAFA YAŞAR

TEZ DANIŞMAN

PROF. DR. SEVİNÇ ÜÇGÜL

ANKARA – 2014

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	v

GİRİŞ BÖLÜMÜ

1. GİRİŞ	12
2. TEZ KONUSUNUN GÜNCELLİĞİ	14
3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE GÖREVLERİ	15
4. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE NESNESİ.	16
5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ	16
6. ARAŞTIRMAYA TEMEL ALINAN ESERLER	16
7. BİLİMSEL YENİLİK VE ELDE EDİLEN SONUÇLARIN ÖNEMİ.....	18
8. ELDE EDİLEN SONUÇLARIN PRATİK ÖNEMİ.....	19

I. TEORİK BÖLÜM

9. ÇEVİRİBİLİM Ve ÇEVİRİ KURAMI	20
9.1 ÇEVİRİ BİLİMİNE GENEL BAKIŞ	20
9.2. ÇEVİRİBİLİMİN TEMEL KAVRAMLARI KONUSUNDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR.....	26
9.3. ÇEVİRİNİN DİLBİLİMSEL YÖNTEMLERE GÖRE İNCELENMESİ.....	31

9.4. ÇEVİRİDE EŞDEĞERLİK	33
10. KÜLTÜR KAVRAMI	36
10.1. KÜLTÜR VE ÇEVİRİ İLİŞKİSİ	36
10.2. KÜLTÜR AKTARIMI	37
11. DEYİMLER.....	40
11.1. DEYİMBİLİM	41
11.2.DEYİMBİLİMİN KONUSU VE ANLAMI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER	46
11.3. DEYİM BİLİMİNİN DİLDEKİ YERİ (GENEL BAKIŞ)	51
11.4.DEYİM BİLİM TEORİSİNDE DEYİMLER KARŞILAŞTIRILMASI	54
11. 5. ÇEVİRİDE KARŞILIĞI OLMAYAN SÖZCÜK VE DEYİMLER.....	57
11.6 ÇEVİRİDEKİ DEYİMLERİN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ.....	66

II. PRATİK BÖLÜM

12.ÇEVİRİ METİNLERİNDE DEYİMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ	72
12.1. TÜRKÇE DEYİMLERİN RUSÇA ÇEVİRİLERDEKİ KONUMU	72
12.2. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞI TEK KELİME İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERİNİN OLMAMASI	74

12.3. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞININ AÇIKLAMA CÜMLELERİ İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERİNİN OLMAMASI	133
12.4. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞININ BAŞKA ANLAMA SAHİP DEYİM İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERİNİN OLMAMASI	184
12.5. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞININ KELİMESİ KELİMESİNE ÇEVİRİ İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERİNİN OLMAMASI	227
SONUÇ	275
KAYNAKÇA	281

ÖZET

Bu çalışma, Türkçeden Rusçaya yapılan edebi metin çevirilerinde Türkçe deyimlerin eşdeğerlik sorunlarını incelemeyi amaçlamaktadır. Tezin Giriş Bölümü'nde, genel olarak farklı diller arasında yapılan çevirilerin tarihçesi, benimsenen çeviri politikaları üzerine araştırmalara yer verilmiştir.

Birinci bölümde "Teorik Bölüm" başlığı altında temel çeviri ve çeviribilim kavramlarına yer verilecek, çeviri ve çeviribilimle ilgilenen bilim insanlarının görüşleri incelenecektir. Bu bölümü çeviribilimin ve çevirinin tarihçesi izleyecek, ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar çevirilerin geçirdiği süreç irdelenmiştir, çeviri ve çeviribilimin edebiyat bilimi ve dilbilimdeki yeri, çeviri kuramları ve çeviri kuramlarının uygulama alanında kullanımına yönelik araştırmalar yapılmış, temel deyimbilim ve deyimbilim kavramlarına yer verilecek, deyimbilimle ilgilenen bilim adamlarının görüşleri incelenmiştir.

İkinci bölüm " Türkçeden Rusçaya Yapılan Çevirilerde Deyimlerin Eşdeğerlik Sorunları " başlığıyla yer alan ve incelemeye aldığımız Türkçe eserler ve onların Rusçaya çevirileri hakkında bilgi verildiği Pratik bölümdür. Daha sonra bu eserlerde elde edilen deyimsele ifadelerin ve çevirilerinin incelemesi yapılmıştır. Burada izlediğimiz yol, eserlerin Türkçe orijinallerinde bulabildiğimiz deyimsele ifadelerin Rusçaya çevirileri, çeviri kuramlarına uygun olarak çeviri eleştiri yöntemleriyle incelenmesidir.

Elde edilen sonuçlarla karşılaştırma yöntemi izlenmiş ve bu deyimlerin Rusçaya çeviriye nasıl yansıtıldığı ve anlamsal ve yapısal olarak ne gibi değişikliklere uğratıldığı tespit edilmiştir. Türkçe deyimlerin Rusça karşılıklarının veriliş şekillerine göre dört guruba ayırdık:

- Türkçe deyimnin çevirideki karşılığının tek kelime ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan,
- Türkçe deyimnin çevirideki karşılığının açıklama cümleleri ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan,
- Türkçe deyimnin çevirideki karşılığının başka anlama sahip deyim ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan.
- Türkçe deyimnin çevirideki karşılığının kelimesi kelimesine çeviri ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan

Deyimler kullandıkları metin içerisinde verilmiş ve ardından her bir deyimın sırasıyla sözlük anlamı ve deyimseı anlamı verilmiştir. Bunun da doğrudan deyimler anlam açısından tahlil edilmeye çalışılmıştır.

Çalışma boyunca elde edilen verilerin değerlendirildiğı ve bir dizi çıkarımlarda bulunduğı “sonuç” yazısıyla bitirilmiştir.

ABSTRACT

This study aims to examine equivalence problems of Turkish idioms in translations of literary texts from Turkish to Russian. Introduction part of this thesis covers history of translation between different languages in general and research on adopted translation policies.

The first "Theoretical Section" contains concepts of basic translation and translation studies, examines opinions of scientists interested in translation and translatology. This section is concerned with history of translation and translatology; the process, translation has gone through up to now; place of translation and translatology in literary science and linguistics; translation theories and research on field of translation theories applications; basic Phraseology and Phraseology concepts, opinions of scientists dealing with Phraseology.

The second section, which is practical and named " Equivalence problems of Turkish idioms in translations of literary texts from Turkish to Russian " deals with Turkish works, examined by us, and provides information about their translations into Russian. Idiomatic expressions and their translations, obtained from these works, were studied. Russian translations of idiomatic expressions, found in the Turkish originals, were studied in accordance with the translation theories by means of methods of translation criticism.

Comparison method was applied to obtained results; meanings reflection and semantic and structural changes of these idiomatic expressions in Russian translations were identified. We divided Turkish idioms into four groups according to the forms of their Russian translational equivalents:

- not equal, due to being translated by means of a single word
- not equal, due to being translated by means of a descriptive sentence
- not equal, due to being translated by means of an idiom with different meaning
- not equal, due to being translated by means of word to word translation

Idioms are given in the context together with their dictionary and idiomatic meanings. Idioms were directly analyzed in terms of meaning.

Evaluation of data obtained from the study and some conclusions are made in the "results" part of this thesis.

ÖNSÖZ

Kalıplaşmış sözcükler olan deyimleri inceleyen deyimbilim birçok araştırmacının dikkatini çekmektedir. Deyimler, özellikle son 20-30 yılda dil, edebiyat ve çeviri alanlarında ortaya konulan karşılaştırmalı çalışmalarda üzerinde durulan önemli konulardan biri haline gelmiştir.

Her toplumun yaşam tarzını ve kültürel yapısını yansıtan deyimler ve atasözleri vardır. Başta toplum, din, felsefe, ekonomi, tarih, folklor olmak üzere pek çok konuyu kapsayan ve çeşitli açılardan inceleme konusu edilmeye değer bulunan bu ulusal varlıklar, deyiş güzelliği, anlatım gücü ve kavram zenginliği bakımından bir dilin vazgeçilmez unsurlardır.

Tezimizin amacı, hem ülkemizde hem de Rusya’da bilinen, çok okunan ve sevilen yazarlarımızdan *Aziz Nesin, Fakir Baykurt, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Orhan Pamuk, Sabahattin Ali’nin* eserlerinde yeralan deyimsele söz varlığının Rusça çevirilerindeki eşdeğerlerini saptamak ve bu konuda bazı tespitlerde bulunmaktır. Bu karşılaştırmalı araştırmayı yapabilmek için seçtiğimiz yazarların Rusçaya çevrilen eserlerini temel aldık. Bunlar, Aziz Nesin’in *Fil Hamdi, Koltuk, Kazan Töreni, Toros Canavarı, Havadan Sudan, Bay Düdük, Kördögüşü, Yeşil Renkli Namus Gazi* (İstanbul: Adam Yayınları, 1995) ve Rusçaya çevirisi *Если бы я был женщиной* (Перевод М. Керимова, Р. Аганина, Н. Айзенштейн; Москва: Терра, 1998), Fakir Baykurt, *Keklik* (İstanbul: Adam Yayınları, 1999) ve Rusçaya çevirisi *Избранное* (Москва: Радуга, 1987), Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Yaban* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012) ve Rusçaya çevirisi *Чужак. Все та же песнь* (...Переводчики: М. Малышев, В. Гарбузова Издательство: Художественная

литература. Ленинградское отделение, 1980), Orhan Pamuk, *İstanbul - Hatıralar ve Şehir* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2006) ve Rusçaya çevirisi *Стамбул. Город воспоминаний*, (Переводчики: Михаил Шаров, Тофик Меликов, Москва, Издательство Ольги Морозовой; 2006 г.), Sabahattin Ali *İçimizdeki Şeytan* ve Rusçaya çevirisi *Дьявол внутри нас* (Перевод с турецкого Р. Фиша, Издательство: Государственное издательство художественной литературы Москва: Терра, 1955), eserleridir.

Adı geçen eserlerin Türkçe orijinallerinde yer alan kalıplaşmış sözcükleri deyimleri tespit ederek, Rusça çevirilerinde bunlara karşılık gelen metinlerle paralel olarak karşılaştırmayı amaçladık.

Türkçe deyimlerin Rusça çevirilerde eşdeğerinin varlığını inceleyen bu çalışmanın her aşamasında değerli bilgilerini benimle paylaşan, bana destek olan ve yardımlarını hiç esirgemeyen, yetişmemde büyük katkıları olan başta danışmanım Sayın Prof. Dr. Sevinç Üçgül'e, Tez İzleme Kurulunda yeralan değerli hocalarım Prof. Dr. Halil İbrahim Usta ve Prof. Dr. Mustafa Argunşah'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca çalışmam sırasında her aşamada yanımda olan ve beni yüreklendiren sevgili eşime, anneme, babama ve çocuklarıma teşekkürlerimi borç bilirim.

Ankara, 2014

Mustafa Yaşar

GİRİŞ BÖLÜMÜ

1. GİRİŞ

Tezimizin konusu " *Türkçeden Rusçaya Yapılan Çevirilerde Deyimlerin Eşdeğerlik Sorunları*"'dır. Bu konu kapsamında, Türkçeden Rusçaya yapılan çeviri metinlerin incelenmesi sonucu elde edilen Deyimlerin çeviri ve eşdeğerlik sorunları araştırılacaktır. Tezde hedeflenen amaç ise Türkçe Deyimlerin Rusçaya yapılan çevirilerde karşılaşılan eşdeğerlik sorunlarının genel karakterini tespit etmektir.

Ağırlıklı olarak Rusçadan Türkçeye yapılan çeviri çalışmaları uzun zamandır ve artarak devam etmektedir. Ancak son zamanlarda hem çeşitli projeler kapsamında teşvik edilmesi, hem de Rus halkının Türklere ve Türkiye'ye karşı artan ilgisi sonucunda Türk edebiyatının da Rusçaya çevirisinde önemli bir artış gözlemlenmektedir. Edebiyat alanında yapılan çevirilerin yanında medya organları, sosyal ağlar, ticaret ve evlilikler aracılığıyla toplumların birbiriyle ilişkisinin artması sonucunda çeviri faaliyetleri de oldukça önem kazanmıştır.

Ülkemizde çeviribilime yönelik çalışmaları incelediğimizde, İngilizce, Fransızca, Rusça ve Almanca gibi dillerden Türkçeye ve Türkçeden bu dillere yapılan çevirilerle ilgili tarihçe, çeviri yöntemi ve çeviri eleştirisini kapsayan çalışmalar yapıldığı bilinmektedir, ancak Türkçeden Rusçaya yapılan edebi çevirilerde kültürel değerlerin aktarım zorluklarıyla ilgili fazla bir çalışma bulunmamaktadır. Tezimizin bu konu üzerine hazırlanmasının temel sebebi budur.

Bu tezde edebiyat alanında yapılan çeşitli çeviriler incelenecektir. Türkçeden Rusçaya yapılmış olan çeviri metinler incelenirken çeviri eleştirisi ve

metin analizi yöntemi kullanılacaktır. Ayrıca, genel olarak farklı diller arasında yapılan çevirilerin tarihçesi, benimsenen çeviri politikaları ve çevirmenler de araştırma kapsamına dâhil edilecektir. Bu bölümde uzmanların görüşlerine ve araştırmalarına başvurulacak, karşılaştırmalar yapılacaktır. Kuramsal bilgilerin aktarıldığı bölümde de değerlendirmelerimiz için karşılaştırma yöntemini kullanacağız ve uzmanların deneyimlerinden yararlanacağız.

Tez Önsöz, Giriş, Sonuç ve Özetler (Türkçe ve İngilizce) bölümlerinin dışında araştırma ve inceleme sonuçlarının sunulduğu iki ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde *"Teorik Bölüm"* başlığı altında temel çeviri ve çeviribilim kavramlarına yer verilecek, çeviri ve çeviribilimle ilgilenen bilim insanlarının görüşleri incelenecektir. Bu bölümü çeviribilimin ve çevirinin tarihçesi izleyecek, ilk çalışmalardan itibaren günümüze kadar çevirilerin geçirdiği süreç irdelenecektir, çeviri ve çeviribilimin edebiyat bilimi ve dilbilimdeki yeri, çeviri kuramları ve çeviri kuramlarının uygulama alanında kullanımına yönelik araştırmalar yapılacak, temel deyimbilim ve deyimbilim kavramlarına yer verilecek, deyimbilimle ilgilenen bilim adamlarının görüşleri incelenecektir.

İkinci bölüm *"Türkçeden Rusçaya Yapılan Çevrilerde Deyimlerin Eşdeğerlik Sorunları"* başlığıyla yer alacak ve incelemeye aldığımız Türkçe eserler ve onların Rusçaya çevirileri hakkında bilgi verildiği *Pratik bölüm*dür. Daha sonra bu eserlerde elden elde edilen kalıplaşmış ifadelerin ve çevirilerinin incelemesi yapılacaktır. Burada izleyeceğimiz yol, eserlerin Türkçe orijinallerinde bulabildiğimiz kalıplaşmış ifadelerin çeviri kuramlarına uygun olarak çeviri eleştiri yöntemleriyle incelenmesi olacaktır.

2. TEZ KONUSUNUN GÜNCELLİĞİ

Bir yabancı dili öğrenmek çeşitli düzeylerde gerçekleşir. Ancak, en zor öğrenilen, kültürün bir parçası olan, dilin vazgeçilemez bir bölümünü, ruhunu oluşturan kalıplaşmış anlatımlardır. Bunun nedeni ise her ulusun kalıplaşmış sözleri kendine özgü bir biçimde, anlatımlarını kendi mantığını yansıtır bir şekilde yaratmış olmasıdır. Her ulusun mantığı birbirinden farklı, birbirine benzer ya da aynı olabilir. İşte bu mantığın yaratısı, kalıplaşmış anlatım olarak nitelendirilen atasözleri, deyimler, tamlamalar, alkışlar, kargışlardır. Bu sözlerin ortaya çıkışı her ne kadar çok eskilere dayansa da geçmişte olduğu kadar bugün de konuşma ve yazı dilinde kullanılmakta olması, onların incelenmesini, öğrenilmesini gerektirmektedir.

Bir halkın ürünü olan kalıplaşmış sözlerin, bir başka halkın bireyleri tarafından anlaşılması, konuşulması, yerli yerinde kullanılabilmesi ve çeviri esnasında doğru bir şekilde aktarılması gibi süreçlerden geçerken sorunlar yaşanabilir. Bu sorunları ortadan kaldırmak, bu güçlüğü çözümlmek amacıyla çeşitli dillerdeki kalıplaşmış sözler incelenmiş, aralarında karşılaştırmalar yapılmıştır. Bu sözler öncelikle konuşma diline dökülerek kalıplaşmaya başlamıştır. Edebi metinlerden alınan Türkçe deyimler Rus diline çevrilirken ortaya çıkan sorunların araştırılması ise dilbilimi bileşkesinin hazır olması ile mümkündür. Bununla birlikte, araştırmacı açısından, karşılaştırma için seçilmiş, ne Türk ne de Rus dilbiliminde araştırma konusu olmuş orijinal ve çeviri metinlerden oluşan deyimler teması özel bir değere sahiptir.

3. ARAŞTIRMANIN AMACI VE GÖREVLERİ

Araştırmanın temel amacı, Aziz Nesin, Fakir Baykurt, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Orhan Pamuk, Sabahattin Ali'in eserleri temelinde, Türkçeden Rusçaya çevrilen deyimlerin durumunu ortaya çıkarmak, bunu teorik olarak gerekçelendirmek ve onların tipolojik karakteristiğini tespit etmektir. Belirtilen amaca ulaşmak için aşağıdaki hedefler ortaya konulmuştur:

- Yukarıda bahsedilen eserlerde, Türkçe deyimleri açığa çıkarmak, bunların anlam ve kullanımlarını Türkçe deyimler sözlükleri ve diğer açıklamalı sözlükler aracılığıyla kontrol etmek,
- Bu eserlerde tespit edilen deyimlerin, öykülerin Rusça çevirilerindeki karşılığını belirlemek,
- Rusça materyalleri şu pozisyonlara göre ayırmak: çevirinin varlığı/yokluğu; tek kelimeli çeviri / açıklama cümle çevirisi; sabit/değişken kelime grupları, bunların Rus dilinin deyim ve açıklamalı sözlüklerine göre kontrol etmek,
- Türkçe-Rusça çeviride deyimlerin eşdeğersiz, tek kelimeli ve tam çevirilerini belirlemek ve bunların tipolojik karakteristiğini vermek,

Sıralanan görevlerin yanı sıra, araştırmanın temel teorik önkoşulları ile ilgili görevler de yerine getirilmiştir: konunun tarihçesi, çeviri teorisi problemlerinin incelenmesi ve ayrıca çeviri yapılırken eşdeğeri olan/eşdeğeri olmayan dilsel birimlerin belirtilmesinin teorik olarak gerekçelendirilmesi.

4. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE NESNESİ

Bilimsel araştırmanın nesneleri, edebi metnin deyim eş değersizliğinin önemli bileşkesini gösteren Türkçe-Rusça çeviride deyimlerin karşılıklarıyla kıyaslanmasıdır. Araştırmanın konusu ise belirtilen yöndeki deyimlerinin çeviri eşdeğerlerinin tipolojik yapısı olmuştur.

5. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Türkçe-Rusça deyimleri çeviri eşdeğerliliğinin ortaya çıkarılması, tez çalışmasında edebi metnin işaret elementi olarak görülmektedir. Bu yüzden incelemede dilbilimsel metotlar kullanılmaktadır: önce karşılaştırma-kıyaslama ve sonra yapısal-tipolojik. Ek olarak da sistem sınıflandırması ve dilsel materyalin istatistik analizi kullanılmıştır.

6. ARAŞTIRMAYA TEMEL ALINAN ESERLER

Yazar seçimi, bir taraftan eserlerdeki dönem ve olayların mekânı bakımından farklılık göstermeleri ve hepsinin de çok tanınmış olmaları, diğer taraftan ise eserlerin geniş ve bir bütün olarak çok iyi bir şekilde Rus diline çevrilmesiyle gerekçelenmektedir.

Araştırmaya temel alınan Türkçe eserler (Kaynak metin olarak kullanılmıştır):

Aziz Nesin'in *Fil Hamdi, Koltuk, Kazan Töreni, Toros Canavarı, Havadan Sudan, Bay Düdük, Kördögüşü, Yeşil Renkli Namus Gazı* (İstanbul: Adam Yayınları, 1995) ve Rusçaya çevirisi *Если бы я был женщиной* (Перевод М. Керимова, Р. Аганина, Н. Айзенштейн; Москва: Терра, 1998), Fakir Baykurt, *Keklik* (İstanbul: Adam Yayınları, 1999) ve Rusçaya çevirisi *Избранное* (Москва: Радуга, 1987), Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Yaban* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2012) ve Rusçaya çevirisi *Чужак. Все та же песнь* (...Переводчики: М. Малышев, В. Гарбузова Издательство: Художественная литература. Ленинградское отделение, 1980), Orhan Pamuk, *İstanbul - Hatıralar ve Şehir* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2006) ve Rusçaya çevirisi *Стамбул. Город воспоминаний*, (Переводчики: Михаил Шаров, Тофик Меликов, Москва, Издательство Ольги Морозовой; 2006 г.), Sabahattin Ali İçimizdeki Şeytan ve Rusçaya çevirisi *Дьявол внутри нас* (Перевод с турецкого Р. Фиша, Издательство: Государственное издательство художественной литературы Москва: Терра, 1955)

Elde edilen ham materyalin kontrolünde temel alınan başvuru kaynakları:

- *Açıklamalı sözlükler:*

Türkçe sözlük / Dil Derneği. – Ankara: Ciltler I-II, 1998.

- *Deyim sözlükleri:*

1. Aksoy, Ömer Asım. Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. – İstanbul: İnkılap, 1988;
2. Üçgül, Sevinç. Kısa Rusça- Türkçe Deyimler Sözlüğü. – İstanbul: Sahaf Kitabevi, 1998;

3. Süer, Ö. Aydın. Rusça-Türkçe Deyimler Sözlüğü – Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1999;
4. Yurtbaşı, Metin. Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü. – İstanbul: Mem ofset, 1996.

Rusça çevirilerde tespit edilen deyimler aşağıdaki *deyim* sözlüklerine göre kontrol edilmiştir:

1. Molotkov A.İ. Rus Dilinin Deyimsel Sözlüğü, – Moskova: SE, 1968.
2. Fedorov A.İ. XVIII–XX. yy. Rus Dilinin Deyimler Sözlüğü – Novosibirsk: Bilim, 1991¹
3. Ojegov, S.İ. Rusça açıklamalı sözlük – Moskova: Rus dili, 1986
4. Uşakov, D.N. Rusça açıklamalı sözlük (elektronik versiyon) – Moskova: Eksmo-Press, 2000
5. Dal, V.İ. Rusça açıklamalı sözlük (elektronik versiyon) – Moskova: Eksmo-Press, 2000.

7. BİLİMSEL YENİLİK VE ELDE EDİLEN SONUÇLARIN ÖNEMİ

Tezin bilimsel yeniliği ve önemi, problemin ortaya konuluş tarzıyla ve araştırmanın amaçları ve görevleri ile gerekçelenmektedir; çünkü orijinal ve çeviri metinlerin karşılaştırılması için toplanan atasözleri ve deyimler, günümüze kadar ne

¹ Bu sözlük, temel sözlük olarak kullanılmıştır. Bundan dolayı, buradan elde edilen materyaller herhangi bir göndermeye gerek kalmadan kullanılmıştır.

Türk dilbiliminde ne de Rus dilbiliminde çeviriler üzerinden araştırma konusu olmuştur.

8. ELDE EDİLEN SONUÇLARIN PRATİK ÖNEMİ

Araştırma sonuçları aşağıda belirtilen hususlarda kullanılabilir:

- Çeviri teorisi problemlerinin analizi yapılırken özellikle edebi metin çevirilerinde eş değerlilik/ eş değersizlik konularında,
- Türkçe-Rusça çeviri teorisinin temeli dâhil olmak üzere, deyimbilimsel eş değersizliğin teorik temelinin ileriki bölümlerinin hazırlanışında,
- Sözlükçülük çalışmalarında: Rusça-Türkçe ve Türkçe-Rusça atasözleri, deyimler sözlüğü ve yazarın kullanım diline özgü sözlükler oluşturulurken,
- Türkçeden Rusçaya edebi metin çevirisi uygulamalarında,
- Rus dilini Türk öğrencilere öğretirken özellikle “çeviri” dersleri çerçevesinde atasözleri ve deyimbilimi dersleri hazırlanırken,
- Rus ve Türk dillerinin karşılaştırmalı sözcükbilimi ve deyimbilimi çalışmaları ile ilgili bilimsel yazılar yazılırken.

I. TEORİK BÖLÜM

9. ÇEVİRİBİLİM VE ÇEVİRİ KURAMI

9.1 ÇEVİRİBİLİME GENEL BAKIŞ

Çeviri toplumların iletişim kurmak için farklı dilleri kullanmasıyla başlamış, zamanla dillerin, edebiyatların ve kültürlerin gelişiminde büyük bir öneme sahip olmuştur. “Ayrı dilleri konuşan iki kişi bir araya geldiklerinde anlaşmak için çeviriye başvururlar”(Bozkurt 1982: 5-13) . Hayatımızda çevirinin, farklı diller konuşan insanların duygu, düşünce ve isteklerini doğru bir şekilde aktarabilmelerine imkan sağlaması açısından büyük bir önemi vardır. Çevirinin olmadığı bir ortamda, insanların anlaşarak yaşamaları mümkün değildir. Çeviri sadece anlayabilmek için kullanılan bir araç değil, yaşamın vazgeçilmez bir yapı taşıdır. “Toplumun okuduğu kitapların, yazılı metinlerin ve öncelikle görsel medyada duyduğu sözlü metinlerin büyük bir kısmı çeviridir, ancak toplum genelde bu durumun ayırımında değildir” (Eruz 2005: 126) . Toplumlara birbirine yaklaştıracak, karşılıklı kültür aktarımını sağlayan araç, çevirinin varlığı ile ancak iletişim kurmaları mümkün olur.

Günümüzde iletişim olanaklarının hızlı artmasına olanak sağlayan medya faktörü ile kültürlerin birbirine daha kolay ulaşabilmesi, çevirinin önemini daha da artırmıştır. Hızla gelişen internet aracılığıyla kültürlerin ve edebiyatların birbirine etkileri çok fazla artmıştır. 20-30 yıl öncesinde edebi ve kültürel eserlerin başka topluluklara aktarılması yıllar alırken günümüzde teknolojik imkânların da yardımıyla bu süre haftalara, günlere kadar düşmüştür. Bu süreci hızlandıran bir diğer etken ise elektronik yayıncılıktır. Yazar eserlerini basılı kitap olarak

yayınlama ihtiyacı duymadan e-kitap şeklinde internet üzerinden doğrudan okura ulaştırmaktadırlar.

Herhangi bir dilde yazılmış olan ve bilgi, beceri, üstün zekâ ürünü olan roman, öykü, masal ve tiyatro gibi eserler çeviri işlemi sayesinde toplumların ortak değeri olabiliyor. Bir dilde yaratılan önemli bir edebiyat eserini başka bir dilde tanıtmak çevirinin başlıca görevlerinden biridir. Bu görevin yerine getirilmesinde ise çevirmene büyük bir sorumluluk düşmektedir. Bu nedenle bazı yapıtların çevirilerindeki yetersizlik, kültür ve edebiyat açısından önemle üzerinde durulması gereken bir sorundur.

Genel anlamda, *çeviri* veya *çeviri çalışmaları*, diller arası iletişimi sağlamaya yardımcı olan yazı ve konuşma faaliyetleri işlevini görmektedir. Bu konunun asıl dilbilimsel yönlerinin incelenmesi, günümüz dilbiliminin oldukça karmaşık sorunları arasında yer almaktadır.(Fedorov, 1983: 3)

Yazılı ve sözlü olmak üzere iki ayrı düzeyde gerçekleşen çeviri işlemi için kullanılan kavramlar da günümüzde kimi zaman birbirine karıştırılmakta ve anlam karışıklığına yol açmaktadır. (Aktaş:1996), (Yıldız:2008)

Çeviri, farklı bir dili, o dili konuşan insanlar topluluğunu, bu topluluğun yaşamını ve kültürünü tanımanın, anlamanın yollarından biridir. Genellikle farklı dilleri konuşan iki kişi bir araya geldiğinde birbirini anlamak için çeviriye başvurur. Bu bağlamda çeviri, hiç kuşkusuz, insanlık tarihinin en eski uğraşlarından biridir. Bugünkü anlamda yazı kullanılmaya başladıktan sonra, sözlü çevirmenlere bir de resmi, dini ve ticari içerikli çeşitli evrakları çeviren çevirmenler katılmıştır. Çeviri, ihtiyaç duyulduğu günden beri, farklı dillere sahip insanların birbirleriyle anlaşabilmesine olanak sağlayarak önemli bir sosyal fonksiyonu yerine getirmiştir.

Yazılı çevirilerin yaygınlaşması, “insanların, başka ulusların kültürlerine ulaşmasına geniş bir geçit sağlamış, edebiyat ve kültürlerin karşılıklı olarak etkileşimini ve zenginleşmesini mümkün kılmıştır.”(Parşin, 2000: bölüm 1)

Yazılı çevirilerin yaygınlaşması ve ilerlemesiyle ortaya çıkan edebi metinlerin çevirisi de kültür etkileşimini hızlandıran faktörlerden biri olmuştur. Ancak bu çeviriler, bazı sorunları da beraberinde getirmiştir. Edebi metinlerin çevirisi, ilkesel olarak çevrilebilirliği veya çevrilememesi, çevirinin orijinal metne tam ve estetik uyumu gibi sorunlar, bir bütün olarak hem dilbilimin, hem de filolojinin halen tartışılan sorunları arasında yer almaktadır.

Daha XIX yy. başlarında, dilbilimi uzmanları, çeviri faaliyetlerini dilbiliminin araştırma konusuna dâhil etmek için bir neden görmüyorlardı; çünkü bu konu ilk bakışta dilbilimsel yönleri ile ön plana çıkmıyordu. Bu dönemde, dilbiliminin bakış açısının merkezinde, dilin temel özelliklerinin incelenmesi, dilin eşsiz ve kendine özgü yapısının, gramer sisteminin ve bu dili başka dillerden ayıran morfolojik özelliklerinin ortaya çıkarılması vardı. Bütün bunlar, her dilin kendine özgülüğünü, kendi milli “ruhunu” oluşturduğunu ve iki farklı dilde yazılan metinlerin özdeşliğinin ilkesel olarak imkânsızlığını varsayıyordu. Çevrilen metnin geniş bir şekilde orijinal metni tasvir etmesi gerektiği düşünülüyordu, ünlü şair veya yazarların kendine özgü yaratıcı tarzının tasvir edilmesinin imkânsızlığı bir yana, eserin çevirisini dahi sadece dilbilimsel nedenlerden dolayı ilkesel olarak imkânsız kabul ediyorlardı.

Çevirinin temel sorunları çok eski çağlarda tespit edilmiş ve günümüzde de bu konu uzmanların ilgisini çekmeye devam etmektedir. Bu sorunların en önemlisi bir karşıtlığı içermektedir: Bir dilde anlatılanı, bir başka dile aktarmak söz konusu

olduğunda her kelime elden geldiğince olduğu gibi mi çevrilmeli, yoksa bir cümle ya da metnin aslına en yakın anlamı verilmeye mi çalışılmalı? “Elden geldiğince” derken konunun yeterince işlenmemiş bir yanı da kendiliğinden ortaya çıkmaktadır: Bu karşıtlık uygulamada ne ölçüde geçerli? “Kelime kelime çeviri” diye bir tabir gerçekte söz konusu olabilir mi? “Serbest çeviri” nereye kadar çeviri olarak kalabilir, nereden sonra çeviri olmaktan çıkar ve bir yoruma, uyarlamaya, özete veya yepyeni, bambaşka bir ürüne dönüşür?

Bu sorunların tartışılmaya başlandığı dönemin dilbilimi uzmanlarının çeviriye olan tutumunu, ünlü Alman bilim adamı Wilhelm von Humboldt, hem yazar hem de çevirmen olarak tanınan August von Schlegel’e² (Susov, 1999: bölüm 6.3) yazdığı mektupta çok net bir şekilde şöyle ifade etmiştir: “Her türlü çeviri, benim gözüme, yerine getirilmesi imkânsız bir görev olarak görünmektedir; çünkü her çevirmenin net bir şekilde seçimini yapması gerekir: Ya kendi halkının damak tadına ve diline sadık kalarak metnin orijinalinden taviz vermeli ya da metnin orijinaline sadık kalarak kendi kültüründen taviz vermeli.” (Barhudarov, 1975: 9) Daha sonraları “çevrilemezlik teorisi”³ adını alan benzeri bakış açıları da çoğu dilbilimi uzmanları tarafından paylaşılmıştır ve bunların içinde çevirmenlik yapan kişiler de vardır. “Çevrilemezlik teorisi”nin çeviri çalışmalarına karşı herhangi bir etkisi olmamıştır; çünkü çevirmenler “imkânsız” görevlerini yerine getirmeye devam etmişlerdir. Ancak bu teori, çevirinin dilbilimsel analizi yolundaki engellerinden biri olmuştur.

² Dilbilimi tarihçileri arasında yer alan onun küçük kardeşi - Friedrich von Schlegel de dilbilimi tarihinde belirgin bir iz bırakmıştır.

³ İşlevsel dilbilimin önde gelen kuramcılarından olan Roman Jakobson çeviride eşdeğerliliğin olamayacağına inanırdı. Özellikle diller arası çeviride, kaynak metin ve erek metin arasında tam bir eşdeğerliliğin olamayacağını belirterek çevrilemezlik (untranslatability) kavramını gündeme getirmiştir. Ona göre çeviri, bir edebiyat metninden sinemaya, dansa, resme veya müziğe yapılan göstergelerarası kaydırmadır. (intersemiotic transposition))

Çeviride diller arası bir işlem, bir alışveriş, bir karşılaştırma söz konusu olduğu ve dil ile kültür birbirinden ayrı, soyut kavramlar olarak düşünölemeyeceğı için işin içine dilin yapısı, işlevi ve dolayısıyla dilbilimi, özellikle anlambilimi ve toplum-dilbilimi de girmektedir. Dili, içinden çıktığı kültürle kaynaşmış, o kültürün ayrılmaz bir parçası olarak ele aldığımızda karşımıza çıkan sorunların temelde birer çeviri sorunu olmasından önce dilin işlevi ve kullanımına ilişkin sorunlar olduğunu görmekteyiz. Çeviride yaşanan kimi güçlükler aslında kültürler arası farklılaşmalardan kaynaklanmaktadır. Kültür ve dil başlı başına iki ayrı uzmanlık alanıdır ve gerek çevirmen gerekse çeviri kuramcısı bu alanların bilgi desteğinden yararlanmak zorundadır.

XX. yy.ın ortalarına doğru dilbilimi uzmanları, çevirmenlik mesleğine karşı olan tutumlarını kökten değıştirmişler ve bu konuyu sistematik olarak incelemeye başlamışlardır. Bu süreçte ön plana çıkan ağırlıklı çeviri konuları politik, ticari, bilimsel ve teknik alanlarla ilgili olmuştur. Bununla birlikte, ilerleyen zamanlarda çevirinin temel zorluklarının, çeviri sürecinde yer alan dillerin gramer kurallarından ve yapısında bulunan farklılıklardan kaynaklandığı, her defasında daha net bir şekilde anlaşılmaya başlanmıştır. Ayrıca, çevirinin netliğine karşı artan talepler, aynı şekilde dilbiliminin bundaki rolünün altını çizmiştir. Bazı metinlerin çevirisi yapılırken çevirinin bir bütün olarak doğru olması, orijinal olması ve çevirinin okuyucuya yaptığı etkinin aynı olmasını beklemek de mümkün değildir. Çeviri, kelimelerin ayrı ayrı anlamlarına kadar inerek bilgi aktarımını bütün detayları ile gerçekleştirmelidir.

Bunun yanında çeviride her bir kelimeye, deyişe, deyime tam karşılığını bulma çabası, boşa çıkma olasılığı yüksek bir çaba gibi görünmektedir. Her dilde

kimi kelimelere çeşitli çağrışımlarla, bağıntılarla, yan anlamlar yüklenmiştir. Bir kelime, içinde kullanıldığı bağlama göre anlam değiştirebilir. Çoğu kez bir kelimeyi kendi anlamından soyutlayarak ona dilediğimiz anlamı veremeyiz. Belli bir kelimenin yabancı dilde karşılığını bulma çabasına girdiğimiz zaman genellikle bu yol seçilmektedir. Bazen teknik terimler dışında, kelimenin tüm anlamını karşılayacak bir eşdeğer bulunamaz. Bu nedenle de bir dildeki anlatımın bir başka dile olduğu gibi “aktarılması” da söz konusu olamamaktadır. Her çeviri belli ölçüde bir değiştirmedir.

Zaman geçtikçe sözlü ve yazılı çevirmenlik sürecinin dilsel iskeleti netlik kazanmaya başlamıştır. Bu sürecin dilbilimsel özünün nelerden oluştuğu, dilbilimsel faktörlerin hangi oranda belirlendiği, bu faktörlerin hangi sınırlar içerisinde bilgi aktarımını sınırladığı ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

9.2. ÇEVİRİBİLİMİN TEMEL KAVRAMLARI

KONUSUNDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Başlangıçta edebiyat ve dilbilimin, daha sonraları ise çeviribilimin inceleme konusu olan çeviri, bir aktarım süreci, bir dilin başka bir dile dönüştürülmesidir.

Aslında çeviri insan iletişiminde dilin kullanılmasıyla birlikte başlamaktadır. Sadece anlaşılabilmek için kullanılan bir araç değildir çeviri, hayatın önemli faktörlerinden birdir. “Toplumun okuduğu kitapların, yazılı metinlerin ve öncelikle görsel medyada duyduğu sözlü metinlerin büyük bir kısmı çeviridir, ancak toplum genelde bu durumun ayırımında değildir.” (Eruz 2005: 126).

Çevirinin aklımızda oluşturduğu tanımı; ya yazılı olan bir metnin başka bir metne dönüştürülmesidir ya da bu eylemin bir sonucudur.

Bu konuda söz sahibi olan bilim insanlarının görüşlerine bakıldığında. Susan Bassnett⁴; çeviriyi; “*bir dil seti içindeki işaretlerin oluşturduğu anlamın, sözlük ve dilbilgisi kuralları ile dil üstü bazı süreçlerden de yararlanarak bir diğer dil seti işaretlerine dönüştürülmesi*” olarak tanımlar ve dar anlamda dilsel bir aktivite olarak ele alır, (Bassnett, 2004: 21).

Honnacker’e göre çeviri; “Başka bir kültürle karşılaşmadır (kaynak ya da erek dilin kültürü) ve bunun içine dalmaktır”(Honnacker, 2006).

“W.Wilss’e göre çeviri, kaynak dilden erek dile uzanan ve metnin içeriksel ve şekilsel anlayışına bağlı kalan bir süreçtir” (Orosz, 2006).

⁴Susan Bassnett, Profesör, Centre for Translation and Comparative Cultural Studies, Graduate School of Comparative Literary Theory and Literary Translation, Warwick Üniversitesi, İngiltere.

Çağdaş dilbilimin kuramlarıyla ilgili ilk araştırmalardan biri de Theodore Savory'nin "Tercüme Sanatı" (1968) adlı eseridir. Savory'e göre; çevirinin, kaynak metne sadık kalmaya çalışırken, kimi zaman da serbest olarak yapılabileceğidir. Kaynak metne sadık çeviri, hem kaynak metnin biçimini, anlamını, üslubunu yansıtan hem de sebep olduğu etkinin eşdeğerini oluşturmaya çalışan bir çeviri türüdür. Savory ortaya koyduğu araştırmasında çeviri etkinliğinin ilkelerini belirtmiş ve herkes tarafından kabul edilebilecek ve çeviri etkinliğinin tüm yönlerini kapsayacak bir çeviri kuramının geliştirilemeyeceğine işaret etmiştir. (Tanrıku: 2010)

"kaynak dildeki bir iletinin anlamını bozmadan erek dilde eşdeğerini yeniden üretmek" olarak da tanımlanmaktadır çeviri.(Boztaş, 2005: 29)

Jacop Grimm'e göre⁵ *"Çeviri bir aktarımdır."* yani bir metnin ana dil açısından yabancı olan bir dile dönüştürülmesidir. (Yücel, 2004: 4)

Eugene Nida'nın "Principles of Translation" (1959) adlı çalışmasında belirttiği üzere, "çeviride amacın kaynak dildeki metin, mümkün olduğu kadar eşdeğer bir erek dil metni olarak üretilmeye çalışılmalıdır ve bunu yaparken söz konusu eşdeğerlik sadece biçim yönünden değil, aynı zamanda üslup ve anlam yönünden de gözetilmelidir. İki farklı dilde anlam ve biçim yönünden eşdeğerlik, ona göre imkânsızdır. Bu görüşünü de farklı dillerin farklı anlam-sembol ilişkisi ve sistemleri olmasına dayandırmaktadır. Ona göre semboller ve onların gönderimde bulunduğu nesneler arasındaki ilişki keyfidir ve bir dil, diğer dillerle aynı anlam ve sembol ilişkisine sahip olmayabilir.

⁵ Jacob Ludwig Karl Grimm (ya da: Carl), (Doğumu: 4 Ocak 1785, Hanau, Almanya; Ölümü: 20 Eylül 1863, Berlin, Almanya), Alman yazar, bilimadamı ve kütüphane bilimci.

Eruz'a göre ise; "her şey çeviri olgusuna girer" çünkü "düşüncelerimizi sözlü ya da yazılı metne dönüştürmek bile bir çeviri etkinliğidir" (Eruz, 2005: 127).

Armağan Ethemoğlu⁶; "*Dil demek bir bakıma insan demek... İnsansız bir dil, birtakım işaretler yığından başka nedir ki? İnsan konuşabilen tek varlık ve dil insanın aynası, insanın hayat davasındaki vekili gibi bir şey... Öyleyse çeviri de, kelime, cümle veya metinlerin bir başka dile çevrilmesi, daha doğrusu iki dildeki sözcüklerin birbirine aktarılması gibi bir zanaat değil... Tam tersine insanın insana çevrilmesi demek. Çünkü kelimeler duygu ve düşünce kategorilerinin ambalajı veya insanın sarıldığı bir tür kundak... Ambalajı dikkatle açacaksınız, içindekini dikkatlice çıkarıp, başka bir dilin ambalajında yeniden paketleyeceksiniz... Çevirinin zorluğu da buradan kaynaklanıyor zaten; insan ne kadar büyük ve zor ise çeviri de o kadar büyük ve zor.*" (Yücel, 2004: 6)

Vardar'dan (1978: 66-67) aktaran Köksal (2005: 2) ise çevirinin "konuşmacılar (veya gönderenler) ile dinleyiciler (veya alıcılar) arasında gerek yazı gerekse konuşma dili yoluyla bilgi aktarımını sağlayan çevirinin kaynak dildeki dilsel ve dilsel olmayan işaretleri anlamsal ve biçimsel eşdeğerliği elde ederek erek dildeki dilsel ve dilsel olmayan işaretlere dönüştürme eylemi olduğunu belirtmektedir".

Fransa'da Edmond Cary tarafından yapılan "Modern Dünyamızda Çeviri" (Cary, 1956:150) adlı çalışmada, çevirinin diğer bilimlerle ilişkisi olan ve onlardan yararlanan bağımsız bir bilim olduğunu vurgulamıştır. Cary, bunun yanı sıra çevrilecek metnin ait olduğu dilin kültürünü yansıttığı savından hareket ederek, çevirmenin kaynak metni, hem söz konusu kültürü hem de bu kültürü aktaran yazarın

⁶ Yrd.Doç.Dr., Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, Alman Dili ve Edebiyatı Öğretim Üyesi.

üslubunu, eserin anlam, biçim ve dilbilgisine ilişkin özellikleriyle birlikte aktarılması gerektiğini belirtmiştir. Bunu da ancak erek dilin kültürüne hakim olarak başaracaktır.

Edebi çeviri için genel olarak farklı bir sınıflandırma yapılıyor. Everymans Encyclopedia'da edebi çeviri, *"bir dildeki yazılı eserleri diğer dile aktarma sanatı"* olarak tanımlanıyor⁷. Bu çeviri sanatının sadece kelimesi kelimesine çeviri anlamına gelmediği, bir eserdeki duygu, düşünceler ile eserin karakterinin de erek metne aktarılması gerektiği ve böylece erek metnin kaynak metinle kalite açısından aynı çizgide olacağı ifade ediliyor. Bu tanıma göre edebi çeviride özellikle de nazım çevirisinde orjinal metnin şekilsel özellikleri ile kafiye ve ölçüsünün de erek metne mümkün olduğunca aktarılması çevirinin güzelliğini ve sadakatini artıran bir husustur.

Daha genel anlamıyla çeviri; orijinal dildeki bir metnin başka bir dile aktarılmasıdır. Bunun yanında sadece tekil sözcüklerin ya da cümlelerin aktarılması olarak değil, aksine bir kültürlerarası aktarım olarak anlaşılmaktadır. “Çağdaş çeviri kuramının çıkış noktası, çevirinin, Saussure’ün terimiyle dilin (langue) değil sözün (parole); başka deyimle dil kullanımının bir aktarımı olduğu görüşüdür” (Göktürk, 2002: 142). Kısacası çeviri bir dil ve kültür aktarımıdır.

Bir dildeki anlatımın, bir başka dilde olduğu gibi 'aktarılması'nın mümkün olmadığını savunan Bozkurt (1982: 5-13), ona göre her çeviri belli ölçüde bir değiştirmedir. Bu düşünceye göre çeviriyi, yeniden yaratma olarak adlandırabiliriz. Çünkü dil ve kültür aktarımı olarak adlandırdığımız çeviri, her çevirmene göre farklı güzellikte erek metinlerin ortaya çıkmasına sebep olur.

⁷ Everymans Encyclopedia, London, 1967, c. 12, s. 96.

“Nasıl tanımlanırsa tanımlansın, çeviri diller arası ve kültürler arası bir aktarım, başka bir deyişle bir doğal dildeki bildirinin anlamsal ve işlevsel eşdeğerini sağlayarak başka bir doğal dilde aktarma olgusudur” (Boztaş ve Coşkun, 2002: 19).

Ülkemizde bilimsel eserlerin çevrilmesi ile yüzyıllardır bilime ışık tutulmaktadır. “Çevirilerin kültürel kimliğe kazandırdıkları çok boyutluluk, söz konusu ülkenin bilimsel yaklaşımını da etkileyerek, onun daha geniş ölçekli bir bakış açısı ve yaratıcı kimlik kazanmasına neden olur” (Yazıcı, 2004: 43).

Çeviri, daha çok anlama ve yorumlama kavramları ile ilgilenen , yabancı dil bilgisinin çok ötesine geçen bir faaliyettir. Çevirmen, kaynak metni anlamadığı sürece kaynak ve erek dilin dilbilgisine ne kadar hâkim olursa olsun çevirdiği metin dilbilgisi açısından iyi olmanın dışında başka bir anlam ifade etmeyecektir. Yaratığı metin anlamsız, anlatım bozukluklarıyla dolu, dolayısıyla da başarısız bir çeviri olacaktır.

Çeviri eyleminin tek ögesi dil de değildir. Çeviriyi oluşturan; dil ile birlikte işleyen unsurlardır. “Çeviride diller arası bir işlem, bir alış veriş, bir karşılaştırma söz konusu olduğuna göre ve dil ile kültür birbirinden ayrı, soyut kavramlar olarak düşünülemeyeceğine göre, işin içine dilin yapısı ve işlevi ve dolayısıyla dil bilim, özellikle anlam bilim (semantik) ve sosyodilbilim girmektedir” (Bozkurt, 1982: 513).

9.3. ÇEVİRİNİN DİLBİLİMSEL YÖNTEMLERE GÖRE İNCELENMESİ

Çeviri teorisini dilbilimsel yönden inceleyen çeviribilim, bu süreçte yer alan dillerin gramer kuralları ve yapı özelliklerinin temelinde yattığı çeviri sürecinin objektif kurallarını ortaya koyan ve açıklayan uygulamalı-dilbilimsel bir bilim dalıdır. Bir başka deyişle, çeviri teorisi olması gerekeni değil de olan şeyi anlatmakta ve bu da incelenen olayın doğasını oluşturmaktadır. Bununla birlikte, çevirinin dilbilimsel mekanizmasının anlatılmasına dayanarak bazı normatif önerileri, ilke ve kuralları, yöntemleri ve çeviri tekniklerini formüle etmek de mümkündür. Çevirmen, bunları kullanarak kendine verilen görevleri daha kolay bir şekilde yerine getirebilir. (Parşin, 2000: Böl. 2)

Uygulamalı dilbiliminin sınırları içinde gelişen *çeviri bilimi* ve bu alan çerçevesinde ortaya atılan yeni kavramlar, öne sürülen çeşitli varsayımlar söz konusu gelişimi destekleyen olgulardır. Yakın bir geçmişe değin dilbilimi yapıtlarında ya hiç değinilmeyen ya da şöyle bir dokunulup geçilen bu konu, günümüzde verimli ve etkin dilbilimsel yaklaşımlarla derinden kavranmaya çalışılmakta, yoğun bir biçimde değişik açılardan irdelenmektedir. Çeşitli üniversitelerin yanı sıra uluslararası kuruluşlar da çeviri konusuna büyük önem vermekte, özellikle uzmanlık dallarındaki çeviri etkinliği büyük bir ilerleme göstermektedir. Uygulamalı sözcükbilimine bağlı yeni bir alan olan *terimbiliminden* ve çağdaş uygulayımın olanaklarından da yararlanılarak çok başarılı sonuçlara ulaşılmaktadır. (Vardar, 1978: TDK Yay., Sayı:322)

Çevirinin dilbilimsel araştırmasında karşılaştırmalı analiz yöntemi, yani çeviri metninin şekil ve içeriğinin orijinal metnin şekil ve içeriği ile karşılaştırmalı analizi de çok büyük önem taşımaktadır. Bu metinler, gözlem ve analize uygun olan objektif olguları temsil etmektedir. Çeviri sürecinde, farklı dillerde yazılmış iki metin arasında belirli ilişkiler kurulmaktadır. Bu tür metinleri karşılaştırarak çeviri sürecinin iç mekanizmasını çözmek, eşdeğer birimleri bulmak ve ayrıca orijinal metindeki bir birimi, ona eşdeğer olan birime çevirirken meydana gelen şekil ve içerik değişikliklerini tespit etmek mümkündür. Aynı zamanda, orijinal bir metnin, iki veya daha fazla çeviri metniyle karşılaştırılması da mümkündür. Çevirilerin karşılaştırmalı analizi, çevirisi yapılan dillerin özellikleriyle ilgili tipik çeviri zorluklarının nasıl aşılabileceğini ve ayrıca çeviri yapılırken hangi detayların değiştirilemediğini öğrenmeye imkân vermektedir.

Araştırmacıların (L.S. Barhudarov, V.N. Komisarov ve diğerleri) (Şvetser, 1973: 97) belirttiği gibi, çevirinin dilbilimsel teorisinin hazırlanması sürecinde “Çevrilemezlik Teorisi”nin doğru olmadığı gösterilmiştir. Çevirinin dilbilimi açısından incelenmesi, orijinal metin ile çeviri metninin tamamen özdeş olamayacağını net bir şekilde ortaya koymuştur. Çünkü herhangi bir metnin dilsel özelliğini, sadece ona ait “fon” (Vereşagin, Kostomarov, 1990: 37) bilgileri ve tarihi-kültürel özellikleri ile içeriğinin belirli dil gruplarına yönelimini başka bir dilde mutlak ve tam olarak “yeniden kurmak mümkün değildir”. Bunun için çeviride *tamamen özdeş* bir metnin yaratılması düşünülmemektedir. Ancak özdeşliğin olmaması, çevirinin imkânsızlığını da kanıtlamaz. Çeviri sırasında çevrilemeyen bazı detayların kaybı, bu metnin “çevrilemez” olduğunu ispat etmez. Böyle bir kayıp genellikle çeviri yapıldıktan sonra orijinali ile karşılaştırılırken tespit edilmektedir.

Çeviri yapılırken orijinal metnin bazı özelliklerinin çevrilemez olması, sadece, farklı dillerdeki iki metnin içeriğinin özdeş olmamasından kaynaklanmaktadır. Özdeşliğin olmaması, orijinal metinde verilmek istenen bilgilerin çeviride verilmesine engel değildir. Bununla birlikte unutmamak gerekir ki çevirinin temel amacı, kaynak dildeki içeriğin erek dildeki içeriğe uygunluğunu sağlamaktır.

9.4. ÇEVİRİDE EŞDEĞERLİK

Uyumlu veya başka deyişle **eşdeğer çeviri**, erek dilin normlarına uyarlanırken içeriğin değiştirilmeden aktarımı için gerekli ve yeterli düzeyde gerçekleştirilen çeviridir. Bununla birlikte çevirmenler de hata yapabilirler. Hatta bazen çevirideki hatalar ve eksikler başka bir dilde değiştirilemez bir duruma gelebilir. Rus araştırmacılara göre Fransızca “Külkedisi”nin kristal ayakkabıları böyle bir çeviri hatasına uğramıştır; aslında o ayakkabılar keçi derisinden, yani ayakkabı yapımı için daha pratik ve kullanışlı bir malzemedir (daha doğrusu, oğlak derisinden)⁸ yapılmıştır. Bunun nedeni eşsesli kelimelerden kaynaklanan bir hataya dayanmaktadır. Charles Perrault’nun orijinal metni: “elle lui donna ensuite une paire de pantoufles de vair, les plus jolies du monde.” (Ve daha sonra vaftiz annesi, Külkedisine keçi derisinden yapılmış bir çift ayakkabı verir, dünyanın en güzel ayakkabılarını.) Oysa yukarıda Fransız dilinde belirtilen ve neredeyse unutulmuş “*le vair* ” yani “keçi derisi, keçi kürkü” ile bilindik “*le verre*” yani “cam (daha nadir)

⁸ İlginçtir ki bu masalı Almancaya çeviren Grimm Kardeşler, camdan pabucu (Olası bir ihtimalle camdan bir ayakkabının imkânsızlığını düşünmüşler herhalde.) altın pabuca (*golden Pantöffelchen*) değiştirmek istemişler, herhalde o zamanlarda mümkün olan altın işlemeli ayakkabıları ima etmişler. Bu versiyon Fransız çocuk edebiyatında yerini almıştır: *les pantoufles d’or*, yani “altın ayakkabılar”. (Propp, 1983: 231-233)

kristal”, farklı şekilde yazılmalarına rağmen neredeyse aynı şekilde seslendirilmektedir: “vér”. (Lloyd. J., Mitchinson J., 2008: 245)

İlk bakışta küçük gibi görünen çok büyük bir hatayı 1893 yılında ilk Rus çevirmen P.A. Kanşin yapmıştır. William Shakspeare’in destanı “*The Phoenix and the Turtle*” ise Rusçada, iki yüzyıl boyunca “Phoenix ve Dişi Güvercin” olarak hatalı bir şekilde basılmıştır. Shakspeare’in sanatını inceleyen çağdaş Rus yazar İ.M. Gililov’un belirttiği gibi, bu eseri Shakspeare’in en muammalı eseri olarak görebiliriz (Gililov, 2000: böl. 1). Shakspeare’in (1960) Rusça olarak yayımlanan en güvenilir ve en kapsamlı külliyatının sekizinci cildinde yer alan ünlü şiirinin, tanınmış çevirmen V.Levik’e ait çevirisinde, aynı şekilde *The Phoenix* erkek kısmına, *The Turtle* kadın kısmına konulmaktadır; ancak bu kuşların karşı cinslere ait olduklarını, kahramanların metaforik konumlarından kolayca tespit edebiliriz; çünkü sekizinci ve dokuzuncu kıtalarda “Güvercin”e erkek cins iyelik zamiri getirilmiştir, Phoenix ise kraliçe olarak adlandırılmıştır. Aşağıdaki satırlar, İ.M. Gililov’un mensur çevirisinden alınmıştır:

Kendi kalpleri kendinde ama ayrı değil,

Mesafe ama boşluk değil,

*Güvercin ile Kraliçe*⁹ arasında.

Ünlü plastik sanatlar uzmanı Aleksandr Lipkov’a göre yukarıda belirtilen hatanın giderilmesi bu mükemmel bir eserin doğru olarak okunmasını sağlamıştır. Bu düzelti sonucunda Robert Chester’in “Aşk Kurbanı” (1612 y.) adlı şiirsel

⁹ V. Levik’in şiirsel çevirisinde, destan kahramanlarının cins tanımının yapıldığı, aynı kıtanın semantiğinin karşılaştırılması şu şekildedir:

Her yerde ayrı ayrı ancak her yerde beraber,
İkisinin arasından kayboldu açıklık.
Kaynamadılar ama aralık da yok,
Herkes onlara harikaymış gibi şaşırıyordu.

derlemesinin ortaya çıkış tarihi ve basıldığı yer saptanmıştır. Ayrıca eserdeki kahramanların kimlerle özdeşleştirildiği tam olarak tespit edilmiştir: *Güvercin*, Rutland’ın 5. Kontu Roger Manners ve onun karısı *Feniks*, Elizabeth Sidney, yani ünlü şair Philip Sidney’in tek kızı. (Gililov, 2000: önsöz)

Yukarıdaki örnekler gibi çevirisi kaçınılmaz bir şekilde zorluklarla bağlantılı olan dil birimleri arasında, deyimler özel bir yere sahiptir. Tabii ki bu, metnin ait olduğu dilin kelime hazinesinin anlam bilimindeki konumu ile ilgilidir. Ünlü deyimbilimci L.İ. Royzenzon’un düşüncesine göre, “İnsanlık tarihinde, dilin gelişiminde ortaya çıkan en özgün, en karmaşık dil olgusu şüphesiz deyimlerdir.” (Royzenzon, 1977: 116) Sovyet döneminin tanınmış Rus dilbilimcisi B.A.Larin’in, 1959 yılında yazdığı “Milli Deyimler Üzerine” adlı raporunda belirttiği gibi, “Deyimler, sözün tam anlamıyla her zaman dolaylı olarak halkın görüşlerini, toplumsal düzeni, kendi çağının ideolojisini, sabah ışığının çiy damlasında yansıması gibi yansıtmaktadır.” (Larin, 1977: 156) İşte bunun için, milli kültürün özelliklerinin yoğun bir şekilde kendini gösterdiği deyimlerin incelenmesi, özellikle edebi eser çevirilerine katkıda bulunması açısından kesinlikle gereklidir.

10. KÜLTÜR KAVRAMI

Bir toplumun tarihsel süreç içinde ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı her türlü maddi ve manevi özelliklerin bütününe kültür denir. Kültür, bir toplumun kimliğini oluşturur, onu diğer toplumlardan farklı kılar. Kültür, toplumun yaşayış ve düşünüş tarzıdır. “Atatürk’ün kültür kavramına bakacak olursak: “Kültür dediğimiz zaman, bir insan topluluğunun, devlet yaşamında, düşün yaşamında, ekonomik yaşamında yapabilecekleri şeylerin bileşkesini anlatmak istiyoruz ki, uygarlık da bundan başka bir şey değildir”. (Göktürk 2002: 183)

Kültür, genel olarak iki öğeden oluşur

- a) Maddi Kültür Öğeleri: Binalar, her türlü araç-gereç, giysiler vb.
- b) Manevi Kültür Öğeleri: İnançlar, gelenekler, normlar, düşünce biçimleri vb.

Kültürün maddi ve manevi öğeleri arasında sürekli bir etkileşim vardır. Birinde meydana gelen bir değişim diğerini de etkiler. Kültür, toplumun doğal çevresinden yani coğrafi koşullardan etkilenir.

10.1. KÜLTÜR VE ÇEVİRİ İLİŞKİSİ

Kaynak dilden erek dile yapılan çevirilerde kaynak dile ait kültürel öğelere rastlamak mümkündür. “Çeviri, her ne kadar kalkış dil ile erek dildeki dilbilgisel araçların eşlenmesiyle gerçekleştirilse de, her şeyden önce kültürel, daha doğru bir tanımla iletişimsel işlevlere sahip kültürler arası bir iletişim etkinliğidir” (Öztürk ve Akpınar Dellal 2006: 343). Dil, kültürü aktaran bir araçtır, çeviride dil bir araç olarak kullanılmaktadır, bu da bize çevirinin kültürle doğrudan ilişkili olduğu göstermektedir. “Fikirler, tecrübeler, duygular ve edebiyat gibi öğeler de kültürel ve

simgelerin oluşturduğu dizgelerdir ve çeviri eyleminin başlıca aracı olan dil de, kültürün taşıyıcı dizgelerinden biri olarak değerlendirilmektedir”. (Başer, 2005: 227)

“Çevirmenin belirlediği çeviri stratejisi doğrultusunda kültürlerarası iletişimin etki alanı kaynak kültür ve çevirmen arasında sınırlı kalabilir, çünkü her iki kültüre ait simgeler dizgesini/dili kaçınılmaz olarak algılayan odur ve bu simgeleri erek kültür okuruna aktarıp aktarmamak çevirmenin elindedir” (Başer, 2005: 227). Çeviri sadece bir dilden diğer bir dile aktarım işlemi değildir. Çeviri aynı zamanda bir kültürden diğer kültüre aktarımda bulunmaktadır. Kaynak dile ait kültürün erek dilde korunması tamamen çevirmenin isteğine ve yeteneğine bağlıdır. Bu korunma gerçekleşirse çeviride kültür aktarımından söz edilebilir.

10.2. KÜLTÜR AKTARIMI

Kaynak metinde geçen kültürel öğelerin erek metinde korunmasına kültür aktarımı denir. Dili bir bütün olarak ele aldığımızda, onu kültürden, kültürü de dilden ayrı düşünemeyiz; buradan hareketle kaynak dilden erek dile çeviride kültürel unsurlar en önemli birer olgu olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Genelde tüm metinlerde, özellikle de edebi metin çevirisinde milli ve kültürel değerlerin aktarımı, bu aktarım esnasında metne özgü rengin korunması çevirinin temel zorluklarının ön saflarında yer almaktadır. “Çeviride bir şeyler kaybolur” söylemi bilinen bir söylemdir. Bu kayboluşta da aslında bir farklılığın keşfedilişi vardır. Başka dile aktarılamadığı için kayboluş, aslında kaybolanın incelenmesi sayesinde kültürel farkların tespiti gibi bir buluşu da paralelinde getiriyor. Bu anlamda çeviri

incelenmesinde kültürel boyutta da özelliklerin kazanımı olmaktadır. (Üçgöl, 2013: 127)”

"Kültürel çeviri" terimi ilk kez Edward Evans-Pritchard'ın çevresindeki antropologlar tarafından, iki tarafın da diğerinin davranışlarını anlamlandırmaya çalıştığı kültürel karşılaşmalarda yaşananları anlatmak için kullanılmıştır. (Burke ve Hsia, 2012: 4)

Burada çevirmenin kaynak metindeki kültürel öğeleri değiştirmeden kaynak kültürde bulunduğu şekilde aktarması gerekir. “Ancak kültürlerarası bir aktarımın gerçekleşip gerçekleşmediğini anlayabilmek için alıcıdan dilsel, bedensel veya düşünsel bir tepki beklenir, çünkü kültürel bir öğenin bir kültürden diğer bir kültüre aktarıldığı bu şekilde anlaşılabilir”. (Başer, 2005: 228)

Kültür aktarımı tamamen çevirmene bağlıdır. “Çeviri aracılığı ile kültürel aktarımın sağlanıp sağlanmayacağı ise tamamen çevirmenin aldığı kararlara ve belirlediği çeviri stratejisine bağlıdır. Eğer ki çevirmen, erek metinde kaynak kültürü, ötekini hissettirmezse kültür aktarımı sağlanmaz. Ancak çevirmen, iki kültür arasındaki farklılıkları, örtüşmezlikleri erek kültür okuruna gösterme kararı alıp, bu amacına uygun bir çeviri stratejisi belirlerse kültür aktarımı gerçekleşebilir”. (Başer, 2005: 228)

Çevirmen, kültür aktarımını doğrudan aktarma işlemini kullanarak gerçekleştirebilir. Ya sözcükleri kaynak metinde yazıldığı gibi ya da kaynak metindeki okunuşunu esas alarak erek metne aktarabilir. Burada amaç tüm kültürel unsurların kayba uğramaması hem de hedef kitle okuyucusunun rahatlamasıdır.

çeviribilimin önemli işlevlerinden birisi olan, bir kültürünü diğer bir ülkeye iletme, kültürler arası diyalog kurma işlevi de gerçekleştirilmektedir. Böylece,

kültürün iletim aracı olan dil sayesinde, daha ziyade eviri sayesinde kültürler etkileşime gelmektedir ve bir kültür ürününü başka bir kültürün alımlaması ve bu ürünün amaç kültür dizgesinde yer edinmesi sağlanmaktadır.

11. DEYİMLER

Dilbilgisi terimleri sözlüklerinde deyim anlamı ve özellikleri şu şekilde tanımlanmakta: “bazı sözcüklerin değişmemesine rağmen bazılarının değişip çekimlenebilmesi”, “gerçek anlamından ayrı bir anlam bulunması”, “kalıplaşmış kelime öbeği olması”, “deyimi oluşturan sözcüklerin yerinin değişmemesi”, “çekici bir anlatım özelliği taşıması”, ‘tümce biçiminde de kurulabilmesi” (Topaloğlu, 1989; Hatiboğlu, 1972; Koç, 1992) ve öne çıkarılarak bu özellikler de incelenme konusu yapılmaktadır.

Bu tanımlar doğrultusunda deyim teriminin anlam alanını şu örnekler le netleştirebiliriz:

- 1 Eylem öbeğinden: adam etmek, adı kalmak, başını dinlemek, başvurmak.
2. Ad öbeğinden: baş köşe, ağzı bozuk, açık oturum, ağzı dili yok, demir leblebi, eli açık, gönlü tok, sivri akıllı, baba ocağı, Allahın günü, dağ başı, anasının gözü, başına buyruk, deve de kulak.
3. İlgeç öbeğinden: Allah için, dişine göre, arı kovanı gibi, dünya gözüyle.
4. Tümce biçiminde: "İşin içinde iş var.", "Sağlam ayakkabı değil.", "İğne atsan yere düşmez." (Koç, 1992: 77 – 78)

Türkçe Deyimler Sözlüğü'nde Deyim terimi, "Çoğu öz anlamından az çok ayrı bir düşünce ve anlam taşıyan, en az iki sözcükten oluşan söz topluluğuna deyim denir." olarak tanımlanmaktadır. Deyimlerin atasözleri ve halk fıkraları olmak üzere başlıca iki kaynağı olduğu da belirtilmektedir. 'Deyimlerin Özellikleri' başlığı altında da 'sözcük öbeği biçimindeki deyimler' ile 'cümle halindeki deyimler' 'biçim özellikleri' olarak; 'kalıplaşmış sözden çıkan ortak anlamı, sözcüklerin gerçek anlamı dışında olan deyimler' ile 'kalıplaşmış sözden çıkan ortak anlamı, sözcüklerin gerçek

anlamları dışında olmayan deyimler' de 'kavram özellikleri' olarak gösterilmektedir. (Par, 1981: 7-11)

Deyimler üzerine en kapsamlı çalışmayı yapan Leyla Subaşı Uzun "Deyimleşme ve Türkçede Deyimleşme Dereceleri" adlı yazısında "deyimbilim" alanı içinde değerlendirdiği deyimleri, birden çok göstergenin bir arada kullanıldığı yapı olarak betimlemektedir.

Yine aynı yazıda 'Deyim yapısı ve deyimleşme' başlığı ile deyimlerin 'deyim terimi altında toplanan yapılarda bir bütün ve bir bütüne ait anlamın varlığı' ve 'deyim anlamı'nı oluşturmak üzere yan yana gelen göstergelerin kendi anlamlarından sıyrılarak anlambilim açısından tek bir gösterge niteliğine sahip olması' nitelikleriyle öne çıkarılan deyimleşme olgusunu anlambilimsel etkileşim düzleminin sonucu olarak gösterip dilin yaratıcılık özelliğinin ve şiirsel işlevinin inceliklerinin sergilendiği alanı kapsadığı belirtilmektedir.

11.1. DEYİMBİLİM

Deyimbilim dilbilimi bünyesinde ayrı bir dilbilim alanı olarak 1940'lı yıllarında ortaya çıkmıştır. Deyimbilim kuramıyla ilgili ilk görüşler A. A. Potebnya, İ. İ. Sreznevskiy, A. A. Şahmatov ve F. F. Fortunatov'un çalışmalarında yer almaktadır. Deyimbilimin gelişmesine ayrıca Fransız dilbilimci Ş. Bali'nin fikirleri de etki etmiştir.

Batı Avrupa ve Amerikan dilbilimlerinde deyimbilim dilbilimin ayrı bir bölümü olarak görülmemektedir. Değişmez sözcük düzenlerinin dilbiliminde ayrı bir bölüm olarak, yani deyimbilim çerçevesinde incelenmesi gereği daha 20'li ve 40'lı yıllar

döneminde kaleme alınmıştır ve E. D. Polivanov, S. İ. Abakumov ve L. A. Bulahovski'nin eğitim-yöntemsel çalışmalarında ortaya konmuştur. Deyimbilim çalışmaları, bir taraftan sözlükçülük çerçevesinde, diğer taraftan ise deyimbilimin temel kavramları açısından bu yeni alanın kapsamı ve görevlerinin ortaya konduğu Vinogradov'un çalışmalarında («Основные понятия русской фразеологии как лингвистической дисциплины.» (*Bir Dilbilim Dalı Olarak Rus Deyimbilimin Temel Kuramları.*), «Об основных типах фразеологических единиц в русском языке.» (*Rus Dilindeki Temel Deyim Tipleri Hakkında.*)) yoğunlaştırılmıştır. 50'li yıllarda dikkat ekseriyetle deyimlerin sözcüklerle ve sözcük birleşimleriyle olan benzerlik ve farklılıkları üzerine yönelmiş olup, deyimbilimin konusu genel olarak deyim kriterleri ve deyimlerin sınıflandırma esaslarının açıklanmasıyla sınırlı kalmıştır.

50'li yılların sonu itibariyle deyimbilimine karşı daha sistemli bir yaklaşım fark edilmeye başlanmış, deyimleri dilin yapısal birimleriymiş gibi tanımlayan görüşler (A. İ. Smirnitkiy, O. S. Ahmanova) ortaya çıkmıştır. 60-70'li yıllarda ise deyimbilimin gelişimi araştırmacıların yoğun bir şekilde deyimbilimsel yöntemleri geliştirme çabalarıyla desteklenmiştir.

Örneğin; dil olaylarının sistem-aşamalı analizi (V. L. Arhangelskiy, N. N. Amosov, V. P. Jukov, A. V. Kunin, M.-T.Tagiev), deyim yapısının sisteme göre incelenmesi (İ. İ. Çerniyşev, N. M. Şanskiy) ve onun gelişimi (V. N. Mokienko, F. N. Popov, A. İ. Fedorov), deyimlerin semantiğine özel önem verilmiş (V. N. Teliya), kendi dinamiği içinde tümce oluşumu (S. G. Gavrin, Y. A. Gvozdarev), öge-sözcüklerin birleşim özellikleri (Y. Y. Avaliani, L. İ. Rozeyzon) ve ayrıca sözlüklerde deyimlerin tanımının yapılması (A. M. Babkın, A. İ. Molotkov) gibi

araştırmalar yapılmıştır.

Deyimbilim kendi inceleme yöntemine sahip olması gereken ve ayrıca araştırmalarında leksikoloji, gramer, üslup bilimi, fonetik, dil tarihi, tarih, felsefe, mantık ve farklı ölkelerin dil bilgisi gibi diğerk bilimlerin bilgilerini kullanması gereken çok karmaşık bir olgudur.

Dilbilimciler deyimbilimle ilgili olan pek çok problem konusunda farklı fikirlere sahiptirler ve bu gayet doğaldır. Ancak deyimbilim alanında çalışan dilbilimcilerin en önemli görevi, deyimbilim teorileri alanında olduğu gibi yabancı dil öğretim uygulamalarında da çabaların birleştirilmesi ve ortak payda noktalarının bulunmasıdır.

Deyimbilimin dilbilimin ayrı bir bölümü olarak değerkendirilmesi ilk olarak Sovyet dilbilimcisi E. D. Polivanov tarafından öne sürölmüştür. E. D. Polivanov bu konuya defalarca değinmiş ve leksikolojinin sözcüklerin ayrı sözlüksel anlamlarını, biçimbiliminin sözcüklerin biçimsel anlamlarını, sözdiziminin ise sözcük öbeklerinin biçimsel anlamlarını incelediklerini belirtmiştir. “Ve işte, sözdizimi ile paralel olacak, ancak genel çeşitleri ile değil de belirli ayrı sözcük öbeklerinin bireysel anlamlarını göz önünde bulunduran ayrı bir bölümün geliştirilmesi ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Dilbilimin bu bölüme ve onun çerçevesinde incelenen olayların bütününe ben deyimbilim terimini kullanarak bu anlam için deyim bilgisi gibi bir başka terimin de önerildiğini işaret etmeliyim.” (Polivanov, 2002: 119)

E. D. Polivanov deyimbilimin “çeşitli sorunlarının sistemli bir biçimde irdelenmesi sayesinde bilimimizin tesadüfi boşluklardan arındırılmış olacağını, gelecekteki dilbilimi literatüründe (sesbilimi, biçimbilimi vb dalları gibi) ayrı ve kalıcı bir pozisyon alacağını” (Polivanov, 2002: 61) belirtmektedir.

B. A. Larin, E. D. Polivanov'dan sonra deyimbilimi ayrı bir dilbilim dalı olarak tekrar gündeme getiren ilk bilim adamıdır. Ona göre “Deyimbilimin, dilbilimin bir bölümü olarak hâlâ “gizli gelişim” aşamasında bulunmaktadır... Ancak deyim bilim hazırlık çalışmalarının olgunlaşmış bir meyvesi olarak henüz şekillenememiştir... Oysa böyle bir dalın oluşturulmasına ihtiyacımız vardır, çünkü bu dalın sözlükçülük, üslûp bilimi ve sözdizimi gibi alanlarda gelişigüzel ve tesadüfi bir şekilde irdelenmesinin amatörce olduğunu, fikir ayrılığı yarattığını ve başarısızlığını herkes açıkça fark etmektedir.” (Larin, 1977: 125)

V. V. Vinogradov'un çalışmaları çeşitli dillerin deyim bilimi hakkında birçok çalışmanın ortaya çıkmasına aracı olmuştur. Sistematik bilgilerin bu kadar birikmesi, deyimbilimin ayrı bir dilbilim dalı olarak oluşturulmasına öncülük etmiştir.

Deyimbilim tarih, edebiyat bilgisi ve kültür odaklı dil bilgisi başta olmak üzere sözcükbilimi, semantik, gramer, sesbilimi, üslûp bilimi, dil tarihi, etimoloji, metin dilbilgisi ve genel dilbilimi gibi çeşitli dilbilim dallarıyla ilişkilidir. Deyimler sözcüklerden oluşmaktadır, sözcükler ise sözcükbiliminin en önemli araştırma konusunu teşkil etmektedir. Sözcükbiliminde mevcut veriler (sözcük anlamı, sözcük biçimi, çok anlamlılık, eş anlamlılık) deyimlerin ögesel özelliklerini ve bu ögelerin farklı sözlü kullanım seviyesini belirlemeye olanak tanımaktadır. Semantiğin çerçevesinde geliştirilen sözlüksel anlam teorisi, deyimlerin semantik özelliklerinin ve deyimbilim alanında mevcut farklı anlamların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır. Deyimlerin içinde yer alan sözcük her zaman kendi biçimbilimsel özelliklerini kaybetmemektedir ve biçimbilim aslında kaybolanın ve geriye kalanın belirlenmesine yardımcı olmaktadır.

Deyimbilimin kapsamına sözcük birleşimleri ve tümce şeklindeki deyimler

girmektedir.

Örneğin;

« adam etmek » - sözcük birleşimi;

« İşin içinde iş var.» - tümce.

Sözdizimi alanındaki veriler bu deyimlerin gramer özellikleri, gramer yapısı ve fonksiyonlarının ortaya çıkarılması açısından çok önemlidir. Deyimin kapsamındaki sözcük, belirli bir sesbilimsel şekle sahiptir; ancak gelişim sürecinde bu şekil kimi zaman değişikliğe de uğrayabilir.

Dilin tarihi ve etimolojinin verileri, deyimlerin etimolojik analizi açısından önemlidir. Deyimlerin dilsel analizi aynı zamanda metinsel dilbilgisi teorilerine de dayanmaktadır. Deyimbilimcisi, deyimbilime karşı sistem-yapısal bir yaklaşım geliştirirken, dilin sistemi ve yapısı ile dilsel değerlendirme gibi genel dilbilim bölümlerini kullanmaktadır. Deyimbilimin kapsamı o denli karmaşık ve özeldir ki, onun incelenmesine yönelik çalışmalar yukarıda bahsedilen alanların yeni verilerle zenginleştirilmesine de olanak tanımaktadır.

Deyimbilim deyimdeki birimlerin yapısında bulunan sözcüklerin uğradığı değişimler hakkındaki bilgilerle leksikolojiyi zenginleştirmekte, deyimlerin var olan ve bağımsız stilistik özellikleri hakkındaki bilgilerle ise sözcüksel stilistiği genişletmekte ve ayrıca genel dilbilimin birçok alanına ek bilgiler vermektedir. Deyimsel malzemenin analizi ülkelerin dil bilgisi açısından çok önemlidir. Buna rağmen deyim bilgileri, dilbiliminin diğer alanlarında çok az kullanılmaktadır. Ancak deyim bilgilerin E. M. Vereşçagin ve V. G. Kostomarov'un "Dil ve Kültür" isimli kitabında çok geniş ölçüde kullanıldığı gerçeği sevindirici bir olay olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kitapta yazarlar "*bazı deyimler kendi semantiği*

tarafından ya çağdaş dil anlayışı açısından eşzamanlı olarak ya da prototip-sözcük öbeğinin ulusal kültürü ile ilişkili oluşundan dolayı art zamanlı olarak bir ulusal-kültür ögesi içermektedir.” (Vereşçagin, 1983: 88) diye belirtmektedirler.

Son yirmi yıllık dönem içerisinde deyimbilim dilbilimi içerisinde büyük bir bölüm olarak gelişmiştir: deyimbilime ve onun birçok konusuna ilişkin olarak binlerce çalışma yapılmıştır. Buna rağmen, yine de, deyimbilimin konusunun net olarak belirlenmesi ya da en azından özelliklerini ve çeşitlerini sıralayarak deyim biriminin açık tanımının yapılması hemen hemen imkânsızdır. Çünkü deyim biriminin ne olduğu konusunda yazarların fikirleri çok farklılık göstermektedir. Aşağıda bu konuya detaylı olarak değineceğiz.

11.2. DEYİMBİLİMİN KONUSU VE ANLAMI KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLER

Dilbilimin bir dalı olan deyimbilimin kapsamına, deyimın temel özelliklerinin belirlendiği deyim sınıflandırma ölçütünün incelenmesi, dilin özel birimleri olarak deyimlerin anlam konusunun çözümlenmesi ve ayrıca deyimlerin konuşma dilindeki fonksiyonu ve bunların oluşum süreçlerinin tespit edilmesi gibi konular girmektedir. Deyim bilim hakkında çok sayıda ayrıntılı çalışma yapılmış olmasına rağmen şu ana kadar deyimın ne olduğu ve Rus dilindeki deyimlerin nasıl bir boyuta sahip olduğu konularında farklı bakış açıları ortaya çıkmıştır. Bilim adamlarının Rus dilinde kullanılan deyimlerle ilgili olarak verdikleri listeler birbirinden o denli farklıdır ki, her biri araştırma konusu oluşturacak, birbirine taban tabana zıt, hatta birbirini reddeden görüşlerdir. Ayrıca mevcut kavramlar hakkında kullanılan bilimsel

terminolojide de görüş ayrılıkları vardır. Bunun nedeni “deyimbilim” teriminin görevleri, amaçları ve esas içeriğinin anlaşılmasındaki belirsizlikle ve ayrıca Rus dilindeki deyimlerin semantik bitişikliği açısından yeterince somut ve tek bir sınıflandırma sisteminin olmayışıyla açıklanabilir. Rus dilbilimciler arasında V.V. Vinogradov’un sınıflandırma sistemi (bunun üzerine yapılan netleştirmeler ve ilavelerle) en yaygın kullanılan sistemdir. Ancak V.V. Vinogradov’dan sonra Rus deyimsel sisteminde pek çok konu henüz yeni incelenmeye başlanmıştır. Aşağıda deyimbilim hakkındaki görüşleri özetleyeceğiz.

Çağdaş dilbiliminde iki araştırma yöntemi benimsenmiştir. Birinci yöntemin çıkış noktası *sözcüklerden* oluşan, yani doğası itibariyle *sözcük öbeği* olan dilin bir birimi olduğudur. Bu durumda bazı bilim adamları, aralarındaki niteliksel farklılıklara bakılmaksızın belirli bir dilde fiilen mümkün olabilen tüm somut sözcük öbeklerinin deyimbiliminin konusuna girdiği görüşünü öne sürmüşlerdir. Örneğin; Kopilenko aşağıdaki düşüncesini bizlerle şöyle paylaşmaktadır: “*Deyimbilim her şeyi kapsar... “serbest” sözcük öbekleri olarak tanımlananlar dahil olmak üzere belirli bir dilde var olan tüm sözcük birimini de.*” (Kopilenko, Popova, 1972: 81-82)

Diğer taraftan bu eğilimin sınırları içinde deyimbilimin konusuna sadece konuşma dilinde var olan deyimlerin içinden kendine has farklı özellikleriyle diğerlerinden ayrılan bazı sınıfların ve sözcük öbeği gruplarının girdiği kabul edilmektedir. Buna bağlı olarak bu tür sözcük öbeklerinin belirlenmesinde hangi özelliklerin hesaba katılacağı ve böylece ortak farklılık gösterenlerin nasıl gruplandırılacağı belirlenir. Ve sadece bu “farklı” sözcük öbekleri deyim olarak tanımlanabilir. Kavram koşullarına ve buna bağlı olarak da sınırlamaya bakılmaksızın genel olarak deyimbilim aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır:

a) Sözcüğün “geniş” anlamıyla kendi içinde tamamen yeniden algılanmış sözcük öbekleri ve tamamen algılanmamış sözcük-öğeleri olan sözcük öbeklerini kapsayan bir bilimdir. Deyimbilimin kapsam ve içeriğini bu şekilde tanımlayanlar V. L. Arhangelskiy, O. S. Ahmanova ve N. M. Şanskiy dir.

b) Sözcüğün “dar” anlamıyla kendi içinde sadece yeniden tam algılanmış sözcük öbeklerini içeren bir bilimdir. Deyimbilimin kapsam ve içeriğini bu şekilde yansıtan çalışmaları V. P. Jukov, A.V. Jukov ve Yu.P. Salodub yapmışlardır.

Her iki durumda da deyimlerin sözcüksel özelliğinin yanı sıra, bunların öğelerinin sözcük birimsel özelliği bu bilim adamları tarafından tartışılmamaktadır. Deyime sözcüklerin ve sözcük öbeklerinin özelliklerinin etkileşimi olarak bakılması gerektiği tavsiye edilip, deyim ve onunla yapısal açıdan benzeşen sözcük öbeklerinin eşesliliğine dikkat çekilmektedir.

Rus deyimbiliminin ikinci akımı deyim *sözcük öbeği* olmadığı (ne şekil, ne de içerik bakımından), *sözcüklerden* oluşmayan dilin bir birimi olduğu noktasından hareket etmektedir. Deyimbilimin objeleri özü itibarıyla sadece genetik açıdan sözcük öbeklerine benzer. “Onlar sadece etimolojik olarak, yani çağdaş dil sisteminin dışında tarihsel planda ayrıştırılabilir objelerdir”. (Larin, 1977: 202) Bu deyimler sözcük öbekleriyle kıyaslanabilse de niteliksel olarak onlardan farklı ve eşesli değildirler. Deyimin incelenmesinde esas olan, onu yapılandıran öğelerin anlamsal ve biçimsel tanımı ve öğeler arasındaki ilişki değildir. Önemli olan bir bütün olarak deyim belli bir şekli, içeriği ve konuşma dilinde kendine has kullanım özelliği olan dilin bir birimi olduğudur. Deyimbilimin yapısı kategorik olarak tek tip birimlerden oluşmaktadır. Her deyim tarihi ve etimolojisi sözcük öbeklerinin yeniden algılanmasına ilişkin bazı “evrensel” şemalara doğrudan bağlantılı olarak

değil de, ögelerin semantik bitişiklik düzeyi ve sözcük öbeklerinin içindeki sözcüklerin anlamsızlaşma düzeyine bağlı olarak araştırılır. Bu yöntemin temel özellikleri A.İ. Molotkov tarafından «Фразеологический словарь русского языка» (Frazeologiçeskiy slovar russkovo yazıka) - *Rus Dili Deyimler Sözlüğü* isimli sözlüğün giriş makalesinde, «Основы фразеологии русского языка» (Osnovy frazeologii russkovo yazıka) - *Rus Dilinin Deyim Esasları* isimli kitabında ve diğer çalışmalarında ele alınmaktadır.

N. M. Şanskiy tarafından yapılan çalışmalarda ve özellikle «Фразеология современного русского языка» (Frazeologiya sovremennovo russkovo yazıka) - *Çağdaş Rus Dilinin Deyimleri* isimli kitabında ifade edilen görüşler bize daha yakındır, çünkü bu bakış açısı daha gerçekçi görünmektedir. Üstelik birçok bilim adamı ve özellikle «Русский язык» (Ruskiy Yazık) - *Rus Dili* ansiklopedisi yazarları tarafından benimsenmektedir. Bu kaynakta deyim hakkında aşağıdaki tanım yapılmaktadır:

"Deyim, deyim birimi, konuşma sırasında oluşmayan (onlara şekil açısından benzeyen sözdizimsel yapılar - sözcük öbekleri ve ifadeler gibi) anlamsal olarak serbest olmayan sözcük birleşimlerinin genel adını ifade etmektedir. Sözlüksel ögelerin içindeki anlamsal değişim, onların kalıcılığı ve yeniden oluşabilirliği deyim birimine bağlı universal ve ayırt edici özelliklerini ifade etmektedir." (Filin, 1979: 381)

"Deyim, iki ve daha fazla tam anlamlı sözcükten oluşan, kullanıma hazır ve anlamı itibariyle bütünsel, içeriği ile yapısı açısından ise kalıcı olan dilsel bir birimdir. ... Deyimlerin toplamına ise deyimbilim denilmesi kabul edilmiştir."

«Фразеология современного русского языка» (Frazeologiya sovremennovo russkovo yazıka) - *Çağdaş Rus Dilinin Deyimleri* isimli çalışmasında Şanskiy aşağıdaki tanımı yapmaktadır : “Deyim, sözcüksel özelliğe sahip iki veya daha fazla vurgulu ögeden oluşan, anlamı, içeriği ve yapısı itibariyle belirlenmiş (yani sabit) ve hazır bir şekilde hayata geçirilen dilsel bir birimdir”. (Şanskiy, 1969: 27) Dilbilimci, “deyimlerin iletişim sürecinde yaratılmayan hazır ve bütünsel birimler olarak hayata geçirilen” (Şanskiy, 1969: 28) yapılar olduğu için deyimın temel özelliğinin üretici dönüşümsellik olduğunu savunmaktadır.

Deyimler için sabit ve kesin olarak belirlenmiş anlam, içerik ve yapı açısından hazır bir şekilde hayata geçirilebilirlik esastır. Deyimler, onları oluşturan ögelerin anlamlarından bağımsız ve kendine has anlamları olan önemli dilsel birimlerdir. Deyim birbirinin ardından kesin olarak belli bir sıraya göre yerleştirilen aynı ögelerden oluşmaktadır. Ancak bazı deyimlerde ise - *utancından kızarmak* - *kızarmak utancından*, - *işi uzatmak* - *uzatmak işi*, örneklerde olduğu gibi, ögelerin farklı konumu gözlemlenmektedir, ancak bu tür deyimlerde onları oluşturan sözcükler iki farklı varyasyon bazında sabitlemiştir. Deyimleri farklı kılan yapılarının geçirimsizliğidir. Deyimlerin büyük bölümü kendi içine ilave yapma imkânı vermeyen bütünsel dil birimleridir.

N. M. Şanskiy deyimlerle serbest sözcük öbekleri arasındaki farklılıkları da incelemiştir. “*Deyimler, üretici dönüşümsellik, anlamda bütünlük, içeriği ve yapısı itibariyle kalıcılık ve kural olarak yapı geçirimsizliği özellikleriyle farklılık göstermektedir.*” (Şanskiy, 1969: 32) Şanskiy’e göre, deyimlerin sözcüklerden farkı şu şekildedir: bir taraftan sözcükler biçimbirim (morfem) gibi basit dil birimlerinden oluşmakta, deyimler ise sözcüksel özelliğe sahip ögelerden oluşmaktadır. Diğer

tarafından da sözcükler gramer açısından bir bütün olarak şekillenmiş oluşumlar gibi ortaya çıkmakta, deyimler ise gramer açısından ayrı olarak şekillenmiş oluşumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle deyimler belirli ayrımsal özelliklere sahiptir:

1. iletişim sırasında yaratılmayıp hafızadan bir bütün olarak çıkartılan hazır dilsel birimlerdir;
2. anlam, içerik ve yapı açısından (sözcüklerde olduğu gibi) süreklilik özelliği taşıyan dilsel birimlerdir;
3. vurgu açısından sesli kompleksler oluşturduklarından onları oluşturan öğeler iki (ya da daha fazla) temel vurguya sahiptir;
4. konuşan kişi tarafından sözcük gibi algılanan öğelere sahip parçalara ayrılabilir oluşumlardır.

Deyimler, onları serbest sözcük öbeklerinden ve sözcüklerden ayıran yukarıdaki özelliklerin tamamına sahip olmalıdırlar.

11.3. DEYİMBİLİMİN DİLDEKİ YERİ

Bilimsel olarak deyimbilimi, ele alınan dilin (dillerin) deyimsel birimlerinin veya deyimsel bileşiminin (LES, 1990: 560)¹⁰ toplamı olarak tanımlanmaktadır.

Deyimbilim deyimdeki birimlerin yapısında bulunan sözcüklerin uğradığı değişimler hakkındaki bilgilerle leksikolojiyi zenginleştirmekte, deyimlerin var olan ve bağımsız stilistik özellikleri hakkındaki bilgilerle ise sözcüksel stilistiği genişletmekte ve ayrıca genel dilbilimin birçok alanına ek bilgiler vermektedir.

¹⁰ (Лингвистический энциклопедический словарь- ЛЭС) Ansiklopedik Dilbilim Sözlüğü

Deyimsel malzemenin analizi ülkelerin dilbilgisi açısından çok önemlidir. Buna rağmen deyimisel bilgiler, dilbiliminin diğer alanlarında çok az kullanılmaktadır. (Royzenzon, 1977: 19) Ayrıca konuşma fonksiyonlarının belirli kurallarına uygun olup olmadığının ortaya çıkarılması dilbilimin araştırma alanı içerisindedir. Deyimbilimin en önemleri sorunlarından biri de kelimelerin uyumu veya farklı bir kelimenin yeni bir kavram oluşturma süreçlerinin incelenmesidir.

Bu fonksiyonların özelliklerini, anlamlarını, yapısal-semantic özelliklerini, temelinde ortaya çıkan deyimsellikleri ve canlandırmaları da incelemekte, deyimlerin kelimesel öğelerini, onların söz dizimsel ve morfolojik yapılarını, dilin başka birimleri ile söz dizimsel bağların karakterini ve konuşmada kullanma şekillerini araştırmaktadır. (Ojegov, 1957: 13)

Deyimbilimi, deyimlerin bölümlene ilkelerini, onları inceleme, sınıflandırma ve sözlüklerdeki tasvir metotlarını hazırlamaktadır. Dilbilimi ve deyimbilimi uzmanları, çeşitli araştırma metotları kullanmaktadırlar. Örneğin, anlamın ögesel analizinde, semantic “faktörler” seviyesinde, deyim kelime-ögesini tahsis eden veya kelimeyi yapının bir detayı olarak, kelime anlamını ise deyim anlamını gerekçelendiren detayı olarak ayrılmaktadır. (LES, 1990: 560)

Akademisyen V.V.Vinogradov’un 1940’lı yıllarda yaptığı çalışmalar, Rus deyimbiliminin dilbilimsel incelemesi üzerine yapılan klasik çalışmalardandır. Bu çalışmalarda, bu zamana kadar kendi anlamını yitirmeyen deyim birimlerinin tahsisinde düzenli bir sistem önerilmiştir (deyimler birleşimi, birlikler ve uyumluluklar¹¹). V.V.Vinogradov bu araştırmalarda, Fransız dilbilimcisi Charles

¹¹ Bu sınıflandırmaya, 1960’lı yılların ortalarında, ünlü Rus dilbilimcisi N.M. Şanskiy, Rus Kalıplaşmış (bağımlı) sözcük birliklerinin kalıplaşmamış (bağımsız) sözcük birliklerinden farklı olduklarını işaret eder ve dillerde yer alan kalıpların sınıflandırılmasının gerçekleştirilmesi gerektiğini

Bally'nin (1909; Rus. Ter. 1961) deyimbilimi doğasına bakış açısını geliştirirken *semantik bütünlük* derecesine göre deyim birimlerinin sınıflandırılmasını sunmuştur.

V.V.Vinogradov özellikle, deyimisel birleşmelerin ve deyimisel birimlerin semantiğinin özelliklerini karakterize ederken deyimisel birimler ile kelimeler arasında onların anlamlarının gerekçelendirilmesi hususunda benzerleştirme yapmıştır. Onun görüşüne göre, deyimisel kaynamaların (deyimisel birlikler arasında en “deyimisel” olanlarının) anlamı, onların kelime bileşiminden ve öğelerinin anlamlarından, gerekçelendirilmiş kelimenin anlamı gibi aynı şekilde şartlı ve bağımsızdır. V.V.Vinogradov, “Deyim Birimlerinin Ana Türleri” adlı makalesinde, deyim bilimi kaynamasını, içsel biçiminden mahrum kalan kelimeyle özdeş olan semantik biriminin biçimi olarak göstermektedir. Deyimsel birlikler ile deyimisel kaynamaları birbirinden ayırmış ve (deyimisel birliklerin) “bütünsel anlamının gerekçelendirilmiş” olduğunun altını çizmiştir. Deyim birimlerinin anlamının gerekçelendirilmesinin algılanması, onun kelimesel bileşiminin kavranmasına ve ayrıca tam olarak ifadelerin ve ifadelerin bileşik parçalarının anlam bağlantısına dayanmaktadır. (Vinogradov, 1977: 121-137)

Deyimsel örneklerin analizi ve tasvirleri dilbiliminde mevcut olan araştırma metotları temelinde hazırlanmaktadır:

- *Özdeşleştirme Yöntemi*: deyimi oluşturan bağımlı sözcük ve yapıların, bağımsız oldukları anlamlarına özdeş sözcük ve yapıların saptanması yöntem yöntemidir.

belirtir. Deyimlerin bir dilde nasıl ortaya çıktığı ve nasıl yerleştiği konusu o zamandan beri dilbilimcilerin ilgisini çeker. (Şanskiy, 1964: 201).

- *Değişkenlerin seçimini sınırlama yöntemi:* Deyimlerin yapısal-semantic organizasyonunu oluşturan değişmez kurallarıyla uygunlukta oluşan uyumu ile farkı saptayan yöntemdir.

Deyimbilimi bu şekilde, çeşitli araştırma metotları ve deyim biçimi özellikleri ile ilişkili olan deyimsele özelliklerin sınıflandırılmasının değişik türlerini ortaya koymaktadır. (Teliya, 1996: 3)

11.4. DEYİMBİLİM TEORİSİNDE DEYİMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

Deyimlerin bir dilbilimi disiplini olarak yoğun gelişimi, son on yıl içerisinde, araştırma konusunun ve araştırma metodunun sürekli bir farklılaşması ile ve ayrıca bilimsel araştırma alanına, deyimlerin teorik temellerine dayanan yeni problemlerin ve yönlerin dâhil edilmesi ile karakterize edilmektedir. Bu sürece, basit, birincil temellerden, dil hakkında öğrenimin daha bileşik, türevsel seviyelere, yöntemlere ve eğilimlere giden dilbilimsel teorinin gelişiminin genel eğilimi de uymaktadır. Bu en sonunculara, hiç kuşkusuz, çeşitli dillerin karşılaştırmalı analizi dâhildir ki bunun sonuçları teorik dilbilimi için olduğu kadar uygulamalı dilbilimi için de son derece önemlidir.

Deyimler teorisinin özel bölümü olan **karşılaştırmalı deyimlerin** uğraş alanı olan, birkaç dilin deyimler bileşiminin karşılaştırmalı analizi ancak yakın geçmişten itibaren araştırmacıların dikkatini çekmiştir ve halen oluşma aşamasını yaşamaktadır. (Rayhşteyn, 1980: 17) Bu yüzden deyim bilimi uzmanlarının ilgisini daha çok çekmektedir.

Karşılaştırmalı-deyimler araştırmaları konusunda, Slav dilleri de dâhil, farklı dillerin deyimlerinin karşılaştırılması üzerine birkaç araştırma var; ancak onların arasında, yayımlanan Türkçe-Rusça çeviride deyimler üzerine yayınlanmış fazla bir araştırma yoktur. Belirtmek gerekir ki “bütün” bu çalışmalar (en azından elde edebildiğimiz bütün çalışmalar) sadece sözlüksel açıdan yapılmış çalışmalardır.

Deyimler evrenselinin “deyimler yakınlaşma teorisi” çerçevesindeki problemi, Slav, Germen ve Roman dil gruplarının üzerinde, ayrıntılı olarak Kazan deyimbilimi uzmanı E.M. Soloduhov’un monografisinde incelenmektedir. (Soloduhov, 1983: 34) Çalışmada, Avrupa dillerinin deyimlerinde çeşitli dillerin bağlantı durumu, öncelikle başlangıçları antik çağa ve Hristiyanlığa dayanan kendi kültürel geleneklerin birliğiyle açıklanmaktadır. Analiz temelinde yazar, belirtilen dillerden alınan hemen hemen 50.000 ortak deyim tipolojisini hazırlamış, deyimlerde benimseme ve uyum süreçlerini, milli ve milletlerarası diyalektiği tasvir etmiş ve ayrıca ortak-deyimlerin ayrı kavram alanlarına dağıtımını karakterize etmiştir. Ortak deyimler bileşimi, kendi şekline ve içeriğine uygun olarak genetik dil birliğinin, kültürel-tarihsel ilişkilerin ve dil gelişiminin sonucu şeklinde takdim edilmiştir.

Teorik anlamda, Alman, Hollanda ve İngiliz dilinin deyimlerini yapısal-tipolojik analize tabi tutan ve deyimleri üç türde toplayan D. Dobrovolskiy’in araştırması ilgi çekmektedir:

- a) Dil dışı faktörler nedeniyle,
- b) Kelimesel-deyimsel,
- c) Başlı başına deyimsel.

Deyimler sisteminin karakteristiği, yazarın sunumlarına göre belirli kurallara uygunluklar dizisini açmaktadır ve bununla birlikte çalışmanın en önemli tezleri, deyimler sisteminin analitiklik ve süreklilik seviyeleri arasındaki orantılı bağımlılık fikri üzerine kurulmuştur. Aynı öğeli deyimlerin ve semantik olarak “bölünebilir” öğelerin sayısı ne kadar fazlaysa *süreklilik seviyesi* o kadar fazladır ve benzersiz öğeli deyimler ne kadar fazlaysa bu seviye de o kadar düşüktür. Yapısal tipolojik araştırma sonucunda, İngiliz dilinin aksine, Alman ve Felemenk dillerinin yüksek seviyede birbirlerine yakın olduklarını saptamıştır. (Dobrovolskiy, 1988)

Rus ve Ukrayna dillerinin eş değersiz deyimlerinin karşılaştırmalı analizine örnek olan birkaç çalışmayı, 1998 yılında Lodzi (Polonya) şehrindeki üniversitede araştırmacı M. Alekseenko yayımlamıştır. (Alekseenko, 1998: 1-3) Tartu Üniversitesi’nden (Estonya) İ. Tabakova¹² tarafından yapılan araştırma da dilbilimi çalışmalarında dikkat çeken bir konumdadır. Bu çalışma deyimsel olmayan (yani büyük ihtimalle başlı başına eşdeğersiz) Rusça deyimlerin Polonya diline çevirisini kapsamaktadır.

¹² Ne yazık ki tezimizle doğrudan ilgili olan bu çalışmalar, yayımları az olduğu için ve nadir bulundukları için tarafımızdan erişilemez durumdadır.

11.5. ÇEVİRİDE KARŞILIĞI OLMAYAN SÖZCÜK VE DEYİMLER

Bilindiği gibi eş değersiz sözcük denildiği zaman, belirli bir halkın tarihine, coğrafyasına, dinine, geleneklerine ve folkloruna kadar ulaşan kelime anlamının milli kültür ögesiyle bağlantılı, herhangi bir yabancı kelime kavramlarıyla kıyaslanması imkânsız ifade biçimleri olan kelime birimleri anlaşılmaktadır. (Vereshagin, Kostomarov, 1983: 45) V.N. Komissarov'un düşüncesine göre (Komissarov, 1990: 148), eş değersiz sözcük kavramının tek anlamlı olarak saptanması herhangi bir zorluk çıkarmamaktadır. Bu, çeviri dilinde daimi karşılıklara sahip olmayan kaynak dil birimleri olarak tanımlanmaktadır.

Eş değersiz birimlerin çevirisi ile eş değer birimlerin çevirisi arasında gözle görülür farkların olmasına rağmen bunların çeviri yöntemine bağlı olarak aynı şekilde karşılıkları saptanmaktadır. Bu tür karşılıklara dair fikirler geçen yüzyılda, 1970'lerin ortalarında, kelime hazinesi çevrilirken *belirli kurallara uygun karşılıkların teorisini* temellendiren Y.İ.Retsker tarafından ve ayrıca, *diller arası çeviri karşılıkların çeşitlerini* tasvir eden ve ayıran V.S. Vinogradov (Vinogradov, 1978, 65-84) tarafından dile getirilmiştir. Bu bilim adamları, yabancı dilde kesin olarak eş değeri olmayan dört temel kelime çeviri yönteminin altını çizmektedirler:

- Transkripsiyon veya transliterasyon (tamamen veya kısmi),
- Taklitlerin ve yarı taklitlerin kullanımı,
- Tahmini çeviri veya ele alınan kelimeye anlam olarak yakın modelin bulunması,
- Tasviri, açıklayıcı (alegorik) çeviri. (Vinogradov, 1978, 65-84)

Açıkça görülmektedir ki yukarıdaki durumlara ayrıca çevirmen tarafından atlanan kelimeyi, yani çevrilmeyen ya da açıklama şeklinde çevrilenleri de ekleyebiliriz.

V.N. Komissarov'un çeviri teorisi alanındaki çalışmaları sunulan şemanın sonraki gelişimini sağlamıştır. Eş değersiz birimlerin çevrilmesiyle ilgili olarak aşağıdaki ifadeler onun tarafından ortaya konulmuştur:

- Alımlama uyumluluklar,
- Taklit uyumluluklar,
- Analog uyumluluklar,
- Kelime değişiklikleri ile yapılan uyumluluklar,
- Tasvir. (Komissarov, 1992:165)

V.N. Komissarov'un düşüncesine göre eş değersiz kelimelerin çevirisi için aşağıda belirtilen çeviri yöntemleri kullanılmalıdır:

1. Transkripsiyon ve transliterasyon çeviri: *Transkripsiyon ve transliterasyon çeviri*, çeviri dilinin harfleri aracılığıyla onun şeklinin yeniden yaratılması yoluyla orijinal kelime biriminin çeviri yöntemidir. *Transkripsiyon* yapılırken yabancı kelimenin ses şekli yeniden yaratılmaktadır; *transliterasyon* yapılırken de onun grafik şekli yeniden yaratılmaktadır, yani harf kadrosu. Çağdaş çeviri pratiğinde önde gelen yöntem, *bir yazı şeklinden başka bir yazı şekline çevirme* detaylarını saklı tutarak transkripsiyon yapmaktır. Mademki fonetik ve grafik dil sistemleri

birbirinden çok farklı, orijinal dildeki kelime şeklinin çeviri diline aktarımı her zaman biraz şartlı ve yaklaşık olacaktır.

Örnek: (buradaki örneklerin İngilizce sözcüklerden seçilmesinin sebebi, İngilizcenin yazılışı ile okunuşunun farklı olmasından dolayı bu sözcüklerin Rusçaya aktarımına daha belirgin örnek oluşturmastandır.)

Hollywood - Голливуд (Gollivud)

Pencey - Пэнси (Pensi)

Saxon Hall - Сэксон-Холл (Sekson-Holl)

Robert Tichener - Роберт Тичнер (Robert Tiçner)

Paul Campbell - Пол Кембел (Pol Kembel)

Elkton Hill - Элктон-Хилл (Elkton Hill)

Edgar Marsala - Эдди Марсалла (Eddi Marsalla)

Bank of London - Бэнк оф Лондон (Benk of London)

Minnesota – Миннесота (Minnesota)

Wall Street Journal – Уолл Стрит Джорнал (Uoll Strit Cornal)

Detroit Red Wings - Детройт Ред Уингз (Detroyt Red Uingz)

Beatles – Битлз (Bitlz), v.b.

2. Kopyalama: Orijinal kelime biriminin, onun bileşimine giren parçalarını yani tam olarak morfemlerini veya kelimelerini (sabit kelime gruplarını), çeviri dilindeki kelimesel karşılıklarıyla değiştirme yoluyla yapılan çeviridir. Kopyalamanın özü, kaynak dildeki kelime biriminin yapısını, çeviri dilinde oluşturulan yeni kelime ya da kelime gruplarına kopyalanmasıdır .

Örnek:

глава правительства – Devlet Başkanı

Верховный Суд – Yüksek Mahkeme

Зимний дворец – Kışlık Saray

Beyaz Saray – Белый Дом.

Demokrat Parti – Демократическая партия

Наш дом – Россия –Rusya Evimiz,

3. Kelime-semantik değişiklikler: Orijinal kelime birimlerini, çeviride, çevrilen dilin kelimelerinin anlamları ile birbirini tutmayan ama belirli mantıksal dönüştürmeler yoluyla o anlamın çıkarılabileceği kelimelerin kullanılmasıyla gerçekleştirilen çeviri yöntemidir. Bu tür dönüştürmelerin temel çeşitleri, kaynak dildeki kelimenin anlamının somutlaştırılması, genelleme ve modülasyon şeklinde anlamsal gelişmedir..

Somitlaştırma, kaynak dilde daha geniş ve konu açısından daha mantıklı bir anlam taşıyan kelimenin veya kelime grubunun, çeviri dilindeki daha dar anlam taşıyan kelime veya kelime grubuyla değiştirilmesidir; yani yeniden yaratma, tersi somutlaştırma. Orijinal dil birimi asıl anlamını ifade etmekte, çeviri dilinin birimi ise onun içine dâhil olan görüntü anlamını ifade etmektedir.

Örnek:

It's boring to do that every two minutes. - Вот еще, охота была поминутно нагибаться

"You will", old Spencer said. "You will, boy. You will when it's too late". - -
Призадумаетесь! – сказал старый Спенсер. – Потом призадумаетесь, когда
будет поздно.

Finally, though, I got underdressed and got in bed - Наконец я все-таки
разделся и лег.

Hi is a man of taste - Он человек со вкусом

all the king's men - все королевские солдаты

Then you will a man, my son... - Вот когда ты станешь мужчиной, сын...

Genelleme, daha dar anlama sahip olan orijinal dil biriminin, daha geniş
anlama sahip olan çeviri dil birimiyle değiştirilmesidir, yani *somutlaştırmanın* tersine
dönüştürülmesidir. Yaratılan uyumluluk esas anlamını, orijinali ise görüntü anlamını
oluşturmaktadır.

Örnek:

Лечение оказалось успешным, и она полностью выздоровела - The
treatment turned to be successful and she recovered completely

их понимание ситуации - their treatment of the situation

Он обращался с родителями очень почтительно - His treatment of his
parents was very deferential.

Modülasyon veya anlam gelişimi, kaynak dildeki kelime veya kelime
grubunun, mantık açısından kaynak dildeki birimin anlamından çıkarılan çeviri
dilindeki birim ile değiştirilmesidir. Çoğu zaman, orijinalde ve çeviride karşılaştırılan
kelimelerin anlamları neden-sonuç ilişkileri ile bağlantılı kalmaktadırlar.

Örnek:

Then this girl gets killed, because she's always speeding. - А потом девушка гибнет, потому что она вечно нарушает правила.

He was one of these tall, roundshouldered guys – he was about six four – with lousy teeth - Конечно, когда Христос умер, они вели себя ничего, но, пока он жил, ему от них было пользы, как от дыры в башке.

Doğal olarak tek eşdeğersiz bir ifade çevrilirken kullanılan yöntemlerin kombine edilmesi durumları nadir değildir. Aşağıdaki yöntemler kapsamlı kelime-gramer değiştirme yöntemlerine dâhil edilmektedir:

1. Karşıt anlamlı çeviri: Beraberinde orijinal dilin kelime biriminin çeviri dilindeki birimin zıt anlamla değişimini getiren, çeviride orijinaldeki olumlu şeklin olumsuz şekle veya tam tersi olumsuz şeklin olumlu şekle değiştirilmesi, kelime-gramer değişimidir.

Örnek:

He hardly ever listened to you then you said something. - Он никогда не слушал, что ему говорили.

He stopped reading and put my paper down. - Он замолчал и положил мою тетрадку.

That killed me. - Я чуть не сдох.

The book I was reading was this book I took out of the library by mistake. - Читал я ту книжку, которую мне дали в библиотеке по ошибке.

Hurry up. - Только не копайся!

No kidding. I appreciate it. I really do. - Честное слово, я очень это ценю, правда!

2. Yorumlama veya açıklayıcı çevirisi: Orijinal dil biriminin, onun anlamını açıklayan kelime grubuyla değiştirildiği, yani çeviri dilinde bu anlama daha net bir açıklama getiren veya tanım yapan kelime-gramer değişimidir. Yorumlama aracılığıyla, orijinal dildeki herhangi bir eşdeğersiz kelimenin anlamını aktarmak mümkündür. Açıklayıcı çevirinin dezavantajı ise hantallığı ve çok kelimeli oluşudur. Bunun için bu çeviri yöntemi nispeten daha kısa açıklamaların bulunduğu durumlarda kullanıldığında daha başarılı olunmaktadır.

Örnek:

Whistle stop speech – Выступление кандидата в ходе предвыборной поездки.

3. Tazmin: Orijinal dil biriminin çeviri sırasında yitirilen anlam detaylarının, hem de orijinalde olduğu gibi metnin aynı yerinde olması mecburi olmadan, çeviri metninde başka herhangi bir araçla aktarıldığı bir çeviri yöntemidir. Böylelikle yitirilen anlam telafi edilmekte (tazmin edilmekte) ve orijinalin içeriği bir bütün olarak daha iyi şekilde tasvir edilmektedir. Bununla birlikte orijinalin dil bilgisel araçları kelime bilimsel araçlarla veya tersi şekilde sıkça değiştirilmektedir.

Örnek:

That kind of stuff. The old bull. - Словом, наворачивал как надо.

It's awful. - Страшное дело.

I'm lucky, though. - Все-таки у меня это хорошо выходит.

It's boring to do that every two minutes. - Вот еще, охота была поминутно нагибаться.

Rusça kelime birimlerinin herhangi bir yabancı kelime birimleriyle karşılaştırılmasının en kolay yolu, bu karşılaştırmayı var olan iki dilli sözlükler materyalinde yapmak gibi görünmektedir. Ancak sadece böyle bir yöntemle yetinilirse, araştırmacıların düşüncesine göre bu, birçok hataya neden olabilir. Bu durum, L.V. Şerba'nın düşüncesine göre çeviri sözlüklerin prensip olarak hatasının "herhangi bir dil çiftinin kavram sistemlerinin doğruluğunun tahmini" ile bağlantılı olmasıyla alakalıdır. (Şerba, 1958: 85) Bunun için "çeviri eş değeri çoğu durumlarda sadece çevrilen sözcüğün 'kelime anlamını' aktarmakta ve okuyucuya kelimenin 'kültürel anlamının' tamamını bildirmemektedir." (Berkov, 1975: 404) Başka bir deyişle eş değerin seçimi, somut anlamı, onu olası çeviri eş değerinden ayrı tutan "gösterici, işaretleyici veya ampirik belirtilerin bütünü" temsil eden, kelime semantiğindeki milli-kültürel öğenin varlığı ile daha zor hale gelmektedir. (Sternin, 1984: 114) "İki Dilli Kelime Hazinesinde Kültür Farklılıkları ve Yansımaları" adlı makalesinde yorum, çeviri, eşdeğersiz ve arka plan kelime birimlerinin gösteriş problemlerinin bu tür sözlüklerde henüz bertaraf edilmediğini kesin bir şekilde kanıtlayan L.T. Mikulina da aynı fikri savunmaktadır. (Mikulina, 1976)

Bu şekilde, çeviri sözlüklerin temel sorunu, sözlük maddesinin sağ ve sol kısımları arasına eşitlik işaretini koyabileceğimizi kastetmesidir, yani çeviri dilinin kelime birimi arkasında, bütün anlamlarda, kelime ve mecaz anlamda tam olarak çıkış dilinde karşılığı olan bir kelimenin durduğunu kastetmesidir.

Kelimesel eşdeğersizlik hakkında izah edilen teorik düşüncelere uygun ve doğal olarak en genel planda, **deyimsel eşdeğersizlik** de gözden geçirilmektedir. Özellikle, A.V. Fedorov ve A.D. Rayhşteyn, çeviri teorisi hususundaki kendi çalışmalarında, belirli deyimsel birimlerin diller arası deyimsel eşdeğerliliği konusuna özel olarak dikkat göstermektedir. (Fedorov, 1968; Rayhşteyn, 1968) Daha sonra A.D. Rayhşteyn, gözden geçirilen olayın çok yönlülüğünü dikkate alarak onun özelliklerini ortaya koymuştur “

Onun düşüncesine göre bunlar yapısal anlamda deyimler içinde *ikincil* olarak varlığına veya semantik olarak üreticiliğe, ayrıca milli ruha sahip bir özelliğe karşılık gelmektedir. Son özellik ile bağlantılı olarak yazar deyim birimlerinin karşılaştırmalı analizinin ve onun sonuçlarının yaklaşık olmasına işaret etmektedir. O, “Özdeşlik kavramının, her dilin kendi sisteminde özgül bir yere ve yabancı dilin sisteminde şekli değişmeden tekrarlanan özel anlama sahip, karşılaştırmalı deyimsel olgular içinde kullanılabilir olduğunu sanmıyorum.” diye yazmaktadır. (Rayhşteyn, 1980: 17)

Edebi metnin çeviri pratiğinde, tam olarak yukarıda belirtilen kombine yöntemler, özellikle yorumlama ve tazmin, daha nadir kopyalama (taklit), bizim materyalimizin gösterdiği gibi deyimsel eş değersizlik durumunda zorunlu hale gelmektedir. Ama gösterilen yöntemler haricinde, ayrıca anlatımsal / tarafsızlık, edebi / diyalektik, kitabi / konuşma dili / halk dili, genel kullanım / eski / neo mantıksal işaretleyici ve üslup muhalefetleriyle gerekçelendirilebilir.

11.6. ÇEVİRİDEKİ DEYİMLERİN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ

Yukarıda belirtildiği gibi çeviri uyumlarının sistemi tasvir edilirken belirli bir anlama sahip olan ve birçok uzmanın da belirttiği üzere kaynak dilin kelime, deyim ve gramer birimlerine oldukça dikkat edilmelidir. Kural olarak uygun birim niteliğinde çeviri dilinin aynı seviyedeki birimi rol almaktadır. Ancak konuşma ifadeleri farklı seviyelerdeki birimlerin etkileşimine dayanmaktadır ve çeviri sürecinde, ele alınan orijinal birimin, çevirinin hangi seviyesinin araçlarıyla aktarılacağı önceden belirlenmemektedir. Bunun için *seviyeler arası çeviri uygunlukları* prensip olarak mümkün ve fiilen nadir kullanılmaktadırlar. Bir seviyenin çerçevesinde, karşılık olarak hem çeviri dilinin sisteminde yer alan ve orijinal birimlerin yerine konulanlara benzer olan birimler hem de bu seviyedeki başka birimler rol alabilir.

Çevirilerin karşılaştırmalı analizi, çeviri dilinde münferit veya çok sayıda karşılıklara sahip olan kaynak dilin dil birimlerinin yanı sıra, çeviri dilinde doğrudan karşılığı olmayan, yani eşdeğersiz kelime ve gramer birimlerini de tespit etmektedir.

Eş değersiz birimlerin varlığı, deyimler seviyesinde de olmak üzere bunların çeviride doğru olarak aktarılamayacağını göstermemektedir. Bunlar, doğrudan karşılıklarına sahip birimlerden daha düşük doğrulukla da çevrilebilmektedir. V.İ. Fedorov'un tespitine göre bu "Orijinalin anlamsal içeriğinin bitirici aktarımı ve onun tam fonksiyonel-stilistik karşılığıdır." (Fedorov, 1983: 7) Bir başka deyişle, doğruluk, içerik bütünlüğünün ve orijinal şeklinin, çeviri dilinin araçlarıyla yaptığı aktarımdan oluşmaktadır.

Bu şekilde, çevirmenin doğruluğa ulaşırken temel amacı, çeviri metnin orijinal metindeki anlamı en doğru şekilde aktarması için çeviri dilinin normlarına uyarak çeşitli çeviri dönüştürmelerinin becerikli bir şekilde yapılmasıdır.

Çeviri sürecinde sık sık, iki dilli sözlüğün verdiği kelime ve ifadelerin karşılığını kullanmak imkânsız olmaktadır. Bu tür durumlarda çevirmen, kelimenin veya kelime grubunun iç şeklinin dönüştürülmesine veya ifadenin anlamının doğru aktarımı için onun tam olarak değiştirilmesine dayanan *dönüştürme çevirisine* başvurmaktadır.

L.S. Barhudarov'un tanımına göre kaynak dilin bazı sözcükleri çevrilirken (kelime veya kalıp sözler) erek dildeki sözlük karşılığı olmayan bazı kelimeler ile yer değiştirilmektedir. Bu durum kaynak dildeki kelimenin erek dildeki karşılığının çeviride anlam kaymalarına sebep vermesinden dolayı, anlamın içeriğini aktarabilecek ama sözlük anlamı farklı kelimeler kullanılmaktadır. (Barhudarov, 1975: 112) Kelime dönüştürmeleri genel olarak kaynak ve çeviri dillerinin kelime birimlerinin anlamları uymadığından dolayı gerçekleştirilmektedir. Anlam birimlerinin, morfemlerin, kelimelerin ve özellikle deyimler de dâhil olmak üzere bağımlı kelime gruplarının anlamsal açıdan tam olarak uyduğu iki dil yoktur.

Kaynak dil metnindeki farklı kelimelerin veya bağımlı kelime gruplarının anlamları ve onların çeviri dilinin belirli kelimeleri ile aktarımından söz ederken doğal olarak orijinalde oldukları ve çeviride de olmaları gerektiği metin parçasını unutmamak gerekmektedir. Aslında, daha dar metin parçası (yani orijinalin farklı kelimelerini yansıtan kelimelerin kendi yerlerini bulacakları belirli bir cümle) ve daha geniş metin parçası (yani, en yakın komşu cümleler, tüm paragraf ve hatta bölüm), yabancı dillerdeki yabancı kelimelerin/bağımlı kelime gruplarının anlamları

aktarılrken yani cümlenin oluşacağı ana dilde gerekli kelimeler seçilirken en önemli rolü üstlenmektedir. Ancak V.N. Komissarov’un düşüncesine göre deyimsel karşılıklar veya daha doğrusu orijinalin deyimsel birimlerinin karşılıkları tasvir edilirken oldukça sorun yaşanmaktadır. Özel eviri teorisi çerçevesinde, onların çevirisi için yardımcı olacak deyimlerin semantik özellikleri, çevirmenin kullanabileceği karşılık türleri ve çevrilen sayfanın karakterine bağlı olarak onlardan birinin seçimi analiz edilmektedir.

Deyimsel karşılıkların tasvirinde en önemli sorunun, *imgesel* deyim birimlerin anlamlarının eşdeğer olarak tasvir edilmesi olduğu görülmektedir. Böyle birimlerin semantiği, hem konusal-mantıksal hem de kastedilen öğelere sahip, karmaşık bileşkeler olarak görülmektedir. Çeviri dilinde karşılık seçimi açısından bunların en önemlileri şunlardır:

- 1) Deyimselliğin anlamının mecazi ve imgesel ğesi,
- 2) İmgenin temelini oluşturan deyimSELLiğin anlamının düz veya nesnel ğesi,
- 3) Deyimselliğin anlamının duygusal ğesi,
- 4) Deyimselliğin anlamının üslup ğesi,
- 5) Deyimselliğin anlamının milli-etnik ğesi. (Komissarov, 1992: 180)

Kendi semaveri ile Tula’ya gitmek Rus imgesel deyiminde, Tula’da en iyi semaverlerin yapıldığı anlamını var sayan uyumun gerçek anlamının temelinde, “herhangi bir şeyi, o şeyin çok olduğu yere götürmek” gibi bir mecaz anlam bulunmaktadır. Deyim, belirtilene negatif tutum aktarmaktadır (Bu şekilde olmamalıdır.). Konuşma niteliğine (rneğin, *Rubikon’u geçmek* veya *Sizitov’un*

emeği türündeki yazılı –edebi biçimler) ve net bir şekilde ifade edilen milli özelliklere sahiptir (Tula ve semaver biçiminin yaratılması, tabii ki sadece Rus dilinde kullanılabilir). Belirtilen anlam öğeleri, onların çeviri metninde canlandırılması açısından eşdeğerli değildir. En önemli öğeler (1), (3) ve kısmen (4) öğeleridir. Çeviri dilindeki eşdeğer karşılık mutlaka çevrilen deyimın mecaz anlamını canlandırmalı, aynı heyecanı (pozitif, negatif veya tarafsız) ifade etmeli ve aynı (veya hiç değilse yaklaşık) üslup karakteristiğine sahip olmalıdır.

Deyimler biriminin gerçek anlamının saklı kalması, imgeselliğin korunması için önemlidir. Bunun için gerekli olduğu durumda, mecaz anlam çeviride başka bir biçimde aktarılmakta; ancak bazen anlamın temel öğesini (1) saklayabilmek için imgesellikten yoksun tek planlı karşılığı kullanmak zorunda kalınmaktadır. Milli-etnik öğenin canlandırılması, orijinalin milli rengini korumaktadır. Fakat bazen mecaz anlamı karartabilir ve eşdeğere ulaşmamıza engel olabilir; çünkü çeviri sınırı, orijinalin sınırının (bu örnekte, *Tula'nın semaverlerle* ünlü olduğunun bilinmemesi) arka plan bilgilerine sahip olmayabilir.

Milli-etnik öğenin, çeviri karşılığının seçimine olan ciddi etkisi, aynı anlam öğesine sahip çeviri dil birimlerinin karşılık sayısından çıkarılmasından anlaşılmaktadır. Metin çevirisi kaynak dile (orijinalin yazarına) eklenmektedir ve çeviride ulusal olarak renklendirilmiş deyimlerin ortaya çıkması, genelde yersiz olmaktadır. Örneğin, bir Türk'ü, İngiliz'i veya Çinliyi, muhataplarının bu kelimelerin anlamlarını bildiklerini tahmin ederek *Tula* ve *semaver* gibi Rus kelimelerini veya *İşte sana, nine, Yuryev günü!* gibi haykırışını çevirmek zorunda bırakmaktadır.

Araştırmacılar (Parşin, 2000: böl. 5) orijinaldeki imgesel deyim birimlerini çevirideki karşılıklarını üç temel gruba ayırmaktadırlar:

Birinci grup, çevrilen birimin bütün anlam komple saklı kalmaktadır. Bu durumda çeviri dilinde, orijinalin deyimisel birimi ile uyumlu olan imge deyimi yine aynı imgede temellendirilen hem gerçek anlamda, hem de mecaz anlamda mevcuttur. Kural olarak böyle karşılıklar, her iki dilin de benimsediği üçüncü, eski veya çağdaş dilin ortak deyimlerinde görülmektedir. Örneğin, İngilizce *The sword of Damocles*, Rusçada (*Дамоклов меч*) *Domoklov'un Kılıcı* (ikisi de eski Yunancadan) veya Türkçe *Allah bilir*, Rusçada (*Одному Аллаху ведомо (известно)*) *Sadece Allah Bilir* (ikisi de Arapçadan). Bu tür karşılıkların kullanılması, kaynak dildeki deyimleri maksimum derecede tasvir etmektedir.

İkinci grup, aynı mecazi anlam çeviri diline başka bir biçimde deyimlerin semantiğinin bütün öğeleri saklı kalarak aktarılmaktadır. Örneğin, İngilizce *to turn back the clock*, Rusçada (*Повернуть вспять колесо истории*) *Tarih tekerini ters çevirmek* veya Türkçe *ağzıyla kuş tutmak*, Rusçada (*Поймать журавля в небе*) *Turnayı gökte yakalamak*. Bu tür karşılıkların kullanımı, Rus deyimliliğinin çok açıkça ifade edilen milli renge sahip olmaması şartıyla eşdeğerin yüksek seviyesini sağlamaktadır.

Üçüncü grup, kaynak dilin imge biriminin kopyalanması (taklit edilmesi) yoluyla yaratılmaktadır. Örneğin İngilizce *to put the cart before the horse*, Rusçada (*Ставить телегу впереди лошади*) *At arabasını atın önüne koymak* veya Türkçe *aralarından su sızmamak*, Rusçada (*Водой не разольёшь*) *Su olsalar ayıramazsın*. Bu türün karşılıkları sadece, kaynak dil birimindeki imgenin yeterince şeffaf olması ve onun çeviride canlandırılması, çeviri sınırına, aktarılan mecaz anlamını (Rusçada bellidir ki at arabasını atın önüne koymak demek, doğru olan sıralamayı bozmak demektir.) anlamaya izin verirse kullanılabilir. Eğer orijinalde, gerçek ve mecaz

anlamaların arasındaki bağın tam olarak belli olmadığı deyimsel bileşke kullanılmışsa, o zaman imgenin kopyalanması (taklit edilmesi), deyim biriminin anlamının tahrip edilmesine neden olacaktır. Böyle durumlarda sıkça, deyimsel karşılıkların kullanılmasından tamamen vazgeçmek ve çevrilen karşılığın temel (yani mecaz) anlamının tasviri ile yetinilmek zorunda kalınmaktadır. İmgenin kopyalanması, deyimlerin anlamının milli-etnik ögesinin aktarımı için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Türkî dillerin ve Rus dilinin deyimsel materyali ayrıca, eşsesli olarak benimsenmiş imgesel deyim birimlerinin yeni semantik aktarım yoluyla oluşturulan karşılıkların dördüncü grup (şimdilik tek örnekle) belirtebiliriz. Örneğin, Türkçede (aynı şekilde, D.N. Uşakov'un ticari argolar sözlüğüne göre Tatarcadan da Rusçaya geçen¹³) *baş a baş* tam olarak “kafa kafaya”, Rusçada *baş a başa*, 1. Aynı o kadar. 2. Katkı olmadan eşyayı eşyaya değişme. Burada Türkçe *baş* “kafa” semantik olarak anlamını kaybetmiş (Türkçe deyimde mevcut olan imge, Rusça karşılığında bulunmamaktadır) “*tak*” işaret zarfına¹⁴ dönüştürülmüştür. Benzer Rusça bir örnek (halk dilinde) (*Так на так*) *tak na tak* “değiştirmek, zararsız karsız birini verip diğerini almak” (Ojegov, S. 684)

¹³ Büyük ihtimalle hayvan tüccarları kastedilmektedir.

¹⁴ Russkaya grammatika, 1980: 704.

II. PRATİK BÖLÜM

12. ÇEVİRİ METİNLERİNDE DEYİMLERİN KARŞILAŞTIRILMASI VE DEĞERLENDİRİLMESİ

12.1. TÜRKÇE DEYİMLERİN RUSÇA ÇEVİRİLERDEKİ KONUMU

Bazı yazarların metinlerini anlamak iki aşamada mümkündür: Birincisi metnin dilini anlamak, ikincisi dil dışı bilgiler yardımıyla anlamı çıkarmak. Anlamın kavranması, birbirini izleyen aşamalar sonunda değil, zihnin tek bir işlemiyle gerçekleşir. Her okur gibi, metnin içeriğini anlama arayışında olan iyi bir çevirmen için, belirsizlikler metnin değil, dilin sorunudur. Metni anlamak, dilbilimsel edinim ile birlikte ansiklopedik bilgiyi akla getirir. (Lederer, 1994: 31-32)

Metnin dilinin anlaşılması, metnin dilbilimsel ifadesinin anlaşılmasıdır. Dilbilimsel bilgi de, tüm yaşam boyu kazanılan sözcüklerle zenginleşir. Bu bilgilerin bir kısmı unutulur, bir kısmı kalır ve bilginin sözsel bir eylemi biçiminde bellekte muhafaza edilir. Çevirmenin dilbilgisel bilgileri, bilgi dağarcığının bir bölümünü oluştururlar ve metnin anlaşılıp yeniden ifade edilmesi için vazgeçilmezdirler. Bu öğeler yanında varsayım ve sezdirimler gibi, çeviri eyleminin dışında kalmakla birlikte, metinlerin anlaşılması için dile eklenmesi gereken başka öğeler de vardır: Bu öğeler; bilişsel ve duyuşsal tamamlayıcılar; bilgi dağarcığı; dildışı bilgiler; bilgisel bağlam, diye adlandırılır. (Lederer, 1994: 35-42).

Deyim birimlerinin, kategorilere, sınıflara ayrılması ve diğer dil olaylarıyla karşılaştırılması, deyim birimlerinin her birinin karakteristiğinin ortaya konması deyim birimlerindeki kelimelerin anlamsal bağların saptanması, onları birleştiren sistemleri, alt sistemleri ve mikro sistemleri oluşturan evrensel kuralları olarak ortaya çıkarmaktadır. Bu durumda, sistem adı altında dilin genel deyimsel söz varlığını anlamaktayız. Alt sistem, dilin söz varlığının bir parçası olarak Türkçe-Rusça deyimlerdir, mikro sistemi ise onun eşdeğer karşılığıdır. Bu mikro sistem, deyim birimlerini oluşturan parçalara ayrılabilir. Açıkça belirtmek gerekirse:

- Türkçe deyimın çevirideki karşılığı tek kelime ile verilmesinden doğan eşdeğersizlik,
- Türkçe deyimın çevirideki karşılığı açıklama cümleleri ile verilmesinden doğan eşdeğersizlik,
- Türkçe deyimın çevirideki karşılığı başka anlama sahip deyim ile verilmesinden doğan eşdeğersizlik.
- Türkçe deyimın çevirideki karşılığı kelimesi kelimesine çeviri ile verilmesinden doğan eşdeğersizlik

Aziz Nesin’in orijinal metinlerinden alınan 580 deyim birimden oluşan materyalin tamamı, belirlenen Türkçe-Rusça çevirisinin deyimsel eşdeğerliğinin mikro sistem parçalarına uygun olarak karşılaştırılmaktadır. Ancak bu araştırmanın sınırlarını içinde yer alması gereken bir bölüm “Türkçe deyimın çevirideki karşılığı

hiçbir şekilde çevrilmemesinden doğan eşdeğersizlik”¹⁵ basılmamış yüksek lisans tezimizde araştırma konusu olduğu için bu tezimizin sonuç bölümünde sadece sayısal değerler olarak bahsedilmektedir.

12.2. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞI TEK KELİME İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERSİZLİK

Çeviri teorisinde, orijinal metni çevirirken çeviride sözcüksel bütünlük veya orijinal metnin anlamsal içeriğinin aktarımında bütünlük yöntemleri kullanılmaktadır. (Parşin, 2000: böl. 3) Bu bakış açısından hareketle, deyimın çevrilmemesi veya arada geçirilmesi şeklinde yapılan çeviri *tam* çeviri değildir, yani orijinal metnin içeriğinde kısmi atlamalar ve kısaltmalar şeklinde aktarılması tam bir çeviri kabul edilememektedir. Doğruluk açısından böyle bir çeviri fonksiyonel olarak doğru bir çeviri olarak kabul edilebilir. (Parşin, 2000: böl. 3)

İçerik ve estetik gibi unsurların birbirine sıkıca bağlı olduğu edebi metnin, çevrilirken orijinaline göre içerik olarak fakirleştiği, hatta tahrife uğradığı için böyle bir yöntem kabul görmemektedir. Böyle durumlarda çevirmenin yukarıda sözü edilen (Bölüm I, 11.6) çeviri sistemine başvurması ve uygun model veya eşdeğer bulması gerekmektedir.

¹⁵ Mustafa Yaşar, Edebi Metinlerden Alınan Türkçe Deyimlerin Rusça'ya Çeviri Sorunları (çeviride karşılığı verilemeyen deyimler örenkleme) 2004, Yüksek lisans tezi (Erciyes Üniversitesi SBE.)

Türkçe metin	Rusça çevirisi
Mister Harry Scott ve arkadaşları bunun araba olduğunu duyunca ağızları, açık kaldı. (Nesin, A. “Koltuk” Tekme Yumruk)	Гарри Скотт и его товарищи онемели от изумления. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 210)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı онемели (онеметь) dili tutulmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada bu deyim ile birebir örtüşen С открытым ртом (şaşkınlık, hayret halinde (bakmak, dinlemek, seyretmek v.b.)) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ağız açık kalmak: Şaşırmak, hayrete düşmek.	Разг. Экспрес. С открытым ртом (Федоров 1, 128-129)

Bu sapıklar günden güne işi azıtıyorlardı. Daha kötüsü, çocuklarımızın ahlâkını bozuyorlar, aklı başında insanları da baştan çıkarıyorlardı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Ну, и эти юродивые день ото дня позволяли себе все больше и больше. Еще хуже было то, что они развращали наших детей, сбивали с пути людей разумных. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 108)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı разумных (разумный) aklıselim sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada В здравом уме (Akıl sağlığı yerinde olmak) veya Быть в своем уме (Akı başında olmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Aklı başında olmak: İyi düşünebilir durumda olmak.	В ЗДРАВОВОМ УМЕ кто. Разг. Способный трезво рассуждать, воспринимать, оценивать. ясно понимать что-либо; в ясном сознании мысли, какие ясно понимать что-либо; в ясном сознания кто. Букв. Находиться в здравом уме Иметь ум в своей голове; быть в своем уме (Молотков, 493) Разг. В здравом уме (Федоров 2, 219)

Belki yüz ad saydılar. Hiçbirini gözleri tutmadı. Gözlüklü adam, Tamam, dedi, benim aklıma geldi. Rasim Beye ne dersiniz? (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—Постойте! — воскликнул вдруг господин в пенсне. — Я нашел! Что вы скажете о Расим-бее? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı нашел (найти) buldum fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Ударило в голову (головушку) (birden bire aklına bir fikir, düşünce v.b. gelmek) veya Приходить в голову (Aklına gelmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Aklına gelmek: Akla gelmek (getirmek): Hatırlamak.	УДАРИЛО В ГОЛОВУ (ГОЛОВУШКУ). Прост. Экспрес. Внезапно появилось, возникло в сознании кого-либо. О мысли, идее и т. п. Приходить в голову (Молотков, 359; Федоров 2, 94)

Bu da hiç hesapta yoktu. Ben ayaklarım birbirine dolanarak kürsüye çıktım. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Это тоже не входило в наши расчеты. Спотыкаясь от волнения, я поднялся на трибуну. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 279)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Спотыкаясь (спотыкаться; - споткнуться) (ayağı) sürçmek; tökezlemek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Ноги подкосились (aşırı korku, heyecan vb. anında ayakta duramayan kişi için kullanılır) deyim bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ayakları birbirine dolanmak: isteksizlik, heyecan veya telaş dolayısıyla yürürken ayakları birbirine takılmak.	НОГИ ПОДКОСИЛИСЬ у кого. Прост. Экспрес. О том, кто не может держаться на ногах. испытывая сильное волнение, испуг и т. п. «Заплетаясь от волнения ногами...»

— Vallahi billahi gelemmez. Hadi biz gidelim. — Ayıp olur. (Nesin, A. “bay düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	— Ей-Богу, не сможет выйти. Поверь мне. Пойдем-ка лучше ко мне. — Неудобно, я обещал. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 291)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Неудобно uygun düşmez; yakışık olmaz zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada Выходить (выйти) из рамок. (davranış ve görgü kurallarının dışına çıkmak) veya Позволять (позволить) себе лишнее. (olması gerektiği gibi davranmamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ayıp olmak: nazikliğe uymaya, terbiyeye yakışmayan bir harekette bulunmak; yakışsız, uygunsuz davranmak, kendisinden beklenmeyen bir davranışta bulunmak, ayıp etmek	ВЫХОДИТЬ ИЗ РАМОК. ВЫЙТИ ИЗ РАМОК. 1. Превышать, выполнять больше, чем предписано- 2. Нарушать нормы поведения, правила приличия. ПОЗВОЛЯТЬ (ПОЗВОЛИТЬ) СЕБЕ ЛИШНЕЕ. Вести себя не совсем прилично, непристойно, не соответственно своему положению.

Bilmez olur muymuşum? Bal gibi biliyorum işte... insan evlendi miydi, ilk işi kışlık kömürünü almaktır. Eşe dosta sorduk, bunun yolu nedir? (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Ну, теперь-то я уж прекрасно знаю! Как только человек женился, первым делом нужно запастись на зиму уголь. Стал я спрашивать друзей, приятелей, как это сделать. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 161)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı прекрасно (çok güzel, mükemmel) zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada Прямо слов нет (нету) (tabii ki, tartışmasız; şüphesiz (şasırtma anında söylenir)) veya Бог мой (tabii ki, şüpheyeye yer bırakmadan) veya Спору нет (tabii ki, tartışmasız; şüphesiz) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bal gibi: 1. Pek tatlı. 2. Şüpheyeye yer bırakmadan, çok iyi, adamakıllı:	ПРЯМО СЛОВ НЕТ (НЕТУ). Прост. Эгнргс. Конечно, бесспорно, безусловно: нет оснований сомневаться (обычно при выражении восторга, восхищения).

	БОГ МОЙ. Разг. Экспрес. Конечно же. без всяких сомнений.
	СПОРУ НЕТ. Разг. Экспрес. Конечно, безусловно, бесспорно, без сомнений; слов нет.

Muavin Bey çıkınca, barut kesilen Kısım Amiri, masaya yumruğunu indirdi: (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	Как только взорвался заместитель управляющего вышел, начальник отдела и стукнул кулаком по столу: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 79)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı взорвался (взорваться) patlamak fiil ile karşılanmaktadır, Rusçada Пороховая бочка (patlama tehlikesi olan durum, konum) veya Сердце взяло (берёт) (birisine kızmak, öfkelenmek, hiddetlenmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Barut kesilmek: Çok kızmak, öfkelenmek	ПОРОХОВАЯ БОЧКА. Экспрес-Взрывоопасная ситуация, обстановка. СЕРДЦЕ БЕРЁТ на кого. СЕРДЦЕ ВЗЯЛО на кого. Устар. Прост. Кто-либо злится, сердится, гневается на кого-либо.

Bu, hepsinden baskın çıktı . Biz başkan seçmemişiz başımıza belâ satın almışız. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	— Он оказался хуже предыдущих. Не мэр, а горе наше. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 20)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı хуже (плохо) daha kötü zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada Не может (мог) идти ни в какое сравнение (bir şeyin karşılaştırma durumunda daha baskın olması) veya Во сто крат . ((karşılaştırmada) bir şeyin diğerlerine nispeten çok bariz, çok daha fazla olması) veya Утереть бороду (bir konuda başkalarına göre daha üstün olunması) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Baskın çıkmak (veya gelmek): (karşılaştırma konusu olan kimseyi) geçmek, üstünlüğünü göstermek.	НЕ МОЖЕТ (МОГ) ИДТИ НИ В КАКОЕ СРАВНЕНИЕ что с чем. Разг. Экспрес. Что-либо слишком

	отличается в сравнении с другим из-за явных преимуществ перед чем-либо ВО СТО КРАТ. Книжн. Экспрес. Неизмеримо, значительно, намного (при сравнении чего-либо); во много раз другим. УТЕРЕТЬ БОРОДУ кому. Обл. Ирон. Показать, доказать свое превосходство в чём-либо перед кем-либо; утереть нос кому.
--	--

Leydi ile başbaşa kalıp konuşurlarken, ağzından söz değil bir homurtu çıkardı. (Nesin, A. “Mahallenin Kısmeti “ Şark Erkeği)	Наедине с ней он не говорил, а рычал. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 234)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Наедине başbaşa zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada bu şekilde anlamca karşılanırsa da deyim değil tek kelime ile verilmektedir. Oysa Из глаза на глаз (baş başa, hiçbir şahit olmadan, yabancı biri olmadan) veya Один на один с самим собой. (baş başa, hiçbir şahit olmadan, yabancı biri olmadan) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Baş başa kalmak: (İkisi) Yalnız kalmak.	ИЗ ГЛАЗА НА ГЛАЗ. Устар. Наедине, без свидетелей, без посторонних; с глазу на глаз- ОДИН НА ОДИН С САМИМ СОБОЙ. Разг. Экспрес. Наедине, без свидетелей, без посторонних.

— Muavini çağırın bana... — Basüstüne! Müdür muavini geldi (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	-Попросите Вели-бей. -Слушаюсь. Пришел инспектор Вели-бей. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 77)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Слушаюсь (слушаться) dinlemek fiil ile karşılanmaktadır, Rusçada к услугам (bir şeyin veya bir kimsenin birisinin emrine verilmesi, emri altında olması) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak	

karşılacaktır.	
Baş üstüne: <i>Bir isteği, emri hemen yerine getireceğini bildiren onama sözü.</i>	К УСЛУГАМ чьих кто, что. Устар. Кто-либо или что-либо предоставляется в чье-либо распоряжение.

Bunları buradan atmak, depoyu temizlemek için çok para lazım. Başımız belaya girdi Mr. Chase. Belediye haber alırsa çok fena olacak, dedi (Nesin, A. “Toros Canavarı “ İşadamı)	- Увы, чтобы все это выбросить отсюда и очистить склад, нужно очень много денег, — сказал Салих Кюпоглу. — У нас могут быть большие неприятности , мистер Чейз. Если муниципалитет узнает, нам не поздоровится. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 159)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı неприятности (неприятность) tatsızlık isim ile karşılanmaktadır, Rusçada Попасть (попасться, угодить) как кур во щи (beklenmedik bela gelmesi, tatsızlık, olumsuzluk yaşanması) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Başı belaya girmek (veya uğramak): <i>Sıkıcı, üzücü bir durumla karşılaşmak</i>	Попасть (попасться, угодить) КАК КУР ВО ЩИ. В неожиданную беду, неприятность.

İki elinizle bir şapkanıza sahip olamazsınız, başımıza işler çıkarırsınız. Bir de evrakı mı var, diye sorarsınız. (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	Не умеете следить за своей шляпой, да еще возмущаетесь! Шляпа найдена в коридоре. Что же, по-вашему, с ней делать, как не инвентаризировать? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 293)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı возмущаетесь (возмущаться) öfkelenmek, isyan etmek fiil ile karşılanmaktadır, Türkçe deyim Rusçada Заварить (заваривать) бузу (кашу) (Karmaşık, istenilmeyen veya uğraştırıcı bir işe yol açmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Başına iş çıkarmak: <i>İstenilmeyen veya uğraştırıcı bir işe yol açmak.</i>	ЗАВАРИВАТЬ БУЗУ. ЗАВАРИТЬ БУЗУ. Прост. Затевать сложное, хлопотливое или неприятное дело; заваривать кашу.

Sadi Bey kızılıyordu ama, hiç belli etmemeye çalışıyordu. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Садидей сердился, но старался этого не показывать . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 240)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не показывать (göstermemek, sergilememek, gözler önüne sermemek, ortaya koymamak) fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada не подавать (подать) виду (hiçbir şekilde duygu,düşünce, niyet ve isteklerini ortaya çıkarmamak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Belli etmemek: 1. (mecaz) Sezdirmek, hissettirmek	НЕ ПОДАВАТЬ (ПОДАТЬ) ВИДУ. Разг. Ничем не обнаруживать своих мыслей, чувств, намерений, желаний.

Onları tanımak bibakıma çok zor, bibakıma çok kolaydır. (Nesin, A. “Koltuk” Koltuk)	Узнать их и трудно, и очень легко. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 129)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı и... и (ve...ve / hem... hem) bağlaç ile karşılanmaktadır, Türkçe deyim Rusçada с одной стороны ... с другой стороны (birbakıma... birbakıma... / bir taraftan ... diğer taraftan...) (birbirine zıt iki durumu karşılaştırmada kullanılan giriş cümlesi olarak kullanılır.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir bakıma: Başka bir görüşle, başka bir düşünüşle:	С ОДНОЙ СТОРОНЫ ... С ДРУГОЙ СТОРОНЫ. Книжн. Употребляется как вводное словосочетание при сопоставлении двух противоположных фактов, обстоятельств и т. п.

Sizde hiç insaf yok mu? Bu sabi sübyanın geleni gideni yok. Bizim yanımızda geçinip gidiyorlardı. Simdi Sübyan Koşuşu’nda bibaşlarına perişan olacaklar! diye tektük söylendiler. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	— Неужели у вас совсем нет милосердия? У этих бедных парней нет никого, кто бы их навестил, мы за ними хоть как-то присматривали. А сейчас они одни в этой камере совсем пропадут! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 67)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı одни (один) yalnız (başına); tek başına sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada одна-одной (одним-одна) (tamamen tek başına, tam bir yalnızlık içinde) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir başına: <i>Tek başına, yalnız.</i>	ОДНА-ОДНОЙ (ОДНИМ-ОДНА). Устар. Экспрес. Совершенно одинокa, в полном одиночестве.

Öğretmen çocuklara marşlar öğretmişti. Sıra sıra diziliyorlar, sonra uygun adımla, başlarında öğretmenleri, bahçeyi <u>birbaştan bir başa</u> marşlar söyleyerek fırdolayı dolanıyorlardı. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Учитель обучил своих подопечных нескольким маршам. На прогулках подростки строились в две шеренги, впереди вставал учитель, и они твердым шагом, бодро распевая, обходили кругом сад. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı кругом çevre (-de) ; etraf (-ta) zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada из конца в конец (herhangi bir şeyin tamamı boyunca/uzunluğunca) veya от края и до края (herhangi bir şeyin tamamı boyunca/uzunluğunca) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir baştan bir başa: <i>bir alanın bir sınırından öbür sınırına kadar; baştan başa; hepsi, tamamı</i>	ИЗ КОНЦА В КОНЕЦ. Разг. По всему протяжении чего-либо; от края в до края. ОТ КРАЯ И ДО КРАЯ. Разг. На всём протяжении (чего-либо).

Ayda beşyüz... Dişimi sıksam sıksam, ne biriktirebilirim? Hiç bişey biriktiremem ya... Neyse... Her ay yüz liracık <u>bir kenara koysam</u>, yılda eder 1200 lira. On yılda 12000, yüz yılda. 120.000 lira... (Nesin, A. “Kazan Töreni” 78 Santimlik Arsa Kes!)	Пятьсот в месяц!.. А если поднатужиться, сколько я смог сэкономить? Ничего я не сэкономлю! Хотя... Ну, если бы я стал откладывать каждый месяц какую-нибудь сотню лир, то в год это оставит 1200 лир, в десять лет — 12 000 лир, в сто лет — 120 00 лир! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 222)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı	

откладывать 1) bir yana koymak; alıkoymak, ayırmak buldum 2) ertelemek, (arkaya) bırakmak, almak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Наполнять (наполнить) кубышку. (para biriktirmeki küpünü doldurmak; tasarruf amaçlı para biriktirmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir kenara koymak Bir köşeye koymak: biriktirmek, saklamak (Nesin, A.)	НАПОЛНЯТЬ (НАПОЛНИТЬ) КУБЫШКУ. Разг. Ирон. Копить деньги; набивать кубышку; Откладывать в сторону (сберегательную)

Şu Fil Hamdi'nin resmini bul. Ramazan cebinden bir sürü resim çıkarır, karıştırır. (Nesin, A. “Fil Hamdi” Fil Hamdi Nasıl Yakalandı)	Рамазан вытаскивает куну фотографий, перебирает их. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 73)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı куну (kuna) küme, yığın isim ile karşılanmaktadır, Rusçada много-много (что) (en çok sayıda olabilir en fazla) veya полным-полно (bir şeyin çok miktarda olması) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir sürü: Çok sayıda, pek çok	МНОГО-МНОГО (ЧТО). Устар. Прост. Самое большее; не больше чем. ПОЛНЫМ-ПОЛНО чего. Разг. Прост. Очень много чего-либо.

Yahu, bitakım insanlar bu işlerle uğraşarak profesör, ordinaryüs profesör olurlar, ün kazanırlar (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Şermendi Ne Zaman Doğdu?)	Да помилуйте, множество людей, занимаясь подобными вещами, становятся профессорами, кандидатами. Легко в спокойно. Но слава им дается так, словно они денно и ночью пребывают в трудах праведных. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 190)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı множество pek çok; furya zarfı ile karşılanmaktadır, Rusçada видимо-	

невидимо (видимо и невидимо) (Çok fazla, bir kimsenin yada bir şeyin sayısız çokluk ifadesi) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir takım: sayısı kesin olarak bilinmeyen çokluk	ВИДИМО-НЕВИДИМО (ВИДИМО И НЕВИДИМО. Устар.) кого. чего. Прост. Экспрес. Очень много, бесчисленное множество кого-либо или чего-либо.

Bazı deliller de saatlerce, hatta günlerce <u>birbirini tutmayan</u>. saçma sapan laf ederler ama, hiçbir zâman bilgin olamazlar. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Şermendi Ne Zaman Doğdu?)	Ведь это же должен быть не бред какой-нибудь. Конечно, некоторые умалишенные часами и даже целыми днями несут всякий бессвязный вздор. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 189)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı бессвязный rabitasız; kopuk sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada перескакивать с пятого на десятое (tutarsız, bağlantısız, anlaşılmas bir şekilde konuşmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Birbirini tutmamak birbirini tutmaz: Birbiriyle ilgisi olmayan, tutarsız.	ПЕРЕСКАКИВАТЬ С ПЯТОГО НА ДЕСЯТОЕ. Прост. Пренебр. Говорить бессвязно, непоследовательно, пропуская

Geçit törenlerinde eteklikli askerleri selamlamak için ciddi bir işi olmadığından, İngiliz Adasının üzerine şahlanan geleneğine <u>boş verdi</u>. (Nesin, A. “Mahallenin Kısmeti “ Şark Erkeği)	не думала о традициях, распростерших свои крылья над Британскими островами. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 233)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не думала (думать) düşünmek; aklından / içinden geçirmek, aklından / içinden geçmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada выкинуть /выбрасывать (выбросить) из головы (Unutmaya çalışmak, bir kimseyi yada bir şeyleri düşünmemek) veya выкинуть из (своего) сердца (Unutmaya çalışmak, bir zamanlar çok değerli olan kimseyi veya birşeyi düşünmemek) veya позабыть думать (hiç birşeyi düşünmemek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Boş vermek: <i>Önem vermemek, aldırmamak, ilgisiz davranmak.</i>	ВЫБРАСЫВАТЬ (ВЫБРОСИТЬ) ИЗ ГОЛОВЫ кого, что. Разг. Экспрес. Стараться забыть, не думать о ком-, чём-либо. ВЫКИНУТЬ ИЗ ГОЛОВЫ кого. что. Разг. Экспрес. Забыть, перестать думать о ком-либо или о чём-либо. ВЫКИНУТЬ ИЗ (СВОЕГО) СЕРДЦА что. Устар. Экспрес. Постараться забыть, не думать о том, что когда-то волновало, было дорого. ПОЗАБЫТЬ ДУМАТЬ о чём. Разг. Совершенно не вспоминать что-либо. не думать о чём-либо.
--	---

Ama o bir yolunu bulur, okur. Okuduktan sonra da, boynunu бүker, (Nesin, A. “Nutuk Makinası” Bir Yazı Nasıl Yazılır?)	Но она каким-то образом отыскивает их и читает. А прочитан, поморищится и скажет: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 283)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı поморищится (поморищиться) yüzünü buruşturmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada свистеть в кулак (aşırı ihtiyaç içinde, durumunu düzeltecek imkanı olmadan yoksulluk çekmek) veya сидеть у праздника (Sıkıntı içinde olmak) veya пропадать (пропасть) пропадом (Sıkıntılı, umutsuz duruma düşmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Boynunu бүkmek: <i>Acındırıcı, çaresiz bir durumda kalmak</i>	СВИСТЕТЬ В КУЛАК. Прост. Нрон. Испытывать острую нужду, бедствовать. не имея возможности улучшить положение. СИДЕТЬ У ПРАЗДНИКА. Устар. Обл. Оказаться в бедственном положении. ПРОПАДАТЬ (ПРОПАСТЬ) ПРОПАДОМ. Прост. Экспрес. Попадать в бедственное, безвыходное положение.

— Öyleyse size fındık satabiliriz. Mr. Chase ona da burun kıvırdı . (Nesin, A. “Toros Canavarı “ İşadamı)	— Ну, тогда мы можем продать вам орехи. И этим предложением мистер Чейз пренебрег . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 157)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı пренебрег (пренебрегать) 1) hor görmek / bakmak, istihfaf etmek 2) küçümsemek; hiçe saymak; görmezden gelmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada крутить носом (memnuniyetsizlik veya önem vermeme ifadesi, reddetmek, karşı koymak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Burun kıvırmak: Önem vermemek, küçümsemek, beğenmemek.	КРУТИТЬ НОСОМ. Прост. Выразить неудовольствие или пренебрежение, отказываться, упираться.

Canı burnuna gelen odacı, kavgaya etmek için kapıcıyı aradı, bulamadı. Kapıcı gitmişti. Ne yapsın? “Her ne olursa olsun, insanlar rahatlamak zorundadır.” (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	Рассвищевевший служитель искал привратника, чтобы на нем сорвать свою злость, но привратник уже успел уйти домой. Что делать? «Что бы ни случилось, люди должны возвращаться в состояние покоя». (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 79)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Рассвищевевший azmış, kudurmuş; gözü dönmüş, beyni atmış, öfkesi topuklarına çıkmış sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada лопаться от злости (aşırı sinirlenmiş olma, çok gergin olma durumu) veya накипало (накипело) на сердце (в душе) (çok sinirli olan birisi, zarar vermemek için kendini zor tutmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Canı burnuna (veya burnundan) gelmek: Bir şey yaparken çok zorluk çekmek.	ЛОПАТЬСЯ ОТ ЗЛОСТИ. Прост. Экспрес. Быть в состоянии гнева, сильного раздражения: лопнуть от злости. НАКИПАЛО (НАКИПЕЛО) НА СЕРДЦЕ (В ДУШЕ) у кого. Разг. Экспрес. Кто-либо полон гнева, обиды; едва сдерживает негодование.

Ailesinin bütün asil fertleri gibi durmadan canı sıkılan, Oxford-Kembriç kayık yarışlarında kürek çekmiş, kolej takımında futbol oynamış (Nesin, A. “Mahallenin Kısmeti “ Şark Erkeği)	вечно тоскующий, как все аристократы его фамилии; участник лодочных соревнований Оксфорд — Кембридж, игрок футбольной команды колледжа; (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 233)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı тоскующий özleyen, özlem / hasret duyan, özlemine / hasretini çeken sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada коротать свой век (monoton, sıkıcı bir şekilde yaşamak ve bununla birlikte yaşam tarzını değiştirmemek) veya сердце изнывает (ноет). сердце изныло (заныло). (1. acı bir ızdırar çekmek, çok canı sıkılmak; 2. heyecan ve sarsıntı hissetmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Canı sıkılmak: 1. İçi sıkılmak, yapacak bir işi olmamaktan tedirginlik duymak: 2. Keyfi kaçmak: 3. Yarı üzölmek, yarı öfkelenmek:	КОРОТАТЬ СВОЙ ВЕК. Разг. Жить однообразно, скучая, тоскуя к не желая при этом изменить образ жизни- СЕРДЦЕ ИЗНЫВАЕТ (НОЕТ). СЕРДЦЕ ИЗНЫЛО (ЗАНЫЛО). Разг. Экспрес. 1. Кто-либо испытывает гнетущую тоску. душевную боль; у кого-либо тяжело на душе; душа ноет. 2. испытывает волнение, потрясение.
Evde konuğumuz bulunan iki kadın da çocuğun üzerine atıldılar. Kadınlar çığlık cığlığa çocukla uğraşıyorlardı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Две женщины, гостившие у нас в доме, тоже бросились к мальчику. Женщины окружили его и наперебой стали жалеть. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 305)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı наперебой birbirinin sözünü keserek/ sözü birbirinin ağzından kaparak sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada изо всея мочи (1. bir şeyi aşırı gerginlikte yoğun bir şekilde yapmak 2. çok yüksek sesle (bağırarak, feryat etmek, cığlık atmak)) deyim bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Çığlık çığlğa: Çığlık atarak bağırıp çağırarak	ИЗО ВСЕЯ МОЧИ. Прост. Экспрес. 1. С предельный напряжением, интенсивностью (делать что-либо); изо всех сил. 2. Очень громко (кричать, вопить, орать и т. п.).
--	---

Çünkü söze böyle hava ile başlıyorlar, insanı dalgaya getirip sonra adamın başını belaya sokuyorlar. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Вот так и бывает: начнут с погоды, завлекут тебя в разговор, а потом попадешь в беду. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 241)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı завлекут (завлечь) 1) sürüklemek 2) (пленять) gönlünü çelmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada усыпляют (усыпить) бдительность (внимание) (kandırarak, yapmacık şekilde birinin dikkatini dağıtmak, ihtiyati unutturmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dalgaya getirmek: Birinin dalgınlığından yararlanarak onu kandırmak.	УСЫПЛЯТЬ (УСЫПИТЬ) БДИТЕЛЬНОСТЬ (ВНИМАНИЕ). Ирон. Обманом, притворством заставлять кого-либо позабыть осторожность.

«Karılarından Hergün Dayak Yiyen Kocalar Kulübü» (Nesin, A. “Kazan Töreni” Bir Ahlâk Dersi)	Клуба мужей, ежедневно избиваемых женами и прочие. А чем мы хуже их? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 107)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı избиваемых (избивать) dövülen; dayak yiyen; dayaktan geçirilen (многих) sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada кормить (накормить) кулаками (birini yumruklayarak dövmek, hırpalamak, vurmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dayak yemek: Dövülmek, sopa ile dövülmek	КОРМИТЬ (НАКОРМИТЬ) КУЛАКАМИ кого. Прост. Экспрес. Избивать, колотить, бить кого-либо.

Bu kuyruk yok mu, bu kuyruk! işte bu kuyruk sayesinde	Если бы не очередь, нам бы ни за что не справиться со спекуляцией.
---	---

karaborsacılığın <u>dibine darı ekildi.</u> (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 254)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı справиться 1) başarmak, becermek, üstesinden gelmek 2) yenmek; baş edebilmek, basa çıkmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada выжигать (выжечь) каленым железом (Aşırı önlemlere başvurarak, bir şey yok etmek) veya ломать хребет (birisine acımasızca, insafsızca muamele etmek, yok etmek, birini yenmek, alt etmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dibine darı ekilmek: Bir şeyi sonuna kadar tüketmek, bitirmek	ВЫЖИГАТЬ (ВЫЖЕЧЬ) КАЛЕННЫМ ЖЕЛЕЗОМ что. Разг. Экспрес. Прибегая к самым крайним мерам, искоренять, уничтожать что-либо. ЛОМАТЬ ХРЕБЕТ. Прост. Экспрес. 1. То же, что ломать спину. ЛОМАТЬ ХРЕБТИНУ. 2. кому. Безжалостно расправляться с кем-либо; уничтожать, побеждать кого-либо. <i>Вбивать осиновый кол – в могилу</i>

Benim yüksek sosyeteden olmadığımı anlamasın diye, hep yüksek sosyete <u>dilleri döküyordum</u> (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	Я все время изъяснялся так, как принято в высшем обществе: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 28)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı изъяснялся (изъясняться) konuşmak; fikrini anlatmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada петь сладкие (сладенькие) песни (yalakalık etmek, birisine güzel, hoş bir vaatte bulunmak) veya ляскать языком (çok ve boş konuşmak, gevezelik etmek) veya воскурять (воскурить)(возжигать)фимиам (yalakalık etmek, birisin poh pohlamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dil dökmek: yalvarıp yakarmak; iltifat etmek; inandırmak, beğendirmek için karşısındakinin hoşlanacağı sözler söylemek	ПЕТЬ СЛАДКИЕ (СЛАДЕНЬКИЕ) ПЕСНИ. Разг. Презр. Лстить, обещать что-либо приятное, хорошее. ЛЯСКАТЬ ЯЗЫКОМ. Прост. Презр. Много и попусту говорить; пустословить.

	ВОЗЖИГАТЬ ФИМИАМ кому. Устар. К нижн. Лъстиво восхвалять, превозносить кого-либ';. ВОСКУРЯТЬ (ВОСКУРИТЬ) ФИМИАМ кому. Устар. Книжн. Ирон. Восхвалять, превозносить кого-либо; льстить.
--	--

Bin yıl daha yaşasam, her ay da <u>dişimden, tırnağımdan</u> 100 liracık <u>arttırsam</u>, 1 milyon ikiyüz bin ura. Yine hesap yok. (Nesin, A. "Kazan Töreni" 78 Santimlik Arsa Kes!)	Если бы я прожил еще тысячу лет и каждый месяц урывал бы 100 лир, я скопил бы миллион двести тысяч лир! Опять не получается. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 222)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı урывал бы (урывать) ayırmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada урезывать (урезать) себя. (zevklerini, ihtiyaçlarını ve isteklerini sınırlamak) veya Экономить на еде (gıda harcamalarını sınırlamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dişten tırnaktan (veya dışından tırnağından) arttırmak: Yiyecek giderlerini kısarak para biriktirmek:	УРЕЗЫВАТЬ (УРЕЗАТЬ) СЕБЯ. Разг. Экспрес. Ограничивать свои потребности, удовлетворение своих желаний. Экономить на еде

— Ne?.. — Birden <u>donup kalmıştı</u>, şaşırmıştı. (Nesin, A. "Kazan Töreni" Islatır mı Islatmaz mı)	Что? — Он застыл от неожиданности. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 182)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı застыл (застывать) 1) donmak; buz bağlamak 2) donup kalmak; kalakalmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada челюсть отвалилась (birisinin hayret, şaşırma v.b. hali; şaşkınlık v.b. gibi durumlarda donakalmak, duraksamak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Donup kalmak: donakalmak: Şaşırp bir süre ne yapacağını, ne diyeceğini	ЧЕЛЮСТЬ ОТВАЛИЛАСЬ у кого. Прост. Экспрес. Кто-либо

<i>bilememek:</i>	испытывает удивление, изумление и т. п. Оцепенеть, остолбенеть, застыть, замереть (от удивления и.т.п.)
-------------------	---

Otelcinin otomobilini muayeneye gittiler. Araba eğri büğrü bir sokağın köşesinde duruyordu. (Nesin, A. “Koltuk” Tekme Yumruk)	Автомобиль стоял в узкой кривой улочке. Из окна машины торчала труба временки. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 210)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı кривой eğri, bükük, çalık, çarpık sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada криво и косо (eğri büğrü; kötü, talihsiz; elverişsiz; yanlış) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Eğri büğrü: Yer yer eğrilmiş ve bükülmüş olan, çarpık çurpuk:	КРИВО И КОСО. Устар. Плохо. неудачно, неправильно.

Efendim, daha evvel şeydeki ziyafette biraz fazlaca kaçırdığımdan, o canım etlere el süremedim. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kazan Töreni)	— Я, сударь мой, незадолго перед тем на банкете немного перехватил и на мясо просто не мог смотреть. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 204)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı мог смотреть 1) <i>bakmak</i> 2) <i>görmek, seyretmek, izlemek fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada не брать в руки (Bir şeye dokunmamak, bir süre bir şeyle uğraşmamak, meşgul olmak) veya Пальцем не трогать (Parmakla dokunmamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
El sürmemek: 1. Dokunmamak, değmemek. 2. Bir işi yapmak, ilgilenmemek	Пальцем не трогать НЕ БРАТЬ В РУКИ чего. Разг. Не прикасаться к чему-либо; не заниматься чем-либо в продолжение некоторого времени.

İşe saray bile karıştı. Hindistan da elden gittikten sonra, saray, karışacak başka işler bulamadığından	В дело вмешался даже королевский двор. Двор, которому нечем заниматься, особенно после потери Индии, с удвоенной энергией стал вмешиваться в постельные и сердечные дела своих аристократов.
--	---

(Nesin, A. “Mahallenin Kısmeti “ Şark Erkeği)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 233)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı потери kayıp, zarar, ziyan isim ile karşılanmaktadır, Rusçada уплывать (уплыть) из рук (Çabuk ve aniden harcamak,sarf etmek.Birinin himayesi altına girmek ve gücü altına girmek,başkalarına bağımlılık.) veya уходить из рук (Birisinin himayesi altından çıkmak.Birinin gücü altından çıkmak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Elden gitmek (bir şey): Bir şeyi yitirmek, o şeyden yoksun kalmak	<i>Сходить (сойти) с рук</i> УПЛЫВАТЬ (УПЛЫТЬ) ИЗ РУК. Разг. Экспрес. 1. Быстро и незаметно расходоваться, тратиться. 2. Становиться собственностью другого (других); попадать под власть, зависимость другого (других). УХОДИТЬ ИЗ РУК чьих. 1. Переставать быть, находиться в чьём-либо владении, распоряжении. 2. Высвободиться от власти, влияния кого-либо.

— Çıkamaz birader. Adamın elinde değil... (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	— Не сможет, брат. Это от него не зависит. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 291)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не зависит (зависеть) 1) bağımlı olmak 2) bağlı olmak 3) elinde olmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada в моей (твоей и т. п.) власти (1) Birinin fırsatı olması halinde, 2) birinden tamamen bağımsız.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Elinde olmamak: İradesi dışında bulunmak	Не в своих руках. В МОЕЙ (ТВОЕЙ и т. п.) ВЛАСТИ. 1. При наличии возможности кого-либо- 2. В полной зависимости от кого-либо.

Hiç falso olmasın. Hep bir sesle. Şimdi sen de yatağını al, Sübyan Koğuşu'na çık! Gece gündüz, çocuklarla beraber kalacaksın. Herşeyi iyice öğret... öğretmenin yüzü ekşidi (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Разучи его как следует с детьми. Чтобы без запинок было! Чтобы все в один голос пели. А сейчас забирай свою постель и отправляйся в камеру к подросткам! днем и ночью будешь находиться с детьми. Смотри, обучи их всему хорошенько! На лице учителя отразилось заметное беспокойство: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 69)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı без запинок (запинка) duraksama без запинок — tıklar tıklar, duraksamadan isim ile karşılanmaktadır, Rusçada не давать (дать) промаху (Eylemlerde davranışlarda hataya, kusura yer vermemek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Falso olmak falso yapmak: 1. Yanlış çalmak, söylemek: 2. Yanlış davranışta bulunmak.	НЕ ДАВАТЬ (ДАТЬ) ПРОМАХУ. Прост. Не допускать оплошностей, ошибок в действиях, поступках.

Cacık Cavit bana keyifli keyifli göz kırptı: — Nasıl? Dediğim kadar var mı? — Fazlası var, eksiği yok... Kaç yaşında? — Daha altısını bitirmedim. (Nesin, A.)	Джавид самодовольно подмигнул мне: - Ну как? Правильно я его описал? Не преувеличил? — Наоборот... Сколько ему лет? — Шести еще нет. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 302)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Наоборот 1) ters 2) tersine; bilakis zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada с верхом. (Aşırı bir miktarda, söylenenden daha fazla) veya ни больше, ни меньше (Tam, abartı olmadan(hareket etmek, davranmak)) veya с излишком (Gerekenden daha fazla,ihtiyactan daha fazla, aşırı ölçüde) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Fazlası var eksiği yok: söylenenin üstünde daha fazla	С ВЕРХОМ. Прост. Экспрес. С избытком; больше обещанного. НИ БОЛЬШЕ. НИ МЕНЬШЕ. Разг. Эьгпрес. Точно, без преувеличения (действовать, поступать). С ИЗЛИШКОМ. Устар. Более, чем следует, чем вужно; сверх меры.

Bir patırdı, bir gürültü. Odacı fırsat yakalamıştı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	Крик, шум. Служитель нашел-таки, на ком можно было отыгаться. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 79)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı нашел-таки yine de buldu fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada того и смотрю (смотришь, смотрю) (Sadece düşünüyorum bir anda bir şey olacak, ortada istenmeyen, hoş olmayan bir şey bekliyorum. Bir şeyler yapmak için sadece düşünüyorum ve basit bir olay bekliyorum uyuyorum ve görüyorum.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Fırsat yakalamak: fırsat bulmak: <i>elverişli durum ve uygun zaman bulmak</i>	ТОГО И СМОТРЮ (СМОТРИШЬ, СМОТРИТ) и т. п. Устар. Экспрес. 1. Только и думаю (думаешь, думает и т. п.), что вот-вот (может случиться, произойти что-либо нежелательное, неприятное); того и жду. 2. Только и думаю (думаешь, думает и т. п.). жду (ждёшь, ждёт и т. п.) удобного случая (чтобы сделать что-нибудь); с п л ю и вижу.

Hiç, ama hiçbir şey istemiyorum, teşekkür ederim, dedim, eğer beni gayrete getirmek istiyorsanız, yalnız bitek şey yapın, yeter. (Nesin, A. “Koltuk” Ben Karışmam)	Но если вы хотите меня воодушевить, сделайте только одну единственную вещь, и этого будет достаточно. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 200)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı воодушевить coşturmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada засучив рукава (Bir işi gayretle, özenle, enerjik bir şekilde yapmak.) veya поднимать (поднять) дух (Birini teşvik etmek, cesaretlendirmek veya birine güç vermek.) veya придавать (придать) духу (Birini teşvik etmek, ilham vermek.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gayrete getirmek gayrete gelmek: Bir işi yapmaya veya bitirmeye özenmek; canlanmak	ЗАСУЧИВ РУКАВА. Разг. Экспрес. Усердно, старательно, энергично (делать что-либо). ПОДНИМАТЬ (ПОДНЯТЬ) ДУХ.

	Воодушевлять. ободрять, придавать силы кому-либо. ПРИДАВАТЬ (ПРИДАТЬ) ДУХУ кому. Устар. Прост. Воодушевлять кого-либо.
--	--

Dış kapı merdivenlerinden üç basamak indim inmedim hemen geri döndüm. Koridordaki askıya koştum, şapka yok... (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	Клянусь тебе, даже минуты не прошло. Тут же вернулся. Побежал к вешалке — о Господи, шляпы нет. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 291)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı вернулся (вернуться) geri dönmek; dönmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada воротить (поворотить) оглобли. (Gitmek, ayrılmak, geldiği yere geri dönmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Geri dönmek: Geldiği yere gitmek	ВОРОТИТЬ (ПОВОРОТИТЬ) ОГЛОБЛИ. Прост. Экспрес. Уходить, уезжать, отправляться обратно; поворачивать оглобли.

Kasabada «Internatinoal Hyster Corp»un bozuk otomobillerini gözden geçireceklerdi. (Nesin, A. “Koltuk” Tekme Yumruk)	Поехали в районный городок, где должны были осмотреть испорченные машины марки «интернейшнл Хистер Корпорейшн». (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 210)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı осмотреть - gözden geçirmek; muayene etmek; yoklamak; araştırmak; gezmek (музей, город u m. n.); revizyon yapmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Перекачивать (перекатить) глаза (gözden geçirmek, göz gezdirmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözden geçirmek: 1. (araç, motor vb. için) çalışıp çalışmadığını inceleme, deneme, denetleme işi.	ПЕРЕКАТЫВАТЬ (ПЕРЕКАТИТЬ) ГЛАЗА. Устар. Переводить взгляд.

Tirenden inince, adam kalabalıkta <u>gözden kayboldu</u>. Ben korkumdan, belki adamı görürüm, diye başımı yerden kaldıramıyorum. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	На перроне мой собеседник исчез в толпе. Боясь слова его встретить, я шел, опустив голову. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 243)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı исчез (исчезать) 1) ortadan kalkmak; yok olmak; yok olup gitmek; soyu tükenmek (вымирать) 2) (ortadan) kaybolmak; kalkmak; zail olmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada вильнуть хвостом (Çabuk gözden kaybolmak, gitmek, kaybolmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözden kaybolmak: Ortadan çekilmek veya görünmez olmak	ВИЛЬНУТЬ ХВОСТОМ. Прост. Неодобр. Быстро скрыться из глаз. уйти, исчезнуть.

Kocası, Ben yutar mıyım? dedi. Benim <u>gözünden kaçır</u> mı ulan? (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	— От меня ничто не укроется! Я сразу догадался. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 26)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не укроется (укрываться) 1) (sıkı sıkı) örtünmek 2) sığınmak; barınmak; siper almak, siperlenmek; saklanmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Пропускать (пропустить) мимо глаз (Fark etmemek, görmezden gelmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözünden kaçmak: Görememek, dikkat edememek.	ПРОПУСКАТЬ (ПРОПУСТИТЬ) МИМО ГЛАЗ. Разг. Не замечать, не обращать внимания.

Kulüpteki kadınlar içinde Tülin adındaki kadını <u>gözüne kestirdim</u>. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	Среди женщин, посещавших клуб, я заметил одну, ее звали Тюлин. Она мне приглянулась, и я тоже пришелся ей по душе. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 25)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı заметил (замечать) 1) farketmek; farkına varmak; farkında olmak; sezmek 2) (запоминать) aklında tutmak; nişan koymak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Брать (взять) на примету (Birini yada bir şeyi fark etmek; gözüne kestirmek,	

<i>hedefine koymak</i>) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözüne kestirmek: 1. Başarabileceğini ummak. 2. Zevkine uygun bulmak, hoşlanmak: 3. Uygun bulmak, elverişli görmek:	БРАТЬ (ВЗЯТЬ) НА ПРИМЕТУ кого. что. Прост. Замечать, иметь в виду кого-либо или что-либо: брать на заметку кого, что.

Ben bir sene içinde değiştirdiği beşinci adamım. Ancak ikibuçuk ay dayanabildim. İşsizliğin ne olduğunu bilirim. Onun için gözünüzü korkutmak istemiyorum. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Я пятый человек, которого он меняет в течение года. Я смог выдержать только два с половиной месяца. Я знаю, что такое безработица. Поэтому и не хочу вас зануговать. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 180)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı зануговать gözünü korkutmak; yıldırmak; gözdağı vermek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Ha (в) страх (Birini korkutmak için) veya Задавать (здать) шороху (Birinde huzursuzluğa, paniğe yol açmak, birini korkutmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözünü korkutmak (birinin): Yıldırmak	НА (В) СТРАХ кому. Устар. Для устрашения кого-либо. ЗАДАВАТЬ (ЗАДАТЬ) ШОРОХУ. Обл. Экспресс. Вызывать крайнее беспокойство, переполох у кого-либо; пугать кого-либо.

Ben ağzım aramak için mahsustan söyledim, dedi. Yani arada ben, adama, evet, dediğim için güme gidiyordum. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	— Я нарочно говорил, чтобы его проверить, — сказал мой собеседник. То есть получалось, что, поскольку я говорил ему «да» виноват не он, а я. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 244)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı виноват (виноватый) kabahatli, suçlu sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada Идти (пойти) насмарку (1. Boşa çıkmak, bir sonuca ulaşamamak. 2. Yok etmek, kesmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Güme gitmek:(teklifsiz konuşmada) 1. Boşa gitmek, boş yere yok olmak: 2. (insan için) boşu boşuna ölmek, hiç uğruna ölmek. 3. Değeri anlaşılmadan yitip gitmek	ИДТИ (ПОЙТИ) НАСМАРКУ – 1. уничтожаться, пропадать. 2. пускать насмарку (устар.) - уничтожать, прекращать.
--	---

Adam işi azıttıkça azıttı, îyice ileriyе gitti. Aradabir, «Hayır...» demek geliyor içimden, bu sefer de hayırdı, evetti diye işin yoksa adamlarla çekiş dur. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	<i>Договорился до</i> таких вещей, что страшно сказать. Я несколько раз хотел было сказать «нет», но боялся, что тогда уж до вечера от него не избавлюсь. Он все говорит, говорит, а потом обращается ко мне: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 243)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>Договорился до (договариваться)-cek kadar ileri götürmek fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>Позволять (позволить) себе лишнее</i> (yeterince hoşgörülü davranmamak, kendi konumuna göre davranmamak) veya <i>Хватить лишнего (лишку)</i> (1. Herhangi bir konuda aşırı abartı varsaymak; sınırları aşmak, çok ileri gitmek 2. Gerektiğinden fazla içki içmek, sarhoş gibi içmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İleri gitmek: söz veya davranışta ölçü dışına çıkmak, aşırı davranışta bulunmak; çok olmak; haddini aşmak	ПОЗВОЛЯТЬ (ПОЗВОЛИТЬ) СЕБЕ ЛИШНЕЕ. Вести себя не совсем прилично, непристойно, не соответственно своему положению. ХВАТИТЬ ЛИШНЕГО (ЛИШКУ). Прост. Экспрес. 1. Допустить крайнее преувеличение в чём-либо; перейти границы, зайти слишком далеко. 2- Выпить спиртного больше, чем следует; напиться пьяным.

Bizim Doğan, üç yılı geçti, iş güc yapmıyor, ama gül gibi geçiniyor. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	Наш Доган вот уж три года <i>не работает</i>, не трудится, а живет себе припеваючи. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 138)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>не работает (работать) çalışmak, görev yapmak; işlemek fiili</i> ile	

karşılanmaktadır, Rusçada Руки из кармана не вытаскивают (Kötü çalışan adam hakkında) deyiimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İş güç yapmamak: 1. mesleği, zanaatı olmamak 2. çalışmamak, iş yapmamak	РУКИ ИЗ КАРМАНА НЕ ВЫТАЩИТ. Обл. Презр. О лодыре, плохо работающем человеке.

Bir kahkaha koyuverdi. O kahkahayla güler de ben durur muyum? Bir kahkaha da ben patlattım. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Он хохочет, а я что же — смотреть буду? Ну и я захохотал. Когда ваш собеседник смеется, вы же не станете хмуриться? Он смеется, и я смеюсь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
	Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı хохочет (хохотать) kahkaha atmak, kahkaha ile gülmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada разрывать (разорваться) от смеха (со смеху) (Tutamadan, çok gülmek.) veya покатываться (покатиться) со смеху (Kontrolsüz gülmek) veya покатываться (покатиться) с хохоту (от хохота) (Kontrolsüz gülmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.
Kahkaha koyuvermek (basmak, koparmak veya salıvermek): Kendini tutamayıp yüksek sesle gülmek	РАЗРЫВАТЬСЯ (РАЗОРВАТЬСЯ) ОТ СМЕХА (СО СМЕХУ). Разг. Экспрес. Безудержно, сильно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) СО СМЕХУ. Прост. Экспрес. Безудержно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) С ХОХОТУ (ОТ ХОХОТА).Прост. То же. что покатываться со смеху.

Bir kahkaha koyuverdi. O kahkahayla güler de ben durur muyum? Bir kahkaha da ben patlattım. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Он хохочет, а я что же — смотреть буду? Ну и я захохотал. Когда ваш собеседник смеется, вы же не станете хмуриться? Он смеется, и я смеюсь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
	Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı захохотал (захохотать) kahkahayı basmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada

<i>разрываются (разорваться) от смеха (со смеху) (Tutamadan, çok gülmek.) veya покатываются (покатиться) со смеху (Kontrolsüz gülmek) veya покатываются (покатиться) с хохоту (от хохота) (Kontrolsüz gülmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.</i>	
Kahkaha patlatmak / koparmak / salıvermek/ koyuvermek/ basmak: bir anda kendini tutamayarak kahkaha ile gülmek	РАЗРЫВАТЬСЯ (РАЗОРВАТЬСЯ) ОТ СМЕХА (СО СМЕХУ). Разг. Экспрес. Безудержно, сильно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) СО СМЕХУ. Прост. Экспрес. Безудержно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) С ХОХОТУ (ОТ ХОХОТА). Прост. То же, что покатываться со смеху.

Derken bizim Hami, kürsüye çıktı. Beceriksiz oğlan, konuşmasını da bilmez, bikaç kemkümden sonra, (Nesin, A. “Kördögüşü” Açış Nutku)	На трибуну поднялся наш Хами. Не владея даром речи, он загнулся несколько раз и, наконец, произнес: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 41)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı загнулся (загнуться) kıvrılmak; bükülmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada слова не идут на язык (yeterli kararlılığa sahip olmayan birisi, bir şeyler söyleyebilme becerisi) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kem küm kem küm: Verecek cevap bulamayıp açık bir anlamı olmayan gelişigüzel sözler söylemek" demek olan kem küm etmek deyiminde geçer	СЛОВА НЕ ИДУТ НА ЯЗЫК у кого. Прост. Экспрес. У кого-либо не хватает решимости, умения сказать что-либо.

Bu yardımla birdenbire yükseldim, kendimi ayda buldum. Çevremi, tıpkı bize benzeyen insanlar aldı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Благодаря этой помощи я сразу взлетел вверх и очутился на Луне. Меня окружили люди, совсем такие, как мы. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 108)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı очутился	

(очутиться) kendini ... de bulmak; düşmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Незамечая дойти до куда-то (Farketmeden bir yere kadar varma) şeklinde deyim olmayan fakat anlamı tam karşılayan cümle kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kendini bir yerde bulmak: Farkında olmadan bir yere ulaşmış olmak	Незамечая дойти до куда-то

Yoğun bir alkış koptu. Yeni başkan alkışlardan, yağmurdan kaçır gibi, koşarak kendisini büyük yarıya attı. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	Грянули аплодисменты. Расим-бей, словно укрываясь от дождя, скрылся в здании муниципалитета. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 19)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı скрылся (скрыться) saklanmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada вильнуть хвостом (Çabuk gözden kaybolmak, gitmek, kaybolmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kendini atmak(bir yere): Vakit geçirmeden hemen gitmek.	ВИЛЬНУТЬ ХВОСТОМ. Прост. Неодобр. Быстро скрыться из глаз. уйти, исчезнуть.

Müdür, öğretmeni çağırdı: Haydi bakalım, gösterin kendinizi. Dört gün sonra Bakan geliyor. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Начальник вызвал к себе учителя: — Ну, теперь не подкачай. Через четыре дня к нам приезжает министр. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 69)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не подкачай (не подкачать) bir şeyi beklenildiği gibi yapmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada показывать (показать) класс (Kendinin bir şeylerde iyi yönünü göstermek, bir şeyi ustaca çok iyi yapmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kendini göstermek: Beğenilecek niteliklerini ortaya koymak	ПОКАЗЫВАТЬ (ПОКАЗАТЬ) КЛАСС. Прост. Экспрес. Проявлять себя в чём-либо с лучшей стороны, делать что-либо очень хорошо. мастерски.

Sinirlerim iyice bozulduğu için, <u>kendimi tutamıyordum</u> . Bütün banka memurları yöremi çevirdi, beni yatıştırmaya çalışıyorlardı. (Nesin, A. <i>Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük</i>)	Нервы у меня здорово расшатались, я не мог <i>сдержаться</i> . Меня окружили все банковские служащие, старались утихомирить. (Несин, А. <i>Если бы я был женщиной</i> . Стр. 155)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>сдержаться</i> kendini tutmak <i>fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>давать (дать) волю себе</i> (kendini tutamamak: irade zayıflığı yüzünden kınanacak, ayıplanacak bir şey yapmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kendini tutamamak: Bir durum karşısında sessiz ve heyecansız kalamamak; kendine hâkim olamamak	ДАВАТЬ (ДАТЬ) ВОЛЮ СЕБЕ. Прост. Не сдерживаться: делать что-либо предосудительное, потакая своим слабостям.

Damatlarım, gelinlerim, torunlarım var. Böyle bir insan hiç yolda gördüğü kadına <u>laf atar</u> mı? (Nesin, A. <i>“Bay Düdük” Cürme Teşvik</i>)	У меня есть зятья, невестки, внуки. Может литакой человек <i>приставать</i> на улице к женщине? (Несин, А. <i>Если бы я был женщиной</i> . Стр. 267)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>приставать</i> - <i>yapışmak, musallat olmak; sataşmak; takılmak; sarkıntılık etmek, laf atmak</i> (к женщинам); <i>üstüne varmak</i> <i>fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>лезть в печенку</i> (Sırnaşıkça, ısrarla birine istekleri doğrultusunda, kendi çıkarları için <i>yapışmak, musallat olmak</i>) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Laf atmak: Sözle sarkıntılık etmek	ЛЕЗТЬ В ПЕЧЕНКУ к кому. Прост. Экспрес. Неотвязно, настойчиво приставать к кому-либо с разговорами, требованиями, своими интересами.

Biliyorsunuz ki dünyada bizim tütünlerimizin... Mr. Chase <u>lafını kesti</u> : (Nesin, A. <i>“Toros Canavarı “ İşadamı)</i>	Вы знаете, что в мире наши табаки... Мистер Чейз <i>прервал</i> его: (Несин, А. <i>Если бы я был женщиной</i> . Стр. 157)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>прервал (прерывать)</i> ara vermek, durdurmak, kesmek <i>fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada	

Прервать слово (разговор) (sözünü kesmek, konuşmasını bölmek) şeklinde cümle kullanıldığında Türkçe metindeki deyimın anlamını tam olarak karşılamaktadır.	
Lafını kesmek: Araya girip, birinin sözünü bitirmesine fırsat vermemek	Букв. Прервать слово (разговор)

İnsan makaraları bir koyverdi mi, artık tutamaz. Ben ondan çok gülüyorum. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Уж если человек зальется, ему трудно остановиться. Ну и я смеюсь еще громче. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyimın, Rusça metindeki karşılığı зальется (заливаться) 1) (покрываться водой) su altında kalmak 2) (проникать) dolmak; kaçmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada покатываться (покатиться) со смеху (durmadan, kendini tutamadan gülmek) veya заливаться плачем / слезами (yaşlara boğulmak; boşanıvermek) veya залиться смехом (makaraları koyuvermek) veya заливаться веселым смехом (şakrak şakrak gülmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Makaraları koyuvermek (zapt edememek veya salıvermek): Kendini tutamayarak kahkahayla gülmeye başlamak	ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) СО СМЕХУ. Прост. Экспрес. Безудержно смеяться. заливаться плачем / слезами — yaşlara boğulmak; boşanıvermek залиться смехом — makaraları koyuvermek заливаться веселым смехом — şakrak şakrak gülmek

Vay anasını! diye bir nâra patlattıktan sonra. «Fener pisi pisine yenilmiş be!» dedi. (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlar Vesselâm “Sporcu İnsanlar”)	Вдруг он возмущенно воскликнул: — Проклятье! «Фенер» проиграл! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 55)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyimın, Rusça metindeki karşılığı воскликнул (восклицать) haykırmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada на весь базар (Tüm gücüyle çok sesle bağırarak) veya драть рот (Çok sesli konuşmak, bağırarak, boğazını yırtmak) veya разевать (разинуть) хайло (Bağırarak, çığırışmak, çok sesli konuşmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe	

metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Nâra patlatmak <i>nara atmak (veya basmak): Yüksek sesle uzun uzun haykırmak</i>	НА ВЕСЬ БАЗАР. Устар. Экспрес. Очень громко (кричать) ; в о всю ивановскую. ДРАТЬ РОТ. Прост. Превебр. Очень громко говорить, кричать; драть горло. РАЗЕВАТЬ (РАЗИНУТЬ) ХАЙЛО. Грубо-прост. Презр. Кричать, орать; громко говорить.

Neden sonra İkinci Kısma girebildim. Ama şapka yok. Onlar da başka yere yollamışlar. Kızdımsa da belli etmeden, — Hemen sevkedecek ne vardı sanki?... dedim. (Nesin, A. <i>Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı</i>)	К вечеру я вошел во второй отдел. Но шляпы и здесь не было. Эти тоже отправили ее в другое место. Я было вспыхнул, но сдержался и спросил: — Что же вы поторопились? (Несин, А. <i>Если бы я был женщиной</i>. Стр. 295)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı К вечеру - akşama doğru isim ile karşılanmaktadır, Rusçada немного (чуть) погодя (Bir süre geçtikten sonra) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Neden sonra: 1. Aradan bir hayli zaman geçince: 2. Aradan bir süre geçince 2. Gereğinden çok sonra	НЕМНОГО (ЧУТЬ) ПОГОДЯ.Разг. Спустя некоторое время.

Ne olursa olsun, bu arsayı almaya, niyet ettim. (Nesin, A. “Kazan Töreni” 78 Santimlik Arsa Kes!)	Как бы там ни было, я решил купить участок земли. (Несин, А. <i>Если бы я был женщиной</i>. Стр. 222)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı решил (решать) çözmek, halletmek, kararlaştırmak, karar vermek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada раскидывать (раскинуть) в уме (мыслями, мысли, думы) (Düşünmek; zihninden saymak, kararlamak, akıl yürütmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Niyet etmek: <i>Bir şeyi yapmayı zihinde tasarlamak, düşünmek, niyetlenmek.</i>	РАСКИДЫВАТЬ (РАСКИНУТЬ) В УМЕ (МЫСЛЯМИ, МЫСЛИ, ДУМЫ). Разг. Обдумывать; мысленно рассчитывать, прикидывать и т. п.; раскидывать мозгами.
--	--

Bu laf Patates Nuri'nin <u>onuruna dokundu</u> , (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Удивляюсь, как вы дошли до этого класса. Картошка Неджми обиделся : (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 276)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı обиделся (обижаться) gücenmek; darılmak; kırılmak; gönlü / hatırı kalmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada задевать (задеть) за сердце (Bir kimsenin gururuna dokunmak, dalga geçerek onu kırmak, gücendirmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Onuruna dokunmak: (birinin) gururunu, haysiyetini incitmek.	ЗАДЕВАТЬ (ЗАДЕТЬ) ЗА СЕРДЦЕ. Устар. Действовать на самолюбие, гордость кого-либо, обижать насмешками.

Herbiri bir ad <u>ortaya attı</u> . Bütün adlara karşı konuldu. Yeni seçilecek başkan hem deli olmayacak, hem de seçildikten sonra delirmeyecekti. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	Каждый из присутствовавших выдвигал какую-нибудь кандидатуру, но против каждой кандидатуры находились возражения. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı выдвигал (выдвигать) ortaya koymak, ileri sürmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada бросить на чашу весов (Belirleyici bir arguman olarak bir şeyin girinmesi, belli bir fikir avantaj sağlamak muharip bir taraf için ifadesi) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ortaya atmak: Söylemek, ileri sürmek	БРОСИТЬ НА ЧАШУ ВЕСОВ что. Книжн. Ввести что-либо в качестве решающего аргумента, чтобы дать перевес определенной идее, одной из борющихся сторон и т. п.

Derken böyle böyle Şair Şermendi'nin doğduğu yer, saat tastamam ortaya çıkacak . (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Şermendi Ne Zaman Doğdu?)	Так-то вот и выяснится точнехонько и место, и время рождения поэта Шерменди. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 189)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı выяснится (выясниться) - <i>anlaşılmak, ortaya çıkmak fiili</i> ile karşılanmaktadır, Türkçe deyim Rusçada выплывать (выплыть) на свет божий (Açık halde, şeffaf şekilde, tespit etme ,ortaya koyma ifadesi) veya выходить (выйти) наружу (Açık halde olma,ortaya koyma) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ortaya çıkmak: 1. Yokken var olmak, meydana çıkmak, türemek: 2. Biri kendini göstermek	ВЫПЛЫВАТЬ (ВЫПЛЫТЬ) НА СВЕТ БОЖИЙ. Прост. Ирон. Становиться явным, гласным; обнаруживаться, проявляться, возникать. ВЫХОДИТЬ (ВЫЙТИ) НАРУЖУ. Устар. Становиться явным; обнаруживаться.

Konuklar ne olduğunu şaşırdılar. Bizim düzenlediğimiz oyuna göre en önce ben, «Açalım!» diye bağıracaktım. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Гости удивлению переглянулись. По уговору я первый должен был крикнуть «Откроем!». (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 279)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı По уговору (уговор - anlaşma) anlaşmaya göre isim ile karşılanmaktadır, Türkçe deyim Rusçada вести игру (Aslında olduğu gibi görünmemek, kendisi için herhangi bir yarar elde etmek için çalışması, faydaları) veya строить ковы (Entrikacı kötü, bir kimseye karşı sinsi planları oluşturmak, gizlice zarar verme, entrike çevirmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Oyun düzenlemek Oyun(etmek, yapmak, oynamak) düzenlemek: kurnazlıkla birini aldatmak	ВЕСТИ ИГРУ. Разг. Ирон. Казаться не тем, что есть на самом деле, стараясь добиться для себя каких-либо выгод, преимуществ. СТРОИТЬ КОВЫ против кого. Устар.

	Неодобр. Замышлять зло, строить коварные планы против кого-либо, тайно вредить кому-либо; к о-вать ковы (козни), строить козни.
--	---

Tavanda tam tepesinde ölü gözü bir lamba yanıyordu. (Nesin, A. “Yeşil Renkli Namus Gazı” Kiralık Kat)	На потолке, прямо над ним, горела тусклая лампочка. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 21)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı тусклая (тусклый) donuk; sönük sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada Слабый (тусклый) свет лампы (Zayıf, loş lambanın ışığı) cümlesi kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ölü gözü ölü gözü gibi: (ışık için) sönük, fersiz.	Букв. Слабый (тусклый) свет лампы

Kalabalığın önüne çıktım da bir söze başladım mıydı, artık beni tutma. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutk)	Уж если я выйду к народу и заговорю, меня не остановить. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 38)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı выйду к (выходит) çıkmak fiili ile karşılanmaktadır, Türkçe deyim Rusçada казаться глазам (Birinin önünde, yanında görünmek, göze görünmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Önüne çıkmak: Rastlaşmak, karşılaşmak, karşısına çıkmak.	КАЗАТЬСЯ ГЛАЗАМ чым. Устар. Появляться перед кем-либо, у кого-либо: показываться на глаза.

Ben ötedenberi , adını duyup bitürlü kendini göremediğim bu yüksek sosyeteyi merak ederdim. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	Слышал я о нем давно , а вот увидеть его, так сказать, в натуре все никак не удавалось. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 25)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı давно - çoktan; çoktanberi zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada от (с) сотворения мира	

(Çok geçmiş zamandan, kalubeladan) veya <i>со времен царя гороха</i> (Eskiden, geçmişten beri) veya <i>с первых дней</i> (En başından) veya <i>с первого колышка</i> (En başından, bir şeyin temelinden, esastan) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Öteden beri: Daha önceden olduğu gibi, başından itibaren	ОТ (С) СОТВОРЕНИЯ МИРА. Книжн. Шутл. С очень давнего времени, с незапамятных времён. СО ВРЕМЕН ЦАРЯ ГОРОХА. Шутл. Издавна, с давних пор. С ПЕРВЫХ ДНЕЙ чего. С самого начала. С ПЕРВОГО КОЛЫШКА. Прост. Экспрес. С самого начала, от основания чего-либо.

Geçen hafta düğünümüz oldu. Çok <u>paradan çıktım</u> . (Nesin, A. “Yeşil Renkli Namus Gazı” Bir Maaşla)	На прошлой неделе справили свадьбу. Порядком <i>истратился</i> . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 230)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>истратился (истратиться)</i> masrafa girmek, paradan / masraftan çıkmak <i>fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>трясти (потрясти) карманы</i> (mecbur etmek ,birilerini para harcamaya zorlamak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Paradan çıkmak: Para harcamak zorunda kalmak:	ТРЯСТИ (ПОТРЯСТИ) КАРМАНЫ чьи. Прост. Заставлять, принуждать кого-либо тратить деньги.

Hem de öyle <u>saçma sapan</u> , değil. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Şermendi Ne Zaman Doğdu?)	Ведь это же должен быть не <i>бред</i> какой-нибудь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 189)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>бред</i> 1) sayıklama 2) saçma, hezeyan <i>isim</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>бред собачин</i> (Saçmalık, önemsiz, zıvalık) veya <i>бред под кобылы</i> (Saçmalık уарпа ifadesi) veya <i>напороть дичь (дичи, дребедени, чушь)</i> (Aptal gibi bir şey söyleme, aptalca bir şeyler yazma) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede	

kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Saçma sapan: Çok tutarsız, çok saçma:	БРЕД СОБАЧИН. Грубо-прост. Презр. Чепуха, чушь, вздор. БРЕД ПОД КОБЫЛЫ. Грубо-прост. Презр. Несусветная чушь, вздор. НАПОРОТЬ ДИЧЬ (ДИЧИ, ДРЕБЕДЕНИ, ЧУШЬ). Устар. Пренебр. Наговорить глупостей, написать глупости; понести ахинею

Kocası, Tülin'e <u>sayıp dökme</u>ye başladı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	И муж Тюлин стал <i>перечислять</i> по одному всех посетителей клуба (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 27)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>перечислять</i> - saymak, sıralamak fili ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>развёртывать (развернуть) картину</i> (Ayrıntılı olarak yorumlamak, herhangi bir şeyi içeriği ile açıklamak) veya <i>до последней нитки</i> (Her şeyi en sonuna kadar ayrıntılı olarak iyice küçük detaylara kadar(bilmek vb)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Sayıp dökme: Ne var ne yok, hepsini söylemek:	РАЗВЁРТЫВАТЬ (РАЗВЕРНУТЬ) КАРТИНУ чего. Книжн. Подробно излагать, описывать что-либо: раскрывать сущность, содержание чего-либо. ДО ПОСЛЕДНЕЙ НИТКИ. Разг. Экспрес. 1. Абсолютно всё, до последней вещи. 2. Подробно, основательно, до мелочей (знать и т. п.).

Öbürü bir daha sordu, Cafer Bey yine duymamışçasına <u>sesini çıkarmadı</u>. Gözlüklü üçüncü sorusuna da karşılık alamayınca elini uzattı, iri adamın	Джафер—бей не проронил ни звука. Тот еще раз спросил. Он снова <i>промолчал</i>, сделав вид, что не слышит. Не получив ответа и третий
---	---

sirtına vurdu. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	раз, человек в очках протянул руку и хлопнул толстяка. Тот обернулся сердито: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 131)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı промолчал (промолчать) 1) sesini çıkarmamak, sakıt kalmak; karşılık vermemek 2) susmak, ağzını açmamak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada ни звуку (зу зу) (1. Hiç bir kelime, ses çıkarmamak, susmak; 2. Hüküm vererek veya rica ederek susturmak, sır tutmak; 3. Hiç bir şey duyulmıyor, haber vermiyorlar, gizlemek) veya ни слова (1. Mutlaka hiçbir şey konuşmamak, düşünmemek; 2. Hiç bir şey söylememek, susmak, sessizlik; 3. Hiçbir haber, mesaj yok bir kimseden) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Sesini çıkarmamak: Bir şey üzerindeki düşüncesini söylememek.	НИ ГУГУ (ГУ ГУ). Прост. Экспрес. 1. Ни слова, ни звука (не произносить, не сообщать; молчать). 2. Приказание или просьба молчать, хранить тайну. 3. Ничего не слышно, не сообщают; умалчивать о чём-либо. НИ СЛОВА. Разг. Экспрес. 1. Абсолютно ничего (не говорить, не знать, не понимать я т. п.). 2. воину о чем. Ничего не сказать, не сообщить, помалкивать; ни звука. Часто употребляется как приказание. 3. от кого. Нет никаких известий, сообщений от кого-либо.

Biliyorsun beşyüz lira aylıkla memurdum. Cekmediğim sıkıntı kalmadı. Çıktım memurluktan, şimdi çok şükür iyi kazanıyorum, hem de hiç çalışmadan. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Bir Hizmetçi Alacaktık)	Был я чиновником с жаловальем 250 лип, ты знаешь. И как же я бедствовал! Теперь я больше ве чиновник, зарабатываю, слава Богу, хорошо. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 138)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı бедствовал (бедствовать) sefalet içinde olmak / yaşamak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada свистеть в кулак (Korkunç ihtiyaç içinde, yoksulluk durumun olmadan durumu iyileştirmek) veya сидеть у праздника (Sıkıntı içinde olmak) veya пропадать	

(пропасть) пропадом (пропастью) (Sıkıntılı, umutsuz duruma düşmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Sıkıntı çekmek: Zorluk veya yoksulluk içinde yaşamak:	СВИСТЕТЬ В КУЛАК. Прост. Нрон. Испытывать острую нужду, бедствовать. не имея возможности улучшить положение. СИДЕТЬ У ПРАЗДНИКА. Устар. Обл. Оказаться в бедственном положении. ПРОПАДАТЬ (ПРОПАСТЬ) ПРОПАДОМ (ПРОПАСТЬЮ). Прост. Экспрес. Попадать в бедственное, безвыходное положение.

İşte bütün bu olaylardan, bu toplantının müdürle Demokrasi Behiç arasında bir soğuk savaş olduğunu biliyorduk. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	По всему этому мы догадались, что сегодняшняя демонстрации — еще одно столкновение директора с учителем физики. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 278)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı столкновение 1) yüz yüze / karşı karşıya gelme 2) çarpışma, çatışma isim ile karşılanmaktadır, Rusçada холодная война (Düşmanca-agrasif bir politik emperyalistin resmi dünya açısından.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Soğuk savaş: II. Dünya Savaşı'ndan sonra doğu ve batı bloklarının zaman zaman savaş çıkarma tehditlerinin bütün dünyada yarattığı gerginlik.	ХОЛОДНАЯ ВОЙНА. Нов. Враждебно-агрессивная политика империалистических держав в условиях официального мира.

Neredeyse Bakan, cezaevi avlusuna inip, çocukları görecekti ki, Başgardıyan soluk soluğa geldi (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Он уже собирался спуститься посмотреть на детей, как вдруг отворилась дверь и показалась голова запыхавшегося старшего надзирателя. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 70)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı заныхавшегося (заныхаться) soluk soluğa idi fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada С большой поспешностью (Büyük bir aceleyle) cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Soluk soluğa: Koşmaktan güçlükle soluk alarak, sık sık soluyarak, yorgun, bitkin veya telâşla:	С большой поспешностью.

Memur Hüseyin Bey, odacıya söylemediğini bırakmadı. Bu camların hail nedir be? (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	А чиновник Хюсейн-бей не преминул распечь служителя. Что за вид у этих стекол? Почему паутина на потолке? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 79)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı распечь (распекать) tekdir etmek, azarlamak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada (словно) враг дёрнул за язык (Bir şey hakkında düşünmeden, uygunsuzca, yersiz konuşmak) veya нести горячку (öfkeye kapılarak düşünmeden, aptalca, hesapsızca konuşmak) veya задавать (здать) перца с гвоздичкой (Gücünü ve etkisini göstererek birini iyice azarlamak, fırçalamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Söylemediğini bırakmamak: Bir kimse veya bir konu ile ilgili olarak iyice düşünmeden, gelişigüzel konuşmak:	(СЛОВНО) ВРАГ ДЁРНУЛ ЗА ЯЗЫК кого. Прост. Экспрес. О чём-либо необдуманно, некстати. не вовремя сказанном. НЕСТИ ГОРЯЧКУ. Устар. Прост. Сгоряча говорить необдуманно, глупо. ЗАДАВАТЬ (ЗАДАТЬ) ПЕРЦА С ГВОЗДИЧКОЙ кому. Прост. Ирон. Сильно распекать, ругать кого-либо, показывая свою силу и власть. ПУДРИТЬ ГОЛОВУ кому. Устар. Экспрес. Сильно бранить, делать строгий выговор, распекать кого-либо.

Yapmadığım iyilik kalmıyor. Herkes benden «Ne iyiliksever adam!» diye sözediyor. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ İşadamı)	Нет такого добра, которого бы я не делал. Все говорят про меня: «Какой благодетель, какой филантроп!» (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 155)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı говорят (говорить) 1) konuşmak 2) söz etmek, bahsetmek; laf etmek; konuşmak, görüşmek; söylemek; demek; dile getirmek 3) (свидетельствовать) ifade etmek, göstermek, kanıtlamak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada только и разговора (разговору) (İstisnasız sadece söylüyorlar biri hakkında ya da bir şey hakkında.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Söz etmek (bir şeyi): O şeyin dedikodusunu yapmak. söz etmek(bir şeyden): O şey üzerinde konuşmak.	ТОЛЬКО И РАЗГОВОРА (РАЗГОВОРУ), что о ком, о чём. Разг. Экспрес. Говорят только исключительно о ком-либо или о чём-либо.

Gerçekte çok enayiler var. Hem de su katılmamış (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	Действительно, много идиотов на свете. — И безнадежных! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 259)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı безнадежных (безнадежный) umutsuz sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada чистой крови (1. Saf, katkısız, karıştırılmamış 2. gerçek, hakiki, bir şeyin veya bir kişinin en belirgin özelliklerini taşımak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Su katılmamış: Kendine özgü olan durumu koruyan, başka bir etkiyle değişmemiş, bozulmamış olan:	ЧИСТОЙ КРОВИ кто. 1. Чистопородный. не смешанной породы (обычно о животных). 2. Истинный, подлинный; обладающий самыми характерными признаками, свойствами, качествами чего-либо или кого-либо.

Çocuk, bağırışıp çağırışan kadınlara bir zaman şaşkın şaşkın baktı. Sonra alt dudağı бүküldü. Suratı ekşidi. Bir çığlıkla ağlamaya başladı. Ama ne ağlama... Bitürlü susmaz.	Мальчик некоторое время с удивлением смотрел на них. Потом вдруг его нижняя губа задрожала, лицо сморщилось, и он заревел. И пошло... плачет и плачет. Никак не остановишь.
--	---

(Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 305)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **с удивлением (удивление)** hayret, şaşkınlık **fiili** ile karşılanmaktadır, Rusçada **как баран на воду** (Anlamadan şaşkın şaşkın (birine veya bir şeye bakmak)) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Şaşkın şaşkın: Çok şaşırmış durumda:	КАК БАРАН НА ВОДУ. Прост. Пренебр. Непонимающе и растерянно (смотреть на кого-либо или что-либо).
---	---

Kapı açılır açılmaz, merdivenden paldır küldür bişey yuvarlanmaya başladı. Yuvarlanan o şey, takla ata ata taa ayaklarımın dibine kadar geldi, düştü. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Как только открылась дверь, что-то с грохотом покатилося вниз по лестнице и, перекувырнувшись несколько раз, упало прямо к моим ногам. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 302)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **перекувырнувшись (перекувыркиваться ; - перекувырнуться)** **takla atmak**; **havada takla atmak fiili** ile karşılanmaktadır, Rusçada **лететь (полететь) кувырком** (Yok olmak; bir hiç uğruna gitmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Takla atmak (veya kılmak): Takla hareketini yapmak.	ЛЕТЕТЬ (ПОЛЕТЕТЬ) КУВЫРКОМ. Разг. Экспрес. Уничтожаться, пропадать впустую.
--	---

Otobüs sahibi olan adam bir, «Bismillah!...» çektikten sonra gerildi, gerildi, sonra, arabanın üstüne doğru koşarak, arabaya bir tekme indirdi. (Nesin, A. “Koltuk” Tekme Yumruk)	— Ну, слава Аллаху! — произнес владелец автобуса, разбежался и толкнул автомобиль. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 211)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **толкнул (толкать ; - толкнуть)** 1) itmek; dürtmek 2) tahrik etmek, teşvik etmek 3) atmak; kaldırmak **fiili** ile karşılanmaktadır, Rusçada **дать пинка** (birine ayakla, dizi ile vurmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Tekme indirmek tekme atmak (veya tekme vurmak): Ayakla bir yere sertçe vurmak:	ДАТЬ ПИНКА кому. Разг. Ударить, пнуть ногой, коленом кого-либо.
--	---

Stadyum kadar geniş, bir anfiteatr dersaneye girdik. Her taraf tıpkı bizdeki futbol maçları gibi, tıklım tıklım doluydu. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Bir Ahlâk Dersi)	Мы вошли в аудиторию в виде амфитеатра, просторную, как стадион. Здесь было полно народу, совсем как у нас на футбольных матчах. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 106)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **полно (полный)** 1) dolu 2) tam; mutlak; eksiksiz **sıfat** ile karşılanmaktadır, Rusçada **ноев ковчег** (1. Aşırı kalabalık yerleşim yeri. 2. Eski, köhne büyük gezinti aracı. (posta arabası, at arabası, navlun, vagon vb.). İncil efsanesine göre, Nuh’un gemisi; Ambarında her çeşit yiyecekten olan gemi.) veya **плюнуть некуда** (Çok sık, her şey doldurulmuş) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Tıklım tıklım: çok kalabalık, ağzına kadar dolu.	НОЕВ КОВЧЕГ. 1. Ирон. Переполненное обитателями помещение. 2. Устар. Крон, Старинное большое и ветхое средство передвижения (дилижанс, карета, вагон и т. п.).- По библейскому мифу, ковчег - судно, в котором ларе "от всякой плоти". ПЛЮНУТЬ НЕКУДА. Прост. Пренебр. Очень тесно, всё заполнено, забито до отказа.
--	--

— Ne şansı birader, dedi, kimbilir nereden torpil getirmiştir de işi bu kadar çabuk yürüyor. (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	— Какое там повезло? Наверно, нашел мощную поддержку, так быстро и поступило... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 295)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **поддержку (поддержка)** 1) (помощь) elinden tutma, arkalama, yardım 2) (одобрение) destek (-ği) , destekleme, tutma **fiili** ile karşılanmaktadır, Rusçada **подавать (подать) руку помощи** (Birilerine yardım etmek, kim yardıma muhtaçsa dayanma gücü yoksa destek vermek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Torpil getirmek: iltimas yaptırmak	ПОДАВАТЬ (ПОДАТЬ) РУКУ ПОМОЩИ кому. Книжн. Помогать кому-либо. оказывать содействие,
--	---

	поддержку, то кто бессилен, тот терпящим сострадай.
--	---

Cezaevinde bir hükümlüyü Müdürün kollaması, dışarıda bir insanın bir bakandan <u>torpili olmasından</u> daha önemlidir. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Известно, что для осужденного поддержка тюремного начальника куда важнее, чем на воле благодарность министра. И поэтому учитель, весьма велеречивый человек, выдавив из глаз слезу, сказал. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 67)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı поддержка 1) (помощь) elinden tutma, arkalama, yardım 2) (одобрение) destek (-ği) , destekleme, tutma fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada стоять за спиной (Birisine destek ve faaliyetlerini gizlice yönlendirmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Torpili olmak: birisi tarafından kayırılmak, iltimas yapılmak ayrıcalıklı davranılmak.	СТОЯТЬ ЗА СПИНОЙ чьей. Тайно оказывать кому-либо поддержку, покровительство: тайно направлять чью-либо деятельность.

Alırken öyledir ama, satarken yarı fiyatına gider. Zaten ben <u>ucuz pahalı</u> demeden satıyorum. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	— Это когда покупаешь, а вот когда продаешь — идет за полцены. К тому же я продаю не торгуюсь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 140)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не торгуюсь (торговаться) pazarlık etmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada Не смотря на цену дорого или дешевле (Fiyatına bakmadan pahalı veya ucuz) cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ucuz pahalı: Yüksek veya düşük fiyatlı olduğuna bakmadan:	Букв. Не смотря на цену дорого или дешевле

Bizim usta, yüksek sosyetenin <u>üçüğünden cücüğüne</u> toplantı yeri olan bir kulüp binasının kalorifer tamir işini üzerine almıştı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	Наш мастер взял подряд на ремонт отопления в здании клуба в Кючюк Ялы, где собирались сливки высшего общества. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 25)
---	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>сливки kaymak</i> (-ğı) , <i>krema isim</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>с головы на голову</i> (İstisnasız her kes, büyüklü küçüklü) veya <i><и> малый и старый (старый и малый)</i> (Herkes yaş ayrımı yapmadan;küçükten büyüğe kadar yaşlı ve genç) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Üçüğünden cücüğüne: büyüklü, küçüklü, herşeyiyle; bütün ayrıntısıyla	С ГОЛОВЫ НА ГОЛОВУ. Устар. Прост. Все без исключения, поголовно. <И> МАЛЫЙ И СТАРЫЙ. Разг. Экспрес. Все без различия возраста; от мала до велика. СТАРЫЙ и МАЛЫЙ.

Sanki bana, banka batacakmış gibi geliyor, yahut bankayı sırtlayıp götürecekler, paracıklarımın üstüne oturacaklar (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	То мне казалось, что банк обанкротился, а то вдруг, что его взвалят на плечи и унесут, заграбастают мои денежки. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 154)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>заграбастают (заграбастывать) işgal etmek, elinden almak, zorla kendine mal etmek fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>грести под себя</i> (Ele geçirmek,atamak,sana ayıt gibi yapmak bir şeyi yada bir kimseyi) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Üstüne oturmak: 1. bakınız Üzerine oturmak. 2. (teklifsiz konuşmada) Hakki yokken bir şeyi kendisine mal etmek	ГРЕСТИ ПОД СЕБЯ кого, что. Грубо-прост. Захватывать, присваивать, делать своей собственностью кого-либо или что-либо.

Benim ilk aşkım, bu evde uyandı. Sevgilim, onaltısında varyoktu. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	Первая моя любовь расцвела в этом доме. Моей милой было около шестнадцати лет. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 24)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı было около (быть около) civarında olmak; yakın bulunmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>средним числом</i> (Yaklaşık) veya <i>в первом приближении</i> (Yaklaşık, tam olarak doğru değil) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında	

Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Var yok: Belli bir ölçüye ya ulaşır ya ulaşmaz; herhangi bir ölçüye, miktara yakın; olduğu bile kuşkulu:	СРЕДНИМ ЧИСЛОМ. Устар. Приблизительно. В ПЕРВОМ ПРИБЛИЖЕНИИ. Приблизительно, далеко не точно.

Vay anasını! diye bir nâra patlattıktan sonra. «Fener pisi pisine yenilmiş be!» dedi. (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlar Vesselâm “Sporcu İnsanlar”)	Вдруг он возмущенно воскликнул: — Проклятье! «Фенер» проиграл! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 55)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Проклятье (проклятие) lanet, beddua, ilenç (-ci) isim ile karşılanmaktadır, Rusçada и (на) вот тебе (Şaşıрма ifadesi, beklemedik bir şey için hüzünlenme, al sana işte !) veya вот это да! (Şaşıрма, hayranlık ifadesi) veya ничего себе! (İstenmedik bir şey hakkında öfke ifadesi, nidası.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Vay anam, vay anasını! (veya vay canına!) : Şaşma, öfke duygusu anlatır:	И (НА) ВОТ ТЕБЕ. Разг. Экспрес. Выражение удивления, огорчения по поводу чего-либо неожиданного; вот тебе и на, ВОТ ЭТО ДА! Разг. Экспрес. Выражение восклицания, восторга. НИЧЕГО СЕБЕ! Разг. Экспрес. Возглас, выражающий негодование, возмущение, неодобрение и т. п. по поводу чего-либо нежелательного;

Müfettiş ne yapsın şimdi? Yâ sabır... Yâ sabırla olmuyor (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	А что делать инспектору? Стерпеть? Нет, терпение тут не поможет. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 78)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Стерпеть dayanmak, katlanmak; sineye çekmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada бог милости (Her şey oluruna varır, iyi bir şekilde sonuçlanır) veya бог не без милости (Bir olay dolayısıyla sakinleşme, rahatlama, memnuniyet ifade etme.	

Çok şükür) <i>боже <ты> мой</i> (Hayranlık, tedirginlik, üzüntü v.b. ifadesi) <i>господи боже мой</i> (Öfke, irkilme, üzüntü ifadesi) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yâ Sabır: Katlanılması güç durumlarda sabır gerektiğini anlatır.	БОГ МИЛОСТИВ. Устар. Разг. Всё обойдётся, кончится благополучно. БОГ НЕ БЕЗ МИЛОСТИ. 2. Выражение удовлетворения, облегчения, успокоения по поводу чего-либо; слава богу. БОЖЕ <ТЫ> МОЙ. Разг. Экспрес. Выражение восхищения, тревоги, огорчения и т. п. ГОСПОДИ БОЖЕ МОЙ. Разг. Экспрес. Выражение раздражения, досады.

- Hişşt!... Yavaş konuş, çaktırma. Şu çay içen adama yan gözle bak! - O be... Ta kendisi!... (Nesin, A. "Fil Hamdi" Fil Hamdi Nasıl Yakalandı)	Тише! Взгляни-ка на того типа, что чай пьет! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 74)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Взгляни-ка (взглядывать ; - взглянуть) bakmak, (bir) göz atmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada краем глаза (Geçerken, aynı anda bir şeyle. (bir şeyi fark etmek, görmek, gözlemlemek)) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yan gözle (veya yan gözle bakmak) : 1. bakınız Yan bakmak. 2 .Belli etmeden, göz ucuyla:	КРАЕМ ГЛАЗА. Разг. Попутно, одновременно с чем-либо (заметить, увидеть, наблюдать и т. п. что-либо).

Sıfırlar yanyana diziliyor. (Nesin, A. "Kazan Töreni" Yaşasın Züğürtlük)	Нули выстраиваются рядышком. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 154)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı рядышком (рядом) 1) yanında; yanına 2) yanında, yanibaşında, bitişiğinde edat ile karşılanmaktadır, Rusçada в затылок (Bir sıraya, arka arkaya) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yan yana: Biri ötekinin sağında veya	В ЗАТЫЛОК. Разг. В один ряд, друг

solunda olarak, birbirinin yanında, birlikte:	за другом.
---	------------

Giderken yarım ağızla , — Bize de buyurun... dedim. — Perşembe günü geliriz, dediler. Az daha yüreğime inecekti. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Выходя, я неосторожно предложил: — Заходите к нам. — В пятницу зайдем, — сказали они. У меня екнуло сердце. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 304)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı неосторожно (неосторожный) ihtiyatsız sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada ронить слово (словечко) (Halk-şairi.Telaffuz,konuşmanın isteksizce idareli kullanılması.) veya не от всего сердца (Kesinlikle isteksizce,sıcak:ıçten değil, ve o hissin oluşması) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yarım ağızla: İstemeye istemeye, isteksizce:	РОНИТЬ СЛОВО (СЛОВЕЧКО). Устар. Народно-поэт. Произносить, говорить скупно, нехотя. НЕ ОТ ВСЕГО СЕРДЦА. Рааг. Экспрес. Совершенно не искренне, горячо: не от всей душ и. О проявлении чувства.

sınıfta bir tokatta vere sereceği küçük birini aramaya başlamış ve beni ensemden yakalamıştı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	директор стал искать кого-нибудь поменьше, чтобы свалить одним ударом, и схватил за шиворот меня. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 278)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı свалить (сваливать) devirmek, yığmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada сшибать (сшибить) с ног (Güçlü bir darbeyle birisini yıkmak,ayakla hakavt etmek) veya с копылов долой (Biri güçlü bir darbeden sonra düştü) veya с катушек (Bir darbeden sonra ayakta kalamaz hafızasını kaybeder) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yere sermek: 1. Kötü bir duruma sokmak, yenmek: 2. Vurup öldürmek.	СШИБАТЬ (СШИБИТЬ) С НОГ кого. Прост. Экспрес. Сильным ударом, толчком свалить кого-либо; сбивать с ног.

	С КОПЫЛОВ ДОЛОЙ кто. Обл. Экспрес. Кто-либо упал от сильного удара. С КАТУШЕК. Прост. Чкнрсг. Не устояв на ногах, упасть от удара. глнбостц. потери сознания и т. и. (о человеке).
--	--

Bunların içinde, bir insan vücudunu, bozuk saat parçaları gibi ya da bir makinelitüfek parçaları gibi birbirinden ayırıp, sonra yeniden yerli yerine takacak kadar usta operatörler vardı, (Nesin, A. “Koltuk” Operatörler Kongresi)	Среди них были такие светила, которым ничего не стоило разобрать и снова собрать человека, словно он был часовым механизмом или автоматической винтовкой. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 12)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı собрать toplamak, toparlamak, bir araya getirmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada вставить (встать) на свое место (Normal, her zamanki haline, konumuna dönmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yerli yerine: Kendine ait olan yere	ВСТАВАТЬ (ВСТАТЬ) НА СВОЕ МЕСТО. Разг. Приходить в нормальное, обычное состояние, положение.

Ne çıkmıyor ki bu bankalardan? Yeter ki bir yerden yüz lira uydur, koş hemen bankaya yatır. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	Уже одного только этого достаточно, чтобы, отказывая себе во всем, скопить сто лир и тотчас помчаться положить их в банк. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 151)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı достаточно yeterince; yeterli derecede; yeteri kadar zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada всего-то на все (genel olarak, şeyin toplam miktarı, sayısı, sadece) veya просто-напросто (1.Başka bir şey,gibi,sadece; 2.Bir kelimenin veya cümlelerin anlamını vermek için kullanılır) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yeter ki : şu koşul ile ki	ВСЕГО-ТО НА ВСЕ. Прост. Экспрес. И того. в общем (при обозначении

	общей суммы, количества предметов и т. п.); только лишь ПРОСТО-НАПРОСТО. Устар. Прост 1. Не что иное, как; всего лишь. 2. Употребляется для подчёркивания смысла какого-либо слова или предложения.
--	--

bir yumruk birinin ensesine yıldırım gibi inecek, bir şamar şimşek gibi çakacak, öylesine elektrikli, gergin... (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlar Vesselâm “Sporcu İnsanlar”)	Казалось, вот-вот пойдут в ход кулаки и под глазами спорщиков зажгутся фонари. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 57)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı пойдут (пойму) gitmek; yürümek; gelmek fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada с быстротою молнии (Anında çok hızlı) veya как удар грома (Beklenmedik, birden bire.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yıldırım gibi : Büyük bir hızla	С БЫСТРОТОЮ МОЛНИИ. Экспрес. Очень быстро, мгновенно. КАК УДАР ГРОМА. Разг. Экспрес. Неожиданно, внезапно.

Yırtık pırtık gömleklerinden bütün sıksa göğüsler meydana daydı. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Изорванные рубашки не могли прикрыть ввалившуюся грудь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Изорванные yırtık sıfat ile karşılanmaktadır, Türkçe deyim Rusçada разлетаться (разлететься) прахом (в прах. в пух, в клочья и т. п.) (Kaybolmak, dağılmak, varlığını bitirmek; geçersiz olmak, gerçek dışı.) veya шурум-бурум (1. eski çapıtlar, eski püskü bez parçaları; 2. Düzensiz.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yırtık pırtık: Parça parça olmuş, eskiyip parçalanmış, eski püskü.	РАЗЛЕТАТЬСЯ (РАЗЛЕТЕТЬСЯ) ПРАХОМ (В ПРАХ. В ПУХ, В КЛОЧЬЯ И Т. П.). Разг. Экспрес. Исчезать. рассеиваться, прекращать существование; становиться недействительным, нереальным.

	ШУРУМ-БУРУМ. Устар. Прост. 1. Пренебр. Всякое тряпье, старье. 2. Беспорядок.
--	--

- Öyleyse resmî bir sıfatınız vardı... - Yok canım, hiçbirşeyim yoktu. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	- Значит, вы были официальным лицом? Не был, дорогой! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 38)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı дорогой <i>pahalı, kıymetli, değerli sıfat</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada ой да ну! (<i>Şaşırma, hayranlık, kınama vs. ifadesi</i>) veya ну и ну! (<i>Şaşırma, hayranlık ifadesi</i>) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yok canım: 1. Öyle şey olmaz, hayır, inanmayın: 2. Sahi mi, öyle mi?.	ОЙ ДА НУ! Прост. Экспрес. Выражение удивления, восхищения, порицания и т. п.; НУ И НУ! Разг. Экспрес. Выражение удивления, ищевия, порицания и т. п.

Sizi işe aldım. Burada bir adamım var. Kendisine şimdi, sizin yanınızda yol vereceğim. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Я принял вас на работу. У меня есть здесь один человек. Сейчас я его уволю в вашем присутствии. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 178)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı уволю (<i>увольнять ; - уволить</i>) <i>işten çıkarmak; görevden çıkarmak, azletmek; terhis etmek (демобилизовать) ; yol vermek (прислугу и т. н.) fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada сбивать (сбить) с двора (<i>Herhangi birini hizmetinden,iş yerinden kovmak vs.</i>) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yol vermek: 1. Geçmesine izin vermek: 2. Hızını artırmak. 3. İşten çıkarmak, işine son vermek	СБИВАТЬ (СБИТЬ) С ДВОРА кого. Устар. Прогонять кого-либо с места службы, работы и т. п.

Bu oolaşma bitince, «Nasılsın?», «Daha nasılsın?», «Daha daha nasılsın?», «Ne var ne yok?» soruları, bu sorulara karşılık da «İyilik sağlık», «Hamdolsun», «<u>Yuvarlanıp gidiyoruz</u>», «İyi diyelim de iyi olalım» tekerlemeleri başladı. (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	Как поживаешь? Хорошо. А ты как? Спасибо, тоже хорошо. Что нового? Все по-старому. А что у тебя? То же самое... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 290)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı самое aynı şifat ile karşılanmaktadır, Rusçada тихими стопами (Yavaş yavaş gizlice kimsenin dikkatini çekmeden) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yuvarlanıp gitmek: 1. Eldeki imkânlarla geçinmek: 2. Birdenbire ölmek.	ТИХИМИ СТОПАМИ. Устар. Потихоньку, украдкой, не привлекая к себе внимания.

— <u>Zararı yok</u>, ben demokratım, dedi. öyle şeye aldırmam. Beni iyi dinle... Ben fabrikatörüm ama, hiçkimsenin hakkını yemem. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Orkestra Adam)	—Неважно, я демократ и не придаю значения подобным вещам, — сказал мой собеседник. — Слушай меня хорошенько. Я фабрикант, но не ущемляю ничьих прав. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 198)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Неважно önemi yok; farkı yok, zararı yok! zarf ile karşılanmaktadır, Rusçada не беда (Hiçbir şey, üzölmeye değmez) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Zararı yok: Özür dileyenlere karşılık olarak bağışlandığını, olayın pek önemli olmadığını bildirmek için söylenir	НЕ БЕДА. Разг. Ничего, не стоит огорчаться.

Ama bu olmadığı gibi bir de şimdi yalancı şahitler güruhu <u>boy göstermistir</u> (Pamuk, O. İstanbul, s. 138)	Но целые шайки попрошаек по-прежнему бродят по улицам, являясь живым свидетельством того, что обещания эти не были выполнены (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 191)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı являясь ortaya çıkmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada появляться [выступать] на сцену (Sahneye çıkmak, ortaya çıkmak, arz-ı endam etmek, boy göstermek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Boy göstermek 1) görünmek. 2) gösteriş yapmak	ПОЯВЛЯТЬСЯ [выступать] НА СЦЕНУ. Являться где-либо, приходить куда-либо.

O bunları söylerken, kafam "senin gibi" ifadesine takılır, bir öfke içimde hızla büyürken, kendimi tutmaya çalışır, annemin bunları "benim iyiliğim için" ya da öyle sandığı bir şey için söylediğini kendime tekrarlardım. (Pamuk, O. İstanbul, s. 333)	От этого ее «как ты» во мне начинал закипать гнев, и я изо всех сил пытался сдержаться , повторяя себе, что она говорит так только потому, что желает мне добра. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 474)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı сдержаться kendini tutmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada давать (дать) волю себе (kendini tutamamak: irade zayıflığı yüzünden kınanacak, ayıplanacak bir şey yapmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kendini tutmak 1) kendine hâkim olmak. 2) dayanmak, sabretmek.	ДАВАТЬ ВОЛЮ СЕБЕ. Прост. Не сдерживаться: делать что-либо предосудительное, потакая своим слабостям.

futbol kurallarını, maç sonuçlarını, başkentleri, araba markalarını ve atletizm derecelerini kırk yıl sonra kimi rakip profesörlerin yetersizliklerini ya da citation mdej'teki (uluslararası bilimsel alıntı dökümü) sınırlı yerlerini bildiği heyecanla sayıp dönebilirdi . (Pamuk, O. İstanbul, s. 278)	Он обожал перечислять футбольные правила, результаты матчей, столицы государств мира, марки автомобилей — с тем же удовольствием сегодня, сорок лет спустя, он перечисляет недостатки своих конкурентов-ученых, не забывая указать, какое скромное место их труды занимают в индексе цитируемости.
--	---

	(Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 389)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>перечислять</i> saymak, sıralamak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada как на ладошке (ладонке) (Her şeyi en sonuna kadar ayrıntılı olarak iyice küçük detaylara kadar (anlatmak, bilmek vb)) veya до последней нитки (Ayrıntılı olarak yorumlamak, herhangi bir şeyi içeriği ile açıklamak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Sayıp dökmek ne var ne yok, hepsini söylemek	КАК НА ЛАДОШКЕ (ладонке). 1. Очень ясно, отчетливо (видеть, быть видимым). Ср. как на ладони (в1 знач.). 2. Предельно откровенно, без утайки (рассказать, изложить, выложить и т. п.).— ДО ПОСЛЕДНЕЙ НИТКИ. Разг. Экспрес. 1. Абсолютно всё, до последней вещи. 2. Подробно, основательно, до мелочей (знать и т. п.).

“Kendimi tutmasam kahkahayı koparacaktım. Tarih müderrisi sualleri birbiri arkasına sıraladıkça kız şaşırıyor, dört tarafından yardım ister gibi başını çeviriyordu. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	— Так вот, начал историк ее спрашивать, а я от смеха удержаться не могу, — рассказывал первый, устремив взгляд на море. — Совсем, бедняжка, растерялась, глазки бегают по сторонам, о помощи просят. (Али, С. Дьявол внутри нас)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı от смеха gülmekten isim ile karşılanmaktadır, Rusçada разрываются (разорваться) от смеха (со смеху) (Tutamadan, çok gülmek.) veya покатываются (покатиться) со смеху (Kontrolsüz gülmek) veya покатываются (покатиться) с хохоту (от хохота) (Kontrolsüz gülmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kahkaha koyuvermek (basmak, koparmak veya salıvermek): Kendini	РАЗРЫВАТЬСЯ (РАЗОРВАТЬСЯ) ОТ СМЕХА (СО СМЕХУ). Разг.

tutamayıp yüksek sesle gülmek	Экспрес. Безудержно, сильно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) СО СМЕХУ. Прост. Экспрес. Безудержно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) С ХОХОТУ (ОТ ХОХОТА).Прост. То же. что покатываться со смеху.
-------------------------------	---

“Kendimi tutmasam kahkahayı koparacaktım. Tarih müderrisi sualleri birbiri arkasına sıraladıkça kız şaşırıyor, dört tarafından yardım ister gibi başını çeviriyordu. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	— Так вот, начал историк ее спрашивать, а я от смеха удержаться не могу, — рассказывал первый, устремив взгляд на море. — Совсем, бедняжка, растерялась, глазки бегают по сторонам, о помощи просят. (Али, С. Дьявол внутри нас)
---	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı удержаться kendini tutmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada давать (дать) волю себе (kendini tutamamak: irade zayıflığı yüzünden kınanacak, ayıplanacak bir şey yapmak) deymi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kendini tutmak 1) kendine hâkim olmak. 2) dayanmak, sabretmek.	ДАВАТЬ ВОЛЮ СЕБЕ. Прост. Не сдерживаться: делать что-либо предосудительное, потакая своим слабостям.

Gelip geçenler suratına salak salak bakarlar ve on para etmez işlerin peşinde, bir tutam otun arkasından koşan keçiler gibi dilleri bir karış dışarı fırlayarak dolaşırlar. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	Прохожие таращатся на тебя, как полные идиоты, или, как бараны за пучком соломы, несутся по своим делам. (Али, С. Дьявол внутри нас)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı несутся (koşuyorlar) fiil ile karşılanmaktadır, Rusçada выеденного яйца не стоит (Beş para etmez, incir çekirdeğini dolduramaz, lafını bile etmeye değmez.) veya гроша	

<i>медного [ломаного] не стоит</i> (Beş para etmez, bir işe yaramaz) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
beş (on) para etmez □ <i>hiçbir değeri yok, işe yaramaz</i> □ <i>anlamında kullanılan bir söz</i>	ВЫЕДЕННОГО ЯЙЦА НЕ СТОИТ. Не заслуживает внимания, пустяковый. ГРОША МЕДНОГО [ломаного] НЕ СТОИТ. Никуда не годится, не имеет никакой ценности, никакого значения.

. Gelip geçenler suratına salak salak bakarlarsın ve on para etmez işlerin peşinde, bir tutam otun arkasından koşan keçiler gibi dilleri bir karış dışarı fırlayarak dolaşırlar. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	Прохожие таращатся на тебя, как полные идиоты, или, как бараны за пучком соломы, несутся по своим делам. (Али, С. Дьявол внутри нас)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı несутся (koşuyorlar) fiil ile karşılanmaktadır, Rusçada высовывать (выснуть) язык (Dili dışarı çıkarmak, çok yorulmak, çok koşuşturmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dili bir karış dışarı çıkmak (sarkmak) <i>koşmaktan, yürümekten ve yorulmaktan çok susamak</i>	ВЫСОВЫВАТЬ (ВЫСНУТЬ) ЯЗЫК:.

Aklını başına derleyip bu pis ruh haletini tahlil etmek istersin. İnsan ruhunun çözülmez düğümleri bir muamma gibi önüne serilir. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	Пытаешься разобратся в причинах своего мерзкого душевного состояния и теряешься перед лицом неразрешимых загадок человеческого духа.. (Али, С. Дьявол внутри нас)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>Пытаешься разобратся</i> (anlamaya çalışmak) fiil ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>набираться ума [разума]</i>. (Akıllanmaki akıllı davranmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Aklını başına almak (toplamak, devşirmek) akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak	НАБИРАТЬСЯ УМА [разума]. Становиться умным, умнеть.—

‘İlk görüşte deli gibi âşık oldum, yanıyorum, tutuşuyorum!’ gibi laflar mı söyleyeyim? Fakat işin tuhaf yanı bunlardan başka da söyleyecek sözüm yok. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	«Я, <i>безумец</i>, влюбился с первого взгляда, пропал, погиб, сгорел!» Самое удивительное, что, кроме этих слов, мне вообще ничего больше не приходит в голову. (Али, С. Дьявол внутри нас)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>безумец</i> (akılsız) isim ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>сходить с ума. сойти [снять, свихнуть, свихнуться] с ума</i> (1. Keçileri kaçırmak, delirmek, kafayı yemek; 2. Birisi ya da bir şey için deli divane olmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Deli gibi deliye yaraşır davranışta, delicesine	СХОДИТЬ С УМА. СОЙТИ [спятить, свихнуть, свихнуться] С УМА. 1. Становиться сумасшедшим. 2. Прост. Не давать отчета в своих поступках, действиях, совершая безрассудные поступки, говоря глупости, нелепости и т. п.

“Ve bu çok orijinal aşkınız bir akraba sevişmesi halinde sona erecek değil mi? Dünyada teyzezadesini baştan çıkaran yegâne delikanlı diye anılacaksın. Ne diyelim, Allah muvaffakiyet versin!” (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	— И это свехоригинальное знакомство завершится обоюдной любовью двух родственников, не так ли? А ты прославишься, как единственный в мире молодой человек, <i>соблазнивший</i> собственную кузину. Ну что ж, дай бог счастья! (Али, С. Дьявол внутри нас)
---	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>соблазнивший</i> (baştan çıkaran) sıfat ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>сбивать с круга</i> (Davranışını kötü yönde değiştirmek, herhangi bir kötü duruma düşmek, kınanması: birilerini yoldan çıkartmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Baştan çıkarmak 1) kötü yola sürüklemek, doğru yoldan saptırmak. 2) karşı cinsi bir ilişkiye ikna etmek	СБИВАТЬ С КРУГА кого. Устар. Прост. Изменить поведение в плохую сторону, толкать на что-либо дурное, предосудительное: сбивать с пути кого.

— Ne yapıyorsunuz? Bırakın beni... diye avazım çıktığı kadar haykırdım ve insanüstü bir hamleyle aralarından sıyrılıp çıktım. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	Я рванулся и с криком: «Что делаете! Отстаньте от меня!» выскочил из вражеского окружения. (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>с криком</i> çığlıkla isim ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>кричать благим матом</i> (Çok sesli bir şekilde bağırarak, avazı çıktığı kadar bağırarak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
avazı çıktığı kadar çok yüksek sesle	КРИЧАТЬ БЛАГИМ МАТОМ прост., неодобр. очень громко кричать.

Dışarda çığlıklar devam ediyor. Arasıra tanıdığım insanların seslerini duyar gibi oluyorum. Kulak kabartıyorum. İşte bir adam avazı çıktığı kadar bağırıyor. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	С улицы по-прежнему несутся истошные крики. Иногда вроде как слышатся знакомые голоса. Я напрягаю слух. Кто-то надрывается, зовет: (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>надрывается</i> var gücüyle fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>кричать благим матом</i> (Çok sesli bir şekilde bağırarak, avazı çıktığı kadar bağırarak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
avazı çıktığı kadar çok yüksek sesle	КРИЧАТЬ БЛАГИМ МАТОМ прост., неодобр. очень громко кричать.

Ben, el ayak çekildikten sonra odamın kapısını sürmeleyip kitaplarımla <u>başbaşa kalmak</u> saatini dört gözle beklerim. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	Только и жду того часа, когда все уснут, когда наступит долгожданная тишина и я запру дверь на засов и останусь один в своей комнатухе, <i>наедине</i> со своими книгами. (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>наедине başbaşa zarf</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>один на один с самим собой</i> (Kendi kendine, kimse olmadan, şahitsiz.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Baş başa kalmak: (İkisi) Yalnız kalmak	ОДИН НА ОДИН С САМИМ СОБОЙ. Разг. Экспрес. Наедине, без свидетелей, без посторонних.

Rahatı kaçmış bir adam huzursuzluğuyla başını kaldırdı. Beni, uzun uzadıya süzdükten sonra dişsiz <u>ağzının içinde geveledi:</u> (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	Он поднял глаза и опасно уставился на меня. Во взгляде его сквозило беспокойство человека, которого вдруг потревожили. Оглядев меня с ног до головы, он ворчливо <i>прошамкал</i> : «„Здравствуй“» (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>прошамкал mırıldandı fiili</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>бобы разводить</i> (Lafı uzatmak, lafı ağzında gevelemek, boş konuşmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
lafı ağzında gevelemek söylemek isteğini söyleyememek.	БОБЫ РАЗВОДИТЬ. 1. Болтать, вести пустые, разговоры; пускаться в отвлекающие от чего-либо разговоры.

Diller arasında karşılaşılan eşdeğerlik sorunlarında çevirmenin izleyebileceği genel çeviri stratejilerinin başında çevirmenin metni çevirmeden önce okuma sırasında ve çeviri yaptığı süreçte, çevirinin amacına ve normlarına göre bir takım yöntemler belirlemesidir. Çevirmen bu yöntemleri uygulama aşamasında kaynak ve

hedef metinler arasında mümkün olduğunca eşdeğerlik sağlamalıdır. Bu çabanın en önemli nedeni, kaynak metin ile hedef metin arasında meydana gelmesi kaçınılmaz olan çeviri kayıplarına karşı mücadele etmektir. (Suçin, 2009)

Teorik olarak tek kelimeli çeviri, büyük ihtimalle deyimler eşdeğersizliği durumunda daha çok tercih edilmiştir; çünkü orijinal metindeki deyim birimin anlamı çeviri metinde tek kelime ile ifade etmek çevirmen açısından daha kolay olmaktadır, fakat deyimler yapı itibarıyla içerisinde çok büyük anlamlar barındırmaktadır, bu sebeple eserde verilmek istenen mesajda kayıplar yaşanmaktadır. Çeviri kaybı çeviri süreci içinde yaşanan bir kayıptır ve “metnin etkisi”nde kayıp meydana gelir, çevirinin kendisinde doğrudan bir kayıp söz konusu değildir. (Dickins, 2002)

Birinci grup örneklerdeki 117 çevirinin deyim birim olarak eşdeğerinin olmadığını göstermektedir. Bu deyimlerden 74 tanesinin karşılığı **fiil** ile, 17 tanesinin karşılığı **sıfat** ile, 11 tanesinin karşılığı **zarf** ile, 13 tanesinin karşılığı **isim** ile, 1 tane **bağlaç** ve 1 tane de **edat** ile verilmiştir.

İncelediğimiz çeviri örnekleri deyimlerin aktarılan dile tek kelimeyle çevirisinin kaçınılmaz ve tek yol olduğunu her zaman göstermemektedir. Bu bir ölçüde çevirmenin üslup ve aktarım özelliği olsa da çoğu zaman da metin üzerinde ciddi arayışının olmamasına da bağlı olabilir. Tek kelimeyle ifade edilen deyimlerin aslında kimi zamanlar aktarılan dilde deyimle de isabetli şekilde karşılığı bulunmaktadır. Bu konu ise çevirmenin ana dil ve aktarılan dile hakimiyetini tartışmadan öte, aktarılan dilin ana dili olup olmadığını sorgulamaktan geçiyor.

12.3. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞININ AÇIKLAMA CÜMLELERİ İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERSİZLİK

Biçimsel eşdeğerlik kaynak dil odaklı olup kaynak dildeki metin ile çeviri dilindeki metin arasındaki paralelliğin korunmasını amaçlamaktadır. Bu paralelliğe ise; kelime türü, cümle yapısı, noktalama işaretleri vb. orijinal metnin özelliklerinin mutlak korunmasıyla ulaşılmakta, kaynak metinden uzaklaşmanın kaçınılmaz olduğu durumlar için gereken açıklamalar eklenmektedir.

Gerçek eşdeğerlik ise çeviri dili odaklı olup, metnin çeviri dilindeki okuyucular üzerinde bıraktığı etkisiyle ölçülmektedir. Kaynak dildeki ve çeviri dilindeki metinler, okuyucular üzerinde eşit etki bıraktıkları zaman doğru çeviriden söz etmek mümkün olmaktadır.

Bu anlayış gerek sözcük seçimi gerekse dilbilimsel biçimlendirme konusunda çeviriye esneklik katmaktadır.

Orijinal metin parçası	Karşılık gelen çevirisi metin parçası
Frenklerin, falan iş nasıl yapılır, filan iş nasıl yapılır, diye bir kitap dizileri var. Bu dizideki kitaplarda camın, kâğıdın nasıl yapıldığından tutun, hürriyet savaşına, demokrasinin tarihine dek, hertürlü bilgi, en yetkili yazarların kalemiyle, halkın anlayacağı biçimde <u>açık açık anlatılmıştır.</u> (Nesin, A. “Havadan Sudan”	У французов есть серия книг, в которых <i>в популярной форме</i> рассказывается о происхождении тех или иных предметов, даются советы по различным вопросам хозяйства и быта. (Несин, А. Если бы я был женщиной.

Demokrasi Yasak)	Стр. 282)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı в популярной форме en bilindik şekliyle cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada выкладывать (выложить) на тарелочке (Bilgi sunmak,tüm alanda çok popüler, anlaşılabilir bir şey hakkında her şeyi anlatmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Açık açık anlatmak Açık açık: hiçbir şey gizlemeden, açıkça; saklamaksızın;içtenlikle	ВЫКЛАДЫВАТЬ (ВЫЛОЖИТЬ) НА ТАРЕЛОЧКЕ кому что. Разг. Нрон- Излагать сведения, объяснять что-либо в очень популярной, понятной для всех форме.

Bayım, siz benden sonra geldiniz. Lütfen açıkgözlülük etmevelim. (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	Сударь, вы пришли после меня. Не будьте нахалом! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 254)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Не будьте нахалом küstah olmayınız cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada (делать что-либо) на голубом глазу (Yalancı, yüzüstü, sahterkarca,bilmemezlikten gelerek (bir şey yapmak)) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Açıkgözlülük etmek: kurnazlık; başkasını pek düşümete	Совр. (делать что-либо) НА ГОЛУБОМ ГЛАЗУ лживо, лицемерно; притворяясь незнающим, наивным

Gözlüklü, yırtık lastiklerini sürüyerek arkasından adım adım sokuluyor. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	Он встал перед дверью, прислонился к ней. Дальше двигаться было некуда. Человек в очках, шаркая залатанными галошами, все время продвигался за ним. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 133)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı продвигался за ним arkasından ilerlemek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Шаг за шагом (Adım adım, yavaşça, sırası geldikçe) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Adım adım: Ağır ağır, yavaş yavaş.	Шаг за шагом (Ожегов)

Kahve lâfı bir anda ağızdan ağıza dolaşıyor. Bütün kuyruklar, atsineği konmuş atkuyruğu gibi titreyip dalgalanıyor. (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	Весть о кофе молнией пронеслась по очереди. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 256)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı пронеслась по очереди sıra boyunca yayılmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Из уст в уста (передавать) (Birinden birine aktararak, zincir şeklinde) deyim ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ağızdan ağıza dolaşmak: Biri diğerine söyleyerek.	Из уст в уста (передавать) (Ожегов,)

Ben ağzını aramak için mahsustan söyledim, dedi. Yani arada ben, adama, evet, dediğim için güme gidiyordum. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Я нарочно говорил, чтобы его проверить, — сказал мой собеседник. То есть получалось, что, поскольку я говорил ему «да», виноват не он, а я. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 244)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı нарочно говорил, чтобы его проверить onu kontrol etmek için bilerek konuşmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Пытаться выведать чьи-либо намерения (Birinin niyetini bulmaya çalışma; Her hengi bir bilginin verilmesi üzerine bir kişiyi kişikirtmek için konuşmaya başlamak) deyim ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ağzını aramak: Öğrenmek istenilen şeyi söyletecek yolda dil kullanmak	Букв. Пытаться выведать чьи-либо намерения Началом разговора провоцировать собеседника на выдачу какой-либо информации. ~ Прост. Раскалывать; но см. Ожегов, : ‘заставить говорить правду (обычно преступника)’

Ben Yalak Hasan Efendinin fikrinde değilim, dedi. O kadar kişinin içinde Yalak demesi gücüme gitti. Ulan rezil, ağzımı bozma... dedim.	Я не согласен с господином Волосатым Бекиром. Я обиделся, что он перед таким собранием называет меня волосатым.. Эй -ты, подлюга,
--	--

(Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	выражайся поосторожней! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 280)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı выражайся поосторожней daha dikkatli konuş cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Не греши, рот! (говорить испорченным ртом). Дурной (грязный) рот (Küfürlü, bozuk bir dille konuşma) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ağzını bozmak: Kaba sözler söylemek, küfretmek:	Букв. Не греши, рот! (говорить испорченным ртом). Дурной (грязный) рот

Ulan senin beybabandır. Ağzını topla! (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlarız Vesselâm “Sporcu İnsanlarız”)	Какой я тебе парень? Думай, что говоришь! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 57)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Думай, что говоришь ne söylediğini düşün cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada сдерживать (сдержатъ) (свой) язык (Gereksiz şeyleri konuşmak, izin verilmediğinde, susmak; dilini tutmak. -- Ağzını topla! / Kapa çeneni / Diline hakim ol) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ağzını topla: Söylemekte olduğu kötü söz veya küfürleri kesmek	СДЕРЖИВАТЬ (СДЕРЖАТЬ) (СВОЙ) ЯЗЫК. Разг. Не говорить лишнего, недозволенного, помалкивать; придерживать язык. Букв. Собери рот! ~ Закрой рот! Попридержи язык

İkinci çeşitten olan bizler yerimizi bulamadığımız için, değil burnumuzla zurna, dilimizle dümbelek çalsak, ağzımızla kuş , burnumuzla balık tutsak yine de iş yok... (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Orkestra Adam)	Да, брат, как ни удивляй ты людей , все равно для тебя и тебе подобных дела не найдется. Ну а после всех этих любезностей мне суют в руку пять-десять курушей и прогоняют. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 196)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı как ни удивляй ты людей insanları ne kadar şaşırtsan da cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada поймать журавля в небе (İmkansız başarmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam	

olarak karşılamaktadır.	
Ağızla kuş tutmak: <i>Ne yapsa, ne kadar çaba ve ustalık gösterse</i>	ПОЙМАТЬ ЖУРАВЛЯ В НЕБЕ. Прост. Ирон. Добиться невозможного. Букв. Ловить птицу ртом ‘чтобы ни делал, сколько бы ни старался, как бы ни показывал мастерство (ничего не выйдет)’ Лезть из кожи («Как ни лезь из кожи, ...»)

Yüz lirayı biraraya getirdim ya, artık durmadan ahkâm yürütüyorum: (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	Удалось мне собрать сто лир, и теперь я уже все время <i>себе внушаю</i> (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 151)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>себе внушаю</i> kendimi telkin ediyorum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>глядеть со своей колокольни</i> (Her şeyi sadece kendi konumuyla yargılamak) veya <i>давать суд и расправу</i> (kendi takdirine bağlı keyfi yargılamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ahkâm Yürütmek: (bir sözden) kendi anlayışına göre sonuçlar çıkarmak.	ГЛЯДЕТЬ СО СВОЕЙ КОЛОКОЛЬНИ на что. Разг. Неодобр. Судить обо всём только со своих позиций. ДАВАТЬ СУД И РАСПРАВУ. Устар. Судить самовольно, по своему усмотрению. Устар. Ahkâm (араб.) ‘судить, толковать; объяснять’; Букв. ‘толковать ситуацию по-своему’

Bir sinir gülmesi bu. Allah razı olsun bir sandalyeye oturtular, bir bardak su verdiler, yanaklarımı tokatladılar, kolonya koklattılar. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem	Это был уже нервный смех. <i>Слава Богу</i>, что меня еще усадили на стул, дали стакан воды, похлопали по щекам, дали понюхать нашатыря. И когда я пришел немного в себя, я
---	--

<i>Olmak Lâzım)</i>	спросил: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Слава Богу Allaha şükür cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada и на том спасибо (Böyle olmasıyla memnun olma, ufak bir ilgi, hizmet, davranışa karşı memnuniyet ifadesi (hatta bunu bile beklemeyip, daha kötüsünü hesaplarken).) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Allah razı olsun: ben memnunum, Allah'da memnun olsun	И НА ТОМ СПАСИБО. Разг. Экспрес. Хорошо, что так: н тем доволен. Выражение благодарности, удовлетворения по поводу незначительного проявления внимания, мелкой услуги, уступки или небольшого везения (когда даже этого малого не ждешь, рассчитываешь на худшее).

bir topluluk önüne çıktım mı, Allah tarafından bana bir hitabet kudreti gelir. Bu da bir Allah vergisi ...	Оно, конечно, не проявляется в обычном разговоре, вот как, например, сейчас, но стоит мне оказаться перед большой группой людей, ино мне просышается оратор. Это все от Аллаха ...
(Nesin, A. "Kördöğüşü" Açış Nutku)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 38)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı все от Аллаха her şey Allahtan cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada божий дар (1.Doğanın insana vermesi 2.En değerli,sevimli 3.Gerekirse, en değerli olan bir şey ifadeleri) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Allah vergisi: yaradılıştan gelen yetenek, özellik.	БОЖИЙ ДАР. Устар. Экспрес. 1. То, что даёт человеку природа. 2. Кто-либо самый дорогой, любимый. 3. Что-либо самое ценное. необходимое.

Teşekkür ederim Beyefendi, Allaha ısmarladık! dedi. (Nesin, A. "Kazan Töreni" Islatır mı Islatmaz mı)	Благодарю вас, бейэфендя, до свидания , — сказал он. Я оторопел: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 179)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı до свидания görüşmek üzere cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada храни тебя (вас и.т.п.) бог (господь) (Birisine iyi dileklerde bulunma şekli) deyimini kullanılmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Allahaismarladık: sizi Allaha emanet ediyorum, esen kalın.	ХРАНИ ТЕБЯ (ВАС и.т.п.) БОГ (ГОСПОДЬ). Устар. Разг. Форма пожелания благополучия кому-либо

Bu, hepsinden baskın çıktı. Biz başkan seçmemişiz başımıza belâ satın almışız. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	— Он оказался хуже предыдущих. Не мэр, а горе наше. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 20)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı горе наше acımız, belamız cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Взять горе на свою голову (Sonucunu düşünmeden, hesaplamadan öfkeyle hareket etmek.) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Başına belâ satın almak başına belâ almak: Bir sorunla karşılaşmak, kötü bir duruma düşmek	Взять горе на свою голову

O kadar iyi bir öğretmendi ki... kendisi, iftira diyordu, başına bir kaza gelmişti işte... (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Он говорит, что его ложно обвинили. С ним просто случилось несчастье. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 69)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı случилось несчастье kaza oldu cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Попасть в беду (Sıkıntıya düşmek) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Başına bir kaza gelmek: 1. Kötü bir duruma uğramak. 2. Ölüm ihtimalini bildirmek için kullanılır.	Попасть в беду

Ondan sonra efendim, yolda kendisi her ne söylediye, hepsini ben söylemişim gibi <u>bir bir anlatti.</u> (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	И все, что он говорил мне в вагоне, он выдал за мои слова, <i>подробно рассказав</i> комиссару о случившемся. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 244)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>подробно рассказав</i> ayrıntılı anlatmak <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>облечать(облечь) в плоть</i> (Cisimleştirmek, bir şeyi belirli, net canlı formada ifade etmek.) veya <i>как по нитке</i> (Ayrıntılarıyla, esaslı bir şekilde, tüm ayrıntılarıyla (bir şeyi anlatmak)) <i>до последней нитки</i> (1) Kesinlikle her şeyi, son şeye kadar. 2) ayrıntılı bir şekilde, esaslı, ufak tefek şeylere kadar (bilmek vs.)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir bir anlatmak: 1. Birer birer, ayrı ayrı. 2. Olduğu gibi, tam tamına, eksiksiz: <i>bir bir söylemek</i>: herşeyi sıra ile eksiksiz anlatmak	ОБЛЕКАТЬ(ОБЛЕЧЬ) В ПЛОТЬ что Книжн. Воплощать. выражать что-либо в определённой, конкретной. живой форме: облекать плотью и кровью что. КАК ПО НИТКЕ. Устар. Прост. Подробно, основательно, во всех подробностях (рассказать что-либо). ДО ПОСЛЕДНЕЙ НИТКИ. Разг. Экспрес. 1. Абсолютно всё, до последней вещи. 2. Подробно, основательно, до мелочей (знать и т. п.).

Oğlan şaşırtmaca verip, <u>bir o yana, bir bu yana</u> zikzak yaptığınan kendisini kovalayanlar birbirine çarpıp yerlere yuvarlanıyorlardı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Бегая по комнате, мальчик делал <i>неожиданные повороты</i>, и от этого его преследователи сталкивались друг с другом и падали. Началась свалка. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 302)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>неожиданные повороты</i> ani dönüşler <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>куда попало</i> (1) nereye olursa, herhangi bir yere (vurmak, kırmak, pataklamak vs.) nereye gelirse.) veya <i>по чему попало</i> (Anlamadan, nereye gelirse, (vurmak, kırmak, pataklamak) nereye gelirse.) <i><u>туда и сюда</i> (farklı taraflara,	

yerlere.) <i>mo myda mo cüda</i> (Oraya buraya, bir o tarafa bir bu tarafa, ileriye, geriye, farklı yönler, taraflara.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir o yana bir bu yana: <i>bir şuraya bir buraya, çeşitli yönler rasgele; bir oraya, bir buraya; gelişigüzel; birçok yerlere</i>	КУДА ПОПАЛО. Прост. 1. В любое место. всё равно куда; куда придется- 2. В разные стороны. 3. В неизвестное, непроверенное место. ПО ЧЕМУ ПОПАЛО. Прост. Не разбираясь, в любое место (бить, колотить, ударять и т. п.); куда придётся. <И> ТУДА И СЮДА. Прост. Экспрес. 1. В разные стороны, места. ТО ТУДА ТО СЮДА. Прост. То в ту, то в дру-гун? сторону, взад и вперед: в разные направления, стороны.

<u>Biyandan</u> konuşuyorum, <u>biyandan</u> , ne fabrikası olduğunu çıkarmak için fabrikaya bakıyorum, bakıyorum, bişey anladığım yok. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	Говорю это я, говорю, а сам <i>все время</i> посматриваю на фабрику, пытаюсь понять, для чего же она предназначена. Так и не догадался. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 41)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>все время her zaman cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>при этом</i> (Aynı anda, üstelik.) veya <i>вместе с тем</i> (Aynı anda o zamanda, öylece, ile.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir yandan: <i>Bir taraftan, hem ... hem.</i>	ПРИ ЭТОМ. Одновременно, вдобавок. ВМЕСТЕ С ТЕМ. Одновременно. в то же время; также, притом.

Ama o <u>bir yolunu bulur</u> , okur. Okuduktan sonra da, boynunu bükerek, (Nesin, A. “Nutuk Makinası” Bir Yazı Nasıl Yazılır?)	Но она <i>каким-то образом</i> отыскивает их и читает. А прочитав, поморщится и скажет: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 283)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>каким-то</i>	

<i>образом bir şekilde cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Найти какой-то выход (Bir çıkış yolu bulmak.) deyiimi ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.</i>	
Bir yolunu bulmak: Bir işi sonuçlandırmak için çare bulmak.	Найти какой-то выход

Senin çalışmandan memnunum, sana bir iyilik daha yapmak istiyorum. Geceleri nasıl olsa boşboşuna duruyorsun. Yazı işlerini yapar mısın? Aylığına altmış lira daha ilave ederim.. (Nesin, A. “Koltuk” Ya Kadın Olsaydım)	— Я доволен тобой, — сказал он, — и хочу сделать для тебя еще одно доброе дело. Ночью ты, по сути дела, не очень занят. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.10)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не очень занят çok meşgûl değil cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada смотреть по сторонам (Önemli olmayan şeylere dikkatin dağılması; boşuna, boşuna zaman kaybetmek.) veya лететь (полететь) кувыркком (yok olmak, boşa kaybolmak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Boşu boşuna: Gereksiz yere, boşuna.	СМОТРЕТЬ ПО СТОРОНАМ, Устар. Неодобр. Отвлекаться на пустяки: зря. попусту терять время. ЛЕТЕТЬ (ПОЛЕТЕТЬ) КУВЫРКОМ. Разг. Экспрес. Уничтожаться, пропадать впустую.

Bizim sokak halkı, şimdi boyundan büyük işlere kalkışmış, çizmeden yukarı çıkıyor. Dört yılda bir seçim istemiyor. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	Вот ведь куда хватили жители нашей улицы, в государственные дела нос сунули! Не хотят, чтобы выборы проходили раз в четыре года. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.95)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı куда хватили nereye yetiştilerse cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada не в свои сани лезть (1.Çaba ile engelleri aşma veya birinin karşı çıkması (hareket) 2. İddialı, talep (sormak, aramak) ifadeleri) deyiimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Boyundan büyük işlere kalkışmak:	НЕ В СВОИ САНИ ЛЕЗТЬ.

<i>gücü yetmeyecek işlere kalkışmak</i>	Прост."Экспрес. Братся не за своё дело; заниматься тем, на что не способен, на что нет достаточных знаний, нужной подготовки т. п.; садиться не в свои сани.
---	--

Mister Küpoğlu, ben işadamıyım, dedi, <u>burnum gayet iyi koku alır.</u> Bu depodaki mallar... Osep'le depo müdürü gülüyorlardı. Salih Küpoğlu Amerikalı'nın sözünü kesti; (Nesin, A. "Toros Canavarı " Zarif Hatıralar)	Мистер Кюпоглу, я деловой человек, — сказал он. — Мой нос хорошо <i>воспринимает запахи.</i> Настоящие товары — здесь! Оsep и кладовщик посмеивались. Салих Кюпоглу прервал американца: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.138)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>воспринимает запахи burnu koku almak cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>чують носом (нюхом)</i> (Algıladıkları herhangi bir yeteneği, sezgiyle hissetmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Burnu koku almak: <i>her şeyi önceden sezmek</i>	ЧУЯТЬ НОСОМ (НЮХОМ). Разг. Прон. Воспринимать что-либо чутьём, интуицией; чувствовать.

Allah Allah... Herkes İstanbul için can atıyor be! Sen İstanbul'u beğenmiyorsan <u>çek arabayı git!</u> Neymiş seni rahatsız eden? (Nesin, A. "Kazan Töreni" Elektrik Direğine Bağlanan Adam)	Аллах, Аллах! Все рвутся в Стамбул, а он!.. Если тебе Стамбул не нравится, так <i>убирайся отсюда!</i> Что же это причиняет тебе страдания? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 112)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>убирайся отсюда defol buradan cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>катись ко всем чертям</i> (Git, uzaklaş, defolup git. Öfke, birini hor görme, küçümseme ifadesi, başından savma isteği, birinden veya bir şeyden kurtulmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Çek arabayı (veya yalnız çek!) :hakaret yollu Git buradan!:	КАТИСЬ КО ВСЕМ ЧЕРТЯМ. Грубо-прост. Бран. Уходи, убирайся. Выражение злобы, пренебрежения к кому-либо, желания отделаться, избавиться от кого-либо или чего-либо.

Bizim sokak halkı, milletvekili seçimlerinin dört yılda bir olmasından şikâyetçi. Bir milletvekili torpilimiz mi var, <u>dayımız, arkamız</u> var da ondan mı? Ne gezer... (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	Жители нашей улицы жалуются, почему, мол, выборы депутатов происходят раз в четыре года. Вы не подумайте, что у нас есть какой-нибудь свой депутат, наша <i>опора и защита</i>. Где уж там!.. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 95)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>опора и защита</i> dayanağı ve koruyucusu <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>пристраиваться (пристроиться) под крылышко</i> (Birinde koruyucusunu bulmak, velisi.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dayısı arkası olmak Dayısı olmak: arkası olmak; katıranı olmak	ПРИСТРАИВАТЬСЯ (ПРИСТРОИТЬСЯ) ПОД КРЫЛЫШКО к кому. Устар. Ирон. Находить в ком-либо защитника, опекуна.
Kaynana <u>deyip geçmeyin</u>, kaynananın romatizmalısı işte böyle bazan işe de yarar. Doktor raporu da aldık. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Один Бог знает! Ну, когда теща заговорит — <i>тут уж все...</i> Но иногда и тещин ревматизм может пригодиться. И мы взяли справку. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>тут уж все</i> hepsi bu kadar <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>дело не шуточное</i> (Önemli, zor, ciddi ber şey) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Deyip geçmek <i>deyip de geçmemek:</i> Önemsemek:	ДЕЛО НЕ ШУТОЧНОЕ. Разг. Экспрес. О чём-либо значительном, важном, трудном, серьёзном.
Ama <u>dil alışkanlığı</u>, biz ona fener deriz. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	Ну, а мы <i>по привычке</i> называем его фонарем. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 97)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>по</i>	

<i>привычке alışkanlıktan cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>по привычке языка</i> (Dil alışkanlığı) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dil alışkanlığı dili alışmak: Bir sözü çok kullanmaktan dolayı o söze alışmak:	<i>по привычке языка</i>

Patates Nuri, Müdür'ün üçü iriliğinde olduğun dan, tekmenin karşısında bir parmak bile kıpırdamadan demokrasi kalesi gibi dimdik dikilip durmuş, ama tekmeyle atan müdür, attığı tekmenin şiddetinden üç dört adım sendeleyip duvara çarparak zor tutunmuştu. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Картошка Неджми в три раза выше директора, поэтому он даже не покачнулся от такой оплеух, стойко выдержал ее, как настоящий бастовон демократии. Но зато самдиректор отлетел от своего удара метра ла четыре и едва удержался на нотах. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.278)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyimini, Rusça metindeki karşılığı стойко выдержал <i>dik durdu cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada как истукан (Hareketsiz, hareket etmeden durmak, oturmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dimdik dikilip durmak dimdik durmak: 1. Tam dik durumda olmak: 2. (mecaz) Tutumunu değiştirmemek, yılmamak: dikilip durmak (veya kalmak): Bir yerde, bir süre ayak üstünde durmak.	КАК ИСТУКАН. Разг. Пре-небр. Неподвижно, не шевелясь (стоять, сидеть).

Bundan ellibin ışık yılı önce, ayda çılınlar, sapıklar, deliler çoğalmıştı. Yaptığımız tımarhaneler doldu taşı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Пятьдесят тысяч световых лет тому назад на Луне заметно увеличилось количество безумцев, юродивых, сумасшедших. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 108)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyimini, Rusça metindeki karşılığı увеличилось количество sayısı bariz şekilde arttı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada с верхом (Vadedilenden daha fazla, bolca.) veya выходить (выйти) из рамок (1. Söylenilenin, emredilenin fazlasını yapmak. 2. Davranış, terbiye ve edep kurallarını bozmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dolup taşmak: Gereğinden çok	Заполниться С ВЕРХОМ. Прост.

<i>olmak, gereğinden çok kaplamak</i>	Экспрес. С избытком; больше обещанного. ВЫХОДИТЬ (ВЫЙТИ) ИЗ РАМОК. 1. Превышать, выполнять больше, чем предписано- 2. Нарушать нормы поведения, правила приличия.
---------------------------------------	---

Gözlüklü olanı, — Arkadaşlar, dedi, bu birdenbire karar verilecek iş değil, iyice, <u>düşünüp, taşınmak gerekir.</u> (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—Господа, — торжественно произнес человек в пенсне, — мы должны хорошенько все <i>обдумать, обсудить</i>, прежде чем принять решение. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 16)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>обдумать, обсудить</i> düşünmek tartmak <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>ворочать мозгами</i> (Düşünmek, yorumlamak, idrak etmek) veya <i>раскидывать (раскинуть) в уме (мыслями, мысли. думы)</i> (Düşünmek, zihinsel saymak, tahmin, istişare etmek) veya <i>разложить по полочкам</i> (1.Bir şeylerin düzeni oluşturmak, 2.Düşünmek, artı ve eksilerini dikkate alarak ayrıntılı bir şey tartışmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Düşünüp taşınmak: Konuyu bütün yönleriyle inceleyip ona göre davranmak, iyice düşünmek	ВОРОЧАТЬ МОЗГАМИ. Грубо-прост. Обдумывать, размышлять, соображать. РАСКИДЫВАТЬ (РАСКИНУТЬ) В УМЕ (МЫСЛЯМИ, МЫСЛИ. ДУМЫ).Разг. Обдумывать; мысленно рассчитывать, прикидывать и т. п.; раскидывать мозгами. РАЗЛОЖИТЬ ПО ПОЛОЧКАМ что. Разг. Экспрес. 1- Навести порядок в чём-либо. 2. Обдумать, обсудить что-либо во всех подробностях, оценив всё по достоинству.

— Nedir bu iş peki? — Düşündüm taşındım. Memlekette hergün yeni yeni iş alanları açılıyor. Herkes havadan para kazanıyor. Ben niye kazanmayayım, dedim. Bir kazanç kapısı da ben buldum. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	— А вот что. Каждый день появляются все новые и новые сферы деятельности. Люди делают деньги буквально из воздуха. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.139)
---	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **А вот что** işte böyle **cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **ворочать мозгами** (Düşünmek, yorumlamak, idrak etmek) veya **раскидывать (раскинуть) в уме (мыслями, мысли. думы)** (Düşünmek, zihinsel saymak, tahmin, istişare etmek) veya **разложить по полочкам** (1.Bir şeylerin düzeni oluşturmak, 2.Düşünmek, artı ve eksilerini dikkate alarak ayrıntılı bir şey tartışmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Düşünüp taşınmak: Konuyu bütün yönleriyle inceleyip ona göre davranmak, iyice düşünmek	ВОРОЧАТЬ МОЗГАМИ. Грубо-прост. Обдумывать, размышлять, соображать. РАСКИДЫВАТЬ (РАСКИНУТЬ) В УМЕ (МЫСЛЯМИ, МЫСЛИ. ДУМЫ). Разг. Обдумывать; мысленно рассчитывать, прикидывать и т. п.; раскидывать мозгами. РАЗЛОЖИТЬ ПО ПОЛОЧКАМ что. Разг. Экспрес. 1- Навести порядок в чём-либо. 2. Обдумать, обсудить что-либо во всех подробностях, оценив всё по достоинству.
---	---

Gözlüklü, — Vakit kaybetmeyelim, belki birisinin üzerine atılır, elinden bir kaza çıkar , dedi. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—Не будем терять времени, — обрадовался человек в пенсне. — Еще, чего доброго , бросится на кого-нибудь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 20)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **чего доброго** daha iyisi **cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **добром не кончить** (Bir şeyin sonucunun kötü olması, kötülük yapma,zarar verme) deyim bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Elinden bir kaza (veya sakatlık)	ДОБРОМ НЕ КОНЧИТЬ. Прост. О
---	------------------------------------

çıkmaq : İstemeyerek birini yaralamak veya öldürmek	том. что должно закончиться плохо, получив осуждение, причинив зло.
--	---

Sıfırlan birürlü. tutamıyorum. Bilya taneleri gibi kaçıyorlar, yuvarlanıyorlar. Ne yapsalar elimden kurtulamazlar , bikere artık zengin olmaya karar verdim mi, vermedim mi. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	Я никак не могу удержать нули. Они убегают и катятся прочь, словно шарики. Но что бы они ни делали, им от меня не спастись . Разве я не решил стать богатым? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 132)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı им от меня не спастись onlar benden kurtulamazlar cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada ускользнуть (ускользать) из рук (Son dakika birisinden ya da bir şeyden kurtulmak, neredeyse ele geçirilmemesi kaptırmaması. Birilerinden saklanmak ve kimseye yakalanmamak. Elden kaçmak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Elinden kurtulamamak elinden kurtulmak : Birinden kaçmayı başarmak.	УСКОЛЬЗНУТЬ (УСКОЛЬЗАТЬ) ИЗ РУК чьих. Разг. Экспресс. 1. Спастись от кого-либо или от чего-либо в последний момент, будучи почти захваченным, настигнутым. 2. Утрачиваться для кого-либо или не доставаться кому-либо. <i>Сходить (сойти) с рук</i>

Bir fırsat çıkarsa tanıştıırım. Ahmet Kalabak'ı çok yakından tanımalısın karıcığım. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	— При удобном случае я тебя с ним познакомлю. Тебе, жёнушка, обязательно нужно познакомиться с Ахметом Кабалаком. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 27)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı При удобном случае uygun bir durumda cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada с попутным ветерком (İlk uygun durumda, fırsatta.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Fırsat düşmek (veya çıkmaq) : Bir imkâna kavuşmak:	С ПОПУТНЫМ ВЕТЕРКОМ . Разг. Шутл. При первом удобном случае.

Elbette bu patron da eşek değildi ya; onun bu çabasını bugün görecek, <u>geçim sıkıntısından kurtaracaktı.</u> (Nesin, A. “Koltuk” Ya Kadın Olsaydım)	Он думал: в конце концов хозяин не дурак, он непременно заметит старания своего работника и наверняка <i>сделает для него что-нибудь.</i> (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.10)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>сделает для него что-нибудь</i> onun için bir şeyler yapar cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>сосать лапу</i> (Çaresizce geçinmek, hayatta, küçük şeylerle mutlu olmak. Bir çok istekleri olmadan ve yüksek beklentileri olmadan, sadece karnını doyurmak için yaşamak.) veya <i>куска не доедать</i> (Yarı tok yaşamak; büyük bir ihtiyaç duymak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Geçim sıkıntısı: Geçinmede çekilen güçlük.	СОСАТЬ ЛАПУ. Прост. Экспрес. 1. Жить без средств к существованию, довольствуясь малым. 2. Жить без больших запросов и высоких стремлений, заботясь только о пропитании. КУСКА НЕ ДОЕДАТЬ. Прост. Экспрес. Жить впроголодь; испытывать большую нужду.
Sizde hiç insaf yok mu? Bu sabi sübyanın geleni gideni yok. Bizim yanımızda <u>geçinip gidiyorlardı.</u> Simdi Sübyan Koşuşu’nda bibaşlarına perişan olacaklar! diye tektük söylendiler. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	— Неужели у вас совсем нет милосердия? У этих бедных парней нет никого, кто бы их навестил, мы за ними <i>хоть как-то присматривали.</i> А сейчас они одни в этой камере совсем пропадут! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.67)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>хоть как-то присматривали</i> bir şekilde bakıyoruz cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>шаляй-валяй</i> (1.Şöyle böyle, özensizce; savsakça 2. haylaz; tembel) veya <i>на живую нитку</i> (Şöyle böyle yaşamak, minimum ihtiyaçlarını karşılayabilmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Geçinip gitmek: Çok iyi değilse de şöyle böyle geçinmek.	ШАЛЯЙ-ВАЛЯЙ. Прост. Пре-яебр. 1. Кое-как, небрежно. ШАЛЯ-ВАЛЯ. - 2. кто. Бездельник, лодырь. НА ЖИВУЮ НИТКУ жать. Устар.

	Ирон. (Жить) кое-как, плохо; с минимальным достатком.
--	---

Yahu, dedim, siz kim, seçim kim, milletvekili kim... Gel de anlat. Anlarlar mı? Hakları da var, elbette anlamazlar. Ne olacak, katırın bile işleyemediği yolda işliyorlar. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	— Послушайте, — увещаваю я их. — Кто вы такие? Вы знаете, что такое выборы? И кто такие депутаты, вы понимаете? Попробуй объясни им. Да разве они поймут? Конечно, они правы и звать ничего не хотят. Ведь они ходят по улице, по которой и мул не проберется. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 96)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **Попробуй объясни им** anlatmayı dene **cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **преподносить (преподнести) на блюдечке** (1. Birini bir yükten, çabadan kurtarmak, ona bir şey sağlamak 2. basitleştirilmiş bir şeyle açıklamak; hazır tepside sunmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Gel de anlat: bir şeyin dinleyene açıklanması ve kabul ettirilmesindeki güçlük	ПРЕПОДНОСИТЬ (ПРЕПОДНЕСТИ) НА БЛЮДЕЧКЕ кому что. Прост. Экспрес. Освобождая кого-либо от труда, усилий, обеспечивать его чем-либо, растолковывать что-либо в упрощённой форме; подносить на блюдечке.
---	--

Müdür, gözyaşlarını tutamadı. Bakan, — Gerçekten göz yasartacak bir manzara! dedi. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Начальник тюрьмы не мог удержать слез, действительно, трудно не заплакать! — сказал министр. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 71)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **трудно не заплакать ağlatamak zor cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **сокрушать (сокрушить) сердце** (Çok üzme, birini iç huzurundan mahrum etmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Göz yaşartmak Gözünü yaşartmak: üzme, gözünden yaş getirmek	СОКРУШАТЬ (СОКРУШИТЬ) СЕРДЦЕ кого, чьё. Устар. Экспрес. Очень сильно огорчать, лишать душевного покоя кого-либо.
--	---

Bu hesap da olmadı. Üstelik iki uyku hapy daha aldım, yatağa uzandım. Aklım fikrim arsada olduğu için <u>gözüme uyku girmiyor</u>, ki... Tekrar kalktım. (Nesin, A. “Kazan Töreni” 78 Santimlik Arsa Kes!)	Я принял одну за другой две таблетки снотворного, лев постель, но <i>уснуть все равно не мог</i>, мозг занят проблемой покупки участка земли. Я снова встал. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.222)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>уснуть все равно не мог hiçbir şekilde uyuyamadım cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>не смыкать глаз</i> (Uyumamak, kısa bir süreliğine de olsa uyuyatamak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözüne uyku girmemek: Hiç uyuyatamak, uykusuz kalmak	НЕ СМЫКАТЬ ГЛАЗ .разг. Не спать, не заснуть даже на самое короткое время

<u>Gözümün içine bakan</u> Müdür'e, —Kara Hilmi Efendi, Çamur Şevket Efendi... diyebildim. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Директор <i>установился на меня</i>. Я успел только произвести:— Господин Дубина Хилми, господин Глыба Шевкет... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 281)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>установился на меня bana odaklandı cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>глядеть в глаза</i> (Kimseyi memnun etmek için çalışma,bir kimsenin arzusunu tahmin etmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözünün içine bakmak: 1. bir kimsenin üstüne titremek 2. buyruğunu yerine getirmeye hazır olmak	ГЛЯДЕТЬ В ГЛАЗА колу. Устар. Стараться угодить кому-либо, угадать чьи-либо желания.

Beni iyi dinle... Ben fabrikatörüm ama, hiçkimsenin <u>hakkını yemem</u>. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Orkestra Adam)	— Слушай меня хорошенько. Я фабрикант, но <i>не ущемляю ничьих прав</i>. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 198)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>не ущемляю ничьих прав hiç kimsenin hakkını kısıtlamıyorum cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>наступать (наступит) на пальцы</i> (Birini	

kırmak, incitmek, birinin duygularını kırmak, ayağına basmak.) veya отдавать (отдать) справедливость (1) Biriyle olan ilişkide veya bir şeyde adil olmak, gerekli olanı vermek 2) Ederi neyse ona göre tam ölçüde, tam anlamıyla değerlendirmek.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Hakkını yemek (birinin): Birinin hakkı olan şeyi vermemek:	НАСТУПАТЬ (НАСТУПИТЬ) НА ПАЛЬЦЫ кому. Прост. Экспрес. Обижать, задевать кого-либо; ущемлять чьи-либо интересы; наступать на ногу кому. ОТДАВАТЬ (ОТДАТЬ) СПРАВЕДЛИВОСТЬ кому, чему. Устар. Книж. 1. Быть справедливым в отношении кого-либо или чего-либо; воздавать должное кому, чему. 2. Оценивать в полной мере; так. как того стоит, заслуживает кто-либо или что-либо; отдавать должное кому, чему.

Vatman dışardan seslendi: Halt etmiş onu söyleyen.... (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlarız Vesselâm “Sporcu İnsanlarız”)	— Перестаньте чушь пороть! — заорал вожатый. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 58)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı чушь пороть saçmalamak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada нести нелепицу (Aptallığı söylemek veya yazmak, hezeyan söylemek/ hezeyana başlamak (saçmalamaya başlamak)) veya напороть дичь (дичи, дребедени, чушь). (Aptallığı söylemek, demek, saçma sapan konuşmak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Halt etmek: Uygunsuz bir söz söylemek, uygunsuz davranmak:	НЕСТИ НЕЛЕПИЦУ. Устар. Прост. Говорить или писать глупости; нести чушь. НАПОРОТЬ ДИЧЬ (ДИЧИ, ДРЕБЕДЕНИ, ЧУШЬ). Устар. Пренебр. Наговорить глупостей, написать глупости; понести ахиною ерунда

— Yooo... Vallahi iltifat değil, güzelliğiniz herkesin dilinde . (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	— Клянусь, это не комплимент, все говорят о вашей красоте. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.27)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı все говорят herkes konuşuyor cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada в трубу (в трубы) трубить (Söylentilerin, haberin yayılması, dedi kodu bir kimse hakkında ifadesi) veya на языке (Söylentilerde, konuşmalarda yer almak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Herkesin dilinde olmak Herkesin dilinde gezmek: herkes tarafından konuşulmak	В ТРУБУ (В ТРУБЫ) ТРУБИТЬ о ком. о чем. Прост. Экспрес. Распространять какие-либо слухи, известия, сплетни о ком-либо или о чём-либо. НА ЯЗЫКЕ. Разг. В речи. в разговоре.

dinleyenler de özneyi, fiili şaşırr, İçinden çıkamaz . (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	главное — не теряйся, а развертывай и усложняй фразу, тогда и слушатели запутаются и наконец утонут в ней. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.38)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı запутаются и утонут kafaaları karışır ve boğulurlar cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada попасть в сети (1. karma karışık, zor; güç; zahmetli bir durum içinde bulunmak, 2. Aşık olmak,büyülenmek) veya заморочить голову (Birinin sağlıklı düşünmesini engellemek, aklını karıştırmak) veya затуманивать голову (Birilerini sağlıklı düşünmesini, idrak etmesini engellemek, aklını karıştırmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İçinden çıkamamak: işler karışık bir hal alıp çözümleyememek; o işin güçlüklerini yenememek	ПОПАСТЬ В СЕТИ. Разг. 1. чего. Оказаться в каких-либо запутанных делах; в затруднительной ситуации. 2. чьи. И рои. Влюбиться, увлечься. ЗАМОРОЧИТЬ ГОЛОВУ кому. Прост. Неодобр. Сбить с толку, запутать кого-либо. ЗАТУМАНИВАТЬ ГОЛОВУ кому.

	Разг. Экспрес. Лишать кого-либо возможности ясно мыслить, соображать; запутывать кого-либо.
--	---

Ne desek boş. Oğlan iki gözü iki çeşme , belki yarım saat ağladı. Olana bitene, annesi, babası da şaşırdı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Но все напрасно. Ревет и ревет . Почти полчаса плакал. Отец и мать дивились. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 305)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Ревет и ревет ağlıyor ve ağlıyor cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada умываться слезами (Acı ve durmadan ağlamak, gözyaşı dökmek) veya заливаться (залиться) (горькими) слезами (Güçlü, ve durmadan uzun süre ağlamak; hıçkırarak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İki gözü iki çeşme: sürekli göz yaşı dökmek; durmadan ağlamak	УМЫВАТЬСЯ СЛЕЗАМИ. Разг. Экспрес. Горько, безутешно плакать; обливаться слезами. ЗАЛИВАТЬСЯ (ЗАЛИТЬСЯ) (ГОРЬКИМИ) СЛЕЗАМИ. Разг. Экспрес. Сильно, долго и безутешно плакать; рыдать.

«Peki be birader, hem bu kadar korkuyorsun, hem de ne diye öyle atıp tutuyorsun, ileri geri konuşuyorsun? » dedim. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Я ему говорю: «Раз ты так боишься, чего же ты язык распускаешь, болтаешь черт знает что? » — «Не могу удержаться, — отвечает, — ничего не могу с собой поделать». (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 244)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı болтаешь черт знает что? Şeytan bilir ne konuştuğunu? cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada нести горячку (Öfkeyle düşünmeden, aptalca konuşmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İleri geri konuşmak: yersiz ve gönül kırıcı biçimde konuşmak; birinin aleyhinde incitici, yersiz sözler	НЕСТИ ГОРЯЧКУ. Устар. Прост. Сгоряча говорить необдуманно, глупо.

söylemek; sözlerinin nereye gideceğini, kime dokunacağını düşünmeden laflar etmek	
---	--

Artık sizinle beraber çalışamayacağız. Hemen ilginizi kesip , buradan gidin! (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Мы больше не сможем вместе с вами работать. Заканчивайте сейчас же свои дела и уходите. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 179)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Заканчивайте сейчас же свои дела hemen işinizi bitirin cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada подводить (подвести) черту (Bitirmek, bir şeyi sonlandırmak, yekününü toplama, çizik çekmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İlgisini kesmek İlişkiyi kesmek: ayrılmak, peşini bırakmak	Порвать отношение с кем; Прервать связь с кем, чем. Birileriyle ilişkiyi kesmek; biriyle bir şeyle bağlantıyı kesmek. ПОДВОДИТЬ (ПОДВЕСТИ) ЧЕРТУ. Разг. Закапчивать, прекращать что-либо; подытоживать.

Neee? dün mü? Bu ne ihmal, bu ne biçim iş? Hiç kimse çalışmıyor. İş çıkarmalı , iş... Günü gününe iş isterim.. Anladınız mı? (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	— Что-о-о? Вчера? Что это за небрежность, что это за стиль работы? Никто ничего не делает. Работать нужно , работать! Я требую! Вы меня поняли?! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 78)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Работать нужно çalışmak gerek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada рвать с огня (Çabuk ve heyecanlı çalışmak. İşinde aceleci, ivedi olmak.) veya оборачивать (оборотить) дело (Bir şeyi başarmak için; gerekli ürünleri üretmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İş çıkarmak: Çok iş yapmak:	РВАТЬ С ОГНЯ. Обл. Экспрес. Быстро, с задором работать. Горячий в работе, ОБОРАЧИВАТЬ (ОБОРОТИТЬ)

	ДЕЛО. Прост. Справляться с чем-либо: производить всю необходимую работу.
--	--

Görülecek bişey yok, işe yaramaz şeyler, dedi. Mr. Chase inadına Küpoglu'nun göstermek istemediği dördüncü depoya doğru gidiyordu. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	— Ничего примечательного, ни к чему не годные вещи , — ответил тот. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 138)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ни к чему не годные bir şeye faydası dokunmaz cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada ни в куль, ни в воду (Hiçbir şeye yetenekli, elverişli olmayan) veya ни в какие ворота (Asla, hiçbir durumda, hiçbir yere yaramaz, tamamen benzemez) veya гроша (ломаного (медного)) не стоит (1. bir şeye yaramaz, hiçbir değeri olmayan 2. dikkate alınası bir şey değil, önemsiz, hiçbir değeri olmayan.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşe yaramaz: faydasız	НИ В КУЛЬ, НИ В ВОДУ. Угтпр Презр. Ни на что но способный, но годный. НИ В КАКИЕ ВОРОТА. Разг. Экспрес. Ни в кое-м случае, никуда не годится, совершенно не подходит что-либо. ГРОША (ЛОМАНОГО (МЕДНОГО)) НЕ СТОИТ что. Разг. Экспрес. 1. Никуда не годится что-либо, не представляет никакой ценности. 2. Не заслуживает внимания, пустяковый, малозначительный; выеденного яйца не стоит.

Bu sapıklar günden güne işi azıttıyorlardı . Daha kötüsü, çocuklarımızın ahlâkını bozuyorlar, akli başında insanları da baştan çıkarıyorlardı (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Ну, и эти юродивые день ото дня позволяли себе все больше и больше . Еще хуже было то, что они развращали наших детей, сбивали с пути людей разумных. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 108)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı позволяли себе все больше и больше kendilerine daha fazlasını müsaade ediyorlardı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada переходить (перейти) всякие границы (İzin verilen, belirlenen, halk tarafından kabul gören ölçüleri kendi davranışlarıyla yıkmak, göz ardı etmek, onlara karşı gelmek) veya дело зашло далеко (Sınırların, alışılmışın dışından çıkan bir şey hakkında) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşi azıtmak: Yanlış ve aşırı yollara sapmak	ПЕРЕХОДИТЬ (ПЕРЕЙТИ) ВСЯКИЕ ГРАНИЦЫ. Нарушать своим поведением меру дозволенного, установленного, принятого в обществе. ДЕЛО ЗАШЛО ДАЛЕКО. Разг. О чём-либо, выходящем из пределов обычного, привычного.

Çok iyi biliyorum, hiçbir işigücü de yok, miras da yemedi. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	А я ведь очень хорошо знаю, что он нигде не работает, да и наследство ему вроде ни от кого не привалило. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 138)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı нигде не работает hiçbir yerde çalışmıyor cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada выбиваться (выбиться) из круга (Yetişmek, her zamanki işinden uzaklaşmak) veya сшибать бабки (Tembelleşme, meşgul olacak işin olmadan yaşamak, garib işler kesintiyle) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşi gücü yok işi gücü yok: boşta gezen; yapacak bir işi olmayan	ВЫБИВАТЬСЯ (ВЫБИТЬСЯ) ИЗ КРУГА. Прост. Отставать, отходить от обычных дел, занятий. СШИБАТЬ БАБКИ. Устар. Неодобр. Праздно шататься, жить без определённого занятия, перебиваясь случайными приработками; бездельничать.

Beyimin işi varmış, Allah Allah... Senin işin var da biz eğlenceye mi	—У него важное дело!.. Посмотрите на него! А другие, по-твоему,
--	--

geldik? Herkesin iş gücü var. (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	бездельники? <i>У всех дела.</i> (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 255)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>У всех дела herkesin işleri var cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>горячие деньки</i> (Stresli, yoğun iş zamanı) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşi gücü var işi olmak: yapacak bir işi olmak	ГОРЯЧИЕ ДЕНЬКИ. Разг. Экспрес. Напряжённое, занятое делом время.

- Yani iş uzatırlar diyorsun. Ama, iş bitmiş. Hem iş uzasa bile, o zaman beni bekletmez, gelir. (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	— То есть ты хочешь сказать, что он <i>вынужден будет ждать</i> ? да нет же, ждать нечего. Бумага уже подписала. Кроме того, даже если он увидит, что задерживается, то непременно предупредит меня, чтобы я не ждал. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 291)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>вынужден будет ждать</i> beklemek zorunda kalacak <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>разводить (развести) канитель</i> (1. Ertelemek, herhangi bir şeyi zamana yaymak. 2. Uzun ve bir biçimde konuşmak ve aynı sermayeyi uzatmak.) veya <i>тянуть волынку</i> (Bir şeyleri ertelemek, herhangi bir işi uzatmak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşi uzatmak: Bir işi sonuçlandırmamak	РАЗВОДИТЬ (РАЗВЕСТИ) КАНИТЕЛЬ. Прост. Пренебр. 1. Медлить, затягивать какое-либо дело; тянуть капитель. 2. Говорить долго и однообразно об одном и том же; тянуть капитель ТЯНУТЬ ВОЛЫНКУ. Прост. Пренебр. Медлить с чем-либо, затягивать какое-либо дело.

Memur, — Allah Allah... yahu iş yavastan alsan beğenmezler, çabuklaştırsan beğenmezler... dedi.	Чиновник сказал: — Неблагодарный народ. <i>Делаешь медленно</i> — не нравится. Делаешь быстро — опять не нравится.
---	---

(Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 295)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Делаетшь медленно yavaş yapıyorsun cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada не мычит, не телится (Birinin bir şey yaparken acele etmemesi, gerekli lazım olanı kabul etmek, ağır hareket etmek.) veya шель, шевель (Ağır davranmak, eli ağır olmak, acele etmemek.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşi yavaştan almak yavaştan almak: 1. ılımlı, yumuşak davranmak 2. ağırdan almak, işi gereken sürede yapmamak, işi bitirmek için gereğince çaba göstermemek	НЕ МЫЧИТ, НЕ ТЕЛИТСЯ Кто. Грубо-прост. Презр. Кто-либо не торопится сделать, предпринять что-либо нужное, необходимое: медлит с чем-либо. ШЕЛЬ, ШЕВЕЛЬ. Обл. Прост. Ирон- Медлить, быть нерасторопным.

Adam işi azıttıkça azıttı, îyice ileriye gitti. Aradabir, «Hayır...» demek geliyor içimden, bu sefer de hayırdı, evetti diye işin yoksa adamla çekiş dur. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Договорился до таких вещей, что страшно сказать. Я несколько раз хотел было сказать «нет», но боялся, что тогда уж до вечера от него не избавлюсь (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 243)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı до вечера от него не избавлюсь akşama kadar ondan kurtulamıyorum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada да и только (Artık söylenecek bir şey yok, ve burası son) veya ни к чему (Gereksiz,işe yaramaz,bir şeye veya bir kimseye ihtiyacı yok) veya пустое дело (1.Çok basit, saçmalık, 2.İşe yaramaz) veya напрасный труд (İşe yaramaz,çabalamaya gerek yok,kibirle bir şeyler yapmak) veya воду качать (İşe yaramıcak bir şeylerle meşgul olmak,boşuna zaman kaybı) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşin yoksa: boş yere yapılan çabalar için söylenir	ДА И ТОЛЬКО. Разг. Экспрес. Дольше нечего сказать; и всё тут. НИ К ЧЕМУ. Не нужен, бесполезен, нет надобности в ком-либо или в чём-либо. ПУСТОЕ ДЕЛО. Разг. Экспрес. 1.

	Очень просто, легко; ерунда, пустяк. 2. Бесплезно. НАПРАСНЫЙ ТРУД. Экспрес. Бесплезно, тшечно, не стоит и пытаться (что-либо делать). ВОДУ КАЧАТЬ. Прост. Пре-небр. Заниматься чем-либо бесплезным, попусту тратить времени: толочь виду в туче.
--	---

Bizim kısımda altmış öğrenciydik. Yeni fizik öğretmeni, altmışımızın da <u>kafalarımızdan geçirdiğimiz</u> öğretmen biçimine uymuyordu. (Nesin, A. “Nazik Alet” Bar Fedaisi)	Нас в классе было шестьдесят человек, но ни один не <i>представлял себе</i> нового учителя физики таким, каким он оказался. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 275)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>представлял себе tahmin etmedi cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>в (самом) чёрном виде</i> ((bir kimseyi veya bir şeyi) gerçekte olduğundan daha kötü biçimde nitelendirmek) veya <i>рисовать чёрными красками</i> (Bir kimseyi veya bir gri renkelerle tasvir etmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kafasından geçirmek: Belli belirsiz düşünmek.	В (САМОМ) ЧЁРНОМ ВИДЕ. Устар. Экспрес. 1. 'Характеризовать, представлять кого-либо или что-либо) хуже. чем они есть на самом деле. РИСОВАТЬ ЧЁРНЫМИ КРАСКАМИ кого, что. Экспрес. Представлять кого-либо или что-либо в неприглядном свете.

İş trilyoner olmakta. Trilyon be...Birin önünde, efendime söylüyeyim. <u>Kafamı</u> birtürlü <u>toparlıyamıyorum</u> ki. Parmağımla karanlığa bir «bir» çiziyorum, sonra yine parmağımla birin önüne sıfırlan koyuyorum.	Все дело в том, чтобы стать триллионером. Триллион, ого!.. Попробуй, растолкуй кому-нибудь! Я никак <i>не могу сообразить</i>. Вывожу пальцем в темноте единицу, потом опять выписываю пальцем
---	--

(Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	нули. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.132)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не могу сообразить idrak edemiyorum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada собираться (собраться) духом (Kararsızlığınızın üstesinden gelebilmek,ürkeklik,korku vb;cesaretini toplamak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kafasını toparlayamamak Kafasını toplamak: sarhoşluktan ayılmak, sağlıklı düşünebilir olmak	СОБИРАТЬСЯ (СОБРАТЬСЯ) ДУХОМ. Прост. Преодолевать свою нерешительность, робость, страх и т. п.; собираться с духом.

Çoğu öğretmen söyleyemez, burnunu çeke çeke, içini çeke çeke elinde mendil, ağlaya ağlaya,sınıftan kaçır. Biz arkadan kahkahayı basarız. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	Хлюпая носом, тяжело дыма, вытирал слезы, он говорил: ‘<дети мои, я растроган, волнован, мое состояние мешает мне выразить мои чувства...~ и, оборвав себя на полуслове, выбегал из класса. А мы громко смеялись ему вслед. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 39)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı громко смеялись kahkaha atmak, yüksek ses ile gülmek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada разрывать (разорваться) от смеха (со смеху) (Tutamadan,çok gülmek.) veya покатываться (покатиться) со смеху (Kontrolsüz gülmek) veya покатываться (покатиться) с хохоту (от хохота) (Kontrolsüz gülmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kahkaha koyuvermek (basmak, koparmak veya salıvermek): Kendini tutamayır yüksek sesle gülmek	РАЗРЫВАТЬСЯ (РАЗОРВАТЬСЯ) ОТ СМЕХА (СО СМЕХУ). Разг. Экспрес. Безудержно, сильно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) СО СМЕХУ. Прост. Экспрес. Безудержно смеяться. ПОКАТЫВАТЬСЯ (ПОКАТИТЬСЯ) С ХОХОТУ (ОТ ХОХОТА).Прост. То же. что покатываться со смеху.

-Zekâ tulumu... Öyle bir çocuk işte. Afacaaaan... -Maşallah... -Hepimize <u>kan kusturuyor</u>. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	— Не ребенок, а кладовая ума. А проказник! — Да сохранит его Аллах от дурного глаза. Ни минуты покоя с ним! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 301)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Ни минуты покоя с ним bir dakika bile rahat yok ondan cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada вытягивать (вытянуть) жилья из тела (İşkence, bir kimseye işkence çektirmek) veya насосаться пота (Yeterince işkence çektirme, kanını içmek ifadesi) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kan kusturmak (birine): Çok eziyet çektirmek	ВЫТЯГИВАТЬ (ВЫТЯНУТЬ) ЖИЛЬЯ ИЗ ТЕЛА. Прост. Экспрес. Мучить, пытаться кого-либо. НАСОСАТЬСЯ ПОТА Устар. Прост. Вдоволь помучить, поэксплуатировать кого-либо; насосаться крови

Önce Mümtaz Bey içeri girdi. Adamı görür görmez <u>kanını kaydadı</u>. Güler yüzlü, sevimli, bir adam. Hiç öyle inatçı bir görünüşü yok. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Isladır mı Islatmaz mı)	В кабинет вошел Мюмтаз-бей. Как только я увидел этого человека, я сразу же почувствовал к нему симпатию. Приятный человек с приветливым лицом и вовсе не выглядят упрямым. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 178)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı почувствовал к нему симпатию ona karşı sempati duydum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada прикипеть (прикипать) душой (сердцем) (Birisini ya da bir şeyi uzun süre ve güçlü sevmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kanı kaynamak (birine): Çabucak sevgi duymak	ПРИКИПЕТЬ (ПРИКИПАТЬ) ДУШОЙ (СЕРДЦЕМ) к кому, чему. Разг. Экспрес. Надолго и сильно полюбить кого-либо или что-либо.

<u>karşı karşıya geldiler mi</u>, çok nâziktirler, birbirlerinin arkasından da söylemedik söz bırakmazlar. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	При встрече эти люди изысканно вежливы, но что только они не говорят друг о друге за спиной! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 25)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı При встрече karşılaşma/buluşma anında cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada в очи (Açıkça, doğruca, kişinin yanında veya doğrudan kişiye hitaben (söylemek, konuşmak) ; yüzüne söylemek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Karşı karşıya gelmek: Birden karşılaşmak	В ОЧИ. Устар. Открыто, прямо, в присутствии кого-либо или прямо обращаясь к кому-либо (говорить, сказать и т. п.); в глаза.

Herbiri bir ad ortaya attı. Bütün adlara <u>karşı konuldu</u>. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	Каждый из присутствовавших выдвигал какую-нибудь кандидатуру, но против каждой кандидатуры находились возражения. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı находились возражения itirazlar bulundu cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada подавать (подать) голос (1. kendini göstermek, kendi hakkında bilgi vermek; 2. kendi fikrini) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Karşı konulmak karşı koymak: Direnmek, dayanmak, boyun eğmemek	ПОДАВАТЬ (ПОДАТЬ) ГОЛОС. Разг. 1. Давать о себе знать. 2. Прост. Пытаться возразить, отстоять своё мнение. 3. за кого. Принимая участие в выборах, голосовать за кого-либо. 4. за что. Устар. Выражать своё мнение о чём-либо.

Babası büsbütün kızdı: — İn ulan aşağı! diye bağırды. Çocuk, babasına da <u>karşılık vermekte</u> gecikmedi. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Отец не на шутку рассердился: — Сойди вниз, сукин сын! Ответ последовал немедленно: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 302)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Ответ последовал cevap geldi cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada сводить (свести) счёты (1. birisiyle karşılıklı para alışverişinde bulunmak, hesabını kapatmak, ödemek. 2. birisinin daha önce yaptığı aşağılama, hakaret v.b. öcünü almak. 3. birisinin daha önce yaptığı aşağılama, hakaret v.b. hatırlatarak aynıyla karşılık vermek.) deyimini kullanılmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Karşılık vermek: 1. (küçük büyüğüne) karşı gelmek. 2. Cevap vermek, yanıt vermek	СВОДИТЬ (СВЕСТИ) СЧЁТЫ с кем. 1. Устар. Производить взаимные, денежные расчёты, рассчитываться с кем-либо. 2. Разг. Мстить кому-либо за нанесенные обиды, оскорбления, унижения и т. п. 3. Разг. Припоминая кому-либо прежние обиды, оскорбления и т. п.. отвечать на них тем же.

Kasıklarımızı tuta tuta gülüyoruz, gözlerimizden yaş geliyor. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Мы сеемся, держась за животы, из глаз у нас уже текут слезы. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı сеемся, держась за животы karnımızı tutarak gülüyoruz cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada хвататься (схватиться) за бока (Katıla katıla gülmek, çok güçlü gülmek, kahkaha atarak gülmek) deyimini kullanılmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kasıklarını tuta tuta gülmek: gülmek, katılırcasına, kahkahalar atmak	ХВАТАТЬСЯ (СХВАТИТЬСЯ) ЗА БОКА. Разг. Экспрес. Очень сильно смеяться, хохотать; покатываться со смеху.

Geceleri giyinir, kuşanır, kenardan köşeden aralarına karıştırdım. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	По вечерам я одевался и, приосанившись, незаметно смешивался с посетителями клуба. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.25)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı незаметно смешивался fark ettirmeden karıştı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Краями и уголками (kenarlardan, köşelereden, görünmemeye çalışmak, gizlenmek) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kenardan köşeden kenarda köşede:	Букв. Краями и уголками

<i>Dikkati çekmeyen veya umulmayan yerlerde.</i>	
--	--

— Peki, kış kıyamette bizim mutlu aile yuvamız ne olacak? (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	— Хорошо, но что же будет в зимнее ненастье с нашим счастливым семейным гнездом? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı зимнее ненастье kötü kış havası cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Суровая зима (Ağır kış) deyiimi ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kış kıyamet: Çok zorlu kış; yağmurlu, fırtınalı soğuk hava.	Букв. Суровая зима

Pek muhterem Reis Beyefendi!... İşte kızılca kıyamet o zaman koptu . Her iki kibar Hanım birden sokak ortasında avazları çıktığı kadar bağırmağa başladılar: (Nesin, A. “Bay Düdük” Cürme Teşvik)	Почтенный господин судья! Здесь-то все и началось , две уважаемые дамы посреди людной улицы начали кричать во все горло:— Спасите! Полиция! Этот бессюсюжвй старик присгает к нам! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 269)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı все и началось herşey başladı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada на весь свет (herkesin önünde, yani herkese aşikar olmak (rezil etmek, rezil rüsva olmak)) veya устроить (устроить) концерт (Gürültü koparmak, küfürlü sözler, skandal yaratmak) устроить (устроить) представление (Gürültü koparmak, skandal çıkartmak, sinir hastası yapmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kızılca kıyamet kopmak: Kavgâ, gürültü olmak	НА ВЕСЬ СВЕТ. Прост. Экспрес. 1. Перед всеми; так, что всем стало известно (опозорить. ослабить, осрамить кого-либо). 2. Всем. на всех (хватит, достанется и т. п.). 3. Грандиозный (позор, скандал, шум и т. п.);такой, что становится известным всем. УСТРАИВАТЬ (УСТРОИТЬ) КОНЦЕРТ кому. Прост. Экспрес.

	Поднимать шум. ругань, скандал. УСТРАИВАТЬ (УСТРОИТЬ) ПРЕДСТАВЛЕНИЕ. Разг. Пренебр. Поднимать шум, скандалить: устроить истерику.
--	---

Hele kocasının yanında översen, daha sosyetik (!) bir hareket olur. Kadın kocasına «bak ben ne malını anla!», kocası da «bakın, benim ne malım var!» demiş olur, ikisinin de koltukları kabarır, şişerler. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	А если вы еще будете хвалить ее в присутствии мужа, так это будет совсем изысканно. Жена глазами дает понять мужу: «Смотри, какой я товар!», а муж как бы говорит: «Смотрите, какой у меня товар!» И оба они страшно довольны и принимают гордый вид. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.27)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı страшно довольны korkunç keyiflendi cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada ходить козырем (Kendini akıllıca tutmak ve önemi ya da grurlu kibirli) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Koltukları kabarmak: Kendine veya yakınlarına yapılan övgüden kıvanç duymak.	ХОДИТЬ КОЗЫРЕМ. Разг. Экспрес. Держать себя молодцевато и с важностью или гордо, надменно.

Yabancı öğretmenler, çağrılılar, öğretim, yönetim işlerini konuşurlarken bile bu sessizliği bozmamak için birbirlerinin kulaklarına fısıldıyorlardı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Приглашенные тихими голосами обсуждали вопросы просвещения. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 278)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı тихими голосами kısık sesle cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada на ушко (на ушко) (Sırdan dolayı, kimse duymasın diye sessizce kulağa (konuşmak, fısıldamak, söylemek vb.)) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kulağına fısıldamak: Çok alçak ve hafif bir ses tonuyla kulağına eğilip konuşmak	НА УШКО (НА УШКО). Разг. По секрету, тихо, чтоб никто не слышал (говорить, шептать, сказать я т. п.); на ухо

Bu yıl hiç yağmur yağmayacak galiba... dedi. Herif <u>lafa çanak tutuyor</u>. Ben yine ses çıkarmayınca, —Dii mi efendim, bu yıl hiç yağmur yağmayacak galiba... dedi. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Тут он говорил — Но, похоже, что дождя в этом году не будет. Я вижу, человек <i>ищет собеседника</i>. Опять молчу. Не дождавшись от меня ответа, он говорит (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 241)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>ищет собеседника sohbet arkadaşı arıyor cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>раскалить атмосферу</i> (Gergin bir ortam oluşturmak) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Lafa çanak tutmak: <i>bir şeyin söylenmesine olanak yaratmak</i>	РАСКАЛИТЬ АТМОСФЕРУ. Разг. Экспрес. Создать напряжённую обстановку. Букв. Я вижу, человек раскалить атмосферу разговора

Birara bizim Hamdi'yi uzaktan görür gibi oldum. Bana işaretle «Aman <u>lafı uzat</u>» gibilerden yalvarıyor. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	В то момент я, кажется, увидел Хами. Он делал мне умоляющие знаки: «Спасай, мол, <i>говори подольше...</i>» (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 42)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>говори подольше...daha uzun konuş cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>расположат слова (речи)</i> (Çok uzun konuşmak) veya <i>разводить (развести) канитель</i> (Uzun konuşmak ve aynı şey hakkında aynı konuşmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Lafı uzatmak: <i>Konuşmayı gereksiz bir biçimde başka sözlerle sürdürmek.</i>	РАСПОЛОЖАТЬ СЛОВА (РЕЧИ). Устар. Говорить много, долго. РАЗВОДИТЬ (РАЗВЕСТИ) КАНИТЕЛЬ. Прост. Пренебр. 1. Медлить, затягивать какое-либо дело; тянуть капитель. 2. Говорить долго и однообразно об одном и том же; тянуть капитель

Aman, derim, lokum gibi bi yazı canım... Bundan yumuşağı civık bişey olur. (Nesin, A. “Nutuk Makinası” Bir Yazı Nasıl Yazılır?)	— Помилуйте, — говорю, — куда же мягче? И так уж получилось вроде пастилы . Мягче этого выйдет жижка! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 284)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı вроде пастилы pestil türünde cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Как жвательная конфета (yumuşak şekerleme gibi) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Lokum gibi: 1. Tatlı, güzel, yumuşak şeyler için söylenir. 2. Çok güzel (kadın).	Букв. Как жвательная конфета

Çok iyi biliyorum, hiçbir işgücü de yok, miras da yemedi . (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	А я ведь очень хорошо знаю, что он нигде не работает, да и наследство ему вроде ни от кого не привалило . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 138)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı наследство привалило miras kaldı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Получить наследство/ истратить наследство (miras almak, mirası yiyip bitirmek) deyimini ile de karşılanabilirdi, ama kullanılan cümle de Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Miras yemek: 1. Kendine miras kalmak. 2. Kendine kalan mirası tüketmek	Букв.Получить наследство/ истратить наследство.

İkidebir öksüren zayıf ihtiyar, — Allah Allah... dedi, ne hikmettir bilmem ki, bu makama gelenler aklını oynatıyor (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—О Аллаһ милосердный, — прошамкал старичок, то и дело кашлявший, — что за напасть на нас: все на этом посту теряют разум. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 16)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı что за напасть на нас nedir ki üstümüze gelen cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada что за чудо! (bilinmeyen bir durumda şaşırma, hayret ifadesi) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Ne hikmetse (hikmettir): Bilinmeyen bir sebepten dolayı	ЧТО ЗА ЧУДО! Разг. Экспрес. Выражение удивления, изумления.
---	---

Kimi başkan yapmışlarsa, sonunda ne mal olduğu anlaşılmıştı . Hepsi deli çıkmıştı. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	Все присутствующие встали и направились к Расим-бею домой. Рассказали ему о своем предложении, не утаив и того , что все мэры рано или поздно сходили с ума. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не утаив и того onu bile saklayamadan cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada видно и без фонаря (alanen herkes tarafından bilinen) veya что за фрукт? (neye benziyor, nasıl bir şey?) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ne mal olduğu anlaşılmak ne mal olduğunu bilmek (veya anlamak): (birinin) nasıl bir nitelikte, yetenekte ve yaratılıştaki olduğunu bilmek, kestirmek	ВИДНО И БЕЗ ФОНАРЯ. Прост. , Экспрес. И так ясно. ЧТО ЗА ФРУКТ? Прост. Пренебр. Что собой представляет?

İşin doğrusu, büyük adam da her adam gibi can çekişirken bunalmış, nefes darlığından kurtulmak için “Açın kapıyı” demiş. İşte bu. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	А по правде говоря, великий человек тоже, как и все люди, отдавая Богу душу, задыхался и, чтобы избавиться от удушья , сказал: «Откройте дверь!» (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 76)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı от удушья boğulmaktan cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada запирает дух (дыхание) (Zor nefes almak, nefesi kesilmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Nefes darlığı: Solumada yaşanan sıkıntı.	ЗАПИРАЕТ ДУХ (ДЫХАНИЕ). Устар. Прост. Становится трудно дышать.

Efendim, ben mutlu bir aile yuvası kurdum. Bundan önce nerede akşam orda sabah . (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	— Я, эфенди, свил счастливое семейное гнездышко. Раньше мне все было нипочем . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.162)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı все было нипочем her şey farksızdı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada где ни попало (Herhangi bir yerde, nerde olursa olsun, rastgele bir yerde) veya где попало (Herhangi bir yerde, nerde olursa olsun, rastgele bir yerde) куда ветер дует (Hayatın akışına göre yaşamak, rastgele yaşamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Nerede akşam orada sabah: Bir kimsenin gece kalacak belli bir yeri olmadığını, rastgele bir yerde kalabileceğini anlatır.	ГДЕ НИ ПОПАЛО. Устар. То же. что где попало. ГДЕ ПОПАЛО. Прост. В любом месте, безразлично где: где угодно. Жить КУДА ВЕТЕР ДУЕТ. Разг. Пренбр. Жить как придется. Букв. Где вечер, там и утро Nerde akşam ise,orada sabah Неизвестно где ночи проводит. Gecelerini nerelerde geçirdiği belli değil

Sıcak çay üstüme dökülünce, ben can acısıyla bağırırken bu kez kafama bişey geçti. Ne olduğumu, neye uğradığımı anlayamadım. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Кипятком ошпарило руку, и не успел я вскрикнуть от боли, как мне что-то нахлобучили на голову. Я не понимал, что происходит. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 302)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не понимал, что происходит neler olduğunu anlayamadım cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada не имеет понятия (bir konu ile ilgili bilgisi olmamak, herhangi bir konuyu anlayamamak, bilmemek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Neye uğradığını anlayamamak neye uğradığını bilememek (veya şaşırmak): Ansızın üzücü, sıkıcı, neşeli, güzel veya hoş bir durum karşısında kalmak:	НЕ ИМЕТЬ ПОНЯТИЯ о чем. Разг. Не быть сведущим, не разбираться в чём-либо; не знать чего-либо.

ölünce, öbür dünyaya gider gitmez, ilk işim Goethe’yi bulup sormak:	После своей смерти, когда я окажусь в потустороннем мире, япрежде всего разыщу Гёте и спрошу у него:
---	--

(Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 76)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı После своей смерти kendi ölümünden sonra cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada за дверью гроба (Öldükten sonra, ahiret dünyasında) veya загробная жизнь (Dini tasvirlerle göre: bir insanın ölümünden sonra öbür dünyadaki hayatı) veya за могилой (Öbür dünyadaki hayatı, vefat ettikten sonra) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Öbür dünyaya gitmek öbür dünya: Öldükten sonra ruhun yaşayacağına inanılan âlem, ahret. öbür dünyayı boylamak; Ölmek	ЗА ДВЕРЬЮ ГРОБА. Устар. Поэт. После смерти; в загробном мире. ЗАГРОБНАЯ ЖИЗНЬ. По религиозным представлениям: существование человека после смерти в потустороннем мире. ЗА МОГИЛОЙ. Устар. В потустороннем мире; после смерти.

Sen elli gram kahveyi bul, öp de başına koy . Elli gram kahve ne demek? İki kilo da nohut kırdırdın mı, mis gibi ikibuçuk kilo kahve olur. (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	— Я лично не могу столько стоять из-за пятидесяти граммов кофе. Лишь бы получить их, эти пятьдесят граммов. А там прибавишь два кило гороха, смешаешь хорошенько, а получится два с лишним кило отличного кофе. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 256)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Лишь бы получить elde edebilmek için cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada и на том спасибо (Böyle olmasıyla memnun olma, ufak bir ilgi, hizmet, davranışa karşı memnuniyet ifadesi (hatta bunu bile beklemeyip, daha kötüsünü hesaplarken)) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Öp de başına koy: 1. Bir nimeti veya kutsal sayılan bir varlığı saygıyla el üstünde tutmak, yüksekte tutmak. 2. Bir şeyi memnurlukla karşılamak, saygı duymak, saygıyla karşılamak	И НА ТОМ СПАСИБО. Разг. Экспрес. Хорошо, что так: и тем доволен. Выражение благодарности, удовлетворения по поводу незначительного проявления внимания, мелкой услуги, уступки или небольшого везения (когда даже этого малого не ждешь, рассчитываешь и худшее).

Ziyafet miyafet istemem, kimse beni şişirmeyecek... Beni öve öve göklere çıkarmayacaksınız. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	Банкеты, приемы — отменить, лестъ и славословие — забыть. Ну, как? Можете выполнить? Я такой же простой смертный, как и все. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 18)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı лестъ и славословие yalakalık ve pohpohlama cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada возжигать фимиам (İltifatla övmek, bir kimseyi övmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Öve öve bitirememek öve öve : Sürekli överek, çok överek	ВОЗЖИГАТЬ ФИМИАМ кому. Устар. Книжн. Лъстиво восхвалять, превозносить кого-либо.

Müdür, —Meslek başka şey, diyordu. Şu çocuklara ne laf, ne sopa para etti. Ama başlarına öğretmen gidince, onun dilinden anladılar. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	— Профессия, звание дела — вот в чем суть, — говорил начальник. — На этих детей ничего не действовало — ни слова, ни палка. Но к ним пришел учитель — и сразу нашел с ними общий язык. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ничего не действовало hiçbir şey etki etmedi cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada бить на эффект (İzlenim bırakmak) veya братъ (взять) за живое (1. heyecanlandırmak, güçlü bir etki bırakmak. 2. birini teşhir etmek; ipliğini pazara çıkarmak; maskesini kaldırmak) veya пронимать (пронять) душу (Birinin üzerinde güçlü bir etki bırakmak) veya шибать (шибануть) в нос (güçlü bir etki bırakmak, dikkatleri kendi üzerine çekmek) veya ни во что (birini hiçbir şeyden saymamak (değer vermemek, saygı göstermemek, adam yerine koymamak)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Para etmek: Değeri olmak.	БИТЬ НА ЭФФЕКТ. Разг. Неодобр. Производить впечатление. БРАТЬ (ВЗЯТЬ) ЗА ЖИВОЕ. Разг. Экспрес. 1. Волновать, производить сильное впечатление. 2. кого. Разоблачать кого-либо. ПРОНИМАТЬ (ПРОНЯТЬ) ДУШУ.

	Разг. Экспрес. Производить на кого-либо очень сильное впечатление. ШИБАТЬ (ШИБАНУТЬ) В НОС. Прост. Экспрес. Производить сильное впечатление, обращать на себя внимание- НИ ВО ЧТО. Устар. Совсем (не уважать. не ценить кого-либо; не считаться г кгм-липо); ни во что не ставить кого.
--	--

Doğrusu ben, çocuğu korkutmuyorlar, dövmüyorlar da ondan bu kadar yaramaz sanıyordum. Ama o iki tokattan sonra da oğlan yalışınca, <u>pes dedim.</u> (Nesin, A. "Havadan Sudan" Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Но когда я увидел, что и после таких затрещин мальчишка не перестал безобразничать, я понял, что ошибся. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 303)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyimim, Rusça metindeki karşılığı я понял, что ошибся yapıldığını anladım cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada разевать (разинуть) варезку (Son derece şaşırmak, hayret etmek) veya на тебе (Bir şeyin haksız beklentisinin ifadesi sonuç olarak şaşkınlık hayret. İşte sana bir kez, hayal kırıklığı memnuniyetsizlik vb.) veya с ума сойти! (bir şeye aşırı derecede hayret ve şaşkınlık ifadesi) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Pes demek: Karşısındakinin kendisinden daha üstün olduğunu kabul etmek, boyun eğmek.	РАЗЕВАТЬ (РАЗИНУТЬ) ВАРЕЖКУ. Прост. Ирон. Крайне удивляться. изумляться. - Обл. варезка "рот. глотка, горло, пасть". НА ТЕБЕ. Разг. Экспрес. 1. Выражение удивления, недоумения как результат неоправданного ожидания чего-либо; вот тебе и раз. 2. Выражение досады, недовольства; С УМА СОЙТИ! Прост. Экспрес. Выражение крайнего удивления или восхищения чем-либо:

Sinirlerim iyice bozulduğu için, kendimi tutamıyordum. Bütün banka memurları yöremi çevirdi, beni yatıştırmaya çalışıyorlardı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	Нервы у меня здорово <i>расшатались</i>, я не мог сдержаться. Меня окружили все банковские служащие, старались утихомирить. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 155)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Нервы ... расшатались sinirlerim gevşedi cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada мотать нервы (Birini sinirlendirmek) veya нервы на пределе (Öfkenin son noktasına kadar gelmiş, fakat kendini tutuyor. (Burama kadar geldi)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Sinirleri bozulmak: Çok sinirlenmek, ne yapıp edeceğine bilmeden şaşkın, karmaşık bir duruma düşmek:	МОТАТЬ НЕРВЫ. Прост. Предосуд. 1. кому. Нервировать кого-либо. НЕРВЫ НА ПРЕДЕЛЕ у кого. Экспрес. Кто-либо находится в состоянии крайнего возбуждения, нервного напряжения, едва сдерживает себя.

Sonunda, araya taraya, gazete, gazetenin sahiplerine ve bana en zararsız olan, zülf-ü yârse dokunmayan, havadan sudan bir konu seçerim. Güneşe karşı su dökmeden, сува sabuna dokunmadan bu yazıyı yazarım. (Nesin, A. “Nutuk Makinası” Bir Yazı Nasıl Yazılır?)	После долгих раздумий я выбираю самую что ни на есть безобидную тему, абсолютно безвредную и для газеты, и для ее владельца, и для меня — тему, про которую говорят «ни рыба ни мясо». Никого, не обижая, <i>никого не критикуя, без каких-либо двусмысленностей или намеков</i> пишу свою заметку. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 283)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı никого не критикуя, без каких-либо двусмысленностей или намеков hiç kimseyi tenkit etmeden, hiçbir art niyet veya ima olmadan cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada моя хата (изба) с краю <я> (ничего не знаю) (Bir konuya ilişkin ilgisiz olmak veya bir olayda suzsuzluğunu belirtmek) veya Ни во что не вмешиваться (Hiç bir şeye karışmamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Сува sabuna dokunmamak: Sakıncalı konularla ilgilenmemek; davranışlarını kimseyi incitmeyecek biçimde ayarlamak:	МОЯ ХАТА (изба) С КРАЮ <Я> (НИЧЕГО НЕ ЗНАЮ). Говорит тот (или говорится о том), кто подчеркивает свою непричастность к

	чему-л., незаинтересованность в чем-л. Букв. Ни во что не вмешиваться
--	---

Oradan biri, — Şansınız varmış, dedi. Başka biri de, — Ne şansы birader, dedi, kimbilir nereden torpil getirmiştir de işi bu kadar çabuk yürüyor. (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	Вмешался второй: — Вам повезло. Третий сказал. — Какое там повезло? Наверно, нашел мощную поддержку, так быстро и поступило... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 295)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Вам повезло şansınız varmış cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada счастливая рука (Her şanslı olan insan, başladığı işlerde de şanslı) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Şansı var: talihli	СЧАСТЛИВАЯ РУКА у кого. Разг. Человек, которому всегда везёт, который удачлив в своих начинаниях.

Adliye Müfettişi, — Müdür nerede? diye seslendi. Şaşkına dönen Müdür, Başgardiyana, — Koş ağaya, ne kadar esrar, afyon istiyorlarsa al, çabuk dağıt bunlara! (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	— А где же начальник тюрьмы? — поинтересовался инспектор юстиции. Окончательно растерявшийся начальник быстро приказал главному надзирателю: — Сбегай к главарю, возьми у него гашиша и опиума, сколько хотят эти чертенята, и быстро раздай всем! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 71)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Окончательно растерявшийся son derce kendini kaybeden cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada потерять себя (1. Kendine hâkimiyetini kaybetmek, kendini tutamamak, hâkimiyetini kaybetmek. 2. masumiyetini, akliselimliğini kaybetmek.) veya терять (потерять) терпение (Kendini tutma yeteneğini kaybetmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Şaşkına dönmek (biri): Beklenmedik	ПОТЕРЯТЬ СЕБЯ. 1. Прост.

<i>bir durum karşısında şaşkınlaşmak:</i>	Утратить самообладание. выдержку, перестать владеть, растеряться. 2. Устар. Лишиться целомудрия, невинности. ТЕРЯТЬ (ПОТЕРЯТЬ) ТЕРПЕНИЕ. Разг. Утрачивать способность сдерживать себя.
---	--

Sarışın Hanım, — Herhalde Beyefendi, bizimle evde konuşacaklar, dedi. Yine de terbiyemi bozup bir kelime söylemeyecektim. (Nesin, A. “Bay Düdük” Cürme Teşvik)	— Очевидно, бейэфенди будет разговаривать с нами дома, — сказала блондинка. Я бы опять смолчал, чтобы не сказать ничего предосудительного (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 269)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı чтобы не сказать ничего предосудительного ayıplanacak bir şey söylememek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada выходить (выйти) из рамок (1. Aşmak, belirtilenden daha fazla performans 2. Davranış kurallarını ihlal etmek, ahlaki standartlar) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Terbiyesini bozmak: Terbiyesizlik etmek.	ВЫХОДИТЬ (ВЫЙТИ) ИЗ РАМОК. 1. Превышать, выполнять больше, чем предписано- 2. Нарушать нормы поведения, правила приличия.

Müdür bir tokat yaptırdı çocuğa. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Начальник размахнулся и ударил мальчика по лицу. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 70)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ударил ... по лицу yüzüne darbe vurmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada засветить оплеуху (Birine sert bir şekilde vurmak) veya скроить трюха (Birinin yüzüne veya başına sertçe vurmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Tokat yaptırmak tokat atmak (aşk etmek veya patlatmak): 1. El içi ile vurmak: 2. (argo söz) Dolandırmak.	ЗАСВЕТИТЬ ОПЛЕУХУ кому. Прост. Экспрес. Сильно, с размаху ударить кого-либо.

	СКРОИТЬ ТРЕУХА кому. Устар. Прост. Сильно ударить кого-либо по лицу, по голове; дать оплеуху. /
--	--

İkiyüz lira aylıklı gece bekçisi, uykusu ağır olduğu için, işten çıkarıldı; yerine o geçti. Gündüzleri kapıda duruyor, geceleri de, devriye saati boynunda, fabrikayı bekliyordu. (Nesin, A. “Koltuk” Ya Kadın Olsaydım)	Ночной сторож, получавший 200 лир в месяц, немедленно был уволен за то, что слишком крепко спал , и на его место взяли нашего швейцара. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 10)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı слишком крепко спал oldukça derin uyudu cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada давить медведя (Çok uzun ve derin uykuda olmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Uykusu ağır: Uyurken kolayca uyanmayan, derin uyuyan:	ДАВИТЬ МЕДВЕДЯ. Прост. Шутл. Очень долго и крепко спать.

Yağma yooook... Bir gazete yazısı yazmak, sandığınız kadar kolay iş değildir. (Nesin, A. “Nutuk Makinası” Bir Yazı Nasıl Yazılır?)	Но не тут-то было. Написать в газету статью не так просто, как вы думаете. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 282)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Но не тут-то было ama böyle bir şey yok cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada быть нельзя (mümkün değil, olamaz) veya <а> вот и нет (Mümkün olmamak; yapılmak istenen, niyetlenilen şeyin yapılmasının mümkün olmaması) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yağma yok: Öyle şey olmaz:	БЫТЬ НЕЛЬЗЯ. Устар. То же, что быть не может. <А> ВОТ И НЕТ. Разг. Экспрес. Не выходит, нельзя сделать то, что намечается, предполагается.

Oysa öbürü, iri-kıyım ve iyi giyimli adamlar yakınlık kurmak istiyordu.	А другому не терпелось поговорить: — Как живешь, джафер-бей? —
--	--

— Nasılsın Cafer Bey? diye sordu. İri adam başını çevirmeden kısaca, — İyiyim, deyip sözü kesti. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	спросил он. Не поворачивая головы, представительный мужчина отрезал коротко: - Хорошо. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 130)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не терпелось поговорить konuşmak için sabırsızlanmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada делить компанию (Birileri ile dostluk, arkadaşlık ilişkilerinde bulunmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yakınlık kurmak: Sıkı ilişki içinde bulunmak, ilgi ve destek vermek	ДЕЛИТЬ КОМПАНИЮ с кем. Находиться с кем-либо в приятельских, дружеских отношениях.

Kravatı sarkmış, yakası yırtılmış olan Demokrasi Behiç süklüm püklüm duruyordu. Salon yangın yerine dönmüştü. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Демократ Бехич стоял в стороне, растрепанный, со съехавшим набок галстуком и с оторванным воротником. Зал имел такой вид, словно здесь только что потушили пожар. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 281)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı словно здесь только что потушили пожар sanki burada yangını henüz söndürmüşler cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada точно мамай прошел (Tam bir karmaşa,yenilgi,her yerde yıkım. - Mamay isimli tatar hananın XIV.yy her şeyi yakıp yıkarak Rusyayı işgal etmesi ve Kulikov savaşında Rusların mağlup olması (1380).) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yangın yerine dönmek: Çok kalabalıklaşmak. Ortalık karışık, dağınık bir duruma gelmek.	ТОЧНО МАМАЙ ПРОШЕЛ. Прост. Экспрес. Полнейший беспорядок, разгром, опустошение где-либо. - По имени татарского хана Мамай, совершившего в XIV в. опустошительное нашествие на Русь я разгромленного русскими в Куликовской битве (1380 г.).

— Bazı ahlâk düşkünleri, genç kızları yıldız yapacağız diyerekten kandırıyorlar. — Yazıklar olsun... (Nesin, A. “Kazan Töreni” Fuhuşla Mücadele)	—Некоторые испорченные люди обманывают молодых девушек, обещая сделать их кинозвездами. — Жаль бедняжек! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 51)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Жаль бедняжек zavallı gariban cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada к стыду (Utanç verici bir şey olduğunu itiraf ederek, bir şeyi affedilemez bir kusur olarak değerlendiren (bir davranışta, eylemde, durumda vb.) Kendi veya başkasının davranışından, hareketinden vs. memnuniyet duyulmaması halinde kullanılır.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yazıklar olsun: Üzüntü ve kınamanın çokluğunu anlatır.	К СТЫДУ чьему, кого. Разг. Неодобр. Признавая что-либо постыдным, оценивая что-либо как непростительный недостаток (в чьем-либо поведении, действиях, позиции и т. п.). Употребляется для выражения недовольства своим или чужим поступком, поведением и т. п.

Bu söz, büyük adamın insanlığa gösterdiği voldur. “Kapıyı açın!” ne demek bu? Bu, ne büyük laftır. Düşünün bikere.. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	И эти слова — путь, завещанный великим человеком потомству. «Откройте дверь!» Что это значит? Вдумайтесь только, какие великие слова. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.76)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı путь, завещанный vasiyet edilen yol cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada направлять (направить) на путь истины (истинный) (Güzel, gerçek öğütler, teklifler vererek, birini iyiye yöneltmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yol göstermek: 1. Kılavuzluk etmek, yolu bilmeyene anlatmak, tarif etmek: 2. Ne yapılacağını, nasıl davranılacağını öğretmek	НАПРАВЛЯТЬ (НАПРАВИТЬ) НА ПУТЬ ИСТИНЫ (ИСТИННЫЙ) кого. Книжн. Давая верные советы, указания, склонять кого-либо к хорошему.

Hırsından boncuk boncuk terleyen Demokrasi Behiç bizi bitürlü kapı ve pencereden ayıramayınca en sonunda kendisi yola geldi .	От негодования лицо Демократа Бехича покрылось капельками пота. Поняв, наконец, что ему не удастся отвлечь нас от окон и дверей, он перестал сопротивляться .
(Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 280)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı перестал сопротивляться karşı koymaktan vazgeçmek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada хватиться за ум (разум) (İhtiyatlı,akıllı,kusursuz olup da akıllı başında olmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yola gelmek: İstenilen biçimde davranışı kabullenmek, düzelmek, uslanmak.	ХВАТИТЬСЯ ЗА УМ (РАЗУМ). Устар. Стать благоразумнее, рассудительнее. образумиться; взяться за ум.

Gece gündüz, çocuklarla beraber kalacaksın. Herşeyi iyice öğret... öğretmenin yüzü ekşidi :	днем и ночью будешь находиться с детьми. Смотри, обучи их всему хорошенько! На лице учителя отразилось заметное беспокойство :
(Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 69)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı На лице ... отразилось заметное беспокойство yüzünde hissedilir bir huzursuzluk belirdi cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada лицо вытянулось на какую пуговицу (до какой пуговицы) (Büyük bir üzüntü, memnuniyetsizlik ifadesi) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yüzü ekşimek yüzünü buruşturmak (veya ekşitmek) : Yüzüne öfke ve hoşnutsuzluk gösteren bir biçim vermek	ЛИЦО ВЫТЯНУЛОСЬ НА какую ПУГОВИЦУ (ДО какой ПУГОВИЦЫ). Устар. Экспрес. О выражении сильного огорчения, недовольства.

Ama Öğretmeni, Sübyan koğuşuna göndermeden önce, ona iyi bir zılgıt verdi .	Перед тем как направить учителя для занятия в камеру подростков, начальник сделал ему строгое внушение .
--	--

(Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 67)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı сделал ... строгое внушение sert bir şekilde telkin etti cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada задавать (зadat') перца с гвоздичкой (Bir kimseye çok kötü bağışlamak, kendi gücünü ve hakimliğini göstererek) veya мыть (namylit') шею (Bir kimseyi şiddetle zarlamak) veya пудрить голову (Şiddetle azarlamak, ciddi karar vermek) veya устраивать (ustroit') баню (1. Azarlamak, bir kimseyi cezalandırmak 2. Bir kimseyi vurma, dövmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Zılgıt vermek: Korkutmak, çıkışmak, azarlamak, gözdağı vermek	ЗАДАВАТЬ (ЗАДАТЬ) ПЕРЦА С ГВОЗДИЧКОЙ кому. Прост. Ирон. Сильно распекать, ругать кого-либо, показывая свою силу и власть. МЫЛИТЬ (НАМЫЛИТЬ) ШЕЮ кому. Прост. Сильно бранить, распекать кого-либо; мылить голову, ПУДРИТЬ ГОЛОВУ кому. Устар. Экспрес. Сильно бранить, делать строгий выговор, распекать кого-либо. УСТРАИВАТЬ (УСТРОИТЬ) БАНЮ кому. Прост. Экспрес- 1. Распекать, бранить, наказывать кого-либо. 2. Бить, громить кого-либо; давать жару.

Oğlan şaşırtmaca verip, bir o yana, bir bu yana zikzak yaptığından kendisini kovalayanlar birbirine çarpıp yerlere yuvarlanıyorlardı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Бегая по комнате, мальчик делал неожиданные повороты, и от этого его преследователи сталкивались друг с другом и падали. Началась свалка. Домочадцы схватились друг с другом. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 302)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı делал неожиданные повороты beklenmedik dönüşler yapmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada выписывать вензеля (восьмёрки, зигзаги) (Sallanarak, titreme şeklinde yürümek sarhoş gibi) deyimini bulunmaktadır ve	

cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Zikzak yapmak: 1. Sık sık sağa sola yön değiştirmek. 2 . (mecaz)Sık sık düşünce değiştirmek.	ВЫПИСЫВАТЬ ВЕНЗЕЛЯ (ВОСЬМЁРКИ, ЗИГЗАГИ). Разг. Ирон. Идти нетвёрдой колеблющейся походкой (при опьянении, качке и.т.п.).

Hedef dilde bir eşleştirmenin yapılamaması halinde ya da kaynak ve hedef dillerin üslup tercihlerindeki farklılıklardan dolayı deyimse dil kullanmak uygun olmadığı takdirde deyimlerin çevirisinde kullanılabilecek bir yöntemlerden biri de **açıklama yoluyla çeviridir**. Özellikle kültür odaklı deyimleri hedef dilde aynı biçimle aktarmak, hatta zaman zaman bir deyimle karşılamak bile güçtür.

Kelime düzeyinde olduğu gibi deyimler de hedef metinde atlanabilir. Bunun nedeni, hedef dilde yakın bir eşleştirmenin mümkün olmaması, deyim anlamının kolaylıkla açıklanamaması ya da metinde özel bir üslubun kullanılması olabilir. Kaynak metin deyiminin hedef dilde atlanması ya da hafifletilmesi, mümkünse hedef metnin başka yerinde kullanılması anlamına gelir. Bu şekilde kayıpların telafisi mümkün olabilir. Amaç, hedef metnin doğrallığını ve okunabilirlik düzeyini artırmak, okuyucu beklentilerine uygun bir çeviri ürününü meydana getirmektir.

İkinci grup örneklerdeki 100 örnekten 13 örnek, çevirinin deyim birim olarak eşdeğerinin olmadığını göstermektedir. Bu deyim birimlerin çeviri metindeki karşılıklarının, daha açıklayıcı ve estetik şekilde verilebileceği sunduğumuz örneklerle ortaya konulmuş olmaktadır.

Çevirmenin de izlediği yolu bilimsel bir yöntemle saptamak üzere yürüttüğümüz bu incelemede çevirmen hedef kültüre bağlılığı ön plana alarak çevirisini hedef metin odaklı yapmayı seçtiğini, Türkçe deyim kullanımlarına, okura daha yakın gelecek karşılıklara yönelmediğini, kaynak metninde yeralan

deyimlerdeyimseleşdeğerleri yerine açıklayıcı cümlelerle vermeyi tercih ettiğı ve daha özgürce bir Rusça kullanarak eseri Rus okuyucunun önüne götürmeye seçtiğini söyleyebiliriz.

12.4. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞININ BAŞKA ANLAMA SAHİP DEYİM İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERSİZLİK

Çeviride eşdeğerlikten söz ederken, ancak kaynak metnin iletişimsel değeri ile birlikte zaman, yer ve gelenek unsurları da çeviri dilindeki metinde en yakın eşdeğerleriyle karşılandığı zaman çeviriye tamamlanmış olarak bakılabilir (Gentzler,1993:98). Bu bağlamda, çeviri dilindeki kültürün parçası olan metni, söz konusu duruma uygun olarak yeniden yapılandırmak gerekmektedir.

Örneğin, ‘kar gibi beyaz’ ifadesi hiç kar görmemiş kitlenin diline çevrilirken ‘süt gibi beyaz’ şeklinde çevrilmelidir; böylece çeviri dilindeki metnin etkisi kaynak metnin etkisiyle kıyaslanır duruma gelmektedir.

Orijinal metin parçası	Karşılık gelen çevirisi metin parçası
Şaşkına dönen Müdür, Başgardiya, — Koş ağaya, ne kadar esrar, afyon istiyorlarsa al, çabuk dağıt bunlara! Ama bunun <u>acısını çıkarırım</u> , dedi. (Nesin, A. “Fil Hamdi” Fil Hamdi Nasıl Yakalandı)	Окончательно растерявшийся начальник быстро приказал главному надзирателю: — Сбегай к главарю, возьми у него гашиша и опиума, сколько хотят эти чертенята, и быстро раздай всем! А когда все кончится, я им покажу, где раки зимуют. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 71)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı я им покажу, где раки зимуют (кому. Разг. Экспрес. Проучить, жестоко наказать кого-либо. Чаше употребляется как выражение угрозы. — <i>birisini sert bir biçimde cezalandırmak; daha çok bir tehdit ifadesi olarak kullanılır</i>) deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada сводить (свести) счёты (1. birisiyle karşılıklı para alışverişinde bulunmak, hesabını kapatmak, ödemek. 2. birisinin daha önce yaptığı aşağılama, hakaret v.b. öcünü almak. 3. birisinin daha önce yaptığı aşağılama,	

<i>hakaret v.b. hatırlatarak aynııyla karşılık vermek.)</i> deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Acısını çıkarmak: 1. Zararı gidermek. 2. Öç almak.	СВОДИТЬ (СВЕСТИ) СЧЁТЫ с кем. 1. Устар. Производить взаимные, денежные расчёты, рассчитываться с кем-либо. 2. Разг. Мстить кому-либо за нанесенные обиды, оскорбления, унижения и т. п. 3. Разг. Припоминая кому-либо прежние обиды, оскорбления и т. п., отвечать на них тем же.

Artık ağzıma ne gelirse, aklıma ne gelirse söylerim. Bütün marifet, tutukluk yapmayacaksın. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	После этого я <i>говорил все, что приходило в голову.</i> Все искусство — не заливаться. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 39)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>говорил все, что приходило в голову</i> (bir konuda düşünmeden aklına ne gelirse konuşmak) deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>с легкой душой</i> (Düşüncesiz, hakkında daha düşünmeden. Aklına ne geliyorsa konuşuyor) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Ağzına geleni söylemek: 1. Nezaket dışına çıkarak ağır ve kırıcı sözler söylemek. 2. Çok düşüncesizce konuşmak.	С ЛЕГКОЙ ДУШОЙ. Разг. Экспрес. Бездумно, ни о чём не думая.

hocanın şaşkınlığı geçmeden ağzımı açarım (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	И, не давая учителю опомниться, я, ни на секунду <i>не закрывая рта,</i> продолжал: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 39)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>не закрывая рта</i> ağzını kapatmadan deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>попасть на свой конёк</i> (Konuşmaya başlamak, savunmak, favori teması üzerinden yaymak) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Ağzını açmak: Konuşmaya başlamak.	ПОПАСТЬ НА СВОЙ КОНЁК.

	Устар. Начать говорить, рассуждать, распространяться на излюбленную тему. Открыть рот ‘начать говорить’
--	--

O halde bir cıgara verin de aklım başıma gelsin!... (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Orkestra Adam)	В таком случае дайте мне сигарету, чтобы я немного пришел в себя! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 197)
---	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **пришел в себя** kendine gelmek **deyimi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **входит (войти) в меру** (Muhakeme fırsatı yakalamak, kendine gelmek) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.

Aklı başına gelmek: 1. Davranışlarının yanlışlığını sezerek doğru yolu bulmak: 2. Ayılmak, kendine gelmek	ВХОДИТЬ (ВОЙТИ) В МЕРУ. Обл. Обретать возможность здраво рассуждать; опомниться. Букв. Его ум пришел в его голову ~ Дойти (доходить) своим умом «В таком случае дайте мне сигарету, чтобы до меня <i>дошло!</i>»
---	---

İkidebir öksüren zayıf ihtiyar, — Allah Allah... dedi, ne hikmettir bilmem ki, bu makama gelenler aklını oynatıyor. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—О Аллах милосердный, — прошамкал старичок, то и дело кашлявший, — что за напасть на нас: все на этом посту теряют разум. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 16)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **теряют разум** idrakini yitirmek **deyimi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **Сойти с ума** (Aklını oynatmak, çıldırmak, delirmek) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.

Aklını oynatmak: Delirmek.	Букв. Сдвигать мозг (с места). Сойти с ума (Молотков, 465)
--	--

- Allah için namuslu adam. - Hem nâmuslu, hem terbiyeli, hem de alçakgönüllü...	- Слава Аллаху, порядочный человек. - Честный. Воспитанный. Скромным. - Не завистлив. Всем желает добра.
---	--

- Kimsenin malında gözü yok. iyiliksever. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Слава Аллаху Allaha şükür deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada честно говоря (Tüm gerçeği haber vererek, yalansız, tüm gerçeği olduğu gibi anlatmak.) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Allah için: doğrusu(Ö.A.A.)	ЧЕСТНО ГОВОРЯ. Откровенно, чистосердечно. неизм.обычно вводн. Честно говоря, я завидую бодрости, энтузиазму этого человека.

Bir sinir gülmesi bu. Allah razı olsun bir sandalyeye oturtular, bir bardak su verdiler, yanaklarımı tokatladılar, kolonya koklattılar. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Теперь уж мне не смеяться надо, а плакать, а я не могу сдержаться. Мы смеемся без конца. Это был уже нервный смех. Слава Богу , что меня еще усадили на стул, дали стакан воды, похлопали по щекам, дали понюхать нашатыря. И когда я пришел немного в себя, я спросил: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 163)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Слава Богу Allaha şükür deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada и на том спасибо (Böyle olmasıyla memnun olma, ufak bir ilgi, hizmet, davranışa karşı memnuniyet ifadesi (hatta bunu bile beklemeyip, daha kötüsünü hesaplarken)) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Allah razı olsun: ben memnunum, Allah'da memnun olsun	И НА ТОМ СПАСИБО. Разг. Экспрес. Хорошо, что так: н тем доволен. Выражение благодарности, удовлетворения по поводу незначительного проявления внимания, мелкой услуги, уступки или небольшого везения (когда даже этого малого не ждешь, рассчитываешь на худшее).

Sıra sıra, örgü örgü kuyruklar birbirine girmiş, arapsacına dönmüş.	И какой хвост! Не просто хвост, а с завитушками и петлями, словно
--	---

(Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	<i>хвост вьючной лошади.</i> (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 253)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı хвост вьючной лошади yük atının kuyruğu gibi deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada всемирный потоп (Düzensizlik, karışıklık) veya в дебрях (Düzensizlikte, kaosta) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Arapsaçına dönmek: Her sey birbirine karışmak, icinden cıkılmaz hale gelmek.	ВСЕМИРНЫЙ ПОТОП. Разг. Экспрес. Беспорядок, неразбериха. В ДЕБРЯХ чего, Ра.и-. Крон. В беспорядке, хаосе.

Ama benim bunda suçum yok. Kısmet kendiliğinden ayağıma geldi . Yoksa yüksek sosyeteden bir varlık için böyle şeyler düşünmek kim, ben kim... (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	Но, право, я тут не виноват. Просто счастье мне привалило (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 25)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı привалило (привалить) gelmek, dayanmak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada сам (само) идет в руки (к рукам) (Bir şeye kolaylıkla ulaşmak, eline gelmek) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Аyağıна gelmek: hiç bir emek verilmeden elde edilmek.	Сам (само) ИДЕТ В РУКИ (К РУКАМ). Разг. Экспрес. Легко, без труда достаётся что-либо.

Anlaşılan bunlar aslında hep deli, ama delilik yapmaya fırsat bulamıyorlar. Biz başımıza geçirince fırsat bu fırsat diye işi azıtıyorlar (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	— Очевидно, наши кандидаты уже раньше были..., того, но их сумасшествие ни в чем не проявлялось до избрания. А как только они занимают этот пост , их болезнь прорывается наружу и начинает прогрессировать. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 16)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı занимают этот пост bu göreve gelince deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada стоять у руля (Bir şeyleri yönetmek kontrol etmek, gelişim aşamasında bir şeylerin başında bulunmak) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	

Başına geçirmek: <i>bir işin yönetimini ele almak, bir işi yapmaya başlamak, görevi altında bulundurmak</i>	СТОЯТЬ У РУЛЯ чего. Управлять, руководить чем-либо, возглавлять что-либо, определяя направление развития.
--	---

Bu sapıklar günden güne işi azıtıyorlardı. Daha kötüsü, çocuklarımızın ahlâkını bozuyorlar, akli başında insanları da <u>baştan çıkarıyorlardı</u> (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Ну, и вти юродивые день ото дня позволяли себе все больше и больше. Еще хуже было то, что они развращали наших детей, <i>сбивали с пути</i> людей разумных. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 108)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>сбивали с пути</i> yoldan çıkardılar <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>сбивать (сбить) с круга</i> (Davranışını kötü yönde değiştirmek, herhangi bir kötü duruma düşmek, kınanması: birilerini yoldan çıkartmak) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Baştan çıkarmak: <i>Karşısındakini aldatmak, istediği yola getirmek.</i>	СБИВАТЬ (СБИТЬ) С КРУГА кого. Устар. Прост. Изменить поведение в плохую сторону, толкать на что-либо дурное, предосудительное: сбивать с пути кого.

Aaaa... Hiç tüylüsünü de görmemiştim. <u>Bir yaşına daha bastım.</u> Tüylü kahve olur muymuş? (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	Господи, <i>до седых волос дожила</i>, а кофе с ворсом не видала. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 257)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>до седых волос дожила</i> saçlarım ağarıncaya kadar yaşadım <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>ведь вот</i> (Beklenmedik bir şeyde sürpriz ifade) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Bir yaşına daha basmak: <i>inanılmayacak durumlar ve sözler karşısındaki şaşkınlığı belirtmek için kullanılır.</i>	ВЕДЬ ВОТ. Разг. Экспрес. Выражение удивления по поводу чего-либо неожиданного.

Ooooh... İnsan içini döktü mü, ne kadar da rahatlıyor. Müdür Muavini kısım âmirinin odasına girdi. <u>Burnundan soluyordu:</u> (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	Ох, как становится человеку легко, когда он душу отведет! Заместитель управляющего вошел в кабинет начальника отдела. Он тяжело дышал: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.79)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı тяжело дышал zor nefes alıyordu deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada Раздувать ноздри (burnunu şişirmek: çok öfkelenmek, öfkesinde dolayı sık sık solumak) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Burnundan Solumak: Çok öfkelenmiş olmak	Раздувать ноздри

Sonunda, dinleyenler de «Adam besbelli <u>büyük laf etti</u>” diye alkışlamak zorunda kalır. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	А после выступления скажут: «Этот человек произнес замечательную речь», и будут аплодировать. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 38)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı произнес замечательную речь çok güzel nutuk çekti deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada Говорить авторитетным тоном (itibarlı, güvenilir bir ses tonuyla konuşmak) veya Разговаривать высокомерно, надменно (kibirli, mağrur bir şekilde konuşmak) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Büyük lâf etmek: Büyük söz söylemek. büyük (söz) söylemek: Yapacağı bir şey hakkında kesin konuşarak övünmek.	Говорить авторитетным тоном. Разговаривать высокомерно, надменно.

İşin doğrusu, büyük adam da her adam gibi <u>can çekişirken</u> bunalmış, nefes darlığından kurtulmak için “Açın kapıyı” demiş. İşte bu. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	А по правде говоря, великий человек тоже, как и все люди, отдавая Богу душу, задышался и, чтобы избавиться от удушья, сказал: «Откройте дверь!» (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 76)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı отдавая Богу душу Ruhunu Tanrı’ya vererek deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada душа	

<i>с телом расстаётся</i> (Ölümün geldiğinin belirtisi) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Can çekişmek: Ölmek üzere bulunmak	ДУША С ТЕЛОМ РАССТАЁТСЯ. Устар. Прост. О наступлении смерти.

Demek surdan gelip rahat rahat aynı paraya almıyorlar da, ille o kuyruğa girip canları çıka çıka , ezile çiğnene alıyorlar ha...	Значит, вместо того чтобы спокойно купить шляпу в одном из этих магазинов, этим идиотам непременно надо толкаться в очереди, намять себе бока , разорвать одежду и в результате купить то же самое и за ту же цену?
(Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 259)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı намять себе бока belini ezerekten deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada с ног смотаться (Çok yorulmak,yorulmak,ölmek,bitkin düşünmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Canı çıkmak: 1. Çok yorulmak veya çok zorluk çekmek. 2. Çok yıpranmak.	С НОГ СМОТАТЬСЯ. Устар. Прост. Экспрес. Очень устать, умаяться, изнемогать (от беготни, хлопот, забот); выбиваться (выбиться) из сил

Sıyrıkların, yaraların üstüne tentürdiyot sürdükçe, benim canım yanıyor gibi oluyor, ama çocuk suratını bile buruşturmuyordu	Джавид смочил вату йодом и стал прижигать их. Я содрогался от боли , как будто это мне смазывали раны йодом. Но мальчик даже не поморщился.
(Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	(Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 304)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı содрогался от боли ağrıdan, acıdan sarsılmak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada травить сердце (душу) (Kasıtlı veya yanlışlıkla birisine zarar vermek;karşıdaki kişiye konuşmasıyla dokunmak:üzmek kalp ağrısı vermek,yaraya tuz basmak) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	

Canı yanmak: 1. acı duymak; kedere uğramak 2. bir işten zarar etmek	ТРАВИТЬ СЕРДЦЕ (ДУШУ). Прост. Экспрес. Преднамеренно или нечаянно делать больно кому-либо. касаясь в разговоре того, что неприятно собеседнику; расстраивать, причинять душевную боль; сыпать соль на раны,
--	---

Hükümlüler arasındaki bir öğretmeni de başlarına vermişti, işine çok düşkün olan öğretmen, çocukların öğretim - eğitim işleriyle, canla başla uğraşıyordu. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Да, учитель горячо любит свое дело, отдает все свои силы обучению и воспитанию детей. Он был таким прекрасным учителем... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.69)
---	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **отдает все свои силы bütün gücünü veriyor** **deyimi** ile karşılanmaktadır, Rusçada (**по вере и по правде (Верой и правдой (служить))** (Dürüstçe, Sadakatle (birine hizmet etmek); inançla ve dürüstçe) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.

Canla başla: Seve seve, her türlü yorgunluğu göze alarak, var gücüyle	Верой и правдой (служить) ПО ВЕРЕ И ПО ПРАВДЕ. Устар. Честно, преданно (служить кому-либо); верой и правдой.
--	--

Koca salonda çıt çıkmıyordu . Okulun tarihinde böyle bir sessizlik olmamıştır sanırım. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	В огромном зале царила тишина . По-моему, за все время существования нашей школы здесь не было такой тишины. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 277)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **царила тишина sessizlik hakimdi** **deyimi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **ни гугу (гу гу)** (1. Hiç bir kelime, ses çıkarmamak, susmak 2. Hüküm vererek veya rica ederek susturmak, sır tutmak 3. Hiç bir şey duyulmıyor, haber vermiyorlar, gizlemek) veya **ни слова** (1. Mutlaka hiçbir şey konuşmak, düşünmemek. 2. Hiç bir şey söylememek, susmak, sessizlik 3. Hiçbir haber, mesaj yok bir kimseden) **как на кладбище** (Kasvetli sessizlik durumu hakkında, baskıcı sessizlik) **муха пролетит - услышишь** (Tam bir sessizlik) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.

Çıt çıkmamak: 1. En hafif bir ses bile	НИ ГУГУ (ГУ ГУ). Прост. Экспрес.
---	----------------------------------

<i>çıkarmak: 2. Hiç konuşmamak.</i>	1. Ни слова, ни звука (не произносить, не сообщать; молчать). 2. Приказание или просьба молчать, хранить тайну. 3. Ничего не слышно, не сообщают; умалчивать о чём-либо. НИ СЛОВА. Разг. Экспрес. 1. Абсолютно ничего (не говорить, не знать, не понимать я т. п.). 2. воину о чем. Ничего не сказать, не сообщить, помалкивать; ни звука. Часто употребляется как приказание. 3. от кого. Нет никаких известий, сообщений от кого-либо. КАК НА КЛАДБИЩЕ. Разг. Экспрес. Об обстановке мрачного молчания, о гнетущей тишине. МУХА ПРОЛЕТИТ - УСЛЫШИШЬ. Разг. Экспрес. О полной тишине.
--	--

Ama öğretmen derse başladıktan sonra, çocuklarda çıt yoktu. En haylazları muma çevirmişti. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Но с тех пор как в камере стал бывать учитель, все безобразия прекратились. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı все безобразия прекратились bütün düzensizlikler son buluyordu deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada ни слова (1.Mutlaka hiçbir şey konuşmamak, düşünmemek. 2.Hiç bir şey söylememek,susmak,sessizlik 3.Hiçbir haber,mesaj yok bir kimseden) veya ладком да мирком (Sakince, rahatla, sükunetle) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Çıt yok: En hafif bir ses bile yok	НИ СЛОВА. Разг. Экспрес. 1. Абсолютно ничего (не говорить, не знать, не понимать я т. п.). 2. воину о чем. Ничего не сказать, не сообщить, помалкивать; ни звука. Часто употребляется как приказание. 3. от кого. Нет никаких известий, сообщений от кого-либо.

	ЛАДКОМ ДА МИРКОМ. Прост. Спокойно,
--	------------------------------------

Bizim sokak halkı, şimdi boyundan büyük işlere kalkışmış, <u>çizmeden yukarı çıkıyor</u>. Dört yılda bir seçim istemiyor. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	Вот ведь куда хватили жители нашей улицы, в государственные дела <i>нос сунули</i>! Не хотят, чтобы выборы проходили раз в четыре года. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 96)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>нос сунули burunu sokuyorlardı</i> <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>дело зашло далеко</i> (Bir şeyin sınırından çıkması hakkında,olağan, alışılmış) veya <i>завести далеко</i> (Bir kimseyi genel istenilen bir şeyin ötesine aşması anlamında) <i>далеко хватил</i> (Birisinin çok fazla konuşması, yalan söylemesi,kendince bir şeyler uydurması) <i>плескаться через край</i> (Aşırı olarak tezahür olması ifadesi) <i>переливать через край</i> (Fazla bir şeyler yapmak veya konuşmak) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Çizmeden yukarı çıkmak: Bilmediği, aklının ermediği, yetkisi dışındaki bir işe karışmak	<i>Далеко заходить (зайти)</i> <i>Хватить (перехватить) через край</i> ДЕЛО ЗАШЛО ДАЛЕКО. Разг. О чём-либо. выходящем из пределов обычного, привычного. ЗАВЕСТИ ДАЛЕКО кого. Устар. Заставить кого-либо выйти за пределы обычного, установленного, желаемого. ДАЛЕКО ХВАТИЛ кто. Прост. Экспрес. Кто-либо наговорил лишнего, приврал, нафантазирова-вал. ПЛЕСКАТЬ ЧЕРЕЗ КРАЙ. Прост. Экспрес. Проявляться в излишней мере. ПЕРЕЛИВАТЬ ЧЕРЕЗ КРАЙ. Устар. Разг. Делать или говорить что-либо лишнее.

Ben konuşurken hoca önce bir şaşırır, sonra dalar gider , daha sonra yüzünün çizgileri aşağı doğru sarkar, yumuşar, derken gözleri dalar, çenesi, elleri titremeye burnunu çekmeye başlar. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	В начале моего выступления учитель недоумевал, потом впадал в забытие , потом морщины его лица понемногу разглаживались, а под конец он шмыгал носом, глаза его, устремленные в однуточку, застывали, руки дрожали. Ая шпарил без остановки. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 39)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı впадал в забытие unutulmuş yerlere düşmek deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada парить в небесах (Fantezilere kapılarak, etraftakileri farketmeyerek hayal aleminde olmak) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Dalıp gitmek: Bir düşünce veya hayal ile bulunduğu ortamdan uzaklaşmak	ПАРИТЬ В НЕБЕСАХ. Ирон. Пребывать в мечтательном состоянии, предаваясь фантазиям, не замечая окружающих.
Salih Küpoğlu nerde kazanç görürse oraya el atan bir işadamıydı. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ İşadamı)	Салих Кюпоглу был деловым человеком, который всегда тянул руку туда, где пахло жареным. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 155)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı тянул руку elini uzattı deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada Протягивать (протянуть) (свои) щупальца (elini uzatmak, yardım etmek) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
El atmak (bir işe): 1. Birisinin işine karışmak, müdahale etmek: 2. Bir işe girişmek, teşebbüs etmek:	Протягивать (протянуть) (свои) щупальца
Önce size Sadi Bey'i bir iyi tanıtayım. Hani «Tavşan tersi gibidir, ne kokar, ne bulaşır» derler ya... İşte Sadi Bey bu tipin en güzel örneğidir. Ne etliye karışır, ne sütlüye. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Сначала я представляю вам Садид-бей. Это о таких людях говорят: « Все равно, что заячий помет: не пахнет, а не пачкает». Вот наш Садид-бей — прекрасный образец такой категории людей. Ни Богу свечка, ни черту кочерга. (Несин, А. Если бы я был женщиной.

	Стр. 177)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Ни Бозу свечка, ни черту кочерга ne tanrıya mum diker, ne de şeytana sopa gösterir deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada моя хата (изба) с краю <я> (ничего не знаю) (Bir konuya ilişkin ilgisiz olmak veya bir olayda suzsuzluğunu belirtmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Etilye sütlüye karışmamak: Toplum içindeki çeşitli hareketlerden uzak durmak, hiçbir şeyle ilgilenmemek:	МОЯ ХАТА (изба) С КРАЮ <Я> (НИЧЕГО НЕ ЗНАЮ). Говорит тот (или говорится о том), кто подчеркивает свою непричастность к чему-л., незаинтересованность в чем-л.

Çocuklar, Sübyan Koğuşu'na ilk gidişlerinde etmediklerini bırakmamışlardı. Pencere camlarını kırmışlar cam kırıklarıyla göğüslerini kesip parçalamışlar, cezaevini ayağa kaldırmışlardı. (Nesin, A. "Koltuk" Vatan "Ey Vatan")	Обитатели камеры подростков в руках учителя превращались в мягкий воск. Раньше, попадая туда, они чего только не делали: разбивали стекла в окнах, осколками наносили себе раны и поднимали на ноги всю тюрьму. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı чего только не делали yapılmadık bir şey bırakmamak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada что ни делали (Birisini etkilemek için her şeyi yapmak.) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Etmediğini bırakmamak (veya komamak): Elinden gelen her türlü kötülüğü yapmak.	ЧТО НИ ДЕЛАЛИ с кем. Разг. Экспрес. Как ни старались, ни пытались воздействовать на кого-либо

Hani çocuklar birinin şapkasını kaparlar da elden ele atarlar, şapkası alınan da ortada fır döner. Ben de öyle, bitürlü şapkayı ele geçiremiyorum. (Nesin, A. "Bay Düdük" Yeşil Şapkanın Evrakı)	Вы знаете, бывает, что дети сорвут у кого-нибудь шапку и перебрасывают ее друг другу, а владелец шапки бросается от одного к другому. То же самое случилось со мной. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 295)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı бросается от одного к другому birinden diğerine atılıyordu deyimi ile karşılanmaktadır,	

Rusçada крутиться как белка в колесе (Bitmeyen koşuşturmaca, kaygı, tasa, görev içinde olmak. Sincap gibi çarkın içinde dönmek) veya вертеться волчком (Birini memnun etme çabasıyla ardınca koşuşmak, yürümek.) Вертеться вьюном (Çok çevik olmak) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Фыр dönmek: Bir kimseye yaranmak veya yardım etmek için üstün çaba harcamak.	КРУТИТЬСЯ КАК БЕЛКА В КОЛЕСЕ. Прост. Экспрес. Быть в беспрестанных хлопотах, заботах, занятиях; вертеться как белка в колесе. ВЕРТЕТЬСЯ ВОЛЧКОМ. Разг. Экспрес. Суетиться, хлопотать, стараясь угодить кому-либо. Вертеться вьюном (разг.) - быть очень юрким, подвижным. (ушаков)

Anlaşılan bunlar aslında hep deli, ama delilik yapmaya fırsat bulamıyorlar. Biz başımıza geçirince fırsat bu fırsat diye işi azıtıyorlar. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—Чем же плох пост? — спросил юноша. — Очевидно, наши кандидаты уже раньше были..., того, но их сумасшествие ни в чем не проявлялось до избрания. А как только они занимают этот пост, их болезнь прорывается наружу и начинает прогрессировать. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 16)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı прорывается наружу dışarıya doğru hücum ediyor deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada ловить момент (1) Fırsatı kaçırmamak, yaklaşan fırsattan istifade etmek. 2) Uygun vakti seçmek, uygun ruh halini beklemek.) veya в самый аккурат (O anda, uygun zamanda, tam sırası gelmişken.) закидывать (закинуть) камушек (Fırsattan istifade ederek, bir konu hakkında imada bulunmak.) ловить (поймать) случая (Fırsatı kaçırmamak, uygun zamandan istifade etmek.) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Фırsат бу fırsat: Yararlanılacak en uygun zaman	ЛОВИТЬ МОМЕНТ. Разг. Экспрес. 1. Не упускать возможности, пользоваться подходящим случаем.

	2. Выбирать подходящее время, дожидаться определённого настроения, В САМЫЙ АККУРАТ. Прост. Своевременно, в подходящий момент; в самый раз. ЗАКИДЫВАТЬ (ЗАКИНУТЬ) КАМУШЕК. Прост. Ирон. Пользуясь случаем, в подходящий момент намекать, просить о чём-либо. ЛОВИТЬ (ПОЙМАТЬ) СЛУЧАЯ. Устар. Не упускать возможности: пользоваться подходящим моментом.
--	--

İyi niyetli Müdür, yukarı kattaki odasının penceresinden, bu tatlı gürültüyü çıkaran yavruları seyrederken, sevinçten göğsü kabarıyor, gözleri yaşıyordu. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Начальник тюрьмы был человек с добрым сердцем. Наблюдав из окна за этой шумной процессией, он приходил в восторг, глаза его увлажнялись. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı приходил в восторг coştum, coşkuya geldim deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada Ego распирает от гордости (gururdan göğsü kabarmak) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Göğsü kabarmak: Övünç duymak, kıvanmak, iftihar etmek:	Его распирает от гордости

Leydi'nin gönlünü fethetmek isteyenler, etrafında pervane gibi döne-yorlar, Şekspir diliyle şiirler okuyor (Nesin, A. “Mahallenin Kismetі “ Şark Erkeği)	Будущие покорители сердца англичанка кружилась вокруг нее, словно мотыльки вокруг свечи. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 234)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı покорители сердца kalbini kazanmak fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada устилать путь (дорогу, жизнь и т. п.) цветами (розами) (Derin memnuniyetle, sınırsız mutlu(olmak, kendini hissetmek).) veya на верху	

блаженства (Kendine yönelik aşk duygusu uyandırmak; Kendini sevmeye zorlamak) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Gönlünü etmek (veya yapmak) (birinin): Birini razı ve hoşnut etmek:	УСТИЛАТЬ ПУТЬ (ДОРОГУ, ЖИЗНЬ и т. п.) ЦВЕТАМИ (РОЗАМИ). Книжн. Высок. Делать жизнь приятной, радостной. счастливой. НА ВЕРХУ БЛАЖЕНСТВА. Разг. Экспрес. Глубоко удовлетворенным, безгранично счастливым (быть, чувствовать себя).

- Allah için namuslu adam. - Hem nâmuslu, hem terbiyeli, hem de alçakgönüllü... - Kimsenin malında gözü yok, iyiliksever. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—Слава Аллаху, порядочный человек. —Честный. Воспитанный. Скромным. — Не завистлив. Всем <i>желает добра</i>. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı желает добра iyilik düşünen deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada грызть зубы (1.Kızmak, bir kimseye kızmak, zarar getirmeye çalışmak, 2.Bir şeyler almak için güçlü bir istek, bir şeylerden yararlanmak) veya душа рвётся (Bir kimsenin çok güçlü bir istekle bir şeyler yapmak isteği,kimseye veya bir şeye çaba göstermek) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Gözü olmak (bir şeyde): Bir şeyi ele geçirmek isteği beslemek	ГРЫЗТЬ ЗУБЫ. Прост. Экспрес. 1. на кого. Гневаться, сердиться на кого-либо, стремясь принести вред. неприятность. 2. на что. Испытывать сильное- желание получить что-либо, воспользоваться чем-либо. ДУША РВЁТСЯ куда. к кому. Разг. Экспрес. Кто-либо испытывает сильное, непреодолимое желание что-либо сделать; стремление к кому-либо или к чему-либо.

Hele şu kömürü bir alayım, kömür alamazsın diyenlerin, götürüp <u>gözüne sokacağım.</u> (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Если ты не умрешь, как тебе дадут уголь? И вот, получу я этот уголь, отвезу, да и <i>высыплю перед носом</i> у тех, кто говорит: «Угля тебе не достать» (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 164)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>высыплю перед носом</i> burnunun önüne dökmek <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>Совать под нос (в глаза)</i> (saygısızca vermek, getirmek, koymak) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Gözüne sokmak: Bir kimsenin görmediği veya bulamadığı bir şeyi, ona sert bir tavırla göstermek.	СОВАТЬ ПОД НОС (В ГЛАЗА) кому, что. Прост. Пренебр. Небрежно, непочтительно давать, подавать, класть.

Nasıl olsa çalışkanlığı <u>günün birinde</u> patronun dikkatini çeker, aylığım yükseltirdi. (Nesin, A. “Koltuk” Ya Kadın Olsaydım)	<i>В конце концов</i> хозяин оценит его старательность и повысит жалованье. (s.9) (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 9)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>В конце концов</i> en sonunda fiili ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>в один прекрасный день</i> (Bir zamanlar) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Günün birinde: Belli olmayan bir günde	В ОДИН ПРЕКРАСНЫЙ ДЕНЬ. Разг. Однажды.

Eğer Zülfü ikinci haftayımda sakatlanmasaydı, siz o zaman <u>görürdünüz gününüzü...</u> (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlar Vesselâm “Sporcu İnsanlar”)	— Если бы во втором тайме Зульфи не подбили, он бы <i>показал класс!</i> (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 57)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>показал класс</i> (kendinin iyi bir yönünü göstermek) <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>вылезать (вылезть) боком</i> (birisi için kötü bir son olmak) deyim de	

bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Gününü görmek: 1. Kötü bir sonla karşılaşmak, cezaya çarptırılmak.	ВЫЛЕЗАТЬ (ВЫЛЕЗТЬ) БОКОМ. Прост. Экспресс. Плохо кончаться для кого-либо; выходить боком.

Ondan sonra salon bir gürültüye boğuldu. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Затем сидящие в зале были оглушены гулом голосов: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 279)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı оглушены гулом голосов gürültüden sağır olma deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada как громом оглушить (Birini şaşırtmak, şaşkına çevirmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Gürültüye getirmek (veya boğmak) : 1. (bir işi, bir düşüncüyü) telâş ve karışıklık yüzünden ilgi çekmez duruma getirmek.	КАК ГРОМОМ ОГЛУШИТЬ 'кого. Разг. Экспрес. Поразить, ошеломить до крайности кого-либо.

Müdür, Başgardiyana, sübyanların bahçeye çıkıp hazır olmaları için haber gönderdi. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Начальник тюрьмы подал знак, чтобы главный тюремный надзиратель и подростки вышли в сад и были наготове. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 69)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı подал знак işaret verdi deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada давать (дать) знать (1.İfade vermek,bir şey onaylamak, 2.İpucu vermek,önermek, bir şeyler hakkında, 3.Rapor vermek bir şey hakkında, 4.Bir şeyler hakkında bildirmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Haber göndermek: Herhangi bir araçla bildirmek.	ДАВАТЬ (ДАТЬ) ЗНАТЬ. 1. Свидетельствовать, подтверждать что-либо. 2. Намекать, наводить на мысль о чём-либо. 3- кому. Сообщать что-либо. 4. кому о чём. Оповещать о чём-либо.

Sonunda, araya taraya, gazeteye, gazetenin sahiplerine ve bana en zararsız olan, zülf-ü yârse dokunmayan, <u>havadan sudan</u> bir konu seçerim. Güneşe karşı su dökmeden, suya sabuna dokunmadan bu yazıyı yazarım. (Nesin, A. “Nutuk Makinası” Bir Yazı Nasıl Yazılır?)	После долгих раздумий я выбираю самую что ни на есть безобидную тему, абсолютно безвредную и для газеты, и для ее владельца, и для меня — тему, про которую говорят «ни рыба ни мясо». Никого не обижая, никого не критикуя, без каких-либо двусмысленностей или намеков пишу свою заметку. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 283)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ни рыба ни мясо ne et ne de balık (suya sabuna dokunmamak) deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada чудеса на постном масле (Çok önemsiz bir şey hakkında dikkat etmeye değmez) veya мелочи жизни (Saçmalık önemsiz) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Havadan sudan (konuşmak): Gelişigüzel, dereden tepeden (konuşmak)	ЧУДЕСА НА ПОСТНОМ МАСЛЕ. Прост. Экспрес. О чём-либо очень незначительном; о пустяке. не стоящем внимания. МЕЛОЧИ ЖИЗНИ. Разг. Экспрес. Ерунда, пустяки.
Karakol lafını duyunca bende <u>hoşafın yağı kesildi</u>. Hayatımda karakol nedir bilmem. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Как услышал я слово «участок», ноги у меня подкосились. Ни разу в жизни не был в участке. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 244)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı нога у меня подкосились ayaklarım bir birine dolaştı deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada потерять себя (1. Kendine hâkimiyetini kaybetmek, kendini tutamamak, hâkimiyetini kaybetmek. 2. masumiyetini, akliselimliğini kaybetmek.) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Hoşafın yağı kesilmek (birinde): Söyleyecek söz, verecek karşılık veya yapacak bir şey bulamayacak bir duruma düşmek.	ПОТЕРЯТЬ СЕБЯ. 1. Прост. Утратить самообладание. выдержку, перестать владеть, растеряться. 2. Устар. Лишиться целомудрия, невинности.

Rahatladı. Eğer İçİ rahatlamasa, o can sıkıntısıyla geceki toplantıya gitseydi, ertesi gün dillerde dolaşan başarısını elde edemezdi. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	Министр обрадовался: наконец-то он отведет душу! Он хорошенько распек советника. И, наконец, успокоился. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 77)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı отведет душу (özellikle birisiyle konuşarak veya bir işle uğraşarak) Kendini sakinleştirmek, teselli etmek, enerji toplamak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada входить (войти) в себя (Normal hale dönmek, uyanmak, atlatmak, rahatlamak (bir hastalık veya stres, dipresyonu)) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
İçİ rahatlamamak İçİ rahat etmek: sıkıntıdan kurtulmak, ferahlamak	ВХОДИТЬ (ВОЙТИ) В СЕБЯ. Устар. Приходить в нормальное состояние; очнуться, оправиться, успокоиться (после волнения, припадка болезни).
«Okuyacak bişey olsa...» diye geçirdi içinden. Ah, okuyacak bişey olsa... Şimdi burada ne olsa okurdu. Diyelim, ağır, ağıdalı bir tip kitabı. Okurdu. Orman Kanunu var. Okurdu. <i>incil</i> var. Okurdu. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	«Почитать бы что-нибудь...» — пронеслась мысль. Ах, если бы нашлось что-нибудь для чтения... Он прочитал бы здесь сейчас все, что бы ни попало. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 21)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı пронеслась мысль aklından geçirdi deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada сам в себе (Zihinsen,yüksek sesle söylemeden,kendi hakkında) veya раскидывать (раскинуть) в уме (мыслями. мысли, думы) (Düşünmek;zihinsel saymak,tahmin vb;beyin dağılımı) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
İçinden geçirmek: bir şeyi yapmayı düşünmek, tasarlamak	САМ В СЕБЕ. Устар. Мысленно, не произнося вслух: про себя. РАСКИДЫВАТЬ (РАСКИНУТЬ) В УМЕ (МЫСЛЯМИ. МЫСЛИ, ДУМЫ). Разг. Обдумывать; мысленно рассчитывать, прикидывать и т. п.; раскидывать мозгами.

Müsteşar söyledi, sekreteri yazdı. Ooooh!.. Rahatlamıştı. Eğer icini dökmese patlıyacaktı Müsteşar. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	Советник говорил, а секретарь писал. И постепенно советник успокоился. А если бы он не отвел душу, он бы лопнул. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 77)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı отвел душу (özellikle birisiyle konuşarak veya bir işle uğraşarak) Kendini sakinleştirmek, teselli etmek, enerji toplamak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada изливать (излить) желчь (Birine öfkeni, kızgınlığını göstermek, dökmek) veya отводить (отвести) сердце (1. Bir işte, bir eylemde vb. kendin için rahatlık, sakinlik bulmak. 2. Birikmiş kötülüğü, kırgınlığı çıkartmak, dökmek) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
İcini dökme: derdini, sıkıntısını anlatmak	ИЗЛИВАТЬ (ИЗЛИТЬ) ЖЕЛЧЬ на кого. Устар. Срывать на ком-либо раздражение, гнев. ОТВОДИТЬ (ОТВЕСТИ) СЕРДЦЕ. Разг. Экспрес. 1. Находить для себя утешение, успокоение, разрядку в чём-либо (обычно в каком-либо деле, действии и т. п.); отводить душу. 2. Прост. Экспрес- Вымещать на ком-либо накопившуюся злость, обиду я т. а. На
Ben artık kendi kendime çocuğun kafadan sakat, duyarlılığını yitirmiş olduğuna inanmıştım. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Про себя я уже решил, что у ребенка не все дома, и он потерял чувство осязания. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 304)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не все дома akli dengesi bozuk kişiler için kullanılan bir deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada без головы (Akılsız, düşüncesiz, aptal) veya голова мякиной набита (Aptal, düşüncesiz, kafası çalışmayan kişi) недостаёт винтиков (Aptal, akli başında olmayan insan hakkında söylenir) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Kafadan sakat: akli kıt, düşüncesizce, delice işler yapan	БЕЗ ГОЛОВЫ. Прост. Презр. 1. Неумный, несообразительный, глупый.

	ГОЛОВА МЯКИНОЙ НАБИТА у кого. Прост. Пренебр. Кто-либо глуп, бестолков, несообразителен. НЕДОСТАЁТ ВИНТИКОВ у кого. Разг. Ирон- О глуповатом, недалёком человеке; без царя в голове.
--	--

Bizim sokak bir acayıptır, hepimizin uçan kuşa bile borcu var. Ev sahipleri evden kovar. Alacaklılar hergün kapıya dayanır. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	Странная она, наша улица, все мы по уши в долгах. Домовладельцы из домов выгоняют. Кредиторы каждый день в дверь ломятся. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 96)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı в дверь ломятся kapıya dayanmak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada появляться на порог (Birisinin evine gelmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Kapısına dayanmak kapıya dayanmak: 1. Gelip çatmak; 2. Bir şey elde etmek için bir yeri, bir kimseyi zorlamak, göz korkutmak	ПОЯВЛЯТЬСЯ НА ПОРОГ. Разг. приходить в чей-либо дом.

Düşünün, soyulan kasayı, kasa hırsızıyla kardeş payı yapmak, az kazanç mıdır? (Nesin, A. “Koltuk” Operatörler Kongresi)	Уверю вас, что операция по изменению рисунка кожи на пальцах не только самая трудная, но и самая прибыльная, ибо делить пополам со взломщиками содержимое ограбленных касс не так уж плохо. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 13)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı делить пополам ortadan bölmek, eşit şekilde paylaşmak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada Доли по-братски; делить по-братски (kardeş payı kardeşçe paylaşmak, yarı yarıya paylaşmak) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Kardeş payı yapmak kardeş payı: Yarı yarıya bölüşme; eşit paylarla bölüşme.	Доли по-братски; делить по-братски.

Kadın polis — Beyefendi, ben mükemmel rol yaparım. Canım istediği zaman hüngür hüngür ağlarım. Sonra hiç yoktan <u>katıla katıla gülerim</u>. Hem acıklı rollere gelirim, hem komik rollere. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Fuhuşla Mücadele)	Женщина- полицейский. Бейэфенди, я прекрасно играю, даю вам слово. И любые роли. Когда нужно, я рыдаю навзрыд. А потом могу <i>хохотать до упаду</i>. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 55)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>хохотать до упаду yıkılıncaya kadar gülmek</i> deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>разрываются (разорваться) от смеха (со смеху)</i> (<i>Kontrolsüz, güçlü gülmek</i>) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Katıla katıla gülmek: <i>Aşırı derece gülmek</i>	РАЗРЫВАТЬСЯ (РАЗОРВАТЬСЯ) ОТ СМЕХА (СО СМЕХУ). Разг. Экспрес. Безудержно, сильно смеяться.

İçlerinden en genci — Evet, dedi, çok iyi düşünmeliyiz. <u>Kendi elimizle kendi başımıza püsküllü belâ almayalım</u> (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—Да, — подтвердил самый молодой из присутствующих, — подумать следует очень хорошо. А то мы <i>навлечем беду на свою голову</i>. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 16)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>навлечем беду на свою голову kendi kafamıza belayı çekiyoruz</i> deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>ставит (поставит) (свою) голову (в заклад)</i>. (1. <i>Hayatını riske atmak, kendinizi ölümcül tehlikeye atmak, (bir şeyleri savunarak, bir şeyler için kefil olarak)</i>. 2. <i>Tam bir inançla kefil olmak baş vermek</i>) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Kendi eliyle kendi başına püsküllü bela almak (Kendi eliyle ayağına balta vurmak + püsküllü bela): <i>kendi kendisine kurtulamayacağı bir bela getirmek</i>	СТАВИТЬ (ПОСТАВИТЬ) (СВОЮ) ГОЛОВУ (В ЗАКЛАД). Устар. 1. Рисковать жизнью, подвергать себя смертельной опасности (отстаивая что-либо, ручаясь за что-либо). 2. Прост. Экспрес. С полной убежденностью ручаться за что-либо; давать голову на отсечение.

Dudak dudağa gelince, <u>kendimi kaybettim</u>. Bu dudak başka dudaktı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	Когда наши губы встретились, я чуть было не <i>потерял сознание</i>. Это были те, другие губы. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 28)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>потерял сознание bilincini kaybetti</i> <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>лишатся (лишиться) памяти</i> (Bilincini kaybetmek, baygınlık geçirmek) veya <i>упасть без чувств (без памяти)</i> (Bilincini kaybetmek, bayılmak, baygınlık geçirmek) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Kendini kaybetmek: 1. Bayılmak: 2. Aşırı duygulanma dolayısıyla çevrede olup bitenin farkına varamamak:	ЛИШАТЬСЯ (ЛИШИТЬСЯ) ПАМЯТИ. Устар. Терять сознание. впадать в беспамятство- УПАСТЬ БЕЗ ЧУВСТВ (БЕЗ ПАМЯТИ). Устар. Потерять сознание; упасть в обморок.

— <u>Kuyruğa girin!</u> — Hangi kuyruk kardeşim? (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	— <i>Стань в очередь!</i> В какую очередь? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.253)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>Стань в очередь</i> <i>sıraya durdu (sıraya girdi)</i> <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kuyruğa girmek: Ayakta arka arkaya durulan diziye girmek	<i>Стань в очередь</i>

Derken bir de bakıyorsun, hiç farkında bile olmadan bir <u>lafa dalmışsın</u>... (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	И слово за слово, сам не заметишь, как тебя <i>втянут в такой разговор!</i>.. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 241)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>втянут в такой разговор konuşmaya çekmek; dahil etmek</i> <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>держатъ разговорку</i> (Söylemek, konuşmak, sohbet yapmak) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	

Lafa dalmak: <i>Uzun süren bir sohbette bulunmak, çok konuşmak</i>	Букв. Долго говорить с кем-либо; беседовать; заговориться Uzun vakit biri ile konuşmak, sohbet yapmak, konuşarak zaman geçirmek ДЕРЖАТЬ ГОВОРКУ. Обл. Говорить, разговаривать, беседовать.
---	--

Rasim Bey başını salladı, lahavle çekti. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	Расим-бей бессильно выдохнул: « Аллах мой! » (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.19)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Аллах мой Allahım deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada господи боже мой (Üzüntü, sıkıntı, ürperme durumunda kullanılan ifade) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Lahavle çekmek (veya okumak): Bir sıkıntıyı, öfkeyi yatıştırmak için "lâhavle" ile başlayan Arapça duayı okumak	ГОСПОДИ БОЖЕ МОЙ. Разг. Экспрес. Выражение раздражения, досады.

Tarihte öyle iyi ahlâklı insanlar vardır ki, açlıktan ölmüşlerdir. Ama ahlâklarına leke sürmemişlerdir. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Bir Ahlâk Dersi)	История знает высоконравственных людей, которые умерли от голода, но ничем не запятнали свою совесть. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 106)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не запятнали kirletmemek deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada марать (замарать) рыло (Kendini karalamak, lekelemek; (şerefini) karalamak, lekelemek; kötülemek, yermek.) veya тешить беса (чёрта, дьявола) (Kınanacak, ayıp, ahlak dışı davranışlar sergilemek, günah işlemek (inanancının fikrine göre)) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Leke sürmemek leke sürmek: Birine onurunu sarsacak biçimde iftirada bulunmak, suç yüklemek, lekelemek	МАРАТЬ (ЗАМАРАТЬ) РЫЛО. Грубо-прост. Запятнать себя чем-либо; опорочить себя. ТЕШИТЬ БЕСА (ЧЁРТА, ДЬЯВОЛА). Устар. Прост.

	Совершать предосудительные, безнравственные поступки; грешить (по представлению верующих).
--	--

Sabah akşam, günde iki kez çocukların marş söyleyişlerinden mutluluk duyuyordu. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	а раза в день, утром и вечером, начальник млел от счастья , слушая детское пение. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı млел от счастья mutluluktan gevşemek deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada на верху блаженства (Çok memnun, çok mutlu olmak, kendini öyle hissetmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Mutluluk duymak: <i>sevinmek</i>	НА ВЕРХУ БЛАЖЕНСТВА. Разг. Экспрес. Глубоко удовлетворенным, безгранично счастливым (быть, чувствовать себя).

Sıfırcı Sadri adında bir kimyacı vardı. Okullarda nam salmış, (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	Был у нас химик по прозвищу Низам-нуль. Молва о нем ходила во многих школах. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 39)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Молва о нем ходила söylenti dolaşıyordu deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada сделать себе имя (Ünlü olmak, ünlüleşmek (herhangi bir alanda, işte)) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Nam salmak: <i>Ününü her yana yaymak.</i> Nam vermek (veya salmak): <i>Ün kazanmak.</i>	СДЕЛАТЬ СЕБЕ ИМЯ в чём. Устар. Стать известным, прославиться (на каком-либо поприще, какими-либо дел)

Ulan, hiç numara yapma , tanıdım! diye bağırdım. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Ya Bunlar Nereli?)	—Эй, послушай! — закричал я. — Брось свои шутки , я тебя узнал. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 28)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Брось свои	

<i>uyumku şakayı bırak</i> deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>ломать из себя</i> (Taklit, numara yapmak, birinin görünüşünü almak, birini kandırma amacıyla başka bir şeye bürünmek) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Numara yapmak: <i>Bir hareketi yalandan yapmak veya yapar gibi görünmek</i>	ЛОМАТЬ ИЗ СЕБЯ кого. Прост. Презр. Прикидываться, принимать вид кого-либо; притворяться кем-либо с целью ввести в заблуждение кого-либо.

Yahu, nüfuzlu birisini bilmez misin? Vasita olsun da şu bizim şapkeyi kurtaralım. (Nesin, A. “Bay Düdük” Yeşil Şapkanın Evrakı)	Побежал я к шурину. -- Послушай, не знаешь ли ты кого-нибудь из высокого начальства? Не поможет ли он спасти мою шляпу? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 294)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı высокого начальства yüksek yönetici deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada длинные руки (Etkili, güce sahip bir insan hakkında) veya птица высокого полёта (Etkili bir insan) власть имущие (Etkili, yüksek sosyal statülü, yönetici bir insan hakkında) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Nüfuzlu birisi nüfuzlu: 1. Sözü geçer, istediğini yaptıran, erkli: 2. Yüksek makam, üst kademe:	ДЛИННЫЕ РУКИ у кого. Устар. Экспрес. О влиятельном, имеющем власть человеке. ПТИЦА ВЫСОКОГО ПОЛЁТА кто. Разг. Экспрес- О влиятельном человеке. ВЛАСТЬ ИМУЩИЕ. О влиятельных людях, занимающих высокое общественное положение, административный пост.

Aman, dedi, elini ayağını öpeyim, <u>ocağına düştüm</u>, ne olursa senden olur (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açıış Nutku)	Спасай! Руки, ноги готов целовать, я в твоей власти... если кто и может помочь, то только ты. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 41)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı я в твоей власти...hükümün altındayım deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada под высокую руку (Himayesi altında, birinin koruması altında) veya брать (взять) под (свое) крыло (İlgi ve alaka ile sarmak, birisini koruması altına almak) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Ocağına düşmek (birinin): Birine koruması için sığınmak veya yardım etmesi için yalvarmak:	ПОД ВЫСОКУЮ РУКУ кого. Устар. Под покровительство, под защиту кого-либо. БРАТЬ (ВЗЯТЬ) ПОД (СВОЕ) КРЫЛО кого. Разг. Шутл. Окружать вниманием, заботой, опекать; оказывать покровительство кому-либо.

Çiçeklerin arasında nişanlıların resimlerini de çektim. <u>Oldu bitti.</u> (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	Ну, я и велел сфотографировать обрученных среди цветов. И все в порядке. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 140)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı И все в порядке her şey yolunda deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada и все дела (Bitti, son, daha fazla bir şey söyleyemezsin ve yapamazsın) veya и крышка (Tamam ve bitti, işin sonu. Bir şeyin bitişi, nihai sonucu hakkında) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Oldu bitti: yapıp bitmek, sonuna gelmek	И ВСЕ ДЕЛА. Разг. Экспрес. И кончено; ничего больше не скажешь, не сделаешь. И КРЫШКА. Прост. Экспрес. И всё, и кончено; и делу конец. Об окончательной развязке, завершении чего-либо.

	Комплименты в адрес Расим-бея
--	--------------------------------------

Rasim Bey'i öve öve bitiremiyorlardı , (Nesin, A. "Koltuk" Adamı Zorla Deli Ederler)	сыпались, как из рога изобилия . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Комплименты ... как из рога изобилия iltifatları gökten yağar gibi bol deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada возжигать фимиам (İltifatla övmek, bir kimseyi övmek) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Öve öve bitirememek öve öve : Sürekli överek, çok överek	ВОЗЖИГАТЬ ФИМИАМ кому. Устар. Книжн. Лъстиво восхвалять, превозносить кого-либо.

Artık dönüyorlardı. Salih Küpoglu'nun suratı asılmıştı. Bitek ümit kalmıştı: Amerikalı işadamından para koparmak , burada bir iş yapmak. (Nesin, A. "Toros Canavarı " İşadamı)	Деловые люди возвращались обратно. У Салиха Клопоглу вытянулась физиономия. Оставалась одна надежда выманить у американского бизнесмена доллары и затеять здесь какое-нибудь новое дело. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.157)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı выманить ... доллары kandırarak dolarları almak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada урвать кусок (Herhangi bir zenginliğin parçası olmak (genelde başkasının, yasaksız) herhangi bir iyilik (genellikle haksız kazanç)) deyimi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Para koparmak: birinden vermek istemediği halde zorla, kandırarak para almak	УРВАТЬ КУСОК. Прост. Экспрес. Захватить, присвоить часть какого-либо богатства. дохода (обычно чужого, запретного); получить какие-либо блага (часто нечестным путём) : сорвать куш.

— Ye Allahaşkına, çekinme! diyor. Patlayasıya yedik , hâlâ Doğan ikram ediyor; (Nesin, A. "Toros Canavarı " Zarif Hatıralar)	— Ешь, ради Бога, не стесняйся! Наелись мы досыта , а Доган все угощает: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 139)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Наелись мы досыта iyice doyuncaya kadar yemek deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada набивать (набить) (себе) живот (Doymak, doyuncaya kadar yemek) veya как поп на масленицу (пасху) (Doymak, doyuncaya kadar yemek) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Patlayasıya yemek: <i>pek çok, tıka basa yemek; rahatsız edici derecede yemek</i>	НАБИВАТЬ (НАБИТЬ) (СЕБЕ) ЖИВОТ. Прост. Экспрес. Наедаться досыта. КАК ПОП НА МАСЛЕНИЦУ (ПАСХУ). Прост. Ирон. До пресыщения: до отва:ш (наестся).

Leydi'nin gönlünü fethetmek isteyenler, etrafında pervane gibi dönüyorlar, Şekspir diliyle şiirler okuyor (Nesin, A. "Mahallenin Kısmeti " Şark Erkeği)	Будущие покорители сердца англичанка кружилась вокруг нее, словно мотыльки вокруг свечи. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 234)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı кружилась вокруг нее, словно мотыльки вокруг свечи kelebeğin tutun etrafında döndüğü gibi dönmek deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada как нитка за иголкой (birinin izine basmak; Israrla, (birini takip etmek)) veya Увиваться вокруг кого (Birinin etrafında pervane olmak, dolanmak.) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Pervane gibi dönmek <i>pervane gibi: 1. Sürekli dönen şeyleri nitelendirmek için kullanılır. 2. (mecaz) Bir kimsenin yanından hiç ayrılmayan kimseler için kullanılır</i>	КАК НИТКА ЗА ИГОЛКОЙ. Разг. Ирон. Неотступно (следовать, тянуться и т. п. за кем-либо). Увиваться вокруг кого

Sıfırlara talim yaptırarak sabahı ettim. Sallana sallana evden çıktım (Nesin, A. "Kazan Töreni" Yaşasın Züğürtlük)	За учением с нулями я всю ночь не сомкнул глаз. Когда я вышел из дому, меня покачивало. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 153)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не сомкнул глаз <i>gözümü kırpmadım/kapamadım</i> deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada до (белого) света (Şafaktan önce, sabaha kadar) veya от зари до зари	

(1.Sabahtan gece kadar, tüm gün ; 2.Gecedен akşama kadar, tüm gece) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Sabahı bulmak (veya etmek) : <i>Sabaha kadar uyumamak, sabahlamak:</i>	ДО (БЕЛОГО) СВЕТА- Обл. До рассвета, до самого утра. ОТ ЗАРИ ДО ЗАРИ. Разг. Экспргс. С утра до вечера, весь день. 2. С вечера до утра, всю ночь. От зари до зари, Чуть залсгут фонари.

Sınıftan güüürr diye bir <u>ses çıkardı</u> (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	В ответ раздавался мощный гул: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.276)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı раздавался duyulmak; çalmak; kopmak; ötmek deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada давать (дать) голос (Bağırmak,bir şeye bağırarak yanıt vermek) veya драть рот (Yüksek sesle konuşmak,bağırmak) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Ses çıkarmak: <i>seslenmek; gürültü etmek, ses vermek; razı olmamak</i>	ДАВАТЬ (ДАТЬ) ГОЛОС Прост. Обл. Кричать; отзываться на что-либо криком. ДРАТЬ РОТ. Прост. Превебр. Очень громко говорить, кричать; драть горло.

Koca ova insan doldu, öğleye doğru da sıra sıra otomobiller <u>sökün etti.</u> (Nesin, A. “Kördögüşü” Açış Nutku)	И вот все это огромное пространство превратилось в море людских голов. К полудню стали подкатывать вереницы машин. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.41)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı стали подкатывать hareket etmeye başladı deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada все онееры (1.Tüm bir şeyin veya kimsenin doğasında olması,beklenmedik bastı, 2.Herhangi bir yarar avantajlı yönler) veya всем кагалом (Her birlikte,kalabalık) до кучи (Her birlikte,hepsi,tüm) в одной упряжке (Aynı	

<i>konumda,sık sık birlikte,birlikte bir şeyler yapmak,bişeyler yaşamak ifadesi)</i> deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Sökün etmek <i>sökün: (birçok kişi veya şey) birbiri ardından gelmek, görünmek, anlamına gelen sökün etmek birleşik fiilinde geçer:</i>	ВСЕ ОНЕРЫ. Устар. 1. Ирон. Всѣ, что присуще кому-либо или чему-либо. Нежданно-негаданно нагрязнула подагра 2. Выгодные стороны, преимущества кого-либо. ВСЕМ КАГАЛОМ. Прост. Пренебр. Все вместе, скопом. ДО КУЧИ. Обл. Все вместе, полностью. В ОДНОЙ УПРЯЖКЕ с кем. Прост. Шутл. На одинаковом положении (и чаще совместно, вместе делать что-либо; испытывать что-либо). В ОДНУ УПРЯЖКУ с кем.

Karatahta başında <u>süklüm püklüm</u> duran Patates Nuri'ye, Fizikten ne okudunuzsa, ne biliyorsanız onu anlatın! dedi. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Картошка Неджми этого не ожидал. Он стал у доски, растерли, <i>опустив голову от смущения.</i> (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.276)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>опустив голову от смущения</i> <i>şaşkınlıktan başını öne eğerek</i> <i>deyimi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>как потерянный</i> (<i>Şaşkınlık, heyecan, ruh bozukluğu halinde bulunan insan hakkında</i>) veya <i>в растрёпанных чувствах</i> (<i>Heyecan, şaşkınlık içinde</i>) <i>как берёста на углях</i> (<i>Mağçubiyet, şaşkınlık gösterimi hakkında</i>) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Süklüm püklüm: <i>Suç işlemiş gibi utanç veya korku içinde büzülmüş olarak:</i>	КАК ПОТЕРЯННЫЙ кто. Разг. Экспрес. О человеке, который находится в состоянии растерянности, волнения, душевного расстройства. В РАСТРЁПАННЫХ ЧУВСТВАХ. Разг. Экспрес. В сильном волнении, смятении, в растерянности.

	КАК БЕРЁСТА НА УГОЛЬЯХ. Обл. Экспрес. О проявлении смущения, растерянности.
--	---

Sokak kapısından içeri girer girmez, çocuğun ayağı kaydı, düştü. Ama bu çok önemsiz bir düşüştü. Değil onun gibi yedi canlı bir yaratık, en sünepe bir çocuk bile bu kadarcık düşmeye ağlamazdı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	При входе в парадное мальчик споткнулся и упал. Но ушибся не сильно, так, слегка. От этого не только такой крепыш, но даже самый захудалый молокосос не заплакал бы. Но моя мать с криком бросилась к ребенку. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 304)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı захудалый молокосос zavallı sabi deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada из-за угла мешком пуганный (Anormal aptal insan hakkında) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Sünepe bir çocuk <i>Sünepe: kılıksız uyuşuk</i>	ИЗ-ЗА УГЛА МЕШКОМ ПУГАННЫЙ кто. Прост. Пренебр. О человеке ненормальном, с придурью.

Aya gitme umudunun sevinciyle eve geldim. Tıka basa yedik. Tok karnıma, sobanın da karşısına kurulunca içim geçmiş. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Bir Ahlâk Dersi)	Домой я пришел полный радостной надежды на будущее, с мечтой о полете. Приналег на еду. Пристроился с полным желудком у печи и тут же забылся. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 107)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Приналег на еду yemeğe yumuldum deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada в три глотки (Aşırı hırs ile ve çok miktarda bişeyler yeme,içme ifadesi) veya по (самое) горло (1.Çok,doyana kadar(yeme,doyma); 2.Bir kimseye ihtiyac duymak,çok miktarda,bol bir şey) veya набивать (набить) (себе) живот (Karnına doldurmak,doyana kadar,tıka basa doldurmak,yemek) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Tıka basa yemek: <i>Mideye sıkıntı verecek kadar çok yemek.</i>	В ТРИ ГЛОТКИ. Прост. Неодобр. С предельной жадностью и в большом

	количестве (есть, пить что-либо). ПО (САМОЕ) ГОРЛО. Прост. Экспрес. 1. Очень много, до пресыщения (есть. насытиться и т. п.). 2. Кто-либо очень нужен. 3. в чём. В большом количестве, в изобилии чего-либо- НАБИВАТЬ (НАБИТЬ) (СЕБЕ) ЖИВОТ. Прост. Экспрес. Наедаться досыта.
--	---

İlk geldiği derste, beş öğrenciyi kaldırdı, sorular sordu. Beşi de <u>tın tın ötüyordu</u>. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	На первом же уроке он вызвал к доске пятерых. Все пятеро заливались, как соловьи. О чем бы учитель ни спрашивал, они отвечали одно: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.276)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı заливались, как соловьи <i>bülbül gibi dem çekiyorlardı</i> deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada пустая голова (<i>Hiçbir düşünce yok. (Yorgunluk, bitkinlik vb.)</i>) veya не добиться толку (<i>Hiçbir şey öğrenilmez.</i>) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Tın tın ötmek tıntın: 1. Boş, bomboş. 2. (mecaz) Bilgisiz, cahil.	ПУСТАЯ ГОЛОВА. I. Разг. Нет никаких мыслей (от усталости, утомления и т. п.). НЕ ДОБИТЬСЯ ТОЛКУ. Разг. Ничего не узнать.

Bizim sokak bir acayıptır, hepimizin <u>uçan kuşa bile borcu var</u>. Ev sahipleri evden kovar. Alacaklılar hergün kapıya dayanır. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	Странная она, наша улица, все мы по уши в долгах. Домовладельцы из домов выгоняют. Кредиторы каждый день в дверь ломятся. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 96)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı по уши в	

<i>долгах</i> kulaklarımıza kadar borç içindeyiz deyimi ile karşılanmaktadır, Türkçe deyim Rusçada Быть в долгу как в шелку (çok borçlu olmak, çok kişiye borcu olmak) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Uçan kuşa bile borcu olmak: Pek çok kişiye borçlu olmak:	Букв. Быть в долгу как в шелку он в долгу как в шелку —

O gün de peynir ekmekle akşamı ettim. Uyku gözlerimden akıyordu. Erkenden yattım. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	
И в тот день я поужинал хлебом с сыром. Сон бежал от меня. Я лег рано. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 154)	
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Сон бежал от меня benden uyku akıyordu deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada клонить (склонить) ко сну (Uyumak, uyku haline girmek, uykusu gelmek) veya клониться ко сну (Uyku bastırmak, uyku gelmesi) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Uyku gözünden akmak: Çok uykusu gelmek:	КЛОНИТЬ (СКЛОНИТЬ) КО СНУ кого. Вызывать сонливое состояние. КЛОНИТЬСЯ КО СНУ. Разг. Испытывать дремоту, сонливость.

Demokrasi Behiç Bey sahnedeki kürsüye çıktı. Çağrılara «Hoş geldiniz» dedikten sonra, demokrasinin yararlarından, Amerika'da demokrasinin ne denli gelişmiş olduğundan, Amerikan okullarında verilen demokrasi eğitimin-den uzun uzun konuştu. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	
Демократ Бехич поднялся на трибуну. После приветствий последовала длинная лекция о благах демократии, о процветании ее в Америке, о демократическом в американских школах. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 278)	
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı длинная лекция uzun konferans deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada без конца <и> края (uçsuz bucaksız; sınırı olmayarak bir şey için söylenir) veya конца <края> не видно (1. çok uzaklara uzanan bir şey 2. sonsuza kadar süren, devam eden bir şey) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	

Uzun uzun: çok uzun; uzatarak	БЕЗ КОНЦА <И> КРАЯ что. Разг. Экспрес. О чем-либо необъятном, беспредельном. КОНЦА <КРАЯ> НЕ ВИДНО чему. Разг. Экспрес. 1. Очень далеко простирается что-либо. 2. Бесконечно долго длится, продолжается что-либо.
--------------------------------------	--

İkiyüz lira aylıklı gece bekçisi, uykusu ağır olduğu için, işten çıkarıldı; yerine o geçti. (Nesin, A. “Koltuk” Ya Kadın Olsaydım)	Ночной сторож, получавший 200 лир в месяц, немедленно был уволен за то, что слишком крепко спал, и на его место взяли нашего швейцара. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 11)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı на его место взяли onun yerine aldılar deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada занимать (занять) место (Yer tutmak, yer almak, birinin yerine geçmek) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyim de kullanılabilir.	
Yerine geçmek : 1. görevinden ayrılan birinin yerini almak 2. bir şey bulunmayan bir nesnenin yerine kullanabilmek.	ЗАНИМАТЬ (ЗАНЯТЬ) МЕСТО кого, чьё. Разг. Заменять кого-либо.

Dairede o gün arkadaşlar, Sen ayakta uyuyorsun!., diye takıldılar. Hiçbirine yüz vermedim. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	В тот день товарищи в учреждении дразнили мели: Да ты спишь на ходу! Я ни на кого не обращал внимания. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 133)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не обращал внимания dikkat göstermedim deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada ноль внимания, фунт презрения (Tam kayıtsızlık, birine veya bir şeye kayıtsız kalma) veya в обход (1. bir şeye ilgi alaka göstermeyerek; bir şeye rağmen. 2. birine tercihini göstermeyerek, birinin yanından geçerek) veya и ухом не повести (Hiç dikkat göstermemek, birine veya bir şeye karşı görünürde ilgi alaka göstermemek) veya воротить рожу в сторону (Birine kibirli, mağrur bir şekilde hor görerek bakmak, davranmak) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif	

olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Yüz vermemek: 1. İlgi yakınlık göstermemek. 2. Önemsemek	НОЛЬ ВНИМАНИЯ, ФУНТ ПРЕЗРЕНИЯ. Прост. Экспрес. Полное равнодушие, безразличие к кому-либо или к чему-либо. В ОБХОД. 1. чего. Не обращая внимания на что-либо; вопреки чему-либо. 2. кого. Устар. Не оказав предпочтения кому-либо; обойдя кого-либо. И УХОМ НЕ ПОВЕСТИ. Прост. Пренебр. Не обратить никакого внимания, ничем внешне не проявить своего отношения к кому-либо или к чему-либо. ВОРОТИТЬ РОЖУ В СТОРОНУ. Грубо-прост. Высокомерно и с пренебрежением относиться к кому-либо.

korkutucu anlarda, bütün sınıfta başka tek <u>çıt çıkmazken</u> başına böyle aşağılamalar gelmeyen talihlilerden olduğum için şükrederdim. (Pamuk, O. İstanbul, s. 124)	Я наблюдал эти страшные сцены, начинающиеся с брани или с разбрасывания тетрадок и учебников, меж тем как весь класс сидел в мертвом молчании, и благодарил небеса за то, что я был одним из тех счастливых, которым не приходилось испытывать подобных унижений. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 169)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **мертвом молчании** ölü sessizliği **deyimi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **ни зву** (зу зу) (1.Hiç bir kelime,ses çıkarmamak,susmak 2.Hüküm vererek veya rica ederek susturmak,sır tutmak 3.Hiç bir şey duyulmıyor, haber vermiyorlar,gizlemek) veya **ни слова** (1.Mutlaka hiçbir şey konuşmamak, düşünmemek. 2.Hiç bir şey söylememek,susmak,sessizlik 3.Hiçbir haber,mesaj yok bir kimseden) **как на кладбище** (Kasvetli sessizlik durumu hakkında,baskıcı sessizlik) **муха**

<i>пролетит - услышишь</i> (Tam bir sessizlik) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Çıt çıkmamak: 1. En hafif bir ses bile çıkmamak: 2. Hiç konuşmamak.	НИ ГУГУ (ГУ ГУ). Прост. Экспрес. 1. Ни слова, ни звука (не произносить, не сообщать; молчать). 2. Приказание или просьба молчать, хранить тайну. 3. Ничего не слышно, не сообщают; умалчивать о чём-либо. НИ СЛОВА. Разг. Экспрес. 1. Абсолютно ничего (не говорить, не знать, не понимать я т. п.). 2. воину о чем. Ничего не сказать, не сообщить, помалкивать; ни звука. Часто употребляется как приказание. 3. от кого. Нет никаких известий, сообщений от кого-либо. КАК НА КЛАДБИЩЕ. Разг. Экспрес. Об обстановке мрачного молчания, о гнетущей тишине. МУХА ПРОЛЕТИТ - УСЛЫШИШЬ. Разг. Экспрес. О полной тишине.

Günlük hayatı sürdürebilmek için herkesin kafayı öyle fazla takmadan, - belki de hiç takmadan- yaptığı şeyleri yapabilmek için niye benim <u>dişimi sıkmam</u>, gayret etmem, sonra da "poz yaptığım" için kendimden nefret etmem gerekiyordu? (Pamuk, O. İstanbul, s. 300)	Почему самые обычные, облегчающие жизнь милые условности, не слишком смущающие (наверное, даже вовсе не смущающие) нормальных людей, я вынужден был соблюдать, <i>стиснув зубы</i>, изо всех сил заставляя себя сдерживаться? Почему после я чувствовал себя отвратительным лицемером? Иногда я с таким энтузиазмом вживался в роль, что переставал на время нервничать из-за своего притворства. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 418)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı стиснув зубы dişini sıkmak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada Стиснуть зубы, стерпеть, сдержаться (Dişini sıkmak, dayanmak, kendini tutmak.) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede bu şekilde de kullanılabilir.	
Dişini sıkmak: Darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak	Стиснуть зубы, стараться

Konak Sineması'na gittim, bir Hollywood filmini her şeyi unutarak seyrettim ve bir daha oruç tutmayı <u>aklının ucundan bile geçirmedi.</u> (Patuk, O. İstanbul, s. 177)	я побежал по промозглой улице в кинотеатр «Конак» и, забыв все на свете, предался просмотру голливудского фильма. После этого мне никогда больше и в голову не приходило соблюдать пост. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 246)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı в голову не приходило aklına gelmedi deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada лезть в голову (Aklına girmek, aklını sürekli meşgul etmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
aklının ucundan bile geçirmemek hiçbir biçimde düşünmemek	ЛЕЗТЬ В ГОЛОВУ. Неотвязно, настойчиво возникать, появляться в сознании.

"Sokaklarda, meydanlarda <u>aklımıza estiği, içimizden geldiği gibi</u> değil, Batı'da olduğu gibi trafik kurallarına riayet ederek yürümek (Patuk, O. İstanbul, s. 137)	С хаосом на дорогах мы сможем покончить, только если перестанем вести себя на улицах и площадях как нам вздумается и будем следовать правилам дорожного движения, как это делается на Западе. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 189)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı вести себя как вздумается aklına geldiği gibi davranmak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada на свой салтык (Kendine göre, canının istediği gibi.) deyimini de	

bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
(aklına)kafasına estiği gibi sadece kendi düşünce ve isteklerine göre	НА СВОЙ САЛТЫК. Прост. По-своему, на свой лад.

Şimdi, belki okurun da aklını kurcalayan şu soruya bir cevap verebiliriz (Pamuk, O. İstanbul, s. 235)	Теперь мы можем дать ответ на вопрос, который, должно быть, уже вертится на языке у читателя: (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 325)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı вертится на языке dilinin ucunda olmak deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada вертится в голове (Sürekli olarak aklına gelmek.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır. deymi de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Kafasını kurcalamak zihnini meşgul etmek, düşündürmek.	ВЕРТИТСЯ В ГОЛОВЕ. Постоянно, неотступно возникает в сознании.

Bir kere bile notları açıp okumadığını bildiğim için bal gibi çaktı dedim. Bir de gözüm arkasında oturan Ümit'e ilişti, ne göreyim, kaşıyla, gözüyle profesöre işaretler yapıyor. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	Я-то знал, что она в конспекты и не заглядывала. Ну, думаю, провалилась, как нить дать . Тут, вижу, Умит за ее спиной делает знаки профессору. И что же? Как Умит хотелось, так оно и вышло. (Али, С. Дьявол внутри нас)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı как нить дать (kesin olarak, şüphesiz, tartışmasız) deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada Прямо слов нет (нету) (tabii ki, tartışmasız; şüphesiz (şasırtma anında söylenir)) veya Бог мой (tabii ki, şüpheye yer bırakmadan) veya Снору нет (tabii ki, tartışmasız; şüphesiz) deyimleri de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
Bal gibi: 1. Pek tatlı. 2. Şüpheye yer	ПРЯМО СЛОВ НЕТ (НЕТУ). Прост.

<i>bırakmadan, çok iyi, adamakıllı:</i>	Экспресс. Конечно, бесспорно, безусловно: нет оснований сомневаться (обычно при выражении восторга, восхищения). БОГ МОЙ. Разг. Экспресс. Конечно же. без всяких сомнений. СПОРУ НЕТ. Разг. Экспресс. Конечно, безусловно, бесспорно, без сомнений; слов нет.
---	--

Ve ben, bu dikenlerin arasından, geçen gün keşfettiğim vahaya kaçıyorum. Ancak burada kendimi buluyor, <u>başımı dinliyorum</u>. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	А между тем я бегу по терниям этой жалости туда, где в прошлый раз нашел волшебный свой оазис. И только там я прихожу в себя, <i>обретаю душевное спокойствие</i>. (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>обретаю душевное спокойствие</i> ruh sakinliğini elde etmek deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>отдыхать душой [сердцем]</i> (Zihnini, ruhunu dinlendirmek) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
kafa (başını, kafayı veya kafasını) dinlemek: 1) zihni yoran sorunlardan uzak kalmak; 2) sessiz, sakin kalmak	ОТДЫХАТЬ ДУШОЙ [сердцем]. Обретать душевный покой.

Ayağa kalkıp işaretler ediyorum. <u>Avazım çıktığı kadar</u> bağıyorum. — Hasan, bu tarafa gel. Hasan, bu tarafa... Lakin, çocuk, henüz beni işitecek yakınlıkta değildir. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	Я вскочил на ноги. Машу рукой и <i>кричу изо всех сил</i>: «Хаса-а-ан! Иди сюда! Сюда, Хасан!..» Но до Хасана слишком далеко, чтобы он услышал мои призывы. (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>кричу изо всех сил</i> bütün gücüyle bağırmaq deyimi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>кричать благим матом</i> (Çok sesli bir şekilde bağırmaq, avazı çıktığı kadar bağırmaq) deyimini de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	

avazı çıktığı kadar çok yüksek sesle	КРИЧАТЬ БЛАГИМ МАТОМ прост., неодобр. очень громко кричать.
---	--

Bu sözü hatırıma gelince burnumun direği sızladı. Hemen orada bir çakal gibi avazım çıktığı kadar ulumak ihtiyacını duydum. <i>(Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)</i>	Вспоминая эти его слова, хотелось завывать по-шакальи, во всю глотку . В носу зашипало, ком подступил к горлу. <i>(Караосманоглу, Я. К. Чужак)</i>
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı во всю глотку boğazını yırtarcasına deyim ile karşılanmaktadır, Rusçada кричать благим матом (Çok sesli bir şekilde bağırarak, avazı çıktığı kadar bağırarak) deyim de bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı karşılamaktadır ve alternatif olarak bu deyimler de kullanılabilirler.	
avazı çıktığı kadar çok yüksek sesle	КРИЧАТЬ БЛАГИМ МАТОМ прост., неодобр. очень громко кричать.

Deneyimsel eşdeğerlik bir bakıma kullanımsal eşdeğerliği de içinde barındırır. “Bir kültürden diğerine yapılan çevirilerin başarılı olması için her iki kültürdeki gerçek nesnelere ve deneyimlere gönderim yapan terimlerin kullanılması gerekir” (Köksal 2005: 66).

Baykan (2008: 189)’a göre ise, bazı gelenekler kendi içlerinde değişikliğe uğrayabilirler. Örneğin Türkçe de “evlendirdik”, “kocaya verdik”, “başgöz ettik”, “başını bağladık”, “yuvasını kurduk”, “hayatlarını birleştirdik” gibi değişik şekilde ifade edilen deyişler, eskiden olduğu gibi bugün de bu metinlerin özelliğidir. Buna benzer ayrıntıların çevirmence hem kaynak metin dilinde hem de çeviri dilinde kavranabilmesi bazen sorun teşkil edebilmektedir.

Baker’a göre (1992:71) yazılı söylemde deyim kullanma geleneği, deyimlerin kullanılabileceği bağlamlar ve deyimlerin kullanım sıklığı, kaynak ve hedef dillerde farklı olabilir.

Benzer anlam, farklı biçimle çevirilerde çoğunlukla hedef dilde kaynak deyme benzer anlama sahip, ama farklı sözcüksel öğelerden oluşan bir deyim bulmak mümkündür. Farklı sözcüksel öğeleri kullanarak çevirmen az çok aynı düşünceyi ifade etmektedir (Baker, 1992:74).

Ancak, benzer biçime sahip kaynak ve hedef dil deyimlerinin farklı bağlamlarda kullanılabileceği ihtimaline karşı çevirmenin dikkatli olması gerekmektedir. Kaynak dil deyimini, hedef dil deyimine biçimce benzemesi durumunda çevirmen, öncelikle bu iki biçimin aynı “kastedilen” olup olmadığını araştırmak durumundadır. Söz konusu deyim bir “sahte dost” olabilir mi? Biçimsel olarak hedef dile aktarılan deyim, hedef dilin eşdizimsel örüntülerine herhangi bir aykırılık oluşturuyor mu? Kullanımsal değişkeye bağlı bir değişken söz konusu mu? Bu ve buna benzer sorular, çeviri sürecinde çevirmenin cevap araması gereken sorulardır. (Suçin, 2009)

Üçüncü grupta 81 örnek yer almaktadır. Buradaki bazı Türkçe deyim birimler, çeviri dilindeki deyim birimlerine yapısal olarak eşdeğer değildir. Fakat kültürel farklılıklardan doğan sebeplerden dolayı çeviri metindeki bazı deyim birimlerin mevcut şekilleriyle kalması daha anlaşılır ve estetik olacaktır. Ancak, verdiğimiz örneklerde Türkçe deyim birimlerin alternatif eşdeğerlerini de gösterdik.

12.5. TÜRKÇE DEYİMİN ÇEVİRİDEKİ KARŞILIĞININ KELİMESİ KELİMESİNE ÇEVİRİ İLE VERİLMESİNDEN DOĞAN EŞDEĞERSİZLİK

Kelimesi kelimesine çeviri, çevrilmesi gereken kelimelerin karşılıklarının art arda dizilmesi ile yapılan çevirilerdir. Aynı dil tipolojisine sahip ve benzer kültürleri paylasan diller arasında kelimesi kelimesine çeviri yapıldığında çıkan sonucun doğru-düzgün olarak nitelendirildiğini, farklı dil tipolojisine ve farklı kültürleri paylasan diller arasında kelimesi kelimesine çeviri yapıldığında ise çeviri dilinde genellikle hatalı ve yanlış diye adlandırıldığı belirtilmektedir. Buna göre kelimesi kelimesine çeviri stratejisi benzer diller arasında kullanılmalı, farklı diller arasında ise kullanılmamalıdır (Rifat, 1995: 59).

Orijinal metin parçası	Karşılık gelen çevirisi metin parçası
İnsanların müzik terbiyesi, sanat beğenisi daha o kadar yükselmediği için değeri anlaşılmayan her sanatçı gibi ben de sıklıkla aç kalırım . (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Orkestra Adam)	Но трудно прожить за счет носа зурны и рта-барабанчика. Увы, музыкальное воспитание людей и их вкусы не так уж высоки, и я, как неоцененный артист, часто остаюсь голодным . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 195)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı остаюсь голодным aç kalırım cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada голодный и холодный (İhtiyaçları konusunda sabırlı olan kişi) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Aç kalmak: Karnını doyurmamak, yoksulluk çekmek, sürünmek.	ГОЛОДНЫЙ И ХОЛОДНЫЙ. Прост. О том. кто терпит нужду.

Benim de canım burnuma gelmişti. Sırtımda yük taşımaya, işsiz, aç susuz	Но и мне стало невмоготу. Я был готов таскать пока на спине, даже
--	---

sürünmeye bile katlanacaktım. Ama bu, dayanılır bir iş değildi. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	слоняться без работы, без еды и без питья. Моя работа стала для меня невыносимом. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 182)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı слоняться ... без еды и без питья yemeksiz ve suzu sürünmek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada хлебать мурцовку (Açlıktan, zahmetten, sıkıntıya katlanmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Aç susuz sürünmek: Yoksulluktan yaşayamayacak bir duruma gelmek, yoksul bir duruma düşmek.	ХЛЕБАТЬ МУРЦОВКУ. Обл. Экспрес. Терпеть лишения, маяться, голодать.

— Bütün şartlarını peşin peşin kabul ediyoruz. Rasim Bey, — Şartım şu, dedi. Bakın açık söylüyorum. Sonradan söylemedi demeyin. Dalkavukluk istemem!... (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	—Условие мое такое... Я откровенно говорю это вам, чтобы вы меня потом не ругали. Подхалимов мне не нужно... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 18)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı откровенно говорю açık söylüyorum/konuşuyorum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada честно говоря (Tüm gerçeği haber vererek, yalansız, tüm gerçeği olduğu gibi anlatmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Açık söylemek: Gerçeği çekinmeden söylemek.	ЧЕСТНО ГОВОРЯ. Разг. Сообщая всю правду, без утайки, всё как есть; по правде говоря

Aynı dolmuşla Beyoğlu'na çıktık. Ben hâlâ bir terbiyesizlik yapmamak için, ağzımı açmıyordum. Onlar önde, bendeniz peşlerinde yürüyordum. (Nesin, A. “Yeşil Renkli Namus Gazı” Kiralık Kat)	В одном вагоне мы поднялись по тоннелю на Бейоглу. Я все еще не раскрывал рта, чтобы не сказать чего-нибудь бесталанного. Все трое шли мы по улице, они впереди, я за ними. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 24)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не раскрывал рта ağzımı açmadım cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada не	

<i>открывать(открыть) рот</i> (Kendi fikrini söyleme teşebbüsünde bulunamamak. Kendi fikrini beyan edememek) deyiimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ağzını açmamak: Hiçbir söz söylememek, ses çıkarmamak.	НЕ ОТКРЫВАТЬ(ОТКРЫТЬ) РОТ. Разг. Ирон. Не предпринимать попыток выразить своё мнение, недовольство и т. п.

Yoğun bir alkış koptu . Yeni başkan alkışlardan, yağmurdan kaçır gibi, koşarak kendisini büyük yapıya attı. Salon, gelenlerle dolup taşıyordu. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	Грянули аплодисменты. Расим-бей, словно укрываясь от дождя, скрылся в здании муниципалитета. Приемная была набита людьми, пришедшими поздравить мэра. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 19)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyiimin, Rusça metindeki karşılığı Грянули аплодисменты alkış koptu cümlesi ile karşılanmaktadır, Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Alkış kopmak: hep birden el çırpma suretiyle şiddetli bir biçimde alkışlamak.	Букв. Сорвать аплодисменты. Ожегов, ... «Сорвались аплодисменты» (т.к. как подобная форма (в безличном значении) невозможна, переводчик вынужден был употребить <i>грянули</i>)

Adam, «Çıkma Allah etmesin meyhaneden» şarkısının makamından yazılan ezbere okumaya başladı (Nesin, A. “Yeşil Renkli Namus Gazı” Kiralık Kat)	Человек начал распевать на мотив песни «Я не выйду из пивной, Аллах не допустит » (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 23)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyiimin, Rusça metindeki karşılığı Аллах не допустит Allah etmesin/Allah izin vermesin cümlesi ile karşılanmaktadır, Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Allah etmesin: Allahtan böyle bir şey olmasını dilerim, inşallah böyle bir şey olmaz.	Аллах не допустит НЕ ДАЙ БОГ

Biz bunu başkan yapmadan önce deliliği falan yoktu, dedi. Olabilir... Her deli, anadan doğma	—Гм м... Люди, от рождения сумасшедшие, — крайне редки. Значит, для того чтобы свихнуться,
---	---

deli olmaz ya... Demek delirmek için kendisini başkan yapmamızı beklemiş. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	ему нужно было предварительно стать мэром. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 17)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı от рождения doğduğundan beri cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada от роду (1. Doğumundan. İnsanın yaşı hakkında. 2. bir şeyin ortaya çıkışı, yaratıldığı zamandan) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Anadan doğma: yaradılıştan; doğuştan olma hali, sonradan olma değil.	ОТ РОДУ. 1. От рождения. О возрасте человека. 2. Со времени появления, возникновения чего-либо.

Dinleyicilerin heyecanı artmıştı, bağıryorlardı: - Asalım!.. - Keselim!.. <u>Asalım!.Keselim!..</u> (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Волнение слушателей усилилось, раздались крики: Повесить! Прирезать!.. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 109)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Повесить! Прирезать! asalım, keselim cümlesi ile karşılanmaktadır, Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Asıp Kesmek	-----

Pek muhterem Reis Beyefendi!... İşte kızılca kıyamet o zaman koptu. Her iki kibar Hanım birden sokak ortasında <u>avazları çıktığı kadar bağırma</u> ya başladılar: (Nesin, A. “Bay Düdük” Cürme Teşvik)	Почтенный господин судья! Здесь-то все и началось. две уважаемые дамы посреди людной улицы начали кричать во все горло: — Спасите! Полиция! Этот бессююжвй старик присгает к нам! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 269)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı кричать во все горло bütün boğazı ile bağırma cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada кричать благим матом (avazı çıktığı kadar bağırma) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Avazı çıktığı kadar bağırma	КРИЧАТЬ БЛАГИМ МАТОМ

Arkada, sıska, avurdu avurduna çökmüş genç, danalar gibi böğüren şişkoya, —Yaşa âbi, dedi, yaşa be! Aslan Beşiktaş!... (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlar Vesselâm “Sporcu İnsanlar”)	Другой юноша, с впалыми щеками , энергично поддержал толстяка (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 55)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı с впалыми щеками çökük avurtlu cümlesi ile karşılanmaktadır, Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Avurdu avurduna çökmek	-----

Beyefendi, dedim, başka birini ekmeğinden etmek, ayağını kaydırmak istemem... (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Бейэфенди, — сказал я. — Я не хочу лишать другого человека куска хлеба, я не хочу подставлять ему ножку . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 178)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı подставлять ему ножку ayağının altına koymak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada вышибать из седла (Herhangi bir kişinin hayat güvencesi veya konumunu mahrum etmek, bir şeye inancını, dinginlik ifadesi) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ayağını kaydırmak: İşinden attırmak.	ВЫШИБАТЬ (ВЫШИБИТЬ) ИЗ СЕДЛА кого. Прост. Экспрес. Лишать кого-либо положения в жизни или уверенности, убеждённости в чём-либо, душевного равновесия: выбивать из седла кого.

Gece de iyilik yapmakla sabahı ettim. Açlıktan, uykusuzluktan ayakta zor duruyorum . (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	В эту ночь за добрыми делами я опять не сомкнул глаз. Наутро от голода и бессонницы я с трудом держался на ногах . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 155)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı с трудом держался на ногах ayakta zor duruyorum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada на ногах не стоять (Ayakta zar zor durma, düşecek, yıkılacak gibi olma, hali, (yorgunluktan, aşırı sarhoşluktan vb.) zar zor ayakta durmak) deyimini	

bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ayakta zor durmak: 1. canlı kalmak; yıkılmamak, güçlü olmak 2. işi bozulmasına rağmen devam ettirmeye vedayanmaya çalışmak 3. çağlar boyunca yaşayabilmek; varlığını sürdürmek	НА НОГАХ НЕ СТОЯТЬ. Разг. Не в состоянии держаться твердо на ногах; валиться, падать (от усталости, сильного опьянения и т. п.); еле на ногах стоять. трудом держался на ногах

Yalnız, bugün yarın aramızdan eksik olacak bir ayağı çukurda ihtiyarların rivayetine göre bu fener, Sultan Reşayin tahta çıktığı gece yanmış. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	Только древние старики, которые уже одной ногой стоят в могиле , рассказывают, что фонарь этот горел, когда султан Решад на престол вступил. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 97)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı одной ногой стоят в могиле bir ayağı mezarda duruyor cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada стоять на краю гроба (могилы) (Ölümlü olmak: Bir mezar kapısının yanında durmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bir ayağı çukurda olmak: 1. Çok ihtiyar ve aciz olmak. 2. Ölüme yaklaşmak.	СТОЯТЬ НА КРАЮ ГРОБА (МОГИЛЫ). Устар. Книжн. Быть при смерти: стоять у двери гроба.

Daha İçerenköyü'ne çok var. Yan yola bile gelmedik. Cafer Bey gideceği İçerenköyü'ne kadar dayanamaz, mutlak bomba gibi patlar . (Nesin, A. “Kördöğüşü” Bir Hizmetçi Alacaktık)	Ну, до Ичереvkёя, куда едет джафер-бей, ему не выдержать, он обязательно взорвется, как бомба . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 133)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı взорвется, как бомба bomba gibi patlar cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada полететь на воздух (Patlamak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bomba gibi patlamak: 1. Öfkelenerek, birdenbire ve yüksek sesle bağırıp çağırmak.	ПОЛЕТЕТЬ НА ВОЗДУХ. Разг. Экспрес. Взорваться.

Borçtan harçtan öyle de delik deşik olmuşum ki, bir ayıbımı kapasam öbür delik açılıyor! (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	От долгов и плохого харча я был - так продырявлен, что, стоило мне прикрыть свой стыд в одном месте, как, глядшь, в другомо-п~рьмалась новая дыра... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 108)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **От долгов и плохого харча** borçtan ve gıda (erzak) yokluğundan **cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **От долгов и расходы** (borçtan ve gıda (erzak) yokluğundan) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Borçtan harçtan borç harç: 1. Borçlanarak veya benzeri yollara başvurarak: 2. (isim) Sürekli borç alıp verme	Букв. От долгов и расходы
---	----------------------------------

Ben konuşurken hoca önce bir şaşırır, sonra dalar gider, daha sonra yüzünün çizgileri aşağı doğru sarkar, yumuşar, derken gözleri dalar, çenesi, elleri titremeye burnunu çekmeye başlar (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	В начале моего выступления учитель недоумевал, потом впа-дал в забытье, потом морщины его лица понемногу разглажнвались, а под конец он шмыгал носом, (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 39)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **шмыгал носом** burnunu çekmek **cümlesi** ile karşılanmaktadır, Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Burnunu çekmek: Sümüğünü çekmek	-----
---	--------------

Bütün bunlar bizim bir yıldır her fizik dersinde konuştuğumuz şeyler olduğundan bülbül gibi söylüyordum. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Так как э-хи слова мы повторяли целый год, ла каждом уроке физик., я заливался, как соловей. Я привел все доводы в пользуопсрывавня окон и дверей. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.280)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **заливался, как соловей** bülbül gibi dem çekiyorlardı **cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **без запинки** (Düzgün, akıcı bir şekilde (konuşmak, cevaplamak v.b)) veya **как нишет** (Canlı, düzgün, akıcı bir şekilde (konuşmak)) deyimleri bulunmaktadır

ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Bülbül gibi söylemek: <i>Hiçbir şey saklamadan bildiklerini söylemek, itiraf etmek:</i>	БЕЗ ЗАПИНКИ. Разг. Экспрес. Гладко, ровно (говорить, отвечать и т. п.). КАК ПИШЕТ. Разг. Экспрес. Бойко, гладко, без запинок (говорит).

Ceki taşı asılmış gibi göz kapaklarım kapanıyordu. Dosyanın üzerine başımı koyup uyumaya hazırlanırken sıfırlar, varyete kızları gibi karşıma dizildi. Uyumak elimde mi! (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	Женитьба — это постоянный повод для расходов. Веки мои закрывались, <i>словно к ним подвесили гирю</i> . (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 154)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>словно к ним подвесили гирю</i> sanki <i>ağırlık asılmış gibi cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>словно налились свинцом</i> (Göz kapaklarım kapanıyor, kurşun dökme gibi sanki) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Çeki taşı gibi: Ağır ve kılmıdamaz.	Веки мои закрывались, словно налились свинцом

İşte beni böyle derin derin düşündüren , bu kedi oldu. Kedi neden böyle bağırarak evden fırladı? (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	И вот эта кошка заставила меня <i>глубоко задуматься</i> . Почему она с таким криком выскочила из дома? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 76)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>глубоко задуматься</i> <i>derin düşünceye dalmak cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>ломать себе голову</i> (Anlamaya çalışarak, yoğun bir şekilde düşünmek, zor bir şeyi çözmek, birinden dolayı veya bir sebepten dolayı rahatsızlık hissi duymak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Derin derin düşünmek: 1. Üzüntülü düşünceye dalmak. 2. Çok fazla düşünmek	ЛОМАТЬ СЕБЕ ГОЛОВУ из-за кого, чего. Прост. Усиленно думать, стараясь понять, разрешить что-нибудь трудное, испытывая чувство беспокойства из-за кого-либо или по какой-либо причине.

Hadi havayı anladık, suyu da anladık... Peki hükümet ne oluyor? Ben sesimi çıkarmadım ama, adam boş böğrüne bir <u>dirsek atıp</u>, Öyle dii mi? diye bağırınca, Evet... dedim. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Пока он говорил о погоде, а дожде, куда ни шло. Но правительство — это уж слишком. Я ни слова не сказал. Но тут он с такой силой ударил локтем мне в бок, что я невольно выронил: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 242)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ударил локтем dirseğiyle vurdu cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada отломать бока (Birini dövme, pataklamak; sağlam dövme) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dirsek atmak: dirsek temasıyla işaret etmek	ОТЛАМЫВАТЬ (ОТЛОМАТЬ) БОКА кому. Устар. Экспрес. Избивать, колотить кого-либо; намять бока. Толкать локтем

<u>Dişimi sıkmak</u> kolay, delikler büyüdü, sıkılmıyor. Kimseniz yardım edin, yoksa düşeceğim! (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Зубы-то сжать не трудно, да вот дырок все больше делается, не зажмешь. Пусть кто-нибудь поможет, а не то упаду~ (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 108)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Зубы-то сжать dişini sıkmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Стиснуть зубы, терпеть, сдержаться (Dişini sıkmak, dayanmak, kendini tutmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dişini sıkmak: Darlığa, sıkıntıya dayanmak, katlanmak:	Стиснуть зубы, терпеть, сдержаться

Çocuk, bağıırıp çağırışan kadınlara bir zaman şaşkın şaşkın baktı. Sonra alt <u>dudağı бүküldü</u>. Suratı ekşidi. Bir çığlıkla ağlamaya başladı. Ama ne ağlama... Bitürlü susmaz. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne	Мальчик некоторое время с удивлением смотрел на них. Потом вдруг его нижняя зуба задрожала, лицо сморщилось, и он заревел. И пошло... плачет и плачет. Никак не остановишь. (Несин, А. Если бы я был женщиной.
--	--

Zaman Ağlar?)	Смр. 305)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>зуба задрожала dudağı titredi cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>морицить губы</i> (Dudak bükme, buruşturmak.) veya <i>федул, губы надул</i> (Ufak şeylere kolayca kırılan alınan kişi hakkında) veya <i>распускать губы</i> (1. Bağlamak, sesli bir şekilde küfretmek 2. Ağlamak, yüksek sesle ağlamak, böğürmek 3. Söylentilere inanmak) veya <i>скривить губы</i> (Dudakları bükme, ağlamaya hazır olmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dudağı bükülmek <i>dudağını bükme:</i> Ağlayacak gibi olmak.	ПОЛНЫМ-ПОЛНО чего. Разг. Прост. Очень много чего-либо. Морщить губы (как, когда собирающийся плачут). ФЕДУЛ, ГУБЫ НАДУЛ. Прост. Пренебр. О том, кто легко, по пустякам обижается. РАСПУСКАТЬ (РАСПУСТИТЬ) ГУБЫ. Прост. Презр. 1. Орать, громко ругаться. 2. Плакать, реветь. 3. Быть доверчивым, верить слухам-

Bu hayat hep böyledir birader, diye söze karışıyor, benim de öyle oldu. Yirmiiki yıldır memurum. Daha dünkü çocuklar başımıza şef, müdür kesildiler. (Nesin, A. “Koltuk” Kuyruk)	Один из очереди говорит: — Такая жизнь, братец, ничего не поделаешь. Вот я, например, двадцать два года служу чиновником. А вчерашие дети стали уже нашими заведующими, директорами. Пришел — полез вперед, пришел — полез вперед... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 254)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>вчерашие дети дünkü çocuklar cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>из пеленок</i> (Çocukluğun ilk evrelerinden) veya <i>молодой и неопытный человек; выскочка</i> (Genç, toy, tecrübesiz) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dünkü çocuk: <i>Deneyimi az, toy, acemi.</i>	ИЗ ПЕЛЕНОК. Разг. Экспрес. 1. В раннем детстве, с раннего детства. 2.

	Молодой, неопытный. МОЛОДОЙ И НЕОПЫТНЫЙ ЧЕЛОВЕК; ВЫСКОЧКА.
--	--

Bendenize düpedüz hakaret ediyorlardı. Bu sırada Köprü'ye geldik. (Nesin, A. “Bay Düdük” Cürme Teşvik)	Это уже было прямое оскорбление вашего покорного слугу. Вэто время мы подъехали к пристани. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 268)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı прямое düz/dümdüz/düpedüz cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada с поднятым забралом (Gerçek niyetini gizlemeyerek, açıkça (herhangi bir şey uyararak)) veya в полный рост (Açıkça, rahatça) уколоть глаза (Doğrudan doğruya, yüz utandırmak, sitem, birilerini aşağılamak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Düpedüz: 1. Çok düz ve doğru bir biçimde, dümdüz olarak. 2. (mecaz) Başka bir amaç gütmekten, açıktan açığa, açıkçası, gerçekten	С ПОДНЯТЫМ ЗАБРАЛОМ. Кпизж. Не скрывая истинных намерений, открыто (делать что-либо). РОСТ О В ПОЛНЫЙ РОСТ. Разг. Экспрес. Открыто, не таясь. УКОЛОТЬ О УКОЛОТЬ ГЛАЗА кому. Устар. Экспрес. 2- Прямо, в лицо пристыдить, упрекнуть, унижить кого-либо.

Beyefendi, dedim, başka birini ekmeğinden etmek , ayağını kaydırmak istemem... (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Бейэфелди, — сказал я. — Я не хочу лишать другого человека куска хлеба , я не хочу подставлять ему ножку. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 178)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı лишать ... куска хлеба bir parça ekmeğinden mahrum bırakmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada отбивать (отбить) хлеб (у кого) (Başkanının uyarıyı planladığı işi, görevi yakalayarak birinin kazancını veya çalışma fırsatını zorla almak. Birinin ekmeğini almak, ekmeğine mani olmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Ekmegiinden etmek: <i>İşinden çıkarmak, işinden atmak.</i>	ОТНИМАТЬ ХЛЕБ у кого. ОТНЯТЬ ХЛЕБ у кого. Разг. Отнимать заработок или возможность заработать, берясь за ту же работу, дело. занятие и т. п., на которые рассчитывал другой: отбивать хлебу кого.
---	---

Derken Hami koşarak yanıma geldi. Yüzü sapsarı... Aman, dedi, elini ayağını öpeyim , ocağına düştüm, ne olursa senden olur (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	Растерявшийся Хами подбежал ко мне. Лицо бледное, глаза напуганные. ‘Спасай! — взмолился он. — Руки, ноги готов целовать , я в твоей власти... если кто и может помочь, то только ты. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 41)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Руки, ноги готов целовать elini ayağını öpmeye hazır cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada лизать пятки (ноги, руки) (Birine yararlanarak gözüne girmek, yaltaklanmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Elini ayağını öpeyim: “çok yalvarırım” anlamında kullanılır.	ЛИЗАТЬ ПЯТКИ (НОГИ, РУКИ)

Evet, evet... Pek severim kremalı turtayı. Efendim, daha evvel şeydeki ziyafette biraz fazlaca kaçırıldığımdan , o canım etlere el süremedim. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kazan Töreni)	— Я, сударь мой, незадолго перед тем на банкете немного перехватил и на мясо просто не мог смотреть. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 204)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı немного перехватил fazlaca aldım/ekledim/yedim cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada через (чрез) меру (Gerektiğinden daha fazla; aşırı) veya сверх (свыше) меры (Çok sert sınırsız,ölçüsüz biçimde) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Fazlaca kaçırmak: Alışılmış olan ölçüde çok içmek (veya yemek, konuşmak).	ЧЕРЕЗ (ЧРЕЗ) МЕРУ. Устар. Больше, чем нужно; чрезмерно. СВЕРХ (СВЫШЕ) МЕРЫ. То же, что через меру. 2. Очень сильно, безгранично; без меры.

Yahu, dedim, siz kim, seçim kim, milletvekili kim... Gel de anlat. Anlarlar mı? Hakları da var, elbette anlamazlar. Ne olacak, katırın bile işleyemediği yolda işliyorlar. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	— Послушайте, — увещаваю я их. — Кто вы такие? Вы знаете, что такое выборы? И кто такие депутаты, вы понимаете? Попробуй объясни им. Да разве они поймут? Конечно, они правы и звать ничего не хотят. Ведь они ходят по улице, по которой и мул не проберется. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 96)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Попробуй объясни им onlara anlatmayı dene cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada преподносить на блюдечке (1. Birini bir yükten, çabadan kurtarmak, ona bir şey sağlamak 2. basitleştirilmiş bir şeyle açıklamak; hazır tepside sunmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gel de anlat: bir şeyin dinleyene açıklanması ve kabul ettirilmesindeki güçlük	ПРЕПОДНОСИТЬ НА БЛЮДЕЧКЕ кому что. ПРЕПОДНЕСТИ НА БЛЮДЕЧКЕ кому что. Прост. Экспрес. Освобождая кого-либо от труда, усилий, обеспечивать его чем-либо, растолковывать что-либо в упрощённой форме; подносить на блюдечке.
Ortalık birden karıştı. Üzerime atıldılar. Gırtlığma eller sarıldı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Все кругом смешалось. Они бросились на меня. Чьи-то руки вмялись мне в горло. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 109)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı вмялись мне в горло boğazını sıkı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada брать (взять) за горло (глотку, жабры) (boğazına sarılmakı yapışmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gırtlığma sarılmak: Peşini bırakmak, musallat olmak.	БРАТЬ (ВЗЯТЬ) ЗА ГОРЛО (ГЛОТКУ, ЖАБРЫ)

Gözümü yumsam da, açsam da olmuyor. Sıfırlar gecenin içinde <u>göbek atıyorlar</u>, mambo oyuyorlar. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	И в тот день я поужинал хлебом с сыром. Сон бежал от меня. Я лег рано. Закрою глаза, открою — не спится. В сумраке ночи нули танцуют танец живота, отплясывают мамбо. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 154)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı танцуют танец живота göbek dansı yapmak/göbek atmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada подпрыгивать до потолка (Birileriyle bir şeylerle çok mutlu olmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Göbek atmak: 1. Karnını hareket ettirerek oynamak: 2. (mecaz) Çok sevinmek:	ПОДПРЫГИВАТЬ (ПОДПРЫГНУТЬ) ДО ПОТОЛКА. Разг. Экспрес. Очень сильно радоваться кому-либо•ли чему-либо.
Hem kendileri, hem memleketleri adına Leydi'nin <u>gönlünü</u> etmeye çalışıyorlardı. (Nesin, A. “Mahallenin Kısmeti “ Şark Erkeği)	Они старались завоевать сердце английской аристократки; дабы не уронить достоинства турка и честь родины, она танцевала, как французы, рассказывала анекдоты, как итальянцы, делала бизнес, как американцы. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 233)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı завоевать сердце kalbini fethetmek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada устилать путь (дорогу, жизнь) цветами (розами) (Yaşamı, keyifli, neşeli, mutlu hale getirmek.) veya на верху блаженства (Derin memnuniyetle, sınırsız mutlu (olmak, kendini hissetmek).) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gönlünü etmek (veya yapmak) (birinin): Birini razı ve hoşnut etmek:	УСТИЛАТЬ ПУТЬ (ДОРОГУ, ЖИЗНЬ и т. п.) ЦВЕТАМИ (РОЗАМИ). Книжн. Высок. Делать жизнь приятной, радостной. счастливой. НА ВЕРХУ БЛАЖЕНСТВА. Разг. Экспрес. Глубоко удовлетворенным, безгранично счастливым (быть, чувствовать себя).

Dul bir Leydi'nin gönül yarasını tamir etmek istediğini duyan yüksek sosyete erkekleri akın ettiler. (Nesin, A. "Mahallenin Kısmeti " Şark Erkeği)	Мужчины высшего общества, узнав о желании леди залечить душевную рану, валом повалила к ней. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 233)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı душевную рану ruh/gönül yarası cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada задевать за сердце (Bir kimsenin gururu,dalga geçerek onu kırmak, gücendirmek) veya сердце изнывает (Özlem, gönül yarasından dolayı acı çeken, hırpalanan, üzülen kişi) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gönül yarası: Bir kimseyi derin üzüntü içinde bırakan acı; gönül belâsı:	ЗАДЕВАТЬ (ЗАДЕТЬ) ЗА СЕРДЦЕ. Устар. Действовать на самолюбие, гордость кого-либо, обижать насмешками. СЕРДЦЕ ИЗНЫВАЕТ (ИЗНЫЛО). Разг. Экспрес. Кто-либо страдает, мучится, томится от тоски, душевной боли а т. п.; сердце ноет.

Göz açıp kapayıncaya kadar büyük bir şehre girdik. Üstünde «Ay Üniversitesi» yazılı bir binaya daldık. (Nesin, A. "Kazan Töreni" Aya Gidiyoruz)	Усадили меня на какую-то штуку. Не успел я и глазом моргнуть, как мы очутились в большом городе. Ввели меня в здание, на котором висела надпись «Лунный университет». (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.108)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Не успел я и глазом моргнуть gözümü kırıpıncaya kadar cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada в мгновение зеницы (Anında, çok hızlı, bir anda) veya мгновение ока (An, bir anda, zaman) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Göz açıp kapayıncaya kadar: Çok kısa bir zamanda:	В МГНОВЕНИЕ ЗЕНИЦЫ. Устар. Экспрес. Моментально, очень быстро, вмиг: в мгновение ока. МГНОВЕНИЕ ОКА. Устар. Миг, момент. <i>В мгновение ока</i>

Dilli bir adam olan öğretmen, <u>gözleri yaşararak</u>, (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	И поэтому учитель, весьма велеречивый человек, <i>выдавав из глаз слезу</i>, сказал (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.67)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>выдавав из глаз слезу</i> gözlerinden yaş akıtarak <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>пускать слезу</i> (biraz ağlamak veya ağlıyormuş gibi yapmak; numaradan ağlamak) veya <i>трогать сердце</i> (çok derin bir şekilde heyecanlandırmak, coşkulu derin bir duygu oluşturmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözleri yaşarmak: 1. Gözleri sulanmak. 2. Duygulanmak.	ПУСКАТЬ (ПУСТИТЬ) СЛЕЗУ. Прост. Ирон. Недолго плакать или создавать видимость плача; притворно плакать. ТРОГАТЬ (ЗА) СЕРДЦЕ. Книжн. Экспрес. Сильно, глубоко волновать, вызывать восторженное, благоговейное и т. п. чувство.

Elimi kolumu sallaya sallaya sokağa çıktım. Ama tam bir yıl patronun hayali, <u>gözümün önünden gitmedi</u>. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Размахивая руками, я вышел на улицу. Но еще целый год призрак патрона <i>стоял у меня перед глазами</i>. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 182)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>стоял у меня перед глазами</i> gözlerimin önünde dikilip durdu <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>не выкладывать из ума (головушку)</i> (Sürekli hatırlamak, bir şeyi unutmamak) veya <i>не выпускать из глаз</i> (1. Birini takip etmek, görüş mesafesinde tutmak 2. unutmamak, sürekli onu hatırlamak.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gözünün önünden gitmemek: Bir türlü unutmamak.	НЕ ВЫКЛАДЫВАТЬ ИЗ УМА чего. Устар. Прост. Постоянно помнить, не забывать чего-либо. НЕ ВЫПУСКАТЬ (ВЫПУСТИТЬ) ИЗ ГЛАЗ. Устар. 1. кого. Постоянно следить за кем-либо, держать в поле зрения кого-либо. 2. что. Не забывать, постоянно помнить о чём-либо.

Paracıklarımı verdim. Güler yüzlü memur iki dakikada işimi gördü. Banka cüzdanından başka, bir de hediye cep defteri verdi. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	Отдал я свои денежки. Чиновник с приветливым лицом в две минуты проделал все операции. Кроме чековой книжки, он вручил мне еще в подарок записную книжку. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 133)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı с приветливым лицом güler yüzlü/ tebessümlü suratlı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada с отверстыми объятиями (Konuksever, candan (kabul etmek, karşılamak vs. birilerine); kollarını açarak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Güler yüzlü: Yakınlık gösteren, içten davranan.	С ОТВЕРСТЫМИ ОБЪЯТИЯМИ. Устар. Приветливо, радушно (принимать, встречать и т. п. кого-либо); с распростёртыми объятиями.

Refik, bir gece, arkadaşlarıyla Boğaz'daki evinde Leydi'yi beklerken, arkadaşlarına asil ingiliz kadını nasıl kafeslediğini anlatıyordu. Dinleyenler gülmekten kırılıyordu. (Nesin, A. “Mahallenin Kismetі “ Şark Erkeği)	Однажды вечером Рефик у себя в доме на Босфоре ждал леди рассказывал своим приятелям, как он охмурал алглвискую ари-сгократку. Слушатели катались от смеха. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 235)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı каталась от смеха gülmekten yuvarlanmak/gülmekten kırılmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada покатиться со смеху (Yüksek sesle gülmek, kahkaha atmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Gülmekten kırılmak (katılmak): Aşırı derecede sarsılarak gülmek	ПОКАТИТЬСЯ СО СМЕХУ (разг.) - громко рассмеяться, расхохотаться.

Bu da hiç hesapta yoktu. Ben ayaklarım birbirine dolanarak kürsüye çıktım. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Demokrasi Yasak)	Это тоже не входило в наши расчеты. Спотыкаясь от волнения, я поднялся на трибуну. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 279)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не входило	

<i>в ... расчёты hesapta yer almıyordu cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada принимать в расчёт (Birini ya da bir şeyi düşünmek: herhangi bir şeyi ya da birisini saymak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.</i>	
Hesapta olmamak: <i>Daha önce düşünülen şeylerin dışında olmak</i>	ПРИНИМАТЬ (ПРИНЯТЬ) В РАСЧЁТ кого. что. Разг. Учитывать кого-либо или что-либо: считаться с кем-либо или с чем-либо.

Boyuna dizi dizi sıfırlan hizaya sokuyorum; sonra gecenin karanlığında onları sağdan üçerüçer, ayırıp okuyorum: Yüz milyon, bir milyar, on milyar, yüz milyar... (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	Я непрерывно выстраиваю в один ряд вереницу нулей, а потом во мраке ночи отделяю их справа по три и произношу вслух: «Сто миллионов, миллиард, десять миллиардов, сто миллиардов...» (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 151)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı выстраиваю в один ряд tek sıraya diziyorum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada по шнурку (Hat boyunca; düm dümdüz) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Hizaya sokmak: <i>düzenlemek</i>	ПО ШНУРКУ. Устар. Экспрес. Ровно по прямой линии.

Müsteşar söyledi, sekreteri yazdı. Ooooh!.. Rahatlamıştı. Eğer içini dökmese pathyacaktı Müsteşar. Evinin, çocuğunun, çocuğunun rahatını, huzurunu kaçıracaktı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Kedi Neden Kaçtı)	Советник говорил, а секретарь писал. И постепенно советник успокоился. А если бы он не отвел душу, он бы лопнул. И все семейство советника лишилось бы покоя и душевного равновесия. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.77)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı лишилось ... душевного равновесия ruhsal düzenini bozmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada сокрушать сердце (birisini çok fena üzme; ruhsal huzunu bozmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Huzurunu kaçırmak: <i>Tedirgin, rahatsız etmek.</i>	СОКРУШАТЬ (СОКРУШИТЬ) СЕРДЦЕ кого. чьё. Устар. Экспрес. Очень сильно огорчать, лишать душевного покоя кого-либо.

— Ben de öyle... Kadından ancak yaşlı erkekler anlar... — Bazı erkekler de dilini kedi yutmuş gibi susarlar. Ayol insan iki çift laf eder... (Nesin, A. “Bay Düdük” Cürme Teşvik)	--Мне тоже! Только они и понимают толк в женщинах! Сказали бы хоть два слова!.. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 268)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Сказали ... два слова! İki kelime söylemek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada на пару слов (Kısa konuşma, mesajlaşma çağırma vs) veya перекидываться словом (словами) (Bir kimseyle kısa konuşma) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İki çift laf etmek: <i>bir kaç söz söylemek; sohbet etmek</i>	НА ПАРУ СЛОВ. Прост. Для короткого разговора, сообщения и т. п. (звать, вызывать и т. п.) ПЕРЕКИДЫВАТЬСЯ (ПЕРЕКИНУТЬСЯ) СЛОВОМ (СЛОВАМИ) с кем. Разг. Фамильярн. Поговорить с кем-либо недолго.

— Hepsini mi, istiyorsunuz? diye sordu. - Hepsini, hepsini!... diye bağırdım, yeter be!.. Eşimden dostumdan oldum, insanlığımdan oldum, sağlığımdan, mutluluğumdan, oldum... Allah kahretsin!... Hay o paranın ben içine... (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	— Все, все! — заорал я. — Довольно с меня! Я лишился друзей, приятелей, я утратил все человеческое, потерял здоровье, свое счастье... Да пропади все пропадом! Да я на эти деньги... (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 155)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı утратил все человеческое bütün insanlığı mı harcadım cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada терять своё лицо (Kendi bireysellikleri ve ayırt edici özellikleri) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İnsanlığından olmak <i>İnsanlıktan çıkmak: 1. çok zayıflamak 2. insan olma nitelikleri kalmamak</i>	ТЕРЯТЬ СВОЁ ЛИЦО. ПОТЕРЯТЬ СВОЁ ЛИЦО. Утрачивать свою индивидуальность, свои отличительные черты

İşe saray bile karıştı. Hindistan da elden gittikten sonra, saray, karışacak başka işler bulamadığından (Nesin, A. “Mahallenin Kısmeti “ Şark Erkeği)	В дело вмешался даже королевский двор. Двор, которому нечем заниматься, особенно после потери Индии, (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 233)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı В дело вмешался işe karıştı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada затычка во все дырки (Kendisini ilgilendirmeyen işlere burnunu sokanlar, karışanlar hakkında) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşe karışmak: bir meseleye el koymak; müdahale etmek	ЗАТЫЧКА ВО ВСЕ ДЫРКИ кто. Прост. Пренебр. О том, кто постоянно вмешивается во всё, что его не касается.

Zor bir durumda kalmıştım. Demek adam benim yüzümden işinden olacaktı. Buna vicdanım elvermedi. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Islatır mı Islatmaz mı)	Я был в затруднительном положении. Значит, кто-то из-за меня должен был лишиться работы. Этого моя совесть не позволяла. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 178)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı лишиться работы işini kaybetmek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada сбивать с двора (Herhangi birini hizmetinden,iş yerinden kovmak vs.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İşinden olmak: işi elinden gitmek, işini yitirmek, işinden ayrılmak 2. belli bir süre yaptığı işi bırakarak başka bir işle ilgilenmek zorunda kalmak; görevini yitirmek	СБИВАТЬ (СБИТЬ) С ДВОРА кого. Устар. Прогонять кого-либо с места службы, работы и т. п.

Eğer çok iyi kalpli ve çok yüksek sanat beğenisi olan bir patrona çatmasâydım, ömrümün sonuna kadar amatör bir burun müzisyeni olarak sürünüp duracaktım. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Orkestra Adam)	И если бы я не наткнулся на патрона с очень добрым сердцем, большого целителя искусства, то так бы и влачил до конца дней своих жалкое существование дилетанта, музыканта — исполнителя на собственном носу. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 196)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı добрым сердцем iyi kalpli cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada золотое сердце (с золотым сердцем) (1. Altın gibi yüreği olan biri hakkında, 2. İyi kalpli iyi yürekli) veya с чистым сердцем (1. Temiz kalpli, kötü fikri, düşüncesi olmayan, tüm samimiyetiyle, tüm içtenliğiyle; 2. Kendi haklarının bilincinde olan, yapılan görevin hissiyatında olan, vicdanı açık) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
İyi kalpli: Başkaları için hep iyilik düşünen.	ЗОЛОТОЕ СЕРДЦЕ (С ЗОЛОТЫМ СЕРДЦЕМ). Разг. Экспрес. 1. у кого. О добром, отзывчивом человеке: большое сердце. 2. кто. Отзывчивый, добрый человек. кто. С ЧИСТЫМ СЕРДЦЕМ. Разг. Экспрес. 1. С добрыми намерениями, без злого умысла, с полной откровенностью; с открытой душой. 2. С сознанием своей правоты, с чувством выполненного долга: с чистой совестью.

Kerli ferli, kalıplı biri, hımhım bir sesle, — Ne dedin? diye sordu, asma kabağı mı? (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlarız Vesselâm “Sporcu İnsanlarız”)	Холеньй, вылощенный пассажир процедил: — Не болтай глупостей! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 56)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Холеньй, вылощенный bakımlı, parlatılmış cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada на отличку (Özellikle güzel, harika, harika giyimli.) veya как картинку (Çok iyi, güzel (giyinmek, görünmek vb.)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kerli felli kelli felli: Kılığı kıyafeti düzgün, olgun ve gösterişli (kimse), kerli ferli, gün görmüş	НА ОТЛИЧКУ. Устар. Прост. Особенно хорошо; отлично. - Одея на отличку. КАК КАРТИНКУ. Разг. Экспрес. Очень хорошо, красиво (одеть, нарядить и т. п.).

Bir de kömür verilmiyor, derler.	Вы увидите, Бог даст, эту зиму мы
----------------------------------	--

Pekâlâ da işte veremlilere veriyorlar. Göreceksiniz, inşallah bu kışı sağ salım geçirelim, seneye hepimize kömür verilecek. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	переживем в добром здоровье, а уж на будущий год всем нам дадут уголь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 164)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı зиму ... переживем kışı yaşayıp geçirelim cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Провести зиму (Kışlamak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kış geçirmek: Kış mevsimini bir yerde geçirmek.	Букв. Провести зиму

— Deliyle başa çıkılmaz birader... — Mağrur, küçük dağları ben yarattım diyor. (Nesin, A. “Koltuk” Adamı Zorla Deli Ederler)	— Дошел до того, что говорит, будто он горы создал. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 20)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı говорит, будто он горы создал dağları ben yarattım diyor cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada высоко держать (нос) голову (Gururlu olmak,bağımsız,yukarlardan bakmak bir kimselere, küçümseme gibi) veya высоко нести (нос) голову (Yükselmek,kendini gururlu göstermek) veya много о себе мечтать (Kendini çok yüksek bir görüşde görmek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Küçük dağları ben yarattım demek: Çok böbürlenmek, kibirlenmek:	ВЫСОКО ДЕРЖАТЬ (НОС)ГОЛОВУ. Экспрес. Быть гордым, независимым: смотреть свысока на кого-либо ВЫСОКО НЕСТИ (НОС) ГОЛОВУ. Экспрес. Вести себя с достоинством, гордо, независимо. МНОГО О СЕБЕ МЕЧТАТЬ. Устар. Прост. Быть о себе слишком высокого мнения.

Ailesinin bütün asil fertleri gibi durmadan canı sıkılan, Oxford-Kembriç kayık yarışlarında kürek	вечно тоскующий, как все аристократы его фамилии; участник лодочных соревнований
---	--

cekmiş , kolej takımında futbol oynamış. (Nesin, A. “Mahallenin Kısmeti “ Şark Erkeği)	Оксфорд — Кембридж, игрок футбольной команды колледжа; (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.233)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı участник лодочных соревнований kayak yarışlarına katılmış cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Продвигать весло; грести весло (kürek çekmek, teknede/gemide kürek çekme) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Kürek çekmek: Deniz teknesini yürütmek için küreği kullanmak	Букв. Продвигать весло; грести весло

Kâtibi Osep'e, — Bir haber var mı? dedi. Osep umutsuzca başını salladı. Salih Küpoğlu laf olsun diye , — Amerikalı bir işadamı, bizim işadamlarıyla tanışmak istiyor, dedi, gazeteye ilan vermiş. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ İşadamı)	— Есть какие-нибудь новости? спросил он у секретаря Осёпа. Осеп безнадежно покачал головой. Чтобы сказать что-нибудь , Салих Кюпоглу проговорил: — Один деловой американец хочет познакомиться с вашими~еловымл людьми, он дал объявление в газету. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 156)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Чтобы сказать что-нибудь bir şey söylemiş olmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada лукавый тянет за язык (Ne amaçla birine bir şey söylemesi gerektiği belli değil.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Laf olsun diye: belirli bir amaç gözetmeden, rasgele, gelişigüzel	ЛУКАВЫЙ ТЯНЕТ ЗА ЯЗЫК кого. Устар. Экспрес. Неизвестно зачем, с какой целью понадобилось кому-либо сказать что-либо.

Şişmanlıktan zor soluk alan fok kılıklı biri lafa karıştı : (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlar Vesselâm “Sporcu İnsanlarız)	Сосед горбуна, толстый, как тюлень, детина, страдающий одышкой, вмешался в разговор : (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 55)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı вмешался в разговор konuşmaya / söze/lafa karışdı cümlesi ile karşılanmaktadır ve bu cümlede Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Lafa karışmak: Biri veya birileri konuşurken bir başkası konuşmak, konuşmaya katılmak	-----
--	-------

Evlilik masraf kapısıdır. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	Женитьба — это постоянный повод для расходов. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 154)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı повод для расходов masraf için sebep cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada трясти карманы (Zorlamak, birilerini para harcamaya zorlamak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Masraf kapısı: Para harcamayı gerektiren bir iş	ТРЯСТИ (ПОТРЯСТИ) КАРМАНЫ чьи. Прост. Заставлять, принуждать кого-либо тратить деньги.

Ama öğretmen derse başladıktan sonra, çocuklarda çıt yoktu. En haylazları muma çevirmişti. (Nesin, A. “Koltuk” Vatan “Ey Vatan”)	Обитатели камеры подростков в руках учителя превращались в мягкий воск. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 68)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı превращались в мягкий воск yumuşak tuma dönüştüler cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada ходить в струне (Kayıtsız şartsız boyun eğmek, çizgi üzerinden yürümek, itaatkar, disiplinli olmak.) держат поклонную голову (Halk şairi.İtaatkar,uysal olmak.) veya пообломать крылья (Birisinin birini ehlileştirmesi fethetmesi.) veya завязать в (один) узел (Kendine birini boyun eğdirmek,onu itaatkar olmasına zorlamak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Muma döndürmek (veya çevirmek): Her sözü dinler duruma getirmek, uslandırmak.	ХОДИТЬ В СТРУНЕ. Устар. Экспрес. 1. у кого. Беспрекословно подчиняться, слушаться кого-либо: ходить по струнке у кого. 2. Быть послушным, вышколенным. ДЕРЖАТЬ ПОКЛОННУЮ ГОЛОВУ. Устар. Народно-поэт. Быть послушным, покорным. ПООБЛОМАТЬ КРЫЛЬЯ кому.

	Прост. Экспрес. Укротить, усмирить заставить покорить кого-либо. ЗАВЯЗАТЬ В (ОДИН) УЗЕЛ кого. Устар. Прост. Подчинить себе кого-либо. заставить его быть покорным.
--	--

Sıcak çay üstüme dökülünce, ben can acısıyla bağırırken bu kez kafama bişey geçti. Ne olduğumu, neye uğradığımı <u>anlayamadım.</u> (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Кипятком ошпарило руку, и не успел я вскрикнуть от боли, как мне что-то нахлобучили на голову. Я не понимал, что происходит. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 302)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı не понимал, что происходит ne olduğunu anlamadım cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada не иметь понятия (Bilgili olmamak, bir işi anlamamak, bilmemek.) veya куда глаза направить (Ne yapmak, nasıl davranmak gerektiğini bilmemek. (utançlıktan, mahcubiyetten, sıkılmadan vb.)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ne olduğunu anlayamamak Ne olduğumu bilemedim: <i>şaşırdım, aklım başımdan gitti</i>	НЕ ИМЕТЬ ПОНЯТИЯ о чем. Разг. Не быть сведущим, не разбираться в чём-либо; не знать чего-либо. КУДА ГЛАЗА НАПРАВИТЬ. Устар. Экспрес. (Не знать), что делать, как поступить (от стыда, смущения, неловкости и т. п.).

Orada ne varsa düşmanlarının üstüne yağdırmaya başladı. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	и стал сбрасывать оттуда на своих противников все, что там было. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.302)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı все, что там было orada ne varsa hepsi cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada с потрохом (tamamen, her şeyiyle ne var; tüm sokaktaki.) veya чем ни попало (Eline gelen herhangi bir eşya ile birilerini (dövmek, vurmak vb.)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Ne varsa: <i>tamamı, bütünü</i>	С ПОТРОХОМ. Устар. Прост. I

	целиком. полностью, со всем. что есть; с о всеми потрохами. ЧЕМ НИ ПОПАЛО. Устар. Прост. Любым попавшимся в руки предметом (бить, ударить и т. п. кого-либо).
--	---

Akşam bir simitle nefsimi körlettim. Bir gece önceden uykusuz olduğum için erkenden yatağa girdim. Başımı yastığa kor komaz sıfırlar cirit oynamaya başladı. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Yaşasın Züğürtlük)	Вечером я заглушил голод бубликом. Рано лег спать, потому что прошлую ночь провел без сна. Но едва я опустил голову на подушку, как нули затеяли свою игру в дроттики. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 153)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı заглушил голод açlığı susturdum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Кое-как удовлетворить свои потребности; заморить червячка (İhtiyaçları yarım yamalak gidermek, karşılamak; açlığı hafifçe gidermek, çerezlenmek atıştırmak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Nefsini körletmek: <i>Beden isteklerinden herhangi birini üstünkörü gidermek, nefisini yatıştırmak.</i>	Кое-как удовлетворить свои потребности; заморить червячка

<u>O gün bugündür</u> de yandığı yok. (Nesin, A. “Geriye Kalan” Bizim Sokağın Feneri “Bizim Sokaktaki Fener”)	<i>А с того дня и по сей день</i> фонарь не горит. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 96)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı с того дня и по сей день o günden bu güne cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada до сих пор (şuana kadar) veya с тех (времен) до сих пор (o zamandan bu zamana kadar) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
O gün bugündür: <i>o günden beri adetmiş gibi</i>	ДО СИХ ПОР. Разг. До настоящего времени. С тех (времен) до сих пор

<u>On parmağında on marifet olanlar</u> vardır. Benim on parmağında ön tırnaktan başka hiçbir şey yok. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Orkestra Adam)	Есть такие люди, у которых на каждый палец приходится по ремеслу. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 195)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı на каждый палец приходится по ремеслу her parmağında bir hüner cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada на все руки (Her şeyi yapabilen, yetenekli, her işte marifetli, tüm işlerde usta) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
On parmağında on marifet olmak (veya hüner) : Elinden her iş gelir, çok becerikli.	НА ВСЕ РУКИ яго. Разг. Экспрес. О человеке, умеющем всё делать, искусном во всяком деле; мастер на все руки.

<u>Övünmek gibi olmasın</u>, hitabetim gayetle kuvvetlidir. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açış Nutku)	Не сочитите это за хвастовство, но я действительно владею ораторским искусством. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 38)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Не сочитите это за хвастовство bunu övünmekten saymayın cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada Сам себя не похвалишь (insan kendi kendini övemez) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Övünmek gibi olmasın: Kendini övmeye hazırlanan kimselerce, övünmesini hoş göstermek veya alçak gönüllü görünmek için kullanılır.	Сам себя не похвалишь Скажу не хвастовства ради Не примите за хвастовство

Susun! İnsan, ahlâk sahibi olmalı. Ahlâkın iyilikleri o kadar çoktur ki... <u>saymakla bitmez</u>. (Nesin, A. “Kazan Töreni” Bir Ahlâk Dersi)	—Молчи!.. Человек должен быть нравственным. А сколько благ приносит человеку нравственность! И перечислить невозможно! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 104)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı перечислить невозможно saymak mümkün değil cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada чертова тьма (Çok fazla çok büyük sayısız çoğunluk.) veya тьма тем (Çok büyük bir belirsizlik sayısız,karanlık.) veya видимо-невидимо (Pek	

<i>çok sayısız birinin ya da bir şeyin.) veya без числа (Büyük bir sayısız bir şeyin numarası yok.)</i> deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Saymakla bitmemek (veya tükenmemek): <i>Pek çok olmak.</i>	ЧЕРТОВА ТЬМА. Прост. Экспрес. Очень много, великое бесчисленное множество. ТЬМА ТЕМ. Устар. Экспрес. Очень много, великое, неопределённое, бесчисленное множество; тьма тьмущая. ТЬМЫ ТЕМ. ВИДИМО-НЕВИДИМО кого. чего. Прост. Экспрес. Очень много, бесчисленное множество кого-либо или чего-либо. БЕЗ ЧИСЛА. Устар. Экспрес., Об огромном, неисчислимом количестве кого-либо или чего-либо; нет числа.

Dedikten sonra da gözlüklüye sırtını çevirdi. Anlaşılan konuşmak, çene çalmak istemiyordu. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Hepsi Hepsi İyi)	Крупный мужчина ответил ему: «Здравствуйте», и повернулся спиной. Ясно было, что вступать в разговор ему явно не хотелось. А другому не терпелось поговорить: (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 130)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı повернулся спиной <i>sırtını/arkasını dönmek cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada оборачиваться спиной (İlgisizlik göstermek, birine veya bir şeye dikkat vermeyi bırakmak: birine sırt çevirmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Sırtını çevirmek <i>sırt çevirmek (çevirmemek): 1. (birine) önem vermemek, iyi davranmamak. 2. (bir şeye) önem vermemek, onu kabul etmemek, uyarılamak veya sürdürmemek</i>	ОБОРАЧИВАТЬСЯ (ОБОРОТИТЬСЯ) СПИНОЙ к кому, к чему. Устар. Проявлять пренебрежение, безразличие; переставать обращать внимание на кого-либо или на что-либо; поворачиваться спиной к кому.

Gırtlığımdan <u>son nefesim çıkıyordu</u> (Nesin, A. “Kazan Töreni” Aya Gidiyoruz)	Я уже издавал предсмертные хрипы (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 109)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı издавал предсмертные хрипы ölüm öncesi hırıltılar çıkarmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada испустить последнее дыхание (Ölmek, ruhunu bırakmak, teslim etmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Son nefesi(ni) vermek (çıkma) son nefes: 1. Ölümden önceki son anda alınan nefes: 2. (mecaz) Hayatın sonu.	ИСПУСТИТЬ ПОСЛЕДНЕЕ ДЫХАНИЕ. Устар. Умереть; испустить дух.

Geçen gün, — <u>Sorması ayıp</u> ama Doğan, dedim, sen benim eski arkadaşımın, çekinecek bişey yok. Kuzum, ne iş yapıyorsun da para kazanıyorsun? (Nesin, A. “Toros Canavarı “ Zarif Hatıralar)	— Неудобно спрашивать , но ты, Доган, — мой старый товарищ, стесняться нечего. Голубчик, чем ты занимаешься, как ты зарабатываешь деньги? (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.138)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Неудобно спрашивать sorması yakışsız cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada не обессудь (обессудьте) (yargılanmama ricası, umulmayan, beklenmeyen bir davranıştan dolayı, sürç-i lisandan dolayı özür dilemek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Sorması ayıp sormak (veya sorması) ayıp olmasın: Sorulması teklifsizlik sayılan bir şeyi sormadan önce özür dilemek için kullanılır.	НЕ ОБЕССУДЬ (ОБЕССУДЬТЕ). Устар. В речевом этикете: просьба не осудить; извинить за что-либо непредвиденное, упущенное. Букв. Прости за не скромный вопрос; разреши спросить

Dikkat ettiniz mi bilmem, bizde memurların çoğunun <u>suratı asıktır.</u> (Nesin, A. “Kazan Töreni” Verem Olmak Lâzım)	Не знаю, обратили ли вы внимание, что у большинства наших чиновников кислые лица. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 162)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı кислые лица ekşi suratlı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada ровно (точно) муху проглотил (Bu konuda kim memnun değilse, üzgünse ekşi görünüm oluyor.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

Suratı asık: yüzünü asarak huysuz ve tatsız bir tavır takınmış olan	РОВНО (ТОЧНО) МУХУ ПРОГЛОТИЛ кто. Прост. Шутл. О том. кто недоволен. имеет расстроенный, кислый вид.
--	---

Çocuk, bağırışıp çağırışan kadınlara bir zaman şaşkın şaşkın baktı. Sonra alt dudağı бүкүлдү. Suratı ekşidi. Bir çılgınlıkla ağlamaya başladı. Ama ne ağlama... Bitürlü susmaz. (Nesin, A. "Havadan Sudan" Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Мальчик некоторое время с удивлением смотрел на них. Потом вдруг его нижняя губа задрожала, лицо сморщилось , и он заревел. И пошло... плачет и плачет. Никак не остановишь. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.305)
---	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **лицо сморщилось yüzü buruştu cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **лицо вытянулось на какую пуговицу (до какой пуговицы)** (aşırı üzgünlük, memnuniyetsizlik ifadesi) veya **сжиматься в кулачок** (Büyük bir üzüntü, memnuniyetsizlik ifadesi) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Suratı ekşimek suratını ekşitmek: Yüzüne memnun olmadığını belirten bir anlam vermek:	ЛИЦО ВЫТЯНУЛОСЬ НА какую ПУГОВИЦУ (ДО какой ПУГОВИЦЫ). Устар. Экспрес. О выражении сильного огорчения, недовольства. 2. СЖИМАТЬСЯ В КУЛАЧОК
---	---

Bir daha Zübeydemi göremedim.. Ama dudaklarının tadı damağımda kaldı. (Nesin, A. "Kazan Töreni" Ya Bunlar Nereli?)	И я больше не видел мою Зюбейде. Но вкус ее губ остался у меня во рту , и я не знал другой женщины, губы которой так бы запомнились мне. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.24)
--	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **вкус ... остался ... во рту tadı ağzında kaldı cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **не выходить из головы** (Hatırlanmak, unutulmamak.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Tadı damağımda kalmak: 1. Yenen bir şeyin tadını unutmamak. 2. Hoşa giden, zevk alınan bir şeyi unutmamak:	НЕ ВЫХОДИТЬ ИЗ ГОЛОВЫ. Разг. Экспрес. Помниться, не забываться.
---	--

Önce size Sadi Bey'i bir iyi tanıtayım. Hani «Tavşan tersi gibidir, ne kokar, ne bulaşır» derler ya... İşte Sadi Bey bu tipin en güzel örneğidir. Ne etliye karışır, ne sütlüye. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Havadan Sudan)	Сначала я представляю вам Сади-бея. Это о таких людях говорят: « Все равно, что заячий помет: не пахнет, а не пачкает». Вот наш Сади-бей — прекрасный образец такой категории людей. Ни Богу свечка, ни черту кочерга. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.239)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **Все равно, что заячий помет: не пахнет, а не пачкает** tavşan dışkısı gibi: *ne kokar ne kirletir cümlesi* ile karşılanmaktadır, Rusçada **ни в чём (ничем) не замечен** (Hiçbir suçlamada, mimde kuşullanılmayan) veya **ни холодно ни жарко** (Fark etmez, hepsi olur. Bir şeye ve birine kayıtsız kalmak. Ne sıcak ne soğuk) veya **ни шьёт ни порет** (Söyleneni, hareketi, kararı saymayarak yapılması gerekeni yapmıyor, kabul etmiyor.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Tavşan tersi gibidir, ne kokar, ne bulaşır tavşan boku gibi (ne kokar, ne bulaşır): (kaba) ne yararı, ne de zararı olan (kimse).	НИ В ЧЁМ (НИЧЕМ) НЕ ЗАМЕЧЕН кто. Устар. Не заподозрен ни в чём предосудительном, неблагонадёжном. НИ ХОЛОДНО НИ ЖАРКО кому. Разг. Экспрес. Безразлично, всё равно. О равнодушном отношении к кому-либо или к чему-либо: ни жарко ни холодно. НИ ШЬЕТ НИ ПОРЕТ. Разг. Ирон. Не предпринимает решительных действий, уклоняясь от определённого высказывания, решения, действия и т. п.
--	---

Habip'in üç çocuğu var; oğlan üç çocuk babası hâlâsahada tazı gibi koşuyor. (Nesin, A. “Koltuk” Sporcu İnsanlar Vesselâm “Sporcu İnsanlar”)	— А Хабиб? У Хабиба три сына, а он носится по полю, как гончая собака! (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 56)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı гончая собака av köpeği; <i>tazı gibi cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada живым	

<i>манером</i> (Çok hızlı, şimşek gibi) veya <i>благим матом</i> (Çok hızlı, şimşek gibi zıplama, kaçma vs) veya <i>на махах</i> (Çok hızlı koşmak hayvanlar hakkında) veya <i>нажимать на пятки</i> (Hızlı koşmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Tazı gibi: 1. Çok zayıf ve ince kemikli (insan). 2. Çok hızlı koşan (kimse)	ЖИВЫМ МАНЕРОМ. Прост. Экспрес. Очень быстро, молниеносно. БЛАГИМ МАТОМ. Устар. Экспрес. Очень быстро, молниеносно (вскочить, убежать и т. п.). НА МАХАХ. Скачками, очень быстро (бежать). О животных. НАЖИМАТЬ НА ПЯТКИ. Прост. Экспрес. Быстро бежать.

Salih Küpoğlu gazetedeki bu küçük ilanı okudu, ama üzerinde durmadı. (Nesin, A. “Toros Canavarı “ İşadamları)	Салих Кюпоглу пробежал это маленькое объявление, но не остановился на нем. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр.155)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı остановился на ... üzeinde durmadı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada брать в рассуждение (Bir şeye dikkat vermek, bir şey hesaba katmak) veya не идти в счет (Hiç bir şey demek, anlamsız, dikkate almamak ifadesi) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Üzerinde durmamak (üstünde durmak) : Bir işe önem vermek, bir işle yakından ve sürekli ilgilenmek.	БРАТЬ (ВЗЯТЬ) В РАССУЖДЕНИЕ что. Устар. Обращать внимание на что-либо, учитывать что-либо. НЕ ИДТИ В СЧЕТ. Разг. Ничего не значить, не иметь значения; не приниматься во внимание.

Yan gözle gardrobun üstüne tüneyen çocuşa bakıyordum. (Nesin, A. “Havadan Sudan” Çocuk Ne Zaman Ağlar?)	Уголком глаза я посматривал на мальчика, восседавшего на шкафу. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 303)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>Уголком глаза</i> gözünün kenarıyla cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>краем глаза</i> (Geçerken, aynı anda bir şeyle. (bir şeyi fark etmek, görmek, gözlemlemek)) veya <i>краешком глаза</i> (Çok kısa bir zamanda (birini görmek), çok vakit ayıramadan bakmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yan gözle: göz ucuyla	КРАЕМ ГЛАЗА. Разг. Попутно, одновременно с чем-либо (заметить, увидеть, наблюдать и т. п. что-либо). КРАЕШКОМ ГЛАЗА. Разг. Экспрес. Мельком, очень краткое время (видеть что-либо); краем глаза

Vapurdan çıkarlarken, geriye dönüp bendenize öyle bir nazar-ı âşıkane affettiler ki, o anda yıldırımla çarpılmışa döndüm. (Nesin, A. “Bay Düdük” Cürme Teşvik)	Они сошли на берег, обернулись и посмотрели на вашего покорного слугу с такой нежностью и любовью, что я буквально остоленел, <i>будто в меня молния ударила.</i> (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 268)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>будто в меня молния ударила</i> sanki yıldırım çarptı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>ни охнуть ни вздохнуть</i> (Geçici olarak fiziksel şok durumu, şaşkınlık hali) veya <i>как удар грома</i> (Beklenmedik bir şekilde, aniden) veya <i>моча в голову ударила</i> (Akıl yürütme yetisini kaybeden kişi hakkında; akılsızca, düşünmeden yapılan hareket) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Yıldırımla çarpılmışa dönmek (yıldırımla vurulmuşa dönmek) : Aransız kötü bir durum karşısında kalıp ne yapacağını bilememek.	НИ ОХНУТЬ. НИ ВЗДОХНУТЬ. Разг. Экспрес. О состоянии временного физического шока. потрясения. КАК УДАР ГРОМА. Разг. Экспрес. Неожиданно, внезапно. МОЧА В ГОЛОВУ УДАРИЛА кому. Грубо-прост. О том, кто потерял способность здраво рассуждать; совершил глупый, безрассудный поступок.

Bana bir zihin açıklığı gelir birader, güürüül güürül saatlerce konuşurum. (Nesin, A. “Kördöğüşü” Açıış Nutku)	Такая ясность в голове появляется, что часами могу говорить. (Несин, А. Если бы я был женщиной. Стр. 38)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ясность в голове kafasında netlik / zihin, akıl açıklığı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada с язычком (Birileri zekaya sahip;sertçe söylüyor.alaycı ;kötü dil üzerinden) veya не в бровь, а в (самьи) глаз (Düz,birilerinin ya da bir şeylerin mantıklı eksiklerini söylemek.kime. Doğruyu yapmak,birinin kesin gözlenmesi.) veya с солью <и> с перцем (Keskin ve mantıklıca kelimeler,konuşmalar,makale,oyun hakkında vb.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Zihin açıklığı: Düşünme gücü.	С ЯЗЫЧКОМ кто. Ирон. Кто-либо обладает остроумием; говорит едко. насмешливо; злой на язык. НЕ В БРОВЬ, А В (САМЫИ) ГЛАЗ. Разг. Экспрес. 1. Метко, остроумно сказать о недостатках кого-либо или чего-либо- 2. кому. Сделать верное, точное замечание кому-либо. С СОЛЬЮ <И> С ^ПЕРЦЕМ. Разг. Экспрес- Едкий и остроумный. О словах, выступлении, статье, пьесе и т. п.

Yukarı çıkarken beş dakika bir uğra istersen. Yapılacak işi varsa, Sema'nın temizliği kalıversin bugün. Dört ac gözünü kız!" (Baykurt, F. Keklik)	Прежде чем идти к Семе-ханым, забеги к американке на пару минут. Может, она даст тебе какое-то поручение. Сема подождет, ничего страшного. Только будь очень осторожна . Поняла? (Байкурт, Ф. Куропатка)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı будь очень осторожна çok dikkatli ol cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada пуще [наче]	

<i>glaза [oka]</i> (Uyanık, dikkatli, pür dikkat (koruma, gözetme v.b.)) deyiimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
gözünü dört açmak <i>aldanmamak için çok uyanık bulunmak</i>	ПУЩЕ [паче] ГЛАЗА [ока]. Бдительно, заботливо, тщательно (беречь, охранять и т. п.).

İsterse kutuyu kucağımdan zorla alıp içine baksın, hiiiіç umrumda olamaz! Ben üstüme düşeni yaptım. İnşaallah Sema kancığı da kimseye kaptırmaz elindekini! İnşaallah ötesini de onlar yaparlar, sağlam yaparlar. İnşaallah <u>bulaştırmazlar ağızlarına, yüzlerine..</u> (Baykurt, F. Keklik)	Пусть хоть силой отнимают. Теперь мне все равно. Я поступила честно и правильно. Иншаллах, Сема не выпустит из рук Яшарову куропатку, а остальное — это уж дело студентов. Они знают, <i>как надо поступить</i>. (Байкурт, Ф. Куропатка)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyiimin, Rusça metindeki karşılığı <i>как надо поступить</i> olması gerektiği gibi davranmak <i>cümlesi</i> ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>дело табак [труба]</i> (Durumu, işleri v.b. çok kötü olmak, işleri yolunda gitmemek) veya <i>ударить в грязь лицом</i> (Yüzünün akıyla çıkarmamak, eline yüzüne bulaştırmak, üstesinden gelememek.) deyiimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
ağızına yüzüne bulaştırmak <i>bir işi kötü yapmak, becerememek</i>	ДЕЛО ТАБАК [труба]. Чье-либо положение, состояние, чьи-либо дела и т. п. очень плохи; кому-либо или чему-либо приходится плохо, скверно. УДАРИТЬ В ГРЯЗЬ ЛИЦОМ:

Var mı benden sefili şu caddelerden akanların? Çoğunun kılığı benimki gibi kılık değil. Çoğunun yaşamı benimki gibi, ezik. Çoğunun <u>bahtı benimki gibi kara</u>. Yok ağartmaya, açık bir yol. Bulur gibi olduklarımızı kapatıyorlar. (Baykurt, F. Keklik)	Тут, пожалуй, не встретишь одетых бедней меня.. А впрочем, иные выглядят не намного лучше моего, видно, у них <i>судьба такая ж черная</i>, как у меня. И никакого просвета. Только-только забрезжит слабая надежда, как ее тут же отнимают. (Байкурт, Ф. Куропатка)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı судьба такая ж черная kaderi kara cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada богом обиженный (Bahtsız, şanssız, mutsuz, akılsız) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
bahtı kara olmak sürekli olarak talihi yaver gitmemek, mutsuz olmak	БОГОМ ОБИЖЕННЫЙ. Устар. Неудачливый, несчастливый; недалекий, неумный, ограниченный.

Şarkıcı demiş asmışlar, türkücü demiş asmışlar. Saz çalan bile var içlerinde. Demek saz da para ediyor, türkü de çıkınca pazara! Nasıldır, kaçadır bir girimi şu açık hava tiyatrolarının? (Baykurt, F. Keklik)	Тут и там мелькают афиши с именами и портретами знаменитых певцов и музыкантов — они выступают в летних театрах парка Генчлик. Выходит, и песня, и мелодия становятся товаром на этом рынке! Выходит, и за них можно деньги получать. Интересно, сколько стоит билет в летний театр? (Байкurt, Ф. Куропатка)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı становятся товаром на этом рынке pazarda mal değeri olmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada бить на эффект (İzlenim bırakmak) veya брать (взять) за живое (1. heyecanlandırmak, güçlü bir etki bırakmak. 2. birini teşhir etmek; ipliğini pazara çıkarmak; maskesini kaldırmak) veya пронимать (пронять) душу (Birinin üzerinde güçlü bir etki bırakmak) veya шибать (шибануть) в нос (güçlü bir etki bırakmak, dikkatleri kendi üzerine çekmek) veya ни во что (birini hiçbir şeyden saymamak (değer vermemek, saygı göstermemek, adam yerine koymamak)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Para etmek: Değeri olmak.	БИТЬ НА ЭФФЕКТ. Разг. Неодобр. Производить впечатление. БРАТЬ (ВЗЯТЬ) ЗА ЖИВОЕ. Разг. Экспрес. 1. Волновать, производить сильное впечатление. 2. кого. Разоблачать кого-либо. ПРОНИМАТЬ (ПРОНЯТЬ) ДУШУ. Разг. Экспрес. Производить на кого-либо очень сильное впечатление. ШИБАТЬ (ШИБАНУТЬ) В

	НОС.Прост. Экспрес. Производить сильное впечатление, обращать на себя внимание- НИ ВО ЧТО. Устар. Совсем (не уважать. не ценить кого-либо; не считаться г кгм-липо); ни во что не ставить кого.
--	---

Bakalım ne diyecek babam yüzüme? Kaldıracak mı başını Yaşar? Bulabilecek miyim kendilerini bu kebab kokularının arasında yutkuna yutkuna? Ayaklarım durdu duracak. Ağzım kurudu kuruyacak! Dönüp yürüsem "Yayla Palas"tan yana, yıkılmadan varabilecek miyim? (Baykurt, F. Keklik)	Да, посмотрим, что скажет отец при встрече. А Яшар как взглянет мне в глаза? Попробуй отыщи их тут, среди дразнящих ароматов жарящегося шашлыка. Я сглатываю набежавшую слюну. Ноги сделались вялые и непослушные. Едва ли у меня достанет сил добраться до отеля «Яйла-палас». (Байкурт, Ф. Куропатка)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı при встрече karşılaştığında cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada бросать [кидать] в лицо [в глаза] (Bir şeyi açıkça, doğrudan söylemek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
(birinin) yüzüne karşı bir kimsenin kendi önünde ve ondan çekinmeden	БРОСАТЬ [кидать] В ЛИЦО [в глаза] кому. Говорить что-либо открыто, прямо.

Bakalım ne diyecek babam yüzüme? Kaldıracak mı başını Yaşar? Bulabilecek miyim kendilerini bu kebab kokularının arasında yutkuna yutkuna? Ayaklarım durdu duracak. Ağzım kurudu kuruyacak! Dönüp yürüsem "Yayla Palas"tan yana, yıkılmadan varabilecek miyim? (Baykurt, F. Keklik)	Да, посмотрим, что скажет отец при встрече. А Яшар как взглянет мне в глаза? Попробуй отыщи их тут, среди дразнящих ароматов жарящегося шашлыка. Я сглатываю набежавшую слюну. Ноги сделались вялые и непослушные. Едва ли у меня достанет сил добраться до отеля «Яйла-палас». (Байкурт, Ф. Куропатка)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı Я сглатываю набежавшую слюну akan salyaları yutuyorum cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada маковой росинки во рту не было (Hiçbir şey yememiş kişi.) veya язык прилип [присох] к гортани (Ani bir korku, telaş, heyecandan dolayı susan, konuşamayan kişi; konuşma yetisini kaybetmiş kişi.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
ağız dili (ağız) kurumak 1) <i>susuz kalmak</i>; 2) <i>konuşamaz duruma gelmek</i>	МАКОВОЙ РОСИНКИ ВО РТУ НЕ БЫЛО. Кто-либо ничего не ел. ЯЗЫК ПРИЛИП [присох] К ГОРТАНИ у кого. Кто-либо замолчал от неожиданности, удивления, страха и т. п.; кто-либо потерял вдруг способность говорить.

O canı yananların, çocuklarını okutamayacak kadar yoksul olanların, onun adını <u>ağızlarından hiç eksik etmeyen</u> sokaktaki dilencilerin ve başı darda olan saf ve iyilerin yardımcısıydı. (Pamuk, O. İstanbul, s. 169)	Она заботилась о несчастных бедняках, которые не могли дать своим детям даже образование, об уличных нищих, непрестанно поминающих Ее имя, и о простодушных, добрых людях, попавших в беду. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 234)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı непрестанно поминающих durmadan hatırlatan cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada крутить [заводить] шарманку (Bıktırıcı bir şekilde konuşmak, aynı şeyleri sürekli tekrarlamak, aynı konuyu sürekli gündeme getirmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
ağızdan söz (laf, lakırtı) eksik etmemek o sözü sürekli söylemek.	КРУТИТЬ [заводить] ШАРМАНКУ. Прост. Надоедливо говорить, повторять одно и то же; многократно возобновлять один и тот же разговор.

Bugün bile, ne zaman radyodan ney sesi işitsem <u>ağzım sulanır.</u> (Pamuk, O. İstanbul, s. 173)	Даже и по сей день, стоит мне услышать по радио мелодию флейты, как мой рот наполняется слюной. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 240)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **рот наполняется слюной** ağzı (tükürük, salya)su ile dolar **cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **слюнки текут у кого. слюнки потекли** (Genellikle lezzetli bir şeyi tatmak, yemek veya içmek için aşırı bir arzu hissetmek. 2. cazip bir şeyi elde etmek için veya bir şeye sahip olmak için aşırı bir arzu hissetmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

Ağzı sulanmak 1) imrenmek; 2) yeme, içme isteği artmak.	СЛЮНКИ ТЕКУТ у кого. СЛЮНКИ ПОТЕКЛИ у кого. 1. Кто-либо испытывает сильное желание попробовать, съесть или выпить что-либо, обычно вкусное.— 2. Кто-либо испытывает сильное, страстное желание приобрести что-либо заманчивое, завладеть чем-либо и т. п.
--	---

Daha sonraki yıllarda biz de aynı apartmana taşındığımızda annem bakkala yumurta-ekmek diye <u>avaz avaz bağırma</u> kendine yakıştıramadığı için öteki komşularinkinden daha şık olan sepetin içine yazılı bir kâğıt koyardı. (Pamuk, O. İstanbul, s. 90)	Позже, когда наша семья переехала в этот дом, мама сочла для себя неудобным орать что есть мочи каждый раз, когда ей нужно купить хлеба или яиц, и придумала класть в корзину (значительно более элегантную, чем у соседей) записку с перечнем требуемых продуктов (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 118)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı **орать что есть мочи var gücüyle bağırma cümlesi** ile karşılanmaktadır, Rusçada **кричать благим матом** (Çok sesli bir şekilde bağırma, avazı çıktığı kadar bağırma) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

avazı çıktığı kadar çok yüksek sesle	КРИЧАТЬ БЛАГИМ МАТОМ прост., неодобр. очень громко кричать.
---	---

Bazan unuttuğumuz şeyin kederini, hizmetçi Esmâ Hanım'ın aşırı şefkatli bir sarılışından, babaannemin aşçısı Bekir'in <u>bir dediğimizi iki etmeyişinden</u> ya da pazar sabahı Aydın amcamın bizi 52 Dodge arabasıyla Boğaz'a götürmeye fazla hevesli oluşundan anlardık. (Pamuk, O. İstanbul, s. 80)	Иногда, когда служанка Эсма-ханым чересчур нежно нас обнимала, или бабушкин повар Бекир <i>видел в наших словах какое-то скрытое значение</i>, или дядя Айдын с чрезмерным энтузиазмом вывозил нас воскресным утром покататься по Босфору на «додже-52», мы вспоминали забытую печаль. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 104)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ***видел в наших словах какое-то скрытое значение*** bizim sözlerimizde gizli bir şey olduğunu düşündü ***cümlesi*** ile karşılanmaktadır, Rusçada ***смотреть [глядеть] в глаза*** (Gözünün içine bakmak, bir dediğini iki etmemek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

bir dediği iki olmamak her istediği yapılmak.	СМОТРЕТЬ [глядеть] В ГЛАЗА кому. Заискивать перед кем-либо, стараться угодить.
---	---

Devlet ve bürokrasi üretim yapılan her yere iştahla <u>burnunu soktuğu</u> ve siyasetçilerle işbirliği yapmadan büyük zengin olmak imkânsız (Pamuk, O. İstanbul, s. 181)	Поскольку государство в лице чиновников <i>проявляло</i> навязчивое <i>любопытство</i> к промышленному производству, значительный капитал невозможно было сколотить, не сотрудничая так или иначе с политиками. (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 252)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı ***проявляло любопытство merak uyandırdı cümlesi*** ile karşılanmaktadır, Rusçada ***соватья со своим носом*** (Bir işe karışmak, genellikle kendini ilgilendirmeyen işlere karışmak) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.

burnunu sokmak (bir işe) gerekmeden	СОВАТЬСЯ СО СВОИМ НОСОМ
--	--------------------------------

<i>her işe karışmak</i>	куда, во что. Прост. Вмешиваться во что-либо, обычно не в свое дело.
-------------------------	--

"Kompleksli" kelimesini ekonomik ve psikolojik nedenlerden huzursuz olan herkes için kullanan çocukluk arkadaşlarım da belki artık <u>bana burun kıvırıyorlardı.</u> (Pamuk, O. İstanbul, s. 305)	(«Закомплексованными» в их понимании были и люди с психологическими проблемами, и те, кому, скажем, не хватало денег.) Они, в свою очередь, тоже начинали обходить меня стороной — «интеллектуал», по их представлениям, непременно должен был быть «врагом богатых» (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 426)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı обходить стороной dolaşp gitmek/yolunu değiştirmek cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada крутить носом (Hoşnutsuzluk veya memnuniyetsizlik göstermek, reddetmek, ayak diremek. (Burun kıvrımak)) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Burun kıvrımak önem vermemek, küçümsemek, beğenmemek	КРУТИТЬ НОСОМ. Прост. Выражать неудовольствие или пренебрежение, отказываться, упираться.

<u>Cinlerimi başıma çıkartan</u> şey, her biri içime işleyen bütün bu sözleri, pasyans açarken ve fazla üzerlerinde durmadan söyleyivermesiydi. (Pamuk, O. İstanbul, s. 338)	Меня душила злорада. Как она может говорить такое — каждое ее слово ранило мою душу, — словно бы вскользь, спокойно продолжая раскладывать пасьянс? (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 480)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı душила злорада öfkeden patlamak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada израсть на нервах (Asabını bozmak, kanını tepesine sıçratmak, sinirlendirmek.) deyim bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	

cinleri (cin) tepesine çıkmak (binmek) <i>çok kızmak</i>	ИГРАТЬ НА НЕРВАХ. Намеренно раздражать, нервировать кого-либо.
--	--

Bütün o "elini sürersen taş kesilirsin"lerden, "dili tutulmuş" lardan, "melek gelip onu göğe çıkarmış " lardan, "sol ayağıyla başlama"lardan dinin bir çeşit batıl itikat ya da "kör inanç" olduğu sonucunu çıkarmam zor olmadı. (Pamuk, O. İstanbul, s. 172)	Из присловий, готовых у них на каждый случай («дотронешься — окаменеешь», «Аллах его дара речи лишил», «прилетел ангел и забрал его на небеса », «не вставай с левой ноги»), было нетрудно заключить, что религия — это не что иное, как набор суеверий или «слепая вера». (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 238)
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı забрал на небеса gökyüzüne çıkardı cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada возжигать фимиам (Pohpohlayarak övmek, birini öve öve bitirememek) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Göklere çıkarmak (birini veya bir şeyi) aşırı derecede övmek:	ВОЗЖИГАТЬ ФИМИАМ кому. Устар. Книжн. Лъстиво восхвалять, превозносить кого-либ';.

şair Ulvi Çelebi'nin İstanbul'un esnaf güzellerini övdüğü "Şehrengiz"inde sözü edildiği için "güzelliği dillere destan olmuş bir nevcivandır". (Pamuk, O. İstanbul, s. 151)	А вот брадобрей Джафер, упоминаемый поэтом XVI века Эвлией Челеби в поэме «Шехренгиз», посвященной восхвалению красоты стамбульских ремесленников — это дает Кочу повод назвать его «юношей, о чьей красоте слагались легенды » (Памук, О. Стамбул город воспоминаний, с. 209)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı слагались	

<i>легенды</i> efsaneler düzülmüştü cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>у всех на языке</i> (Herkesin dilinde, kimsenin dilinden düşmüyor) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Dillere destan olmak herkes tarafından konuşulur olmak	У ВСЕХ НА ЯЗЫКЕ Что-либо постоянно повторяется, обсуждается и т. п. кем-либо.

‘İlk görüşte deli gibi âşık oldum, yanıyorum, tutuşuyorum!’ gibi laflar mı söyleyeyim? Fakat işin tuhaf yanı bunlardan başka da söyleyecek sözüm yok. (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	«Я, <i>безумец</i>, <i>влюбился</i> с первого взгляда, пропал, погиб, сгорел!» Самое удивительное, что, кроме этих слов, мне вообще ничего больше не приходит в голову. (Али, С. Дьявол внутри нас)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>безумец, влюбился</i> (akılsızca âşık oldu) cümle ile karşılanmaktadır, Rusçada <i>потерять голову</i> (1. Ne yapacağını bilememek, kafası karışmak; 2. Sırılsıklam âşık olmak) veya <i>отдавать сердце</i> (Gönlünü kaptırmak, âşık olmak) veya <i>не чаять души</i> (Deli divane olmak, üzerine titremek, çok sevmek.) deyimleri bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
(biri, birine) deli divane âşık olmak aşırı derecede sevmek	ПОТЕРЯТЬ ГОЛОВУ. Безрассудно влюбиться. ОТДАВАТЬ СЕРДЦЕ кому. Любить кого-нибудь. НЕ ЧАЯТЬ ДУШИ в ком. Очень сильно, безгранично любить кого-либо. Ср. не слышать души в ком.

Ömer. merakla başını eğince, şişman kadın zayıf bir sesle çabucak mırıldandı: “Sus! Sorma başımıza geleni! Bize uğra da anlatırım!” (Ali, S. İçimizdeki Şeytan)	Заинтересованный, он нагнулся к Эмине, и та быстро прошептала: — Молчи. Не спрашивай, что <i>с нами случилось!</i> Зайдешь, расскажу. (Али, С. Дьявол внутри нас)
--	---

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı с нами случилось! (biz ne olduğunu) cümle ile karşılanmaktadır, Rusçada попадать в переплет [в переделку] (Zor, tehlikeli, güç bir durumda olmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Başına (...) gelmek kötü bir durumla karşı karşıya kalmak	ПОПАДАТЬ В ПЕРЕПЛЕТ [в переделку]. Оказываться в сложном, трудном, опасном или неприятном положении.

Ben, onun bütün işlerini karıştırmışım. Salih Ağa ile aralarını bozmuşum. Zaten yanlarına geldiğim günden beri evlerinin beti bereketi kalmamış. (Karaosmanoğlu, Y.K. Yaban)	
Оказывается, дела у них в полном расстройстве из-за моей особы — я испортил отношения с Салихом-агой; со дня моего появления счастье отвернулось от них: (Караосманоглу, Я. К. Чужак)	
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı испортил отношения ilişkilerini bozmak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada черная кошка пробежала (Aralarının bozulması, tartışma, sözlü kavga.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
Arasını (aralarını) açmak (bozmak): iki kişi arasındaki dostluğu, ilişkiyi bozmak.	ЧЕРНАЯ КОШКА ПРОБЕЖАЛА [проскочила] между кем. Произошла ссора, размолвка между кем-либо; кто-либо с кем-либо поссорился.

Uçakların gelişi geçişi, köylüleri eğlendiriyor. Hepsi sırtlarını duvara dayayıp, ağızları bir karış açık seyreliyorlar ve bir: Vıyy vıyy vıyy, anacığım!dır gidiyor. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	
Когда в небе появляются самолеты, вся деревня высыпает на улицу, чтобы поглазеть на них. Люди, привалившись к стенам домов, пялят глаза, раскрывают рты и без конца переговариваются: «Ой, мамочка, глянь, глянь на этого, какой большой!..» (Караосманоглу, Я. К. Чужак)	
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı раскрывают рты ağızlarını açarlar cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada не верить <своим> глазам (ушам) (Gözlerine (Kulaklarına) inanmamak, çok şaşırmak.) veya диву даваться (Şaşkınlıktan ağzı bir karış açık kalmak, hayretler	

içinde kalmak.) deyimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
ağız açık (bir karışık açık) kalmak çok şaşırarak, şaşakalmak	НЕ ВЕРИТЬ <СВОИМ> ГЛАЗАМ (УШАМ). Страшно удивляться, поражаться и т. п. чему-либо увиденному. ДИВУ ДАВАТЬСЯ. Очень удивляться чему-либо.

Ya Süleyman?.. Avazım çıktığı kadar bağırdım: — Süleyman, Süleyman... Hiçbir ses bana cevap vermedi. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	А Сулейман? Я вдруг вспомнил про него и что есть силы закричал : «Сулейман!.. Эй, Сулейман!..» Никто мне не ответил. (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyimin, Rusça metindeki karşılığı что есть силы закричал bütün gücüyle bağırarak cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada кричат благим матом (Çok sesli bir şekilde bağırarak, avazı çıktığı kadar bağırarak) deyimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
avazı çıktığı kadar çok yüksek sesle	КРИЧАТЬ БЛАГИМ МАТОМ прост., неодобр. очень громко кричать.

Bu his her an yüreğimi burkuyor, başımı döndürüyor ve irademi hurdahaş ediyor (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	И чувство это беспрестанно глохнет душу мою, иссушает разум , лишает меня воли. (Караосманоглу, Я. К. Чужак)
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyimin, Rusça metindeki karşılığı иссушает разум zekasını kurutan cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada закружить [вскружить] голову (Başını döndürmek, aklını başından almak, baştan çıkarmak.) deyimi bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
başını döndürmek 1) mutluluktan yarı sarhoş duruma getirmek; 2) kendine hayran bırakmak.	ЗАКРУЖИТЬ [вскружить] ГОЛОВУ кому. Лишать способности здраво рассуждать, трезво относиться к окружающему.

Bu his her an yüreğimi burkuyor, başımı döndürüyor ve irademi hurdahaş ediyor <i>(Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)</i>	И чувство это беспрестанно <i>гложет душу</i> мою, <i>иссушает разум</i> , лишает меня воли. <i>(Караосманоглу, Я. К. Чужак)</i>
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>гложет душу</i> ruhunu kemiren cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada мокрая курица (1. Zayıf iradeli, karaktersiz insan; sersem. 2. acınacak halde, ezilmiş insan) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
yürek burkmak insanın içini acıyla doldurmak, insana çok üzüntü vermek	МОКРАЯ КУРИЦА. Человек, имеющий жалкий вид, подавленный, расстроенный чем-либо.—

— Mübarek, büyük bir adam. Her yıl gelir, duasını alırız. Hastaları okur üfler. Bize güzel öğütler verir. Yol gösterir. Başı sıkıda olanları selamete çıkarır. <i>(Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)</i>	«Благочестивый старец, мой бей, святой человек, Каждый год он нас посещает, молитвами его да благословениями живем. Болезни шейх Юсуф заговаривает. Советы, наставления свои нам дает. Праведный путь указывает. Помогает тому, <i>у кого какая беда</i> ». <i>(Караосманоглу, Я. К. Чужак)</i>
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı <i>у кого какая беда</i> kimin ne derdi varsa cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada попасть в беду (Sıkıntıya düşmek) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
başı darda kalmak parasızlıktan dolayı sıkıntıda olmak.	ПОПАСТЬ В БЕДУ Оказаться в сложной или неприятной ситуации .

— Mübarek, büyük bir adam. Her yıl gelir, duasını alırız. Hastaları okur üfler. Bize güzel öğütler verir. Yol gösterir. Başı sıkıda olanları selamete çıkarır. <i>(Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)</i>	«Благочестивый старец, мой бей, святой человек, Каждый год он нас посещает, молитвами его да благословениями живем. Болезни шейх Юсуф заговаривает. Советы, наставления свои нам дает. Праведный <i>путь указывает</i> . Помогает тому, у кого какая беда». <i>(Караосманоглу, Я. К. Чужак)</i>
---	--

Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı путь указывает yol gösterir cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada направлять на путь истины (истинный) (Güzel, gerçek öğütler, teklifler vererek, birini iyiye yöneltmek.) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
yol göstermek 1) kılavuzluk etmek, yolu bilmeyene anlatmak, tarif etmek. 2) mec. ne yapılacağını, nasıl davranılacağını öğretmek	НАПРАВЛЯТЬ НА ПУТЬ ИСТИНЫ (ИСТИННЫЙ) кого. Книжн. Давая верные советы, указания, склонять кого-либо к хорошему.

— Mübarek, büyük bir adam. Her yıl gelir, duasını alırız. Hastaları okur üfler. Bize güzel öğütler verir. Yol gösterir. Başı sıkıda olanları selamete çıkarır. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	
«Благочестивый старец, мой бей, святой человек, Каждый год он нас посещает, молитвами его да благословениями живем. Болезни шейх Юсуф заговаривает. Советы, наставления свои нам дает. Праведный путь указывает. Помогает тому, у кого какая беда». (Караосманоглу, Я. К. Чужак)	
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı молитвами его да благословениями живем onun hayır duaları ile yaşıyoruz cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada помянуть [вспоминать] добром [добрым словом] (Birisi veya bir şeyi iyilikle anmak, hatırlamak, konuşmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
dua (duasını) almak iyi yapılan bir işle birinin hoşnutluğunu kazanmak	ПОМИНАТЬ [вспоминать] ДОБРОМ [добрым словом] кого, что. Вспоминая, хорошо, с благодарностью отзываться, говорить, думать и т. п. о ком-либо или о чем-либо.

— Ya şu meczup Memiş'in aklını başına getirebildi mi? Mehmet Ali cevap vermiyor. (Karaosmanoğlu, Y.K. YABAN)	
Мехмед Али опять молчит. «Или разум не возвратил бедняге Мемишу?» (Караосманоглу, Я. К. Чужак)	
Örnek Türkçe metinde kullanılan deyim, Rusça metindeki karşılığı разум не возвратил? Aklını geri getirdi mi? cümlesi ile karşılanmaktadır, Rusçada набираться ума [разума]. (Akıllanmak, akıllı davranmak) deyimini bulunmaktadır ve cümlede kullanıldığında Türkçe metindeki anlamı tam olarak karşılamaktadır.	
aklını başına almak (toplamak, devşirmek) akılsızca davranışlarda bulunmaktan kendini kurtarmak	НАБИРАТЬСЯ УМА [разума]. Становиться умным, уметь.—

Vinay ve Darbelnet'ye göre (1995: 38, 342) eşdeğerlik, orijinaldeki aynı durumun tamamen farklı sözcüklerle hedef dilde tekrar edilmesi sürecidir. Çeviri sürecinde bu işlem uygulandığında, kaynak dilin üslubu hedef dilde varlığını sürdürecektir. Bu nedenle böyle bir eşdeğerlik odaklı çeviri, atasözleri, deyimler, kalıplaşmış klişe ifadeler, isim ve sıfat terkipleri ve hayvan seslerinin yansımalarında en uygun yöntemdir.

Bu bilgilere göre eşdeğerlikler kurma ihtiyacı “durum”dan kaynaklanmakta, çevirmenler kaynak dildeki metnin durumuna çözüm bulmakla karşı karşıya kalmaktadırlar. Zira kaynak metinde bulunan bir ifadenin sözlükte anlamsal eşdeğeri bulunması durumunda bile, bu, başarılı bir çeviri için yeterli değildir.

Bu sonuçlara bakıldığında dördüncü grup örneklerdeki 98 örnekten 11 örnek, çevirinin deyim birim olarak eşdeğerinin olmadığını göstermektedir. Bu deyim birimlerinden bazılarının çeviri metindeki karşılıklarının, daha açıklayıcı ve estetik şekilde verilebileceği sunduğumuz örneklerle ortaya konulmuş olmaktadır.

Çevirmenin de izlediği yolu bilimsel bir yöntemle saptamak üzere yürüttüğümüz bu incelemede çevirmen hedef kültüre bağlılığı ön plana alarak çevirisini hedef metin odaklı yapmayı seçtiğini, Türkçe deyim kullanımlarına, okura daha yakın gelecek karşılıklara yönelmediğini, kaynak metninde yeralan deyimleri deyimsel eşdeğerleri yerine açıklayıcı cümlelerle vermeyi tercih ettiği ve daha özgürce bir Rusça kullanarak eseri Rus okuyucunun önüne götürmeye seçtiğini söyleyebiliriz.

SONUÇ

Son yıllarda ülkemizde Rusça öğrenimi giderek yaygınlaşmış ve önem kazanmıştır. Ancak Türkçe ve Rusçayı paralel olarak inceleyen, aralarındaki farklılıkları ve benzerlikleri konu alan bilimsel çalışmaların sayısının oldukça az olması, bu gelişmeyi olumsuz yönde etkileyen en önemli sorunlardan biridir.

Bu çalışmada, çeviri tarihinden başlayarak zamanla değişen çeviri gereksinimlerini karşılamak amacıyla geliştirilen farklı dillerin dil birimlerinin çevirideki “eşdeğeri olan”, “çevrilebilirlik” ve “çevrilemezlik” sorunlarını ele alma biçimleri ve olası çözüm önerileri irdelenmiştir.

Çeviri eylemi, dilsel bir eylem olmanın ötesinde, kültürel boyutuyla düşünüldüğünde kültürleri ve toplumları birbirine yakınlaştıran bir etkinliktir. Dolayısıyla, özellikle de kültürel öğeler içeren yapıtlar söz konusu olduğunda çevirmenlerin üzerindeki sorumluluk artmaktadır.

Bir halkın kültür ürünü olan kalıplaşmış sözlerin bir başka halkın bireyleri tarafından anlaşılması, konuşulması ve yazılması, çeviri esnasında doğru bir şekilde aktarılması süreçlerinde sorunlar yaratabilir. Bu sorunları ortadan kaldırmak ve çözüm üretmek amacıyla çeşitli dillerde kalıplaşmış sözler ve deyimler incelenmiş, karşılaştırmalar yapılmıştır. Araştırmamızda dilbilimi ve çeviribilimi kuralları çerçevesinde, kalıplaşmış sözcükler olan deyimlerin karşılaştırmalı eşdeğerlerini ortaya koymayı amaçladık.

Araştırmaya temel olarak belirlediğimiz eserlerde tespit edilen deyimlerin, Rusçaya çevirileri ile (veya deyimlerin kullanıldığı metin parçalarının çevirileri)

karşılaştırılması yapılmış, edebi metinlerden alınan Türkçe deyimlerin Rus diline çevrilirken ortaya çıkan sorunlar değerlendirilmiştir.

Araştırmanın temelinde, eserlerinde Türkçelerde tespit edilen 396 deyim yer almaktadır. “Giriş” bölümünde gösterilen amaca yönelik olarak çalışmamızın sonunda, Türkçeden Rusçaya çevrilen edebi metinlerde deyimlerin çevrilebilir olduğu görüşüne ulaşılarak, teorik temellendirilme ve tipolojik karakteristiğine bir bütün olarak varılmıştır.

İncelememize temel oluşturan kaynaklar (Türkçe orijinal metinlerinden alınan 396 deyim), dört açıdan ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir:

- Türkçe deyimın çevirideki karşılığının tek kelime ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan,
- Türkçe deyimın çevirideki karşılığının açıklama cümleleri ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan,
- Türkçe deyimın çevirideki karşılığının başka anlama sahip deyim ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan.
- Türkçe deyimın çevirideki karşılığının kelimesi kelimesine çeviri ile verilmesinden doğan eşdeğeri olmayan

“Giriş”te ele alınan sorunların çözümü aşağıdaki sonuçlara temel oluşturmuştur:

Birinci grup örneklerdeki 117 çevirinin deyim birim olarak eşdeğerinin olmadığını göstermektedir. Bu deyimlerden 74 tanesinin karşılığı **fiil** ile, 17 tanesinin karşılığı **sıfat** ile, 11 tanesinin karşılığı **zarf** ile, 13 tanesinin karşılığı **isim** ile, 1 tane **bağlaç** ve 1 tane de **edat** ile verilmiştir. Ancak bu deyim birimlerin Rusça karşılıklarının tek kelime ile değil cümle olarak verilebileceği anlaşılmaktadır.

İkinci grup örneklerdeki 100 örnekten 13 örnek, çevirinin deyim birim olarak eşdeğerinin olmadığını göstermektedir. Bu deyim birimlerin çeviri metindeki karşılıklarının daha açıklayıcı ve estetik şekilde verilebileceği sunduğumuz örneklerle ortaya konulmuş olmaktadır.

Üçüncü grupta 81 örnek yer almaktadır. Buradaki bazı Türkçe deyim birimler, çeviri dilindeki deyim birimlerine yapısal olarak eşdeğer değildir. Fakat kültürel farklılıklardan doğan sebeplerden dolayı çeviri metindeki bazı deyim birimlerin mevcut şekilleriyle kalması daha anlaşılır ve estetik olacaktır. Ancak, verdiğimiz örneklerde Türkçe deyim birimlerin alternatif eşdeğerlerini de gösterdik.

Dördüncü grup örneklerdeki 98 örnekten 11 örnek, çevirinin deyim birim olarak eşdeğerinin olmadığını göstermektedir. Bu deyim birimlerinden bazılarının çeviri metindeki karşılıklarının, daha açıklayıcı ve estetik şekilde verilebileceği sunduğumuz örneklerle ortaya konulmuş olmaktadır.

Yukarıda dört grup altında ele alınan deyimlerin toplamı 396'dır. Sadece üçüncü grupta yer alan 81 örnekte Türkçe metinlerde yer alan deyimlerin çeviri dili olan Rusçada karşılığı deyim olarak verilmiştir. Geri kalan gruplardaki örneklerde ise 315 Türkçe deyim Rusça çevirilerinde sadece 24 deyim eşdeğeri deyim olarak verilememektedir. İçerisinde milli kültür, din ve topluma özgü düşünce yapısını barındıran bu deyimlerin Rusça çevirilerinde karşılığı ya tek kelime ile ya da açıklama cümleleri şeklinde verilebilmektedir.

Tezimizin ayrılmaz bir parçası olan Türkçe metindeki deyimlerin Rusça çevirilerinde hiçbir şekilde karşılığı verilmeyen ister deyim olarak ister cümle olarak isterse paragraf olarak çevrilmeyen eşdeğeri olmayan deyimlerin sayısı ise 233'dür. Araştırmanın bu bölümü yayınlanmamış yüksek lisans tezimizde araştırma konusu

olmuştur. Tezimizin 12.1 bölümünde hiçbir şekilde çevrilemeyen deyimlerden sadece sayısal değerler vereceğimizi belirtmiştik.

Türkçe metinde bulunan fakat Rusça çevirilerde atlanan deyimlerin Türkçe – Rusça sözlüksel anlamlarında eşdeğerlerinin araştırılması sonucunda 233 deyim biriminden sadece 5’inin karşılığı deyim olarak verilememektedir. Bunlar coğrafi ve dini içerikli olduğu için sadece açıklama şeklinde çeviri metinde yer vermek mümkündür.

Sonuç olarak Türkçe metinlerde yer alan 396 deyimden 29’u Rusçaya çevirirken eşdeğeri deyim olarak verilememektedir. Bu da araştırma konusu olan bütün deyim birimlerinin % 6.5’i olarak karşımıza çıkmaktadır ve edebi metinlerde yer alan Türkçe deyimler Rusçaya çevrilirken büyük oranda anlamsal eşdeğerlerinin verilebileceği kanıtlanmaktadır.

Çevirmenlerin de izlediği yolu bilimsel bir yöntemle saptamak üzere yürüttüğümüz bu incelemede çevirmen hedef kültüre bağlılığı ön plana alarak çevirisini hedef metin odaklı yapmayı seçtiğini, Türkçe deyim kullanımlarına, okura daha yakın gelecek karşılıklara yönlenmediğini, kaynak metninde yeralan deyimleri deyimsel eşdeğerleri yerine açıklayıcı cümlelerle vermeyi tercih ettiği ve daha özgürce bir Rusça kullanarak eseri Rus okuyucunun önüne götürmeye seçtiğini söyleyebiliriz.

ÖNERİLER

Karşılıklı (Türkçe-Rusça ve Rusça-Türkçe) çeviri yapan çevirmenler, bu çalışmamız sonucunda elde ettiğimiz bulgulardan kullanılan stratejilerden ve işlemlerden yola çıktığımızda, şu önerilerde bulunmamız mümkündür:

1. Çevirilerde mümkün olduğunca sözcüğü sözcüğüne çeviri stratejisinden kaçınılmalıdır. Sözcüğü sözcüğüne çeviri stratejisi sadece gerekli olduğu yerlerde kullanılmalıdır.
2. Hem kaynak metine sadık kalmak hem de anlamlı bir erek metin oluşturabilmek açısından bağımlı çeviri stratejisi kullanılmalıdır.
3. Kaynak metin yazarının üslubu, dil kullanımı, kendine özgü ifadeleri mümkün olduğunca korunmaya çalışılmalıdır.
4. Gerekli olmadığı durumlarda atlama, müdahale, yersiz açıklama işlemleri kullanılmamalıdır.
5. Kültür aktarımının gerçekleşmesi isteniyorsa uyarlama işleminden kaçınılmalı ve bunun yerine doğrudan aktarma işlemi kullanılmalıdır.
6. Atlama, uyarlama ya da anlam daralması, kültür aktarımını engellediğinden bunların kullanılmasından mümkün olduğunca kaçınılmalıdır.
7. Yanlış anlam, yanlış yorumlama ve yöntemsel hata gibi çeviri hatalarının yapılmamasına dikkat edilmelidir.
8. Açıklama ve daha açık hale getirme işlemleri uygun yerlerde kullanılmalı. Peşpeşe ve sıkça kullanılmamalıdır.
9. Doğrudan aktarma işlemi kültür aktarımında kullanılacaksa, kaynak metinde geçen öğelerin çevirmen notu ile açıklanması yararlı olacaktır.

10. Doğrudan aktarım işlemi sadece kaynak metindeki yorumlanması gerekmeyen ögelerin aktarımında kullanılmalıdır. Kaynak metindeki ögelerin erek dilde belirli karşılıkları varsa eşdeğerleriyle çevrilmelidir.
11. Çevirideki akıcılığı sağlamak için eklemleme işleminin kullanılması uygundur. Fakat abartıdan kaçınmak gerekir.
12. Öykünme, ödünçleme, örtükleme gerekli olduğu yerler dışında kullanılmamalıdır.
13. Çeviri sırasında uyarlama işleminin kullanılması okuyucunun ilgisini kazanabilir. Bir çeviride uyarlama işleminin kullanılması durumunda aynı metinde geçen bütün kültürel-toplumsal gerçeklerin de uyarlama yoluyla çevrilmesi gerekir.
15. Deyimler erek dilde kullanılan eşdeğer deyimlerle çevrilmelidir. Eğer kendilerine karşılık gelen bir deyim yoksa daha açık hale getirme işlemiyle ve genişletme işlemiyle çevrilebilirler.
16. Özel İsim çevirileri doğrudan aktarım yoluyla ya da uyarlama yoluyla aktarılabilir.

KAYNAKÇA

I. KAYNAK YAPITLAR:

1. Несин, Азиз. Если бы я был женщиной. – Москва: Терра, 1998.
2. Nesin Aziz. Fil Hamdi. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
3. Nesin Aziz. Koltuk. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
4. Nesin Aziz. Kazan Töreni. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
5. Nesin Aziz. Toros Canavarı. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
6. Nesin Aziz. Havadan Sudan. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
7. Nesin Aziz. Bay Düdük. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
8. Nesin Aziz. Kördöğüşü. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
9. Nesin Aziz. Yeşil Renkli Namus Gazı. – İstanbul: Adam Yayınları, 1995.
10. Baykurt, Fakir. *Keklik* . – İstanbul: Adam Yayınları, 1999
11. Karaosmanoğlu, Yakup Kadri. *Yaban* . – İstanbul: İletişim Yayınları, 2012
12. Pamuk, Orhan. *İstanbul - Hatıralar ve Şehir* . – İstanbul: İletişim Yayınları, 2006
13. Ali, Sabahattin. *İçimizdeki Şeytan* . – İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1998.
14. Байкүрт, Факир. *Избранное* – Перевод: Тофик Меликов, Москва: Радуга, 1987
15. Али, С. *Дьявол внутри нас* . – Перевод с турецкого Р. Фиша, Издательство: Государственное издательство художественной литературы Москва: Терра, 1955.
16. Несин, А. Если бы я был женщиной . – Перевод М. Керимова, Р. Аганина, Н. Айзенштейн; Москва: Терра, 1998

17. Караосманоглу, Я. К. Чужак. Все та же песнь . – Переводчики: М. Малышев, В. Гарбузова Издательство: Художественная литература. Ленинградское отделение, 1980.
18. Памук, О. Стамбул. Город воспоминаний, . –Переводчики: Михаил Шаров, Тофик Меликов, Москва, Издательство Ольги Морозовой; 2006.

II. SÖZLÜKLER:

- AKSOY, Ömer Asım. Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. – İstanbul: İnkılap, 1988
- DAL, V.I. Tolkovyy slovar' zhivogo velikoruskogo yazyka . 2 - ye izd . / Tt . 1-4 . - M , 1880-1882 [sovremennaya elektronnyaya versiya] .
- FEDOROV, A.I. Frazeologicheskiy slovar' russkogo literaturnogo yazyka kontsa KHVII- XX vv . - Novosibirsk : Nauka , 1991 .
- MOLOTKOV, A.I. Frazeologicheskiy slovar' russkogo yazyka . - Moskva : Sovetskaya Entsiklopediya , 1968 ;
- OZHEGOV, S.I. Tolkovyy slovar' russkogo yazyka . - M : . Russkiy yazyk , 1986 .
- SÜER, Ö. Aydın. Rusça – Türkçe Deyimler Sözlüğü, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, 1999
- Türkçe sözlük / I-II. – Ankara: Ciltler. Dilderneği, 1998.
- USHAKOV, D.N. Tolkovyy slovar' russkogo yazyka / Tt . 1-4 . - M , 1935-1940 [elektronnyaya versiya] .
- YURTBAŞI, Metin. Örnekleriyle Deyimler Sözlüğü. – İstanbul: Mem ofset,1996.

III. TEORİK KAYNAKLAR:

- ALEKSEYENKO, M. Bezekvivalentnaya frazeologiya v vostochnoslavjanskikh yazykakh . // Współzależność języków słowiańskich / Aspekt lingwistyczny ya glottodydaktyczny , pod red . J. Bartoszewskiej ya M. Grabskiej . Gdan'sk , 1998.
- ALEKSEYENKO, M. Sopostavitel'naya frazeologiya i perevod . // II Jornadas Andaluzas de Eslavistica . Granada 1998 .
- BALLI , Sharl Frantsuzskaya stilistika . - M. , 1961 [original - 1909] .
- BARHUDAROV, L.S. YAzyk i perevod / Voprosy obshchey i chastnoy teorii perevodov . - M .: 1975 .
- BASSNETT, Susan “**Translation Studies**”, New York, ABD, 2004
- BERKOV, V. Slovar' i kul'tura naroda // Masterstvo perevoda . Sb . 10. 1974. M. , 1975 .
- BOZTAŞ, İsmail. Okyayuz, Yener Şirin **Açıklamalı Çeviri Terimleri Sözlüğü**, Ankara, 2005
- BULAKHOV, M.G. Vostochnoslavjanskiye yazykovedy : Biobibliograficheskiy slovar' . T. 3 (L - YA) . - . Mn , 1978 .
- BURKE, Peter ve HSIA, R.Po-chia “Erken Modern Avrupa’da Kültürel Çeviri”, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2012, s. 4
- DOBROVOLSKIY, D. Phraseologie als Objekt der Universalienlinguistik. – Leipzig, 1988.
- ECKERT, R. Aspekte der konfrontativen Phraseologie [Hg., 1979]. – In: Fleischer, W. Phraseologie der deutschen Gegenwartssprache. 2 Band. Tübingen, 1997.

- ELYANOVA, N.M. Krylatyye slova : ikh proiskhozhdeniye i znacheniy , - Leningrad : Prosveshcheniye , 1971
- ERUZ, F. Sakine. Çeviriden Çeviribilime. – İstanbul: Multilingual, 2005.
- FEDOROV, A.V. Osnovy obshchey teorii perevoda . - M. , 1968 .
- FILIN, F.P. Russkiy Yazık. Entsiklopediya, Sovetskaya Entsiklopediya, Moskva, 1979, s. 381
- FODOROV, A.V. Osnovy obshchey teorii perevoda . - M. , 1983 .
- GENTZLER, E. Contemporary translation studies. – London: Routledge, 1993
- GILILOV, I.M. Igra ob Uil'yame Shekspire , ili Tayna velikogo Feniksa / 2 - ye izd., Ispr . i dop . - M .: Mezhdunar . otnosheniya , 2000 .
- HONNACKER, Hans “Übersetzung und Kommunikative DAF-Didaktik-Ein Unmögliches Binom?” 2006 http://www.idt-2005.at/downloads/Resolutionen/F7Bericht_Honnacker.doc, (30.11.2006)
(dolaylı kaynak:)
- ISTANBUL Boy: Böyle Gelmiş Böyle Gitmez (That's how it was but not how it's going to be) / The autobiography of Aziz Nesin, Part I / Translated by Joseph S. Jacobson // Middle East Monographs, No. 3 (Center for Middle Eastern Studies, The University of Texas at Austin). Copyright 1977, Center for Middle Eastern Studies, University of Texas at Austin. Electronically published in 1994 with permission of the author (<http://inlc.utexas.edu/menic/cmest/pub/iboy/iboy.html>).
- KÖKSAL, Dinçay 2005 Çeviri Eğitimi: Kuram ve Uygulama. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- KOMISSAROV, V.N. Teoriya perevoda . - M .: Vysshaya shkola , 1990 .

- KOPILENKO, M.N. Popova, Z.D. Očerki po obščey frazeologii, Voronej, VGU, 1972, s. 81-82
- LARIN, B.A. O narodnoy frazeologii . - V kn .: Larin B.A. Istoriya russkogo yazyka i obshcheye yazykoznanie (izbrannyye raboty) . M. , 1977 .
- LARIN, B. A. Očerki po frazeologii, Moskva, 1977
- MIKULINA, L.T. Razlichiya kul'tur i ikh otrazheniye v dvuyazychnoy leksikografii (na materiale russko - angliyskikh slovarey) - V kn .: Voprosy romano - germanskoy i slavyanskoy leksikografii . Mn ., 1976 .
- MOKIYENKO, V.M. Obrazy russkoy rechi : Istoriko - etimologicheskiye ocherki frazeologii . - SPb. , 1999 .
- MOKIYENKO, V.M. Slavyanskaya frazeologiya . M. , 1980 .
- MOKIYENKO, V.M. Uchebnaya ideografiya i uchebnaya frazeologiya // Lingvo - stranovedcheskiy aspekt v prepodavanii russkogo yazyka kak inostrannogo . Voronezh , 1984 .
- MOKIYENKO, V.M. V glub' pogovorki . M. , 1975 .
- MOLOTKOVA, A.I. Frazeologicheskiy slovar' russkogo yazyka. - M. , 1987 .
- OJEGOV, S.I. O strukture frazeologii // Leksikograficheskiy sbornik , vyp . 2. M. , 1957 .
- OROSZ, Réka „Übersetzungsprobleme und Lösungsstrategien bei Übersetzungen vom Ungarischen ins Deutsche.“ 2006. <http://www.opus-bayern.de/unipassau/volltexte/2003/11/pdf/orosz.pdf> (20.03.2006)
- PARŞIN, A. Teoriya i praktika perevoda / Uchebnoye posobiye // Internet - resurs " Proyekt " Russkiy yazyk" " (<http://teneta.rinet.ru/>) " . M. , 2000 .

- POLIVANOV, E. D. Vvedeniye v yazıkoznaniye (dl'a vostokovedcheskih vuzov), Editorial URCC, Moskva, 2002
- PROPP, V. YA. Russkaya skazka . L .: LGU , 1984. Gl . III . Volshebnyye skazki . S.231-232 .
- RAYHŞTEYN, A.D. O perevode ustoychivyykh fraz // Tetradi perevodchika . Vyp . 5. M. , 1968 .
- RAYHŞTEYN, A.D. Sopostavitel'nyy analiz nemetskoy i russkoy frazeologii . - M. , 1980 .
- RETSKER, YA.I. Teoriya perevoda i perevodcheskaya praktika . - M. , 1974 .
- RİFAT, Mehmet "Göstergebilimsel Açıdan Çeviri Etkinligi, Çeviri Kuramı ve Çeviri Kuramının Kuramı.", İstanbul: Düzlem Yayınları, 1995.
- ROYZENZON, L.I. Russkaya frazeologiya . - Samarkand , 1977 .
- Russkaya grammatika / Toma I- II . - M .: Nauka , 1980 .
- ŞANSKIY, N.M. Leksikologiya sovremennogo russkogo yazyka . - M. , 1964 .
- ŞERBA, L.V. Izbrannyye raboty po russkomu yazykoznaniyu i fonetike . T. 1. - L. , 1958 .
- ŞMELOV, D.N. Sovremennyy russkiy yazyk / Leksika . - M. , 1977 .
- SOLODUKHO, Ye.M. Teoriya frazeologicheskogo sbližheniya (na materiale yazikov slavyanskoy , germanskoy i romanskoy grupp) . - Kazan' , 1989 .
- STERNIN, A.I. Natsional'no - kul'turnyye komponenty v strukture znacheniya slova - V kn : Lingvostranovedcheskiy aspekt v prepodavanii russkogo yazyka kak inostrannogo . Voronezh , 1984 .
- SUPRUN, A.Ye. YAzykovaya struktura odnogo stikhotvoreniya Anny Akhmatovoy . - V kn .: Suprun A.Ye. Issledovaniya po lingvistike teksta . Mn .: BGU , 2001 .

- TABAKOVA, I .. Nefrazeologicheskiy perevod russkoy frazeologii na pol'skiy yazyk . // Russkaya filologiya . 14 : Sbornik nauchnykh rabot molodykh filologov . Tartu , 2003 .
- TANRIKULU, Lokman Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Huzur" Romanının Almanca Çevirisi ("Seelenfrieden") Örneğinde Edebi Çeviri Eleştirisi Doktora Tezi ANKARA2010
- TELIYA, V.N. Russkaya frazeologiya . Semanticheskiy , pragmaticheskiy i lingvokul'turologicheskiy aspekty . - M. , 1996 .
- TRAUTMANN, F. Sravnimoye i nesravnimoye v nemetsko - russkikh frazeologizmax // Russkiy yazyk v natsional'noy shkole , 1977, № 1 .
- ÜÇGÜL, Sevinç “Dilde ve Metinde Ulusal Kültür Bileşenleri” TurkishStudies - International Periodical ForThe Languages, Literature and History of Turkish or Turcic Volume 8/9 Summer 2013, p. 125-133, ANKARA-TURKEY
- VEREŞÇAGIN, E.M. Kostomarov, V.G. Yazık i kultura: Lingvostranovedeniye v prepodavanii russkovo yazıka kak inostrannogo, Moskva, 1983
- VERESHCHAGIN, Ye.M., Kostomarov V.G. YAzyk i kul'tura : Lingvostranovedeniye v prepodavanii russkogo yazyka kak inostrannogo . M. , 1990 .
- VERESHCHAGIN, Ye.M., Yazyk i kul'tura : Lingvostranovedeniye v prepodavanii russkogo yazyka kak inostrannogo . M. , 1983
- VINOGRADOV, V.S. Leksicheskiye voprosy perevoda khudozhestvennoy prozy . - M. , 1978 .
- VINOGRADOV, V.V. Izbrannyye trudy : Leksikologiya i leksikografiya . - M. , 1977 .

VLAKHOV, S. , Florin S. Neperevodimoye v perevode . - M. , 1963 .

YARTSEVA, V.N. LES - Lingvisticheskiy entsiklopedicheskiy slovar'. -M .: Sov .
entsiklopediya , 1990 .

YAZICI, Mine 2004 Çeviri Etkinliği. İstanbul: Multilingual Yayınları.

YILDIZ, Şerife 2008 “Çeviride Eşdeğerlik ve Çeviri Kuramları Bağlamında
Karşılaştırmalı Bir Çalışma.” <http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr>, (20.06.2008)

YÜCEL, Oğuz **Yabancı Dil Öğretiminde Çevirinin Yeri ve Önemi**, Ankara, 2004